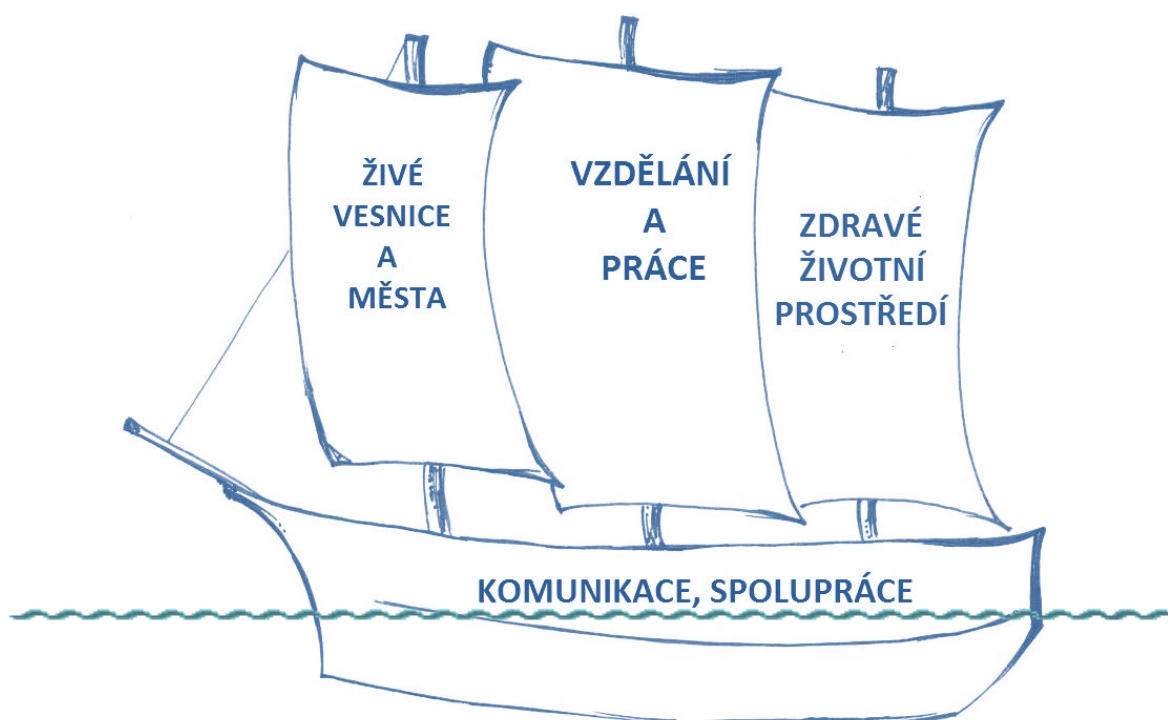

FRÝDLANTSKO 2020

ANALYTICKÁ ČÁST

v.1704

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla schválena
valnou hromadou MAS Frýdlantsko, z.s. dne 10.12.2015

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

FRÝDLANTSKO 2020

1. POPIS ÚZEMÍ A ZDŮVODNĚNÍ VÝBĚRU	2
1.1 Vymezení území	2
1.2 Základní informace o MAS	3
1.3 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území	4
1.4 Definice odpovědnosti za realizaci	6
2. ANALÝZA	7
2.1 Socioekonomická analýza	7
2.1.1 Geografické podmínky, životní prostředí	8
2.1.2 Obyvatelstvo	16
2.1.3 Technická infrastruktura	20
2.1.4 Vybavenost obcí a veřejné služby	27
2.1.5 Bydlení	34
2.1.6 Život v obcích	37
2.1.7 Podnikání, výroba, zaměstnanost	39
2.1.8 Vzdělávání, školství	47
2.1.9 Řízení obcí	50
2.1.10 Bezpečnost a ochrana obyvatel	54
2.1.11 Rozvojová území	56
2.2 Analýza potřeb, limity a potenciál rozvoje území	58
2.2.1 Analýza rozvojových potřeb území	58
2.2.2 Limity rozvoje	60
2.2.3 Potenciál rozvoje	62
2.3 SWOT analýza vybraných oblastí rozvoje	64
2.4 Analýza problémů a potřeb ve vybraných oblastech rozvoje	68
4. ZKRATKY POUŽÍVANÉ V TEXTU	73
4. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK V TEXTU	75

1. POPIS ÚZEMÍ A ZDŮVODNĚNÍ VÝBĚRU

1.1 Vymezení území

MAS Frýdlantsko působí v Libereckém kraji, na území severovýchodního výběžku České republiky, který ze tří stran obklopuje státní hranice s Polskem. Z jižní strany území MAS sousedí s územím MAS Podještědí a na jihovýchodě s MAS Rozvoj Tanvaldska. Hranici s oběma sousedními MAS tvoří hřeben Jizerských hor. Krajinný ráz, podobný typ území a kulturní identita spojuje MAS Frýdlantsko také s územím MAS Šluknovsko (Český sever) v sousedním výběžku. Na bezprostředně sousedícím území Polska působí LGD Partnerstwo Izerskie.

MAS Frýdlantsko (MASiF) vznikla v listopadu 2004 jako z iniciativy místního partnerství zástupců veřejné správy, neziskových organizací, podnikatelů a individuálních občanů. Aktivní a iniciativní roli měli především zemědělci, kteří ovlivnili základní strategické zaměření rozvoje území především na podporu drobného podnikání a vzniku pracovních příležitostí.

V oblasti, kde vysoká nezaměstnanost, relativní nedostupnost a uzavřenost (periferní ráz) území silně ovlivňuje možnosti rozvoje, má toto zaměření logické opodstatnění i nadále.

MASiF působí v 18 obcích Mikroregionu Frýdlantsko na území, které je geograficky i správně mimořádně celistvé: území působnosti MAS je totožné s územím ORP (Frýdlant) a svazku obcí (DSO Mikroregion Frýdlantsko).

Rozloha: 349,277 km²
Počet obyvatel k 31.12.2014: 24 571

Obr. 1

Území působnosti MAS Frýdlantsko, z.s.

MASiF působí v území, které je periferní, hospodářsky slabou a strukturálně postiženou oblastí Libereckého kraje. Charakteristika životního prostředí zahrnuje jak cenné přírodní lokality se zachovalými lesními ekosystémy, tak ohrožující faktory umístěné těsně za hranicí ČR: povrchový důl s rozsáhlou, postupně rekultivovanou výsypkou a tepelnou elektrárnu. V sociální oblasti je typická nižší vzdělanost obyvatel, vysoká nezaměstnanost, postupné omezování dostupnosti lékařské péče, úřadů. Historické a kulturní hodnoty území vytvářejí potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, oblast však trpí silnou podinvestovaností a nedostatkem prostředků na odpovídající péči o kulturní dědictví.

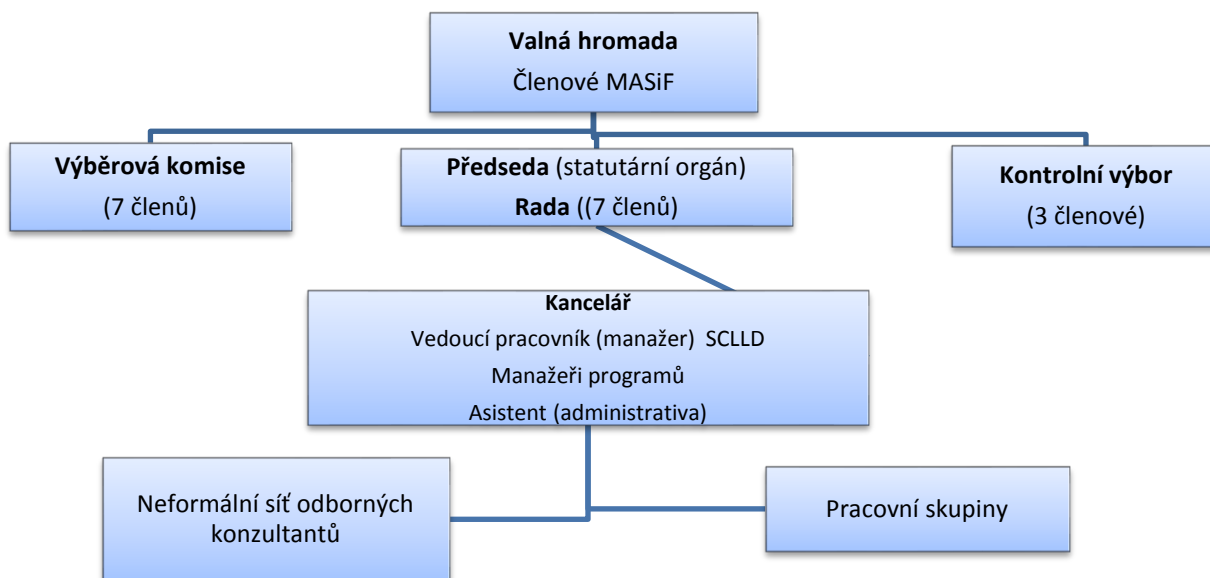
MAS tak působí v území, kde potřeby jsou rozsáhlé ve všech oblastech, ale perifernost oblasti a nedostatek vlastních zdrojů limituje endogenní rozvoj a řada problémů není z místní úrovně řešitelná. Spolupráce obcí vytváří základ pro nezbytné společné kroky veřejné správy ve prospěch celého mikroregionu. Zároveň zde kromě MASiF nepůsobí žádná jiná organizace nebo instituce, která by podporu celého území řešila mezisektorově a se snahou o komplexnost a provázanost. Mezi členy MASiF jsou přitom jak obce odpovídající za rozvoj území, tak neziskové organizace, jejichž posláním je řešit dílčí programová témata, i podnikatelé schopní vytvářet přidanou ekonomickou hodnotu.

1.2 Základní informace o MAS

Identifikace právnické osoby, orgány a personální zajištění implementace SCLLD

Název organizace	MAS Frýdlantsko, z.s.
Forma	Spolek
Registrace	Spolkový rejstřík vedený u Krajského soudu v Ústí n.L., L 5252
Základní organizační dokument	Stanovy
IČ	26982773
Sídlo	Děkanská 74, Frýdlant, 464 01
Kontakty	Tel. 482 321 077, 702 062 657, 724 034 314 e-mail masif@seznam.cz
Nejvyšší orgán	Valná hromada (37 členů)
Řídící/statutární orgán	Předseda – individuální statutární orgán Rada – kolektivní volený orgán 7 členů, z toho 3 zástupci podnikatelského, 1 neziskového a 3 veřejného sektoru
Kontrolní orgán	Kontrolní výbor – kolektivní volený orgán 3 členové, po 1 zástupci podnikatelského, neziskového a veřejného sektoru
Orgán pro výběr projektů v programech Leader	Výběrová komise – kolektivní volený orgán 7 členů, z toho 2 zástupci podnikatelského, 3 neziskového a 2 veřejného sektoru
Personál pro implementaci SCLLD	Vedoucí pracovník (manažer) SCLLD – jmenovaný radou Manažeri programů – pracovně-právní poměr, uzavírá předseda Asistent (administrativa)
Odborné zázemí	Pracovní skupiny (dobrovolníci, členové i nečlenové z území) Experti pro jednotlivé programy (smluvní vztahy)
Zveřejňované informace	www.masif.cz

Obr. 2 Organizační schéma MAS Frýdlantsko, z.s. pro řízení implementace SCLLD

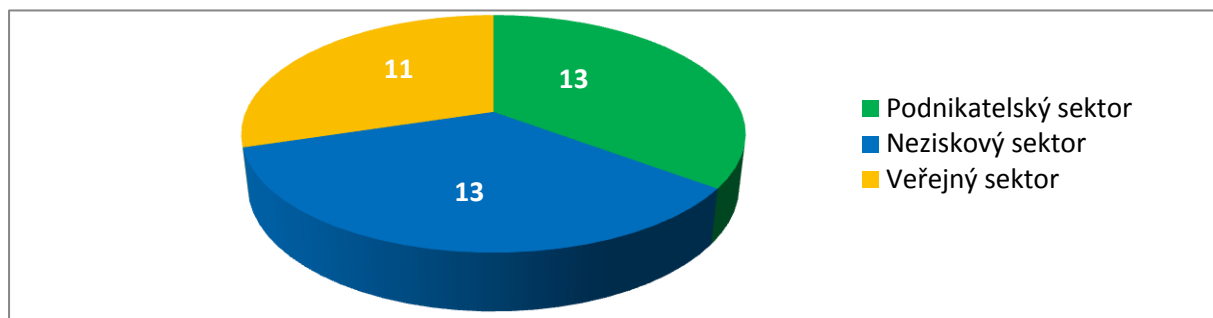

1.3 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

MAS Frýdlantsko (MASiF) vznikla v listopadu 2004 jako občanské sdružení. Na základě platnosti nového Občanského zákoníku je od 1. 1. 2014 organizace spolkem. Upravené stanovy byly schváleny valnou hromadou v březnu 2014. Spolek je zapsán do rejstříku vedeného Krajským soudem v Ústí nad Labem.

Členská základna vyrovnaně reprezentuje soukromý (podnikatelský), neziskový a veřejný sektor. Seznam členů je zveřejněn na www.masif.cz.

Obr. 3 Členská základna (k 31.12.2015)

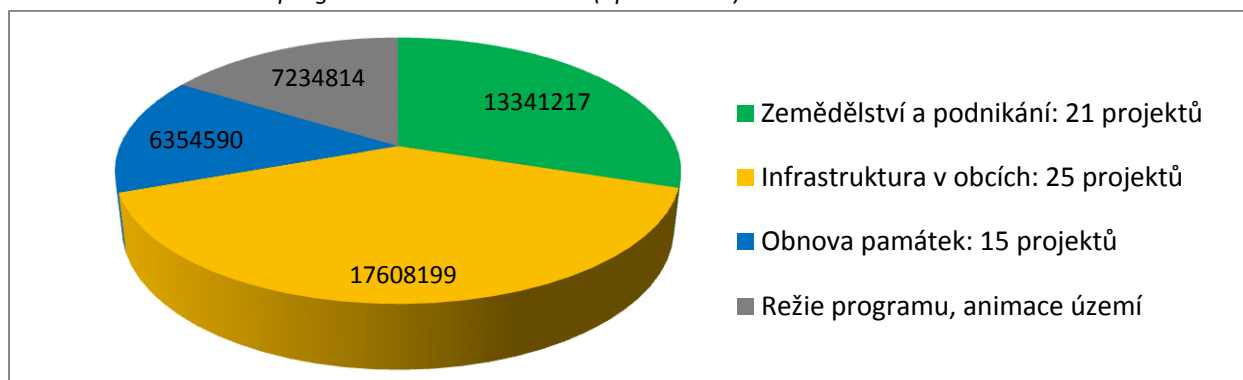
V letech 2005 – 2006 získal MASiF zkušenosti s metodou a programem LEADER, připravil dva roční záměry, které byly podpořeny z programu Leader ČR.

V období 2007 – 2013 byla *Strategie programu Leader MASiF* podpořena z Programu rozvoje venkova. Rozvojové dokumenty, stejně jako monitoring a vyhodnocování jejich naplňování zpracovává místní partnerství s využitím vlastních odborných kapacit a se zapojením členů, obyvatel území a subjektů, které zde působí. Průběžnou evaluaci Strategie programu Leader zpracovali v období 2007 – 2012 externí hodnotitelé, evaluace ex post kombinuje externí a interní zpracování.

Tab. 1 Realizace programů typu Leader na Frýdlantsku, přínosy pro území

Program	Období	Finanční zdroj	Přínos pro území/Kč	Podpořené projekty/počet			
				podnikatelé	zemědělci	obce	NNO
Šance pro Frýdlantsko	2005	Mze (Leader ČR)	3.000.000	0	4	0	1
Nová šance pro Frýdlantsko	2006	Mze (Leader ČR)	3.900.000	0	4	3	0
Strategie programu Leader MAS Mikroregionu Frýdlantsko	2007-13	Mze (PRV, osa IV)	44.494.661	14	9	25	13

Obr.4 Rozdělení dotací z programu Leader 2007-2013 (op. IV.1 PRV)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

MAS Frýdlantsko splnila a překročila většinu stanovených indikátorů rozvojové strategie na období 2007-13, a to i po úpravě na základě střednědobého hodnocení strategie, kdy byla většina indikátorů upravena v souvislosti s poklesem zájmu především podnikatelů a zemědělců o dotace (zejména v důsledku ekonomické stagnace).

Přínosy, které realizace Strategie programu Leader pro Frýdlantsko znamenala, mají podobu naplněných indikátorů:

- Vzniklo 7 nových pracovních míst na plný úvazek a 26 sezónních nebo částečných pracovních míst, bylo zachováno min. 23 pracovních míst (indikovaných v žádostech).
- Z nově zřízených nebo zachovaných pracovních míst bylo 23 vyhrazeno pro ženy, 21 pro mladé lidi do 30 let.
- Vzniklo 9 nových produktů (indikátor má souvislost se značkou Regionální produkt Jizerské hory) a 7 nových provozů (nové podniky nebo odvětví výroby).
- Ubytovací kapacity byly rozšířeny o 48 nových lůžek, táborová základna s 45 dalšími lůžky byla vybavena zařízením, které umožňuje další provoz.
- Bylo zřízeno 0,48 km stezek vybavených doprovodnou infrastrukturou pro fitness a poznávání území.
- V obcích byla zřízena nebo rekonstruována infrastruktura 13 objektů škol a zařízení pro kulturu (knihovna, 2 digitalizovaná kina), 5 sportovních objektů a 5 hasičských zbrojnic.
- Bylo obnoveno 9 památek a vzniklo 6 muzejních expozic.
- 11 projektů vzniklo s aktivní účastí veřejnosti.
- Bylo podpořeno celkem 71 projektů (z 92 předložených), z toho 10 projektů zemědělců a výrobců potravin.

Pro zvýšení absorpční kapacity pořádala MAS Frýdlantsko školení pro žadatele a konzultovala zpracování žádostí o dotace i projektový management, informace jsou průběžně aktualizovány na www.masif.cz. K řízení realizace Strategie programu Leader zřídila MAS Frýdlantsko kancelář s 2 stálými zaměstnanci, kteří zajišťovali většinu koordinačních, poradenských a animačních činností (režie programu) a veškerou administrativu související s řízením dotačního programu. Členové statutárních orgánů pracují jako dobrovolníci a rozhodování o rozvoji území a implementaci rozvojové strategie tak na základě přístupu *bottom-up* rozvíjí místní sociální kapitál.

Vedle mezisektorových a víceoborových strategií programu Leader MASiF realizoval další projekty, které umožnily podpořit rozvoj vybraných témat ve spolupráci s dalšími územími. Šlo především o rozvoj místní produkce a péči o místní dědictví. Téma projektů spolupráce byla volena na základě hodnocení potřeb území, monitorovaných v konzultacích se žadateli o dotace a zájemci o konkrétní oblasti rozvoje území. Tyto projekty tak reagovaly na místní potřeby a při jejich realizaci se Frýdlantsko zapojilo do sítě na regionální a národní úrovni.

Tab. 2 Další rozvojové projekty MASiF

Projekt	Zaměření	rok	Fin.zdroj	Spolupracující subjekty
Zelené centrum Frýdlantska	Vzdělávání pro členy místního partnerství	2005	Liberecký kraj	Venkovský prostor, o.p.s.
Podejme si ruce s kulturním dědictvím venkova	Péče o drobné památky, prezentace kulturního dědictví	2009 - 2010	PRV IV.2	MAS Český západ – místní partnerství, MAS Kyjovské Slovácko v pohybu
Vyrobeno na venkově	Značka „Regionální produkt Jizerské hory“,	2010 - 2011	PRV IV.2	MAS Horní Pomoraví, MAS Šluknovsko
Podejme si ruce s historií tří regionů	Sít venkovských muzeí, společná propagace místního dědictví	2011 - 2014	PRV IV.2	MAS Český západ – místní partnerství, MAS Kyjovské Slovácko v pohybu
Kvalitní řemeslnická práce při obnově podstávkových domů	Péče o místní dědictví, podpora konkurenceschopnosti nejmenších firem – zpracování metodiky pro další vzdělávání ve stavebních oborech, pilotní kurz	2013 - 2015	OPVK – Grantový fond Libereckého kraje	Frýdlantsko, z.s.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Evaluace a monitoring: příklady dobré praxe z Libereckého kraje	Posílení odbornosti MAS – zpracování metodiky pro monitoring a evaluaci	2014 – 2015	PRV IV.2	LAG Podralsko, MAS Achát, MAS Podještědí, MAS Přiděte pobejt, MAS Rozvoj Tanvaldska, OPS pro Český ráj
Rozvoj činnosti MAS	Pořádání místních akcí (farmářské trhy, Férová snídaně, Den otevřeného podstávkového domu apod.), podpora místní produkce (certifikace regionální značkou, propagace nositelů značky)	2009 – 2015	Liberecký kraj	Turistický region Jizerské hory, Město Smržovka

1.4 Definice odpovědnosti za realizaci

Strategie *Frýdlantsko 2020* bude realizována prostřednictvím Programových rámců, které stanoví konkrétní aktivity v jednotlivých strategických oblastech a odpovědnost za jejich plnění.

Základní odpovědnost vyplývá z vnitřního nastavení organizace a z pozice MAS v území. MAS Frýdlantsko, z.s. je spolek podle zákona 89/2012, Občanský zákoník, jehož základním dokumentem jsou **Stanovy** (schválené valnou hromadou 26.6.2015, uložené ve Sbírce listin Krajského soudu v Ústí nad Labem, L 5252). Dokumenty jsou veřejně přístupné na www.justice.cz. Odpovědnost za činnost organizace nese formálně předseda (individuální statutární orgán), v rámci participativního rozhodování je však rozdělena mezi všechny členy (valná hromada).

Vnitřní organizaci upravuje soubor směrnic a interních předpisů, z nichž pro realizaci strategie komunitně vedeného rozvoje území jsou nejdůležitější:

- **Organizační řád** (upřesňuje činnosti orgánů, popisuje činnost kanceláře a rámec pracovních skupin)
- **Etický kodex** (popisuje standardy chování členů orgánů a zaměstnanců ve vztahu k veřejnosti, partnerům, organizacím a institucím, dárcům a podporovatelům organizace)
- **Směrnice k přípravě a provádění Strategie programu Leader** (upravuje přípravu a vyhlášení výzev v Programu rozvoje venkova op. IV.1.2 – podobným způsobem budou připraveny směrnice ke všem Programovým rámcům).

Všechny dokumenty jsou zveřejněny na www.masif.cz: <http://bit.ly/251pXAR>

Interní směrnice a metodiky budou doplněny podle konkrétních podmínek operačních programů pro řízení a výzvy SCLLD, nejpozději k termínu zahájení. Obecná pravidla pro jejich zpracování jsou stanovena a popsána v ➡ Implementační části SCLLD.

2. ANALÝZA

2.1 Socioekonomická analýza

Socioekonomická analýza je zpracována na základě vyhodnocení primárních dat (zdroje: ČSÚ, AOPK, ARR, vlastní zdroje), dlouhodobého působení v území (konzultace, implementace rozvojových programů a strategií) a konzultací s odborníky. Zpracování analýzy bylo v období 2013 – 2015 úkolem vedoucího pracovníka pro SCLLD – manažera MAS. Dílčí části analýzy zpracovala Agentura regionálního rozvoje Nisa Liberec. Do sběru podkladů a připomínkování byly zapojeny pracovní skupiny vedené smluvními spolupracovníky MASiF. Schéma zpracování dokumentu je popsáno v ➔ Příloze 3.

Jednotlivé kapitoly socioekonomické analýzy jsou členěny do textového popisu, vyhodnoceny dílčí SWOT analýzou a analýzou problémů a potřeb.

Shrnutí

Území MAS Frýdlantsko je tvořeno 18 obcemi s celkem 24.571 obyvateli (k 31.12.2014) na rozloze 349 km². Území je mimořádně konzistentní a zároveň oddělené: jde o celistvý výběžek České republiky na severovýchodě území, ze tří stran uzavřený státní hranicí s Polskem, od vnitrozemí České republiky a Libereckého kraje oddělený horským hřebenem. Z hlediska správy jde o území jedné ORP (Frýdlant). Obce vytvořily dobrovolný svazek, který je totožný s územím MAS. Příhraniční poloha je příležitostí pro rozvoj mezinárodních vztahů, překážkou však zatím je odlišná legislativa v různých oblastech potenciálně společného rozvoje a dále fakt, že i sousední oblasti Polska a Německa patří mezi chudší regiony. Významný podnik – elektrárna a povrchový důl na lignit bezprostředně za hranicemi v Polsku má pro Frýdlantsko řadu negativních dopadů.

Pestré přírodní podmínky kombinují cenné chráněné lokality (národní přírodní rezervace), osídlené a zemědělsky obhospodařované území i zemědělské a průmyslové brownfields. Životní prostředí je negativně ovlivněno povrchovým dolem, rozsáhlou výsypkou a elektrárnou na polském území těsně za hranicí. Další negativní dopady má klimatická změna (v kombinaci s obhospodařováním území a péčí o krajinu), území bylo těžce postiženo povodněmi v srpnu 2010 a červnu 2013.

Na hospodářství měl negativní dopady zejména vývoj po roce 1989 (likvidace tradičních průmyslových odvětví, změny vlastnictví) a ekonomická krize po roce 2008. Nezaměstnanost dlouhodobě přesahuje hodnoty Libereckého kraje a České republiky, dojíždění za prací do Liberce a vzdálenějších měst negativně ovlivňuje život v obcích. Území je hodnoceno jako hospodářsky slabé a strukturálně postižené.

Historie je poznamenána výměnou obyvatel po roce 1945, která specificky ovlivnila současné složení a úroveň vzdělanosti obyvatel, nedostatečnou péči o kulturní dědictví i obtížné obnovování komunitního života. Nezakořeněnost rodin a zároveň nepříznivé demografické i hospodářské charakteristiky přispívají ke zvýšené kriminalitě, spojené s patologickými projevy chudoby, ale i s blízkostí cizího státu. Na území Frýdlantska byly zmapovány sociálně vyloučené lokality a jako značné riziko je vyhodnoceno, že se tyto lokality mohou nekontrolovatelně dále tvořit v souvislosti se změnami vlastnictví nemovitostí, nízkou nabídkou pracovních příležitostí a generační nezaměstnaností vázanou především na skupiny s nízkou úrovní vzdělání a národnostní menšiny.

2.1.1 Geografické podmínky, životní prostředí

2.1.1.1 PŘÍRODA A KRAJINA

Frýdlantsko je mimořádně bohaté z pohledu ochrany přírody a krajiny. Koeficient ekologické stability (KES) je uváděn 2,92, což je vysoká hodnota ve srovnání s celorepublikovým průměrem (1,5-1,75). Nejvyšší KES mají obce na území CHKO Jizerské hory (Bílý Potok 27,8, Hejnice 23,69, Lázně Libverda 12,2). Na území se nachází 8 prvků nadregionálního biologického významu (4 zcela a 1 zčásti v CHKO Jizerské hory), 20 prvků regionálního biologického významu a 160 místně významných prvků.

Jižní část území MAS Frýdlantsko tvoří Jizerské hory, jejichž severní část se strmými svahy, skalnatými hřebeny a nejvyšší horou (Smrk, 1124 m) je součástí **Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory** (sdílené VCHÚ s MAS Podještědí a Rozvoj Tanvaldska). Severní strana Jizerských hor je dobře zachovalá i po imisní katastrofě a velkoplošném odlesnění náhorní plošiny v 80. letech. Nachází se zde řada maloplošných chráněných území – přírodních rezervací a památek, na katastrech obcí je i nejcennější oblast – Národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny. Území CHKO je chráněno v systému Natura 2000 jako ptačí oblast, NPR Jizerskohorské bučiny a Smědava jsou evropsky významné lokality podle směrnice o stanovištích.

Střední a severní část území patří do Žitavského bioregionu, který tvoří mírná pahorkatina s lesními komplexy (Poustecká obora, Přírodní park Peklo) a rybníky.

Na území Frýdlantska mimo CHKO Jizerské hory je několik dalších **maloplošných chráněných území** – přírodních památek (PP) a přírodních rezervací (PR), zřízených na ochranu lokalit nebo rostlin a živočichů:

- 5 přírodních parků
- 3 přírodní rezervace
- 19 významných krajinných prvků (pozemky s významnými stromy a alejemi, mokřadní louky, skály, opuštěné lomy, památné stromy),
- nadregionální biocentrum Poustecká obora,
- 5 regionálních biocenter,
- přes 100 místních biocenter,
- 25 stromů a 5 skupin chráněných památných stromů.

Kategorie památných stromů není na Frýdlantsku pouze předmětem státní ochrany přírody. Vedle vyhlášených stromů a skupin stromů byl v obci Višňová sepsán seznam významných stromů v obci (www.ob-vis.net) a sami obyvatelé tyto stromy přihlašují do soutěží na národní i mezinárodní úrovni s reprezentativními výsledky – zdejší jilm vaz a dub zvítězily v celostátní soutěži *Strom roku* pořádané Nadací Partnerství. Oceněný strom se nachází i v Habartcích (Josefovský dub u čp. 33).

Celým územím protéká **řeka Smědá**, která pramení v Jizerských horách, opouští území ČR na hranicích ve Vsi (Černousy) a odvodňuje celé severní Jizerské hory do Baltského moře. Meandrující tok Smědé na katastrech obcí Černousy a Višňová je chráněn jako evropsky významná lokalita podle směrnice o stanovištích (PR Meandry Smědé).

Prudký spád na krátkém toku a faktory snižující absorpční kapacitu krajiny (stav horských lesů a způsob obhospodařování – převažující pastviny) způsobují ohrožení území povodněmi. Situace je nejhorší v obcích Černousy a Višňová, kde jsou pravidelné povodně komplikovány i zhoršením odtokových poměrů způsobeným výsypkou z polského povrchového dolu Turów.

Lesní krajina je **prostupná** sítí značených turistických cest i dalších stezek. V zemědělsky využívané krajině se prostupnost spíše snižuje, zejména vlivem oplocování pastvin.

Liberecký kraj realizoval v letech 2011-2012 rozsáhlý program na obnovu **biodiverzity** na územích zasažených šířením invazních druhů rostlin. Šíření invazivních rostlin je však trvalý stav související s péčí o území, břehové porosty a zemědělskou půdu. Území Frýdlantska se týká především šíření rostlin druhů křídlatka, třapatka dřípata a netýkavka žláznatá v povodí Smědé a zlatobýl kanadský na neobdělávaných polích a mezích.

Dosud neřešenou otázkou je význam krajiny tvorby a biodiverzity pro ochranu klimatu, resp. **resilienci** – schopnost systému vypořádat se se změnami a nadále se rozvíjet. Toto celostní pojetí péče o krajinu a biodiverzitu je vnímáno jako příležitost pro budoucí rozvoj. Na Frýdlantsku je možné modelově představovat péči o lesní i nelesní krajinu ve vztahu k nebezpečí povodní na poměrně krátkém úseku řeky Smědé od pramenné oblasti až po meandry na dolním toku. V roce 2015 probíhá zpracování studie přírodě blízkých protipovodňových opatření na celém toku řeky a projednávání opatření s vlastníky dotčených pozemků. Vybraná opatření budou v následujících letech realizována podle možností vlastníků a dostupných dotací.

2.1.1.2 OVZDUŠÍ

Území je zařazeno do mírně teplé klimatické oblasti, region je teplejší, než obecně odpovídá průměru pro jeho zeměpisnou šířku. To je způsobeno prouděním z rovinaté oblasti Severoněmecké (Lužické) nížiny od Atlantiku, které zároveň díky návětrnému efektu příkrých severních svahů Jizerských hor přináší častější deště.

Velké zdroje znečištění (REZZO 1) identifikované v minulých obdobích, stejně jako část středních (REZZO 2) většinou ukončily výrobu z ekonomických důvodů. Významným zdrojem znečištění je tepelná elektrárna Turów, ležící v Polsku těsně za hranicemi. Vzhledem k nedostatečné komunikaci s polskou stranou však není možné zjistit přesný rozsah emisí (jde zejména o prachové částice a jedovaté plyny, SO_x po odsíření elektrárny nepřesahuje normy).

V případě bezvětří se projevují teplotní inverze, při nichž dochází k větší koncentraci znečištění ovzduší v interakci zhoršených rozptylových podmínek a povětšinou místních zdrojů vytápění a emisí z dopravy. Kromě místních zdrojů znečištění (lokální topeniště) se projevuje i dálkový přenos emisí z Polska, Německa i Podkrušnohoří. Hradba výsypky z polských uhelných dolů na západ od Frýdlantu dosahuje výše 420 m a omezením četnosti a rychlosti proudění se zřejmě také podílí na smogu. Přesnější hodnoty všech škodlivin je obtížné zjistit, měřicí stanice ČHMÚ Frýdlant-Údolí sleduje jen hodnoty SO_2 , NO_x a O_3 , jako problematické se však jeví i hodnoty pevných částic a benzo(a)pyrenu.

Tab. 3 Stav ovzduší: hlavní znečišťující látky (Zdroj: Portál ČHMI - <http://bit.ly/251pXAR>, 2014)

Znečišťující látka	Způsob měření	Imisní limit ($\mu\text{g.m}^{-3}$)	Nejvyšší hodnota ($\mu\text{g.m}^{-3}$)
Oxid siřičitý	4.nejvyšší 24-hod.koncentrace	125	Frýdlant 41,3
Oxid dusičitý	roční průměr	40	Frýdlant 16,3
Polétavý prach PM 10	roční průměr	40	Frýdlant 42,2
Polétavý prach PM 2,5	roční průměr	25	Frýdlant 18,1
Benzo(a)pyren	roční průměr	1 ng.m^{-3}	Celé území 0,9 - 1,4
Olovo	roční průměr	500 ng.m^{-3}	Frýdlant 12,9 ng.m^{-3}
Arsen	roční průměr	6 ng.m^{-3}	Višňová 1,66 ng.m^{-3}
Kadmium	roční průměr	5 ng.m^{-3}	Krásný Les 1,26 ng.m^{-3}

2.1.1.3 OCHRANA VOD

Z hydrologického hlediska je Frýdlantsko významnou oblastí, bohatou na dešťové srážky (roční úhrn cca 1018 mm) a vhodnou pro jímání povrchových vod. Jihovýchodní část Frýdlantska spadá do CHOPAV Jizerské hory a CHKO Jizerské hory, na území obcí Lázně Libverda a Nové Město pod Smrkem se nacházejí ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod. Severní část území je vymezena jako zranitelná oblast podle nařízení vlády č. 103/2003 Sb. K ochraně vody zde přispívá péče o zemědělskou půdu vhodným, ekologicky šetrným způsobem.

Charakter území je utvářen řekou Smědou, jejíž povodí zaujímá na území plochu 238 km^2 . Díky značnému spádu horního toku se téměř pravidelně dvakrát ročně vylévá z břehů. Na úseku od Předlanců k dolní části Černous je uzákoněna ochrana stávajících meandrů (PR Meandry Smědé). Na území Višňové se zachovala slepá ramena, na jednom z nich byl v 17. století vybudován rybník Dubák, který je s 11 ha plochy největším rybníkem Frýdlantska. Ostatní rybníky jsou menší, jediná přehrada je vybudovaná na toku Smědé ve Frýdlantě (Harta). Jezera se v území nevyskytují. Ostatní území Frýdlantska odvodňují menší řeky Oleška, Lomnice a Řasnice a menší potoky. Zatímco Řasnice je zdrojem pitné vody pro Frýdlant a kvalita vody Smědé se v posledních letech zlepšila, Oleška patří mezi dlouhodobě znečištěné řeky. Hlavním typem znečištění je eutrofizace, významně se na ní podílí vyústění kanalizací z obcí bez čištění odpadních vod, zemědělská výroba, atmosférická depozice a pravděpodobně i drenážní vody z nezjištěných skládek. Plán povodí Horního a Středního Labe (2009) uvádí jako další problémy nevhodné morfologické úpravy (např. napřimování, technické úpravy průtočného profilu, zpevnění břehů apod.).

Tab. 4 Hodnocení povrchových vod (Zdroj: Plán povodí Horního a Středního Labe, 2009)

Vodní tok (ID)	Chemický stav	Ekologický stav Fyz.-chem. složky	Ekologický stav Biolog. složky	Území obcí (hlavní tok a přítoky)
Smědá po soutok se Sloupským potokem (20785000)	vyhovující	vyhovující	potenciálně nevyhovující	Bílý Potok, Hejnice, Lázně Libverda, Nové Město p.S.
Smědá po státní hranici (20807000)	potenciálně nevyhovující	vyhovující	nevyhovující	Černousy, Dětrichov, Frýdlant, Habartice, Heřmanice, Krásný Les, Kunratice, Lázně Libverda, Nové Město p.S., Pertoltice, Raspenava, Višňová
Řasnice (20798000)	vyhovující	nevyhovující	nevyhovující	Bulovka, Dolní Řasnice, Frýdlant, Horní Řasnice, Krásný Les, Nové Město p.S., Raspenava
Oleška (20774000)	vyhovující	nevyhovující	nevyhovující	Dětrichov, Frýdlant, Heřmanice, Kunratice, Raspenava
Lomnice (20796000)	vyhovující	vyhovující	vyhovující	Dolní Řasnice, Horní Řasnice, Jindřichovice p.S., Krásný Les, Lázně Libverda, Nové Město p.S., Raspenava
Jeřice (20755000)	vyhovující	vyhovující	nevyhovující	Frýdlant, Hejnice, Heřmanice, Raspenava
Bulovský potok (20806000)	vyhovující	nevyhovující	nevyhovující	Bulovka, Dolní Řasnice, Frýdlant, Horní Řasnice, Krásný Les, Pertoltice, Višňová
Kočí potok (20809000)	vyhovující	vyhovující	nevyhovující	Bulovka, Černousy, Habartice, Pertoltice
Sloupský potok (20788000)	vyhovující	vyhovující	vyhovující	Hejnice, Raspenava
Jindřichovický potok (20720000)	vyhovující	vyhovující	nevyhovující	Horní Řasnice, Jindřichovice p.S., Nové Město p.S.

V okolí Lázní Libverda a Nového Města pod Smrkem se vyskytují minerální vody - studené vápeno-hořečnaté kyselky se zvýšeným obsahem železnatých iontů. Pro přírodní léčivé zdroje Lázní Libverda jsou stanovena prozatímní ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů.

Pro celé území Libereckého kraje je dlouhodobým problémem rychlý odtok srážkových vod z území – nedostatečná retenční schopnost krajiny. Řeka Smědá i menší toky představují značné bezpečnostní riziko kvůli povodním. Regulace a úpravy koryt jsou zejména po povodních v roce 2010 dimenzovány na vyšší průtoky. Jako sporná otázka mezi obcemi, správcem toku a ochranou přírody se místně objevuje stav břehových porostů.

Hrozbou do budoucna je zejména snižování zásob podzemní i povrchové vody, podporované především rozšiřováním povrchového dolu Turów, dále rozsáhlejší urbanizací a zřizováním nových individuálních vodních zdrojů. Neřešení kanalizace v menších obcích ohrožuje čistotu povrchových vod.

2.1.1.4 OCHRANA PŮDY

Jihovýchodní část území patří k lesním komplexům jizerskohorských bučin a horských smrkových lesů, v níže položených oblastech je krajina historicky utvářena zemědělskou činností.

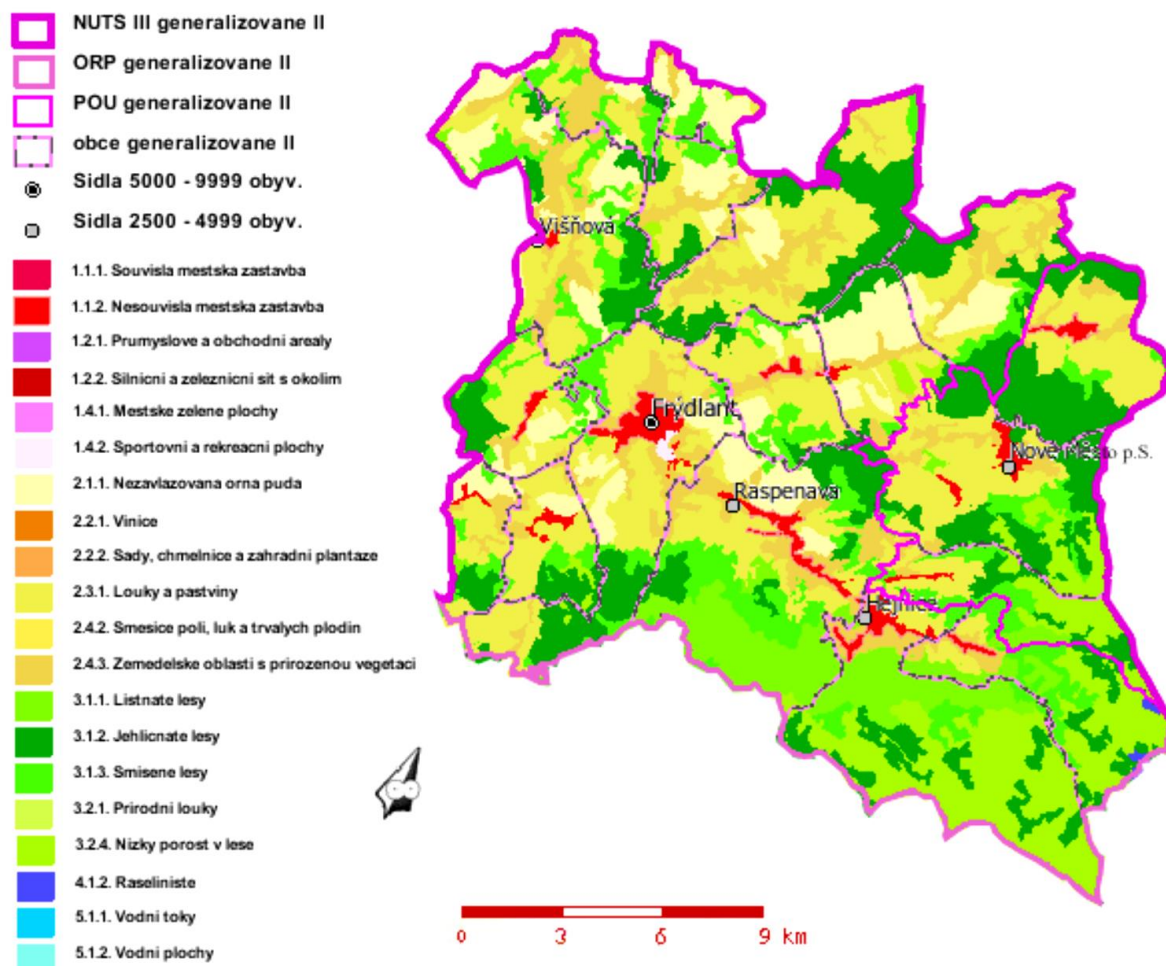
Lesy ochranné se nacházejí v nejvýše položených částech území, v nižších polohách a dále v severní části území jde také o lesy zvláštního určení. Hospodářské lesy se nacházejí po celém území Frýdlantska.

Tradiční zemědělskou činností na většině území byla a je pastva, orná půda se nachází na části území a historicky se využívala zejména k pěstování brambor a nenáročných obilovin. Kvalitní zemědělské půdy se nacházejí především v severní části oblasti, podél toku řeky Smědé. Podíl zemědělské půdy na celkové výměře činí 45,1%, silné zastoupení mají trvalé travní porosty. Míra zornění 48,7% je nízká jak ve srovnání s průměrem ČR (71,9%), tak Libereckého kraje (50,21%). V minulosti byly ve značném rozsahu provedeny meliorace, které jsou většinou ještě funkční (s místními výjimkami, např. v Černousích).

Ohrožení erozí se vztahuje zejména na zaplavované oblasti Smědé a dalších toků na území Frýdlantska. Vhodné obhospodařování může přispět ke snižování povodňových rizik. Zemědělství je však značně závislé na dotacích a částečně je určováno jejich zacílením, což může vyvolat rizika omezení pestrosti krajiny a snížení její retenční schopnosti.

V souvislosti s rozvojovými plány obcí a s cenou pozemků na Frýdlantsku je za ohrožení možné považovat záměry výstavby a převody zemědělského půdního fondu na stavební pozemky s negativním dopadem – snižováním celkové rozlohy zemědělské půdy a fragmentací krajiny.

Obr. 5 Využití krajiny (zdroj: ARR Nisa, 2014)

2.1.1.5 ENERGETIKA

Frýdlantsko má vhodné podmínky pro využívání obnovitelných zdrojů energie.

Smědá a její přítoky jsou využívány jako zdroj **vodní energie**. Na území funguje 13 malých vodních elektráren. Z důvodu ochrany přírody je možné využívat pouze toků ve III. a IV. zóně CHKO a vždy je nutné dodržovat stanovené minimální průtoky na jezích malých vodních elektráren. Správa CHKO zpracovala v roce 2005 studii migrační průchodnosti pro celé území Frýdlantska a formulovala podmínky provozu elektráren z environmentálního hlediska. Dlouhodobě problematická je v tomto směru komunikace s provozovateli MVE Harta, Frýdlant (pod zámekem) a Víška.

Území Frýdlantska a sousední oblasti Německa a Polska jsou díky vzdušnému proudění vhodné pro výstavbu **větrných elektráren**. Na starší větrné farmy v Německu navazuje zejména v posledních letech intenzivní výstavba v Polsku. Na Frýdlantsku je větrná farma v Albrechticích (Frýdlant), Andělce (Višňová) a Jindřichovicích pod Smrkem, dvě izolované elektrárny jsou na katastru obcí Horní Řasnice a Krásný Les. Z hlediska ochrany krajinného rázu, ale i akustického a optického vlivu (stroboskopický efekt) je nejproblematictější záměr výstavby velkého větrného parku na výsypkách zeminy povrchového dolu Turów.

Podílem zemědělské půdy je území vhodné i pro pěstování **biomasy**. Skutečné rozšíření však není velké, v území se pěstuje japonský topol, a to spíše jako sadební materiál než jako zdroj energie. Limitem pro zalesňování zemědělské půdy je ochrana přírody, resp. nevhodnost zalesňování původních podhorských luk a možnost šíření nepůvodních rostlin. Spíše výjimečné je využití sena v jednom bloku polské elektrárny Turów, kam dodávají někteří zemědělci z Frýdlantska, a dřeva pro místní soustavu centrálního zásobování teplem v Jindřichovicích pod Smrkem.

Energie ze **slunečního záření** je využívána jen u individuálních objektů. Žádné větší zařízení na využití sluneční energie se v území nenachází.

Geotermální energie se využívá u individuálních objektů. **Bioplyn** se využívá pouze v ČOV Frýdlant (zařízení z roku 1995) a potenciál jeho využívání je minimální.

Tab. 5 Energie z neobnovitelných zdrojů (zdroj: ERÚ, <http://licence.eru.cz>, 2014)

Zdroj energie	Obec	Instalovaný výkon (MWe)	Počet licencí
Teplovodní	Frýdlant	23.180	2
	Hejnice	3.500	1
	Nové Město pod Smrkem	13.499	2
	Višňová	0.550	2
Plyn, oleje	Nové Město pod Smrkem	el. 0.266/teplo 0.417	1

Tab. 6 Alternativní a místní zdroje energie – stav 2014 (zdroj: ERÚ, Správa CHKO Jizerské hory)

Zdroj energie	Obec	Instalovaný výkon (MWe)	Počet licencí
Malé vodní elektrárny	Bílý Potok	0.219	4
	Frýdlant		
	Raspenava	0.085	3
	Višňová	0.060	1
Solární	Bulovka	0.005	1
	Černousy	0.010	1
	Dětřichov	0.016	2
	Frýdlant	0.196	8
	Hejnice	0.030	6
	Jindřichovice pod Smrkem	0.120	1
	Krásný Les	0.002	1
	Nové Město pod Smrkem	0,008	2
	Raspenava	0,070	6
	Horní Řasnice	1.800	1
	Jindřichovice pod Smrkem	1.200	1
Větrná	Krásný Les	1.500	1
	Dětřichov/Frýdlant (mezi Albrechticemi a Horním Vítkovem)	3.000	1
	Višňová (Andělka)	12.300	1
		12.300	1
		12.300	1
Biomasa (dřevo)	Jindřichovice pod Smrkem	0.350	1

2.1.1.6 ODPADY

Produkce **komunálního odpadu** je na Frýdlantsku ve srovnání s ostatními ORP kraje a republiky nízká. Na území Frýdlantu se nachází skládka s nadmístním významem (Frýdlant-Větrov, skupina 003 - ostatní odpad). Pro Frýdlant a Raspenavu byla v roce 2013 zpracována Studie optimalizace odpadového hospodářství.

Ve městech Frýdlant, Nové Město pod Smrkem a Raspenava jsou umístěny sběrné dvory. Všechny obce umožňují umístěním nádob na třídění odpadů třídit nejméně na 4 druhy (plast, sklo bílé a barevné, papír), města Frýdlant a Hejnice a obec Habartice zavedly zvýhodněný systém (nabídka pytlů, v případě Frýdlantu snížení cen za odvoz komunálního odpadu). Soukromí podnikatelé provozují sběrný druhotných surovin (kovu, plastů) ve Frýdlantě, Raspenavě, Novém Městě pod Smrkem a Hejnicích, v Krásném Lese a Raspenavě jsou umístěna autovrakoviště s ekologickou likvidací automobilů.

V návaznosti na aktuální legislativu řeší všechny obce v roce 2015 třídění a likvidaci biologicky rozložitelných komunálních odpadů, většinou formou dočasných komunitních kompostáren. Jde o izolovaná řešení jednotlivých obcí, která bude nutné upravovat podle novely zákona o odpadech.

Zpracování a využívání odpadů je zatím spíše výjimečné (dvě firmy na zpracování textilních odpadů – Raspenava a Poustka/Višňová). Většina odpadů je předávána k materiálovému nebo energetickému využití nebo likvidaci mimo území. Jako příležitost je hodnoceno především separování a využívání bioodpadu (kompostárny), zejména společné řešení pro více obcí, které by umožnilo efektivní využití kompostu.

Na území je zmapováno množství chátrajících a nevyužívaných objektů - **brownfields**, zejména továren a zemědělských areálů. Jako ohrožení životního prostředí je hodnoceno využití areálů pro nelegální uskladnění odpadů ze zahraničí, které v minulých letech způsobilo také ohrožení ovzduší a bezpečnosti (požáry nelegálních skladů odpadů v obcích Bulovka a Černousy). Databázi brownfields zpracoval Liberecký kraj (<http://brownfields.kraj-lbc.cz>), MASIF sleduje vlastnictví objektů, které je v řadě případů limitem jejich využití.

2.1.1.7 JINÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

Jižní část území je značně zatížena **radonem**. Zátěž je způsobena geologickým podložím (žula) a je řešitelná respektováním pravidel pro výstavbu objektů. Nejvíce zatížená oblast je jihovýchodní část Frýdlantska (hřeben Jizerských hor).

Staré environmentální zátěže, popsané v Plánu odpadového hospodářství Libereckého kraje (2004, platnost 2004-15), jsou již částečně zlikvidované – šlo většinou o skládky, které byly rekultivovány. Jako zátěž zůstává skládka v Černousích, na které se nachází i odpad ze zrušené výroby využívající azbest, a menší skládky především komunálního odpadu. Neprozkoumaná je kontaminace pozemků průmyslových a zemědělských brownfields, jichž je na Frýdlantsku evidováno nejvíce z Libereckého kraje.

Tab. 7 Ekologické zátěže - skládky (Zdroj: Plán odpadového hospodářství Libereckého kraje, 2004)

Obec	Provozovatel skládky	Lokalita/název	Informace
Bulovka	-	Arnoltice	
Černousy	-	Černousy	Odpady s obsahem azbestu ze zrušené místní výroby
Dětřichov	-	Mlýnský vrch	Komunální a stavební odpady
Frýdlant	-	Hág, Pískovna	Skládky TKO, ohrožení spodních vod (Pískovna)
Habartice	ObÚ Habartice	Habartice	Nevýznamná skládka malého rozsahu
Hejnice	-	U hřbitova	TKO, skládka zavážena, před rekultivací
Jindřichovice p.S.	ObÚ Jindřichovice p.S.	pískovna	TKO, zjištěn výskyt kadmia (1995) skládka zavážena
Kunratice	MěÚ Frýdlant	Pískovna	Nezabezpečená skládka v intravilánu obce
Raspenava	-	Pískovna	Uzavřená, oplocená skládka (TKO, TPO, fekálie)
		Lužec	Oplocená zarostlá skládka (TDO, inertní odpad)
		Raspenava	Skládka TDO ukončuje provoz
Višňová	ObÚ Višňová	Andělka	Řízená skládka s provozním řádem, dosud není rekultivována

Výskyt nebezpečných látek podle registru IRZ není vysoký. Jedinou firmou, která je povinná zpracovat vnější havarijný plán, je STV Group Hajniště/Nové Město pod Smrkem s výrobním programem delaborace výbušnin. Tato firma v roce 2014 postupně přesouvá provoz do vnitrozemí ČR. Šest provozů ve Frýdlantě využívá a skladuje benzin, naftu, lehké oleje, propan-butan (čerpací stanice pohonných hmot), kyslík (Nemocnice Frýdlant) a extrémně hořlavé látky (Penny-Market).

Hlavním zdrojem **hlukového zatížení** je liniově doprava a místně průmyslová výroba (např. těžba šterkopísku v Krásném Lese, těžba uhlí těsně za hranicí v Polsku, v sousedství katastrů Višňové) a větrné elektrárny.

2.1.1.8 ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVNÍ A OSVĚTA

Environmentální vzdělávání a výchovu (EVV) zajišťují školy na základě vzdělávacích programů. Základní školy v Raspenavě, Lázních Libverda a Višňové a Střední hospodářská škola Frýdlant se zapojují do programu *Škola pro udržitelný život* a spolupracují s libereckým SEV Divizna.

Hlavním externím poskytovatelem služeb pro školy na Frýdlantsku je krajské Středisko ekologické výchovy STŘEVLIK v Oldřichově v Hájích, které je dostupné i hromadnou dopravou (železnice), městské SEV Divizna v Liberci je již pro řadu škol značně vzdálené. Jednotlivě nabízejí programy EVV i neziskové organizace (např. program *Voda blízko nás*, spolek *Náš kraj*, 2012-13) jejich nabídka je však závislá na dostupných dotačních titulech nebo grantech soukromých nadací. Pravidelně fungují dva environmentálně zaměřené volnočasové kroužky pro děti (Jindřichovice pod Smrkem, Višňová). Vzdálenějších obce, které nejsou na železniční trati, formulovaly potřebu bližšího pravidelného poskytovatele programů EVV pro školní mládež, nejlépe v obci nebo jejím bezprostředním okolí, protože doprava zvyšuje náklady na programy a to pro část dětí limituje jejich dostupnost. Lokalizace programů také zvyšuje účinnost EVV, zejména pro menší děti.

Environmentální osvěta zaměřená na dospělé obyvatele obcí má většinou vztah k řešení životních situací, zejména v souvislosti s odpadovým hospodářstvím (např. třídění odpadů ve Frýdlantě a Hejnicích) nebo jinými environmentálně příznivými aktivitami (grantový fond obce Jindřichovice pod Smrkem). V zátopových oblastech má environmentální osvěta výraznou vazbu na bezpečnost a ochranu zdraví a majetku obyvatel.

Na úrovni ORP nepůsobí místní koordinátor ani poskytovatel programů EVVO nebo ekoporadna. V oblasti CHKO a výjimečně v dalších oblastech jsou v krajině umístěny informační systémy pro osvětu návštěvníků – naučné stezky, informační tabule. Jejich zřizovateli jsou různé subjekty - firmy (Lesy ČR s.p., Frýdlantská vodárenská společnost), neziskové organizace, obce. Obec Jindřichovice pod Smrkem zřídila informační centrum k alternativním zdrojům energie.

SWOT ANALÝZA: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Cenné přírodní lokality (VCHÚ, MCHÚ, CHOPAV) v území	Povodňová – zátopová oblast
Aktivní zapojení občanů do péče o krajinné prvky (místně)	Zhoršená prostupnost nelesní krajiny (oplocení pastvin a zarůstání nebo rušení polních cest)
Oblast bohatá na dešťové srážky	Šíření invazivních druhů rostlin snižuje biodiverzitu
Dobrá kvalita vody části toků (Smědá, Řasnice)	Smogové situace v části území
Zdroj minerálních a léčivých vod	Nejsou měřeny imise pevných částic
Kvalitní zemědělská půda v severní části území	Zhoršená kvalita vody části toků (Oleška), zranitelnost povrchových vod
Vhodné podmínky pro OZE – voda, vítr, biomasa	Nákladnost úprav a dodávek vody
Separace komunálního odpadu ve všech obcích	Část území ohroženo erozí
	Nízký podíl obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci
	Převážně nevhodné odstraňování odpadních vod
	Zatím spíše individuálně využívané OZE
	Zpracování a využívání odpadů
	Nezmapované zátěže (průmyslové a zemědělské brownfields)
	Nesystematická EVVO - chybí koordinátor, místní poskytovatel programů EVVO a ekoporadenství
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Ekologické zemědělství, vhodné (neškodící) průmyslové podnikání, cestovní ruch šetrný vůči životnímu prostředí	Přeshraniční vliv: uhelná elektrárna a povrchový důl v Polsku ovlivňuje v mnoha směrech životní prostředí a jeho složky (emise, omezení vzdušného proudění, zhoršení odtokových poměrů, hluk)
Ochrana biodiverzity, péče o krajinu	Snižování zásob podzemní vody
Modelový příklad resilience – schopnosti krajiny čelit při vhodné péči hrozbám změny klimatu	Zábory a zastavování zemědělské půdy – snižování rozlohy ZPF, fragmentace krajiny
Retence vody v krajině	Šíření invazivních druhů rostlin, ohrožení biodiverzity
Rekonstrukce vodovodních sítí (snížení ztrát a spotřeby vody)	Přeshraniční vliv: záměr výstavby velké větrné farmy v Polsku
Čištění odpadních vod	Nelegální skládky odpadu v nevyužívaných objektech
Využívání obnovitelných zdrojů energie (mj. z místních zdrojů, pro místní potřebu)	Nové výrobní areály se zátěží životního prostředí
Zpracování a využívání odpadů, např. kompostování	Zhoršování povodňových situací v důsledku změny klimatu a nevhodné péče o krajinu
Programy environmentálního vzdělávání a osvěty	
Zájem o zdravý životní styl, biopotraviny apod.	
Mezinárodní, národní a regionální spolupráce při řešení přeshraničních vlivů na životní prostředí	

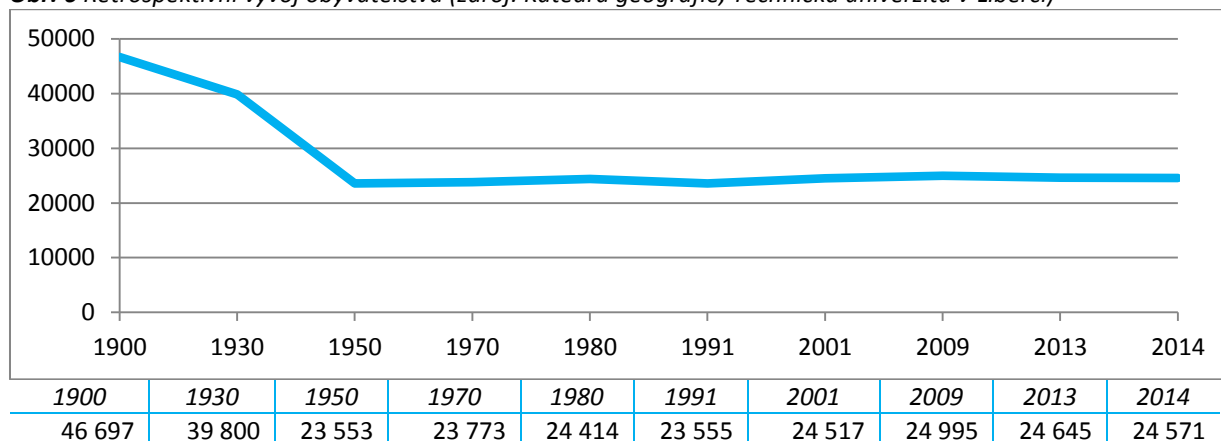
ANALÝZA PROBLÉMŮ: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Povodňová oblast, ohrožení erozí, šířením invazivních druhů, nevhodnou péčí o krajinu. Zhoršování situace vlivem změny klimatu. Nesystematická EVO.	Zhoršení stavu krajiny, zvyšování nebezpečí povodní	• Ohrožení stavu přírody a krajiny, snížení biodiverzity, zhoršení eroze a kvality povrchových vod. • Zvýšení výdajů z veřejných zdrojů (likvidace následků zhoršování životního prostředí a škod na majetku). • Menší přitažlivost pro obyvatele – úpadek, vylidňování
Málo využívané OZE. Chybí zpracování a využívání odpadů, vyskytují se nelegální skládky. Smogové situace v části území.	Zvyšování objemu odpadů, závislost na externích zdrojích energie a kapacitách odpadového hospodářství	• Zvýšení výdajů z veřejných zdrojů (likvidace odpadů, dálkové vedení energie) • Zvýšení životních nákladů – menší přitažlivost pro obyvatele
Zhoršená prostupnost krajiny, ohrožení záborů a zastavování. Vysoký počet brownfields, nezmapované zátěže. Šíření invazivních druhů rostlin. Nesystematická EVO.	Zhoršení stavu přírody a krajiny	• Změna struktury krajiny, nevhodné a nešetrné využívání, omezení potravinové a energetické bezpečnosti území. • Nezájem obyvatel o území – další (cyklické) zhoršené stavu.
Další rozvoj povrchového dolu a elektrárny Turow – prohloubení těžební jámy (ohrožení podzemních i povrchových vod, prašnost), výstavba větrného parku (ohrožení krajinného rázu, hluchost).	Zhoršení stavu životního prostředí (více složek), bez možnosti ovlivnit situaci z regionální úrovně	• Zvýšení výdajů z veřejných zdrojů (zajištění dodávek vody, zhoršené životní prostředí) • Menší přitažlivost pro obyvatele a investory – úpadek, vylidňování

2.1.2 Obyvatelstvo

Území Frýdlantska bylo od 13. století do roku 1945 osídleno převážně německým obyvatelstvem. K současnému zaostávání regionu rozhodující měrou přispěl poválečný odsun a dosídlení smíšeným obyvatelstvem z jiných oblastí mateřské země i dalších států, bez vztahu ke krajině. Na Frýdlantsku byly zbytky ponechaných Němců doplněny osídlenci převážně z vnitrozemských okresů Čech, repatriovanými Volyňskými Čechy a nesouvislým přísunem Romů, zejména ze Slovenska. Předválečné lidnatosti se už nikdy nepodařilo dosáhnout a ve venkovských obcích se dnešní osídlení pohybuje kolem pouhé třetiny maxima z 19. a první poloviny 20. století.

Ze sociodemografického hlediska je dnes území hodnoceno jako stabilizované.

Obr. 6 Retrospektivní vývoj obyvatelstva (zdroj: Katedra geografie, Technická univerzita v Liberci)

Tab. 8 Pohyb obyvatel v obcích od 1.1.2001 do 1.1.2012 (zdroj: ČSÚ)

Obec	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový
Bílý Potok	70	94	280	183	-24	97	73
Bulovka	128	92	401	318	36	83	119
Černousy	38	48	243	214	-10	29	19
Dětřichov	99	68	338	213	31	125	156
Dolní Řasnice	80	67	257	214	13	43	56
Frýdlant	1 030	884	2 185	2 284	146	-99	47
Habartice	65	48	195	173	17	22	39
Hejnice	334	287	854	810	47	44	91
Heřmanice	26	29	115	107	-3	8	5
Horní Řasnice	42	36	124	117	6	7	13
Jindřichovice p.S.	94	263	442	213	-169	229	60
Krásný Les	60	51	146	110	9	36	45
Kunratice	53	41	157	167	12	-10	2
Lázně Libverda	59	45	261	278	14	-17	-3
Nové Město p.S.	523	432	1 022	1 315	91	-293	-202
Pertoltice	37	31	137	85	6	52	58
Raspenava	382	339	913	951	43	-38	5
Višňová	172	142	399	418	30	-19	11
Celkem	3 292	2 997	8 469	8 170	295	299	594

Na **vývoj počtu obyvatel** mají zásadní vliv

- přirozená výměna obyvatelstva (přetrvává nadprůměrné zastoupení obyvatel mladších 15 let a podprůměrné zastoupení obyvatel nad 65 let),
- migrace obyvatelstva (emigrace obyvatel z malých sídel se špatnou dopravní dostupností a nevyhovující občanskou a technickou vybaveností do větších sídel a suburbanizace – emigrace obyvatel měst do příměstských sídel).

Frýdlant a Nové Město pod Smrkem mají největší negativní saldo migrace, v ostatních obcích je saldo migrace vyrovnané. Celkové saldo migrace za celé území je negativní (-33). Odchod obyvatel se však týká i nejmenších obcí, jejichž obyvatelé odcházejí za prací nebo vzděláním. Jde zejména o mladé lidi a obyvatele v produktivním věku. To jednak omezuje schopnost území reagovat na vznik nových pracovních příležitostí, jednak zhoršuje věkový průměr obyvatel. Na růstu obyvatel se ve městech a obcích všech velikostí podílejí i cizinci a romské skupiny. Roste také počet trvale bydlících obyvatel, kteří nebydlí v bytech, resp. bydlí v ubytovacích a jiných zařízeních.

Věková struktura obyvatel je ve srovnání s Libereckým krajem a ČR posunutá směrem k nižšímu věku, trend stárnutí obyvatel je však shodný s krajskou i národní úrovní.

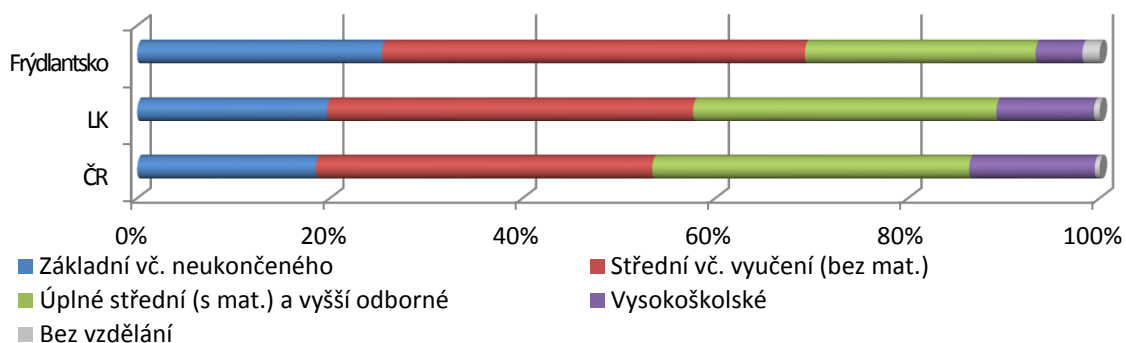
Tab. 9 Věková struktura obyvatel mezi lety 1991 – 2011 (zdroj: ČSÚ)

	1991	2001	2011
Celkem	23608	24419	24865
V tom ve věku			
0 - 17 let	6604	5503	4886
18 – 24 let	2647	2842	2363
25 – 44 let	7021	6916	7257
45 – 64 let	4746	6395	6864
65 – 84 let	2468	2550	3197
85 a více	122	213	298
Průměrný věk obyvatel	34,7	36,7	39,8
Srovnání: Liberecký kraj	35,9	38,2	40,7
Srovnání: ČR	36,5	38,8	40,9

Dlouhodobým problémem Frýdlantska je **nízká úroveň vzdělanosti obyvatel**. Tato situace negativně ovlivňuje zaměstnanost a sociální charakteristiky území.

Tab. 10 Struktura vzdělanosti obyvatel (Zdroj: ČSÚ, 2013)

	Základní vč. neukončeného	Střední vč. vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné	Vysokoškolské	Bez vzdělání
Frýdlantsko/území MASiF	4901	8475	4633	965	343
Tj. %	25,4	43,9	24	4,9	1,8
Srovnání: Liberecký kraj	19,7	38	31,5	10,2	0,6
Srovnání: ČR	18,5	34,8	32,8	13,1	0,5

Z národnostního hlediska převažují obyvatelé české národnosti, mezi menšinami se ve vyšší míře objevují slovenská, německá, polská, ukrajinská, vietnamská. Soužití s vietnamskou menšinou není vnímáno jako konfliktní, protože jde o menšinu uzavřenou, bez výraznějších odlišných projevů, navíc zejména v malých obcích zajišťující potřebné služby (obchod, restaurace). Zároveň je však významná neformální, ovšem i veřejnou správou sdílená informace, že vietnamská komunita se aktivně podílí na výrobě a distribuci drog.

Silnou, ovšem statisticky nepodchycenou skupinou, jsou Romové. V menších obcích i v centrech měst se nekonfliktní soužití s původními rodinami zhoršuje s migrací nových rodin z jiných oblastí. Nejde přitom jen o romské, ale všeobecně o sociálně slabé rodiny. Dostupné bydlení do území přivádí skupiny obyvatel, jejichž koncentrace přispívá k sociální nestabilitě, zvyšuje veřejné výdaje obcí, zhoršuje bezpečnost v obcích a snižuje atraktivitu území pro ostatní skupiny obyvatel. V žádné z obcí ani na úrovni svazku přitom nepůsobí koordinátor pro menšiny, pouze v obci Bulovka funguje svépomocné sdružení pro romské děti *Amaro suno*. Východisko z této situace svazek obcí spatřuje ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (zahájena v listopadu 2014).

Vzhledem k nedostatku pracovních příležitostí v území a nutnosti dojíždět za prací se obce během dne do značné míry vyčlňují. Tato situace je nepříznivá jednak pro rozvoj komunitního a spolkového života, jednak z hlediska bezpečnosti. V obci zůstávají především nezaměstnaní a sociálně nejslabší obyvatelé. Rodiče častěji vozí děti do škol v místech, kde sami pracují (Frýdlant, Liberec), což omezuje budoucnost škol v menších obcích.

Tab. 11 Dojíždka za prací (Zdroj: SLDB, 2011)

obec	vyjíždějící do zaměstnání						podíl vyjíždějících mimo obec / počet zaměstnaných
	celkem	v tom					
		v rámci obce	do jiné obce okresu	do jiného okresu kraje	do jiného kraje	do zahraničí	
Bílý Potok	101	7	84	4	3	3	33,69
Bulovka	114	6	99	1	5	3	37,24
Černousy	47	8	37	0	2	0	36,11
Dětrichov	142	12	127	0	3	0	47,62
Dolní Řasnice	126	13	103	1	5	4	51,59
Frýdlant	1338	488	767	17	47	19	27,76
Habartice	148	19	120	0	9	0	62,32
Hejnice	453	93	327	7	18	8	31,30
Heřmanice	44	3	37	2	2	0	45,05
Horní Řasnice	32	4	25	0	2	1	32,94
Jindřich. p. Sm.	64	17	38	0	9	0	26,11
Krásný Les	80	2	74	0	3	1	45,88
Kunratice	53	4	45	2	2	0	31,41
Lázně Libverda	80	12	59	3	6	0	38,20
N.Město p. Sm.	567	141	374	6	37	9	30,89
Pertoltice	54	2	47	2	3	0	48,15
Raspenava	411	77	314	7	10	3	31,75
Višňová	250	36	203	2	9	0	41,39
CELKEM MAS	4104	944	2880	54	175	51	33,25
Srovnání Liberecký kraj							22,21
Srovnání Česká republika							24,83

Významným faktorem v území je vliv sezónních a potenciálních uživatelů území. Neobydlené domy v obcích zejména v oblasti navázané na Jizerské hory jsou často využívány jako druhé a přechodné bydlení. Tento jev je důležitý jednak pro plánování stavu technické infrastruktury a zásobování vodou, jednak pro rozvoj ekonomiky – cestovního ruchu. V případě Frýdlantska je možné zvýšení sezónního/víkendového zatížení území

až na 34,2 tis. ubytovaných (bez vlivu jednodenní návštěvnosti, která s ohledem na blízkost Liberce a dostupnost z polské a německé strany může zvýšit tento počet o více než 1000 dalších uživatelů území).

SWOT ANALÝZA: OBYVATELSTVO	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Příznivá věková struktura bydlících obyvatel	Záporné saldo migrace ve městech i menších obcích
Vysoký počet neobydlených domů a bytů pro další růst počtu obyvatel území	Zaostávající míra vzdělanosti obyvatel
	Sociálně vyloučené lokality
	Denní dojíždka za prací – vylidňování obcí přes den
	Nesystematická práce s menšinami (chybí koordinátoři)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Zkvalitnění podmínek pro trvalé bydlení	Odchod obyvatel v produktivním věku a mladých lidí
Zájem perspektivních obyvatel (mladých lidí, rodin s dětmi) o bydlení	Stárnutí populace, nárůst počtu obyvatel v neproduktivním věku (růst veřejných výdajů)
Zabezpečení podmínek a služeb pro seniory (dostupné zdravotnické a sociální služby)	Vylidňování městských center, suburbanizace, vznik dalších vyloučených lokalit
Podpora růstu vzdělanosti obyvatel	Vylidňování nejmenších obcí
Využití návštěvnosti území (rozvoj cestovního ruchu, pracovní příležitosti)	Přistěhovávaní sociálně slabých skupin obyvatel a jejich migrace v území
Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování	Konfliktní soužití trvale a přechodně bydlících, novo- a starousedlíků

ANALÝZA PROBLÉMŮ: OBYVATELSTVO		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Záporné saldo migrace Vysoká vyjíždka za prací	Stárnutí populace Vylidňování obcí (přechodně/přes den i dlouhodobý trend), zejména odchod perspektivních obyvatel	- Úbytek obyvatel a snížení daňových výnosů obcí - Nezájem obyvatel o veřejné dění, úpadek komunitního života - Zvyšování výdajů z veřejných rozpočtů (sociální péče)
Výskyt sociálně vyloučených lokalit, chybějící sociální služby, nesystematická práce s menšinami. Migrace – přísun a přesuny sociálně slabých (vyloučených a vyloučením ohrožených) skupin obyvatel. Zaostávající míra vzdělanosti.	Nárůst skupiny sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených obyvatel	- Zvyšování výdajů z veřejných rozpočtů (sociální služby) - Zhoršení kvality života, bezpečnosti v území
Suburbanizace, vylidňování nejmenších obcí	Změna struktury obcí	- Zvyšování výdajů z veřejných rozpočtů (veřejná infrastruktura a služby) - Snížení ceny nemovitostí – další (cyklické) zhoršení situace, přísun sociálně slabých skupin obyvatel - Zvýšení sociální segregace - Fragmentace krajiny

2.1.3 Technická infrastruktura

2.1.3.1 VODOVODY A KANALIZACE

Pitná voda je odebírána z 11 vrtů, převážně však z povrchových toků (Smědá, Hájený potok, Řasnice). Kvalita vody nevykazuje problémy.

Tab.12 Připojení obcí a místních částí na vodovod a kanalizaci, čištění odpadních vod (zdroj: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje, výhled 2015)

Obec	Místní část	Trvale bydlící	Přechodně bydlící	Vodovod	Kanalizace	ČOV
Bílý Potok		636	180	632	0	0
Bulovka	Arnoltice	325	96	305	0	0
	Bulovka	471	90	437	0	0
	Dolní Oldříš	24	42	0	0	0
Černousy	Černousy	165	60	150	0	0
	Ves	82	28	58	0	0
Dětřichov		821	108	777	0	0
Dolní Řasnice		509	138	480	0	0
Frýdlant	Albrechtice	55	175	0	0	0
	Frýdlant	6933	23	6933	6933	6933
	Větrov	562	38	532	433	433
Habartice	Habartice	442	66	410	398	398
	Háj	27	14	0	0	0
Hejnice	Hejnice	2542	123	2542	2542	2542
	Ferdinandov	352	88	326	0	0
Heřmanice		298	165	276	269	269
Horní Řasnice	Horní Řasnice	183	100	170	0	0
	Srbská	22	25	0	0	0
Jindřichovice p.S.	Dětřichovec	19	25	0	0	0
	Jindřichovice p.S.	591	75	560	0	0
Krásný Les		440	88	408	0	0
Kunratice		411	40	381	0	0
Lázně Libverda		464	126	462	464	464
Nové Město p.S.	Hajniště	211	45	196	0	0
	Ludvíkov p.S.	178	120	165	464	464
	Nové Město p.S.	3570	205	3570	3570	3570
Pertoltice	Dolní Pertoltice	169	78	157	0	0
	Horní Pertoltice	71	100	50	0	0
Raspenava		2786	210	2786	2786	2786
Višňová	Andělka	174	43	161	0	0
	Filipovka	28	8	20	0	0
	Loučná	19	5	0	0	0
	Minkovice	118	28	83	0	0
	Poustka	151	35	140	0	0
	Předlánc	152	35	141	0	0
	Saň	7	3	0	0	0
	Víska	147	35	103	0	0
	Višňová	574	135	544	338	338

Na území je podle Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje připojeno na vodovod celkem 23970 obyvatel, na kanalizaci 17777 a ČOV 17733 obyvatel. Na veřejný vodovod není připojeno 7 místních částí a část obyvatel v ostatních obcích, lidé trvale a přechodně bydlící v 28 místních částech a obcích nejsou připojeni na kanalizaci a čistírnu odpadních vod. V řadě případů by připojení na obecní systémy bylo neekonomické a je nutné hledat individuální řešení (domovní, skupinové ČOV).

Dlouhodobým problémem je úbytek podzemních vod způsobený těžbou v povrchovém dolu Turów. Pro cirkulaci povrchových vod by bylo vhodné oddělení dešťových vod od stávající jednotné kanalizace, vsakování a zachycování do retenčních nádrží s řízeným odtokem do vodotečí.

Nesnadná je údržba a modernizace vodovodních sítí. Obce již v 90. letech vytvořily společný podnik Frýdlantská vodárenská společnost, a.s. jako majitele infrastruktury a provozovatele části, která je majetkem obcí. Řešení společných investic však zejména v posledních letech vázne na možnostech spolufinancování dotací a komunikaci obcí, jako problematická je vnímána finanční nerovnoměrnost partnerů (vlastníků).

2.1.3.2 ELEKTRICKÁ ENERGIE

Frýdlantsko je centrálně zásobováno **elektřinou ze sítě ČEZ** prostřednictvím rozvodny a transformovny Frýdlant-Větrov energií v napěťové hladině 22 kV. Tato rozvodna je napájena přívodním dvojitým vedením 110 kV z rozvodny a transformovny Bezděčín z celorepublikové soustavy. Slabým místem je přívod, jehož kapacita je ve směru od Liberce naplněná a navýšení se teprve připravuje. To omezuje zahájení nebo rozšíření podnikatelských provozů v území. Napětí je vedeno převážně povrchově, pouze v centru měst jsou kabelizované úseky.

Energie z **obnovitelných zdrojů** (malé vodní elektrárny, větrné elektrárny) nevytváří autonomní systémy, všechny zdroje jsou připojené k síti. Převažuje individuální využívání OZE (☞ kap. 2.1.7).

V území nefunguje **energetický management** a jednotlivé, navzájem izolované projekty úspor energií (zateplování, instalace úsporných osvětlení) jsou závislé na dostupných dotačních zdrojích. V roce 2001 byl zpracován Integrovaný energetický komplex mikroregionu Frýdlantsko, ale plnění nebylo ani zahájeno. Území má přitom značné zdroje biomasy, nevyužity zatím zůstávají i možnosti solární energie k výrobě tepla a elektřiny (např. kolektory na nevyužívaných průmyslových areálech).

Pozitivním příkladem může být energetický manažer firmy CiS Systems (Nové Město pod Smrkem) s certifikací z mezinárodního systému.

2.1.3.3 PLYN

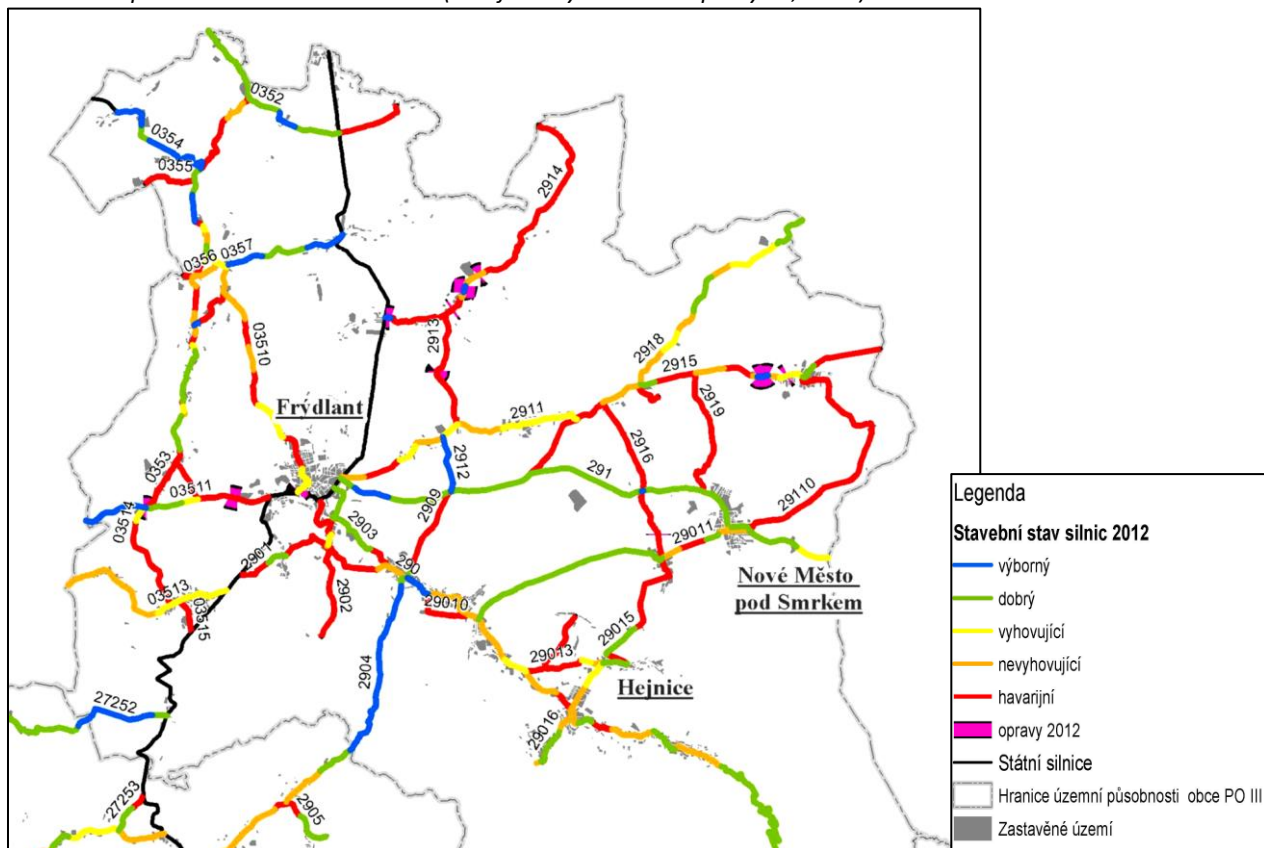
Města a část obcí (Frýdlant, Raspenava, Hejnice, Lázně Libverda, Nové Město pod Smrkem, Bílý Potok) jsou plynofikována z vysokotlaké koncové větve, plyn je přiváděn od Chrastavy, přes Albrechtické sedlo vysokotlakým plynovodem přes Dětrichov, Frýdlant, Raspenavu, Lázně Libverdu a Nové Město pod Smrkem.

Část obcí není plynofikována a vytápění se řeší lokálními topeništi. Vzhledem k ekonomické situaci území se v zimních měsících negativně projevuje spalování nevhodných paliv, od nekvalitního hnědého uhlí dováženého z Polska (s primárním určením pro tepelné elektrárny) po odpady různého druhu. To přispívá ke zhoršování smogových situací. Jde o obtížně řešitelný problém, spojený s postižitelností přestupků, obecně nízkou vymahatelností práva, nedostatečnými kapacitami kontrolních subjektů a také s environmentální osvětou.

2.1.3.4 DOPRAVA

Silniční síť

Obr.7 Stav povrchu silnic na území MAS (zdroj: Analýza stavu dopravy LK, 2013)

Jediná **silnice I.třídy** I/13 (Liberec – Frýdlant – Habartice - Zawidów) má mezinárodní charakter a je určena mj. pro mezinárodní dálkovou a nákladní dopravu. Frýdlantsko je díky ní tranzitní oblastí (ČR – Polsko a Německo) i pro nákladní dopravu do 12 t. Silnice vede přes osídlené oblasti obcí Frýdlant, Pertoltice a Habartice, obchvaty jsou zatím v dlouhodobém výhledu. Problematické je spojení v zimě, silnice přes Albrechtické sedlo je za sněhu a větru často neprůjezdná kvůli závějím.

Z Frýdlantu na ni navazují dvě **silnice II. třídy**. Silnice II/290 (Frýdlant – Raspenava – Hejnice – Bílý Potok a dále Harrachov) spojuje Frýdlantsko s jižní částí Jizerských hor, avšak v zimní sezóně je horská část kolem přehrady Souš uzavírána z důvodu ochrany vodního zdroje a silnice končí v Bílém Potoce jako slepá. Tuto situaci vnímají aktéři na Frýdlantsku jako negativní, zatím však nebyly vyhodnoceny ekonomické dopady zimní údržby, která by mohla být limitujícím faktorem celoročního provozu.

Silnice II/291 (Frýdlant – Nové Město pod Smrkem) propojuje Frýdlantsko s Polskem a je významná pro celou východní část oblasti. Po celé období 2011-2014 byla jedinou stabilně fungující komunikací při poškození a dlouho trvajících opravách silnic v jihovýchodní části výběžku po záplavách.

Všechny ostatní silnice poměrně husté sítě na Frýdlantsku jsou **silnice III. třídy**. Většina z nich je ve špatném stavu, k němuž přispěly povodně a neúměrná zátěž při náhradním využívání části dopravních spojnic. Důležitá silnice III/2904 Mníšek – Raspenava přes Oldřichovské sedlo protíná I. zónu CHKO Jizerské hory a její rozšíření nebo zkapacitnění není reálné.

Důležité dopravní spojnice – silnice III. třídy i místní komunikace se nacházejí v záplavovém území. Po povodních v roce 2010 byly významně poškozeny a jejich opravy si v období 2011 – 2014 vyžádaly náklady cca 50 mil. Kč. Prostředky Libereckého kraje i obcí jsou tak vázány investicemi na obnovu majetku a základní dopravní zpřístupnění Frýdlantska a na rozvoj silniční sítě nezůstávají rezervy.

Problematická je **bezpečnost pěší dopravy** zejména v menších obcích, ale i ve městech, chodníky neodpovídají současným požadavkům na bezpečnost a často chybí úplně.

Železniční síť

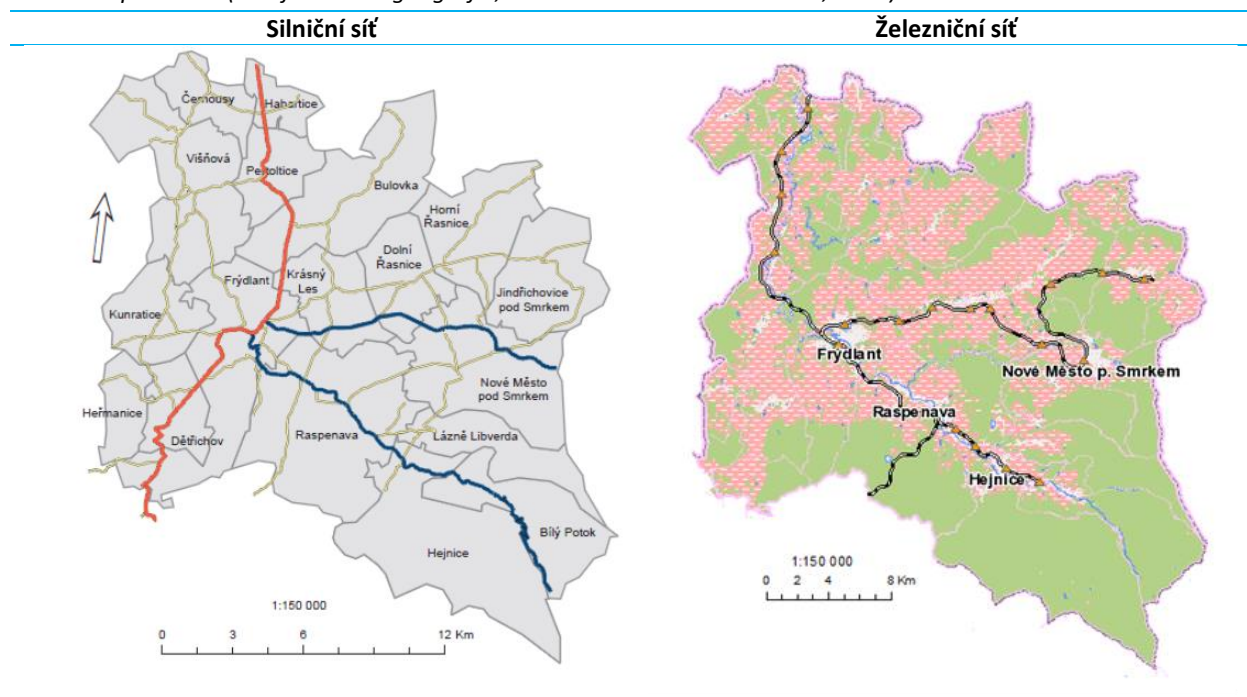
Na území Frýdlantska se nacházejí 3 železniční tratě. Trať **037 Liberec – Černousy** je součástí mezinárodní železniční tratě Praha – Zgorzelec, mezinárodní úsek však slouží jen pro nákladní dopravu. Dlouhodobým

záměrem je modernizace a elektrifikace trati včetně rozšíření pro velkoobjemovou kontejnerovou dopravu. Rozšíření pro osobní dopravu by zpřístupnilo návštěvnický atraktivní oblast v Německu (Neiße, Berzdorfer See), z polské strany však chybí pozitivní odezva.

Na tuto trať navazují dvě **regionální tratě** 038 Raspenava – Bílý Potok a 039 Frýdlant – Jindřichovice pod Smrkem. Síť **železničních vlečků** k historickým průmyslovým areálům není využívána.

Všechny tratě pocházejí z 19. století a nejsou modernizovány ani elektrifikovány, provádí se jen údržba. Ta zejména po poškození povodněmi v roce 2010 váže prostředky, které nemohou být využity na další rozvoj tratí. Historická **úzkorozchodná trať** Frýdlant – Hejmanice byla zrušena a nebude pro osobní dopravu znovu fungovat, těleso je však možné využít pro cyklostezku nebo bezpečnou pěší cestu z příhraničí do Frýdlantu.

Obr 8 Dopravní síť (zdroj: katedra geografie, Technická univerzita v Liberci, 2014)

Dopravní obslužnost

Na území Libereckého kraje zajišťuje integraci veřejné dopravy společnost KORID LK (s.r.o. ve vlastnictví Libereckého kraje). Síť veřejné dopravy na Frýdlantsku je součástí integrované krajské sítě IDOL. Z hlediska veřejného zájmu je důležitá doprava do škol (převažuje mezi obcemi, resp. do Frýdlantu a Liberce), za prací (převažuje do Liberce), na úřady a za lékařským ošetřením (do Frýdlantu popř. do Liberce).

Liberecký kraj zpracoval rozvojový dokument s aktuálním akčním plánem na období 2014-15. Optimalizace dopravy v roce 2011 zajistila dopravní návaznosti, např. autobusové linky navazující na železniční. Změny jízdních řádů procházejí každoročně veřejným připomínkováním.

Pro obce na železničních tratích (Hejnice a Bílý Potok, Krásný Les, Dolní Řasnice, Nové Město pod Smrkem, Jindřichovice pod Smrkem) zajišťuje osobní železniční doprava (ČSD) převažující dopravní spojení. Toto spojení funguje díky taktovému jízdnímu řádu pravidelně v cca 60-minutovém taktu, všechny dny v týdnu, omezeno je pouze ukončením denního provozu. Zejména na vedlejších tratích chybí pozdní večerní a noční spoje, otázkou však je ekonomika provozu. V některých obcích je problematická vzdálenost vlakové stanice od sídel (Raspenava, Višňová, Řasnice), ve Frýdlantě vzdálenost vlakového a autobusového nádraží (je řešena zastávkou autobusů u železničního nádraží a výhledově v územním plánu výstavbou dopravního terminálu u železničního nádraží).

V ostatních obcích je dopravní obslužnost zajišťována autobusovou dopravou (ČSAD Liberec). Na území funguje 14 linek, jízdní řády podle možností napomáhají mobilitě pracovní síly a jsou přizpůsobeny třísměnnému provozu v průmyslových zónách v Liberci. Ze stejného důvodu byly zřízeny i mezinárodní linky Liberec – Zgorzelec a Liberec – Bogatynia, které propojují Frýdlant a obce na trase s Polskem. Autobusové dopravní spojení je v některých obcích omezeno pouze na pracovní dny a obce jsou o víkendech hromadnou dopravou obtížněji dostupné. Na území Frýdlantska není žádná obec, kde by dopravní obslužnost o víkendech nebyla

zajištěna vůbec, některých místních částí (např. Andělka/Višňová, Dolní Oldříš/Bulovka, Srbská/Horní Řasnice ad.) se však tato situace týká.

Tab. 13 Zajištění dopravní obslužnosti obcí (Zdroj: KORID LK, 2015)

Kód ZUJ	Obec	Počet obyv.	Zajištění DO autobusem i vlakem						Zajištění DO pouze autobusem			Zajištění DO pouze vlakem		
			X		S		N							
			Počet spojů za provozní den											
			V	B	V	B	V	B	X	S	N	X	S	N
546631	Bílý Potok	671	50	22	51	6	55	6						
563935	Bulovka	907							40	8	8			
545996	Černousy	353	30	3									18	19
546607	Dětřichov	724							43	10	10			
563994	Dolní Řasnice	551	21	37	12	4	12	3						
564028	Frýdlant	7590	55	166	36	34	38	31						
564036	Habartice	517							27	8	8			
564044	Hejnice	2813	50	59	51	16	55	15						
544353	Heřmanice	228							24	7	7			
564079	Horní Řasnice	251	9	30	10	2	10	2						
564133	Jindřichovice pod Smrkem	683	9	26	10	2	10	2						
564168	Krásný Les	448	21	28	12	2	12	1						
530433	Kunratice	389							27	7	7			
564206	Lázně Libverda	450							31	8	9			
564265	Nové Město pod Smrkem	3884	21	47	12	12	12	12						
564311	Pertoltice	287							30	8	8			
564371	Raspenava	2849	102	59	87	16	91	5						
564494	Višňová	1371	30	8									18	19

V letní sezóně je provozována **turistická autobusová linka** Frýdlant – Smědava pro dopravu cyklistů. Tato linka má význam pro rozvoj cestovního ruchu, zpřístupňuje severní svahy Jizerských hor a zároveň omezuje zátěž individuální automobilovou dopravou. Zlepšuje i situaci parkování na Smědavě, která je však kritická především v zimní sezóně, kdy turistická linka nefunguje.

Na Frýdlantsku je registrována jediná **taxislužba** s jedním vozidlem a 14 **zvláštních autobusových linek** pro dopravu zaměstnanců firem Knorr-Bremse, Denso Manufacturing a Benteler ČR do provozů v průmyslových zónách v Liberci a Chrástavě.

Letecká doprava, lodní doprava, lanová doprava

na Frýdlantsku nejsou zastoupeny. U nemocnice Frýdlant a na parkovišti u horské chaty Smědava (Bílý Potok) je vytvořen prostor pro přistávání vrtulníku záchranné služby.

Na území obce Dětřichov je umístěno radionavigační zařízení radiomajáku Řízení letového provozu České republiky, s.p.

Cyklistická doprava

Podle Strategie cyklodopravy Libereckého kraje (2012) leží Frýdlantsko mimo pilotní kostru cyklodopravy s páteří cyklotrasou Odra – Nisa a hlavními tematickými cyklokoridory Greenway Jizera a Cyklokoridor Ploučnice. Územím prochází severní větev multifunkčního turistického kodridoru Nová Hřebenovka.

Pro cyklistickou dopravu jsou na Frýdlantsku využívány převážně silnice II. a III. třídy a místní komunikace. Trasa Liberec – Frýdlant je charakterizována jako **nadregionální cyklokoridor**, napojení na Liberec je však obtížné, protože je nutné překonat značné převýšení Jizerských hor a v Oldřichovském sedle končí bezpečná cyklostezka oddělená od automobilové dopravy.

Frýdlantsko protínají dva **cyklokoridory regionálního významu** – trasa 3016 (*Pohodová*: Smědava – Hejnice – Frýdlant – Višňová, s návazností přes Andělku na Polsko a Německo) a 3059/3006 (*Krakonošova*: Raspenava – Nové Město pod Smrkem s návazností na Polsko/Albrechtice – Vysoký/s návazností na Hrádek nad Nisou a Německo), které vedou převážně po silnicích.

Výhodou je možnost přepravy kol na linkách dopravní obslužnosti – ve všech vlakových spoích a v sezónním autobusovém spoji Frýdlant – Smědava.

Cyklistickou dopravou jako alternativou pro každodenní (resp. sezónní) individuální přepravu se na Frýdlantsku nezabývá žádný subjekt systematicky, dopravní odbory městských úřadů zatím nevytvořily koordinátora podle doporučení Libereckého kraje. Pro takovéto pojetí cyklistické dopravy je zatím hlavním nedostatkem chybějící

zázemí (například možnost bezpečného uložení kol na nádraží v systému BIKE&RIDE) a infrastruktura (stezky oddělené od motorové dopravy, bezbariérové stezky). Takové stezky by při vhodném naplánování mohly fungovat i jako bezpečné evakuační cesty v oblastech ohrožených povodněmi.

Cyklistika je vnímána spíše jako volnočasová aktivita v oblasti cestovního ruchu, proto jsou zpracovány a zveřejněny návrhy tras s podrobnými itineráři (www.liberecky-kraj.cz), na cyklisty se programově orientuje část ubytovacích služeb. Ani v této oblasti však na místní a subregionální úrovni neexistuje koordinační subjekt, který by aktivně a systematicky plánoval a podporoval cyklodopravu.

Hraniční přechody

Na území jsou 4 silniční přeshraniční spojení a 1 přeshraniční spojení železniční, všechny do Polska.

Na jednotlivých spojeních platí omezení z hlediska jednotlivých druhů dopravy:

Tab. 14 Přeshraniční spojení (zdroj: Analýza dopravy LK, 2015)

	druh	omezení	specifikace
Frýdlant v Čechách – Zawidów	Železniční	Jen nákladní doprava	Žel. trať 037
Habartice - Zawidów	Silniční	P,C,M,OA,B,N3	Silnice I/13
Kunratice - Bogatynia	Silniční	P,C,M,OA,B,N3	Silnice III/03511
Nové Město pod Smrkem – Czierniawa Zdrój	Silniční	P,C,M,OA,B,N3	Silnice II/291
Srbská - Milosów	Silniční	P,C,M,OA,B	Silnice III/2918
Omezení: P-pěší, C-cyklisté, M-motocykly, OA-osobní auta, B-autobusy, N3-nákladní vozidla do 12 t			

Turistické hraniční přechody ztratily po vstupu ČR do schengenského prostoru opodstatnění, turisté mohou přecházet přes státní hranici volně. Omezení se týkají jen oblasti CHKO (přechod na Smrku pro pěší, cyklisty a běžkaře). Značené cyklotrasy přecházejí státní hranici ve Višňové (Andělka), Kunraticích, Jindřichovicích pod Smrkem a Horní Řasnici (Srbská).

V některých příhraničních obcích je volná možnost přechodu hranic posuzována jako ohrožení z hlediska bezpečnosti (kriminalita, krádeže, dovoz léků pro výrobu drog, distribuce drog apod.). V souvislosti s touto situací zahájila Policie ČR jednání o spolupráci s partnery v Polsku, příhraniční obce uvažují o zřízení pozice terénních asistentů bezpečnosti a kamerových zabezpečovacích systémů.

2.1.3.5 POKRYTÍ SIGNÁLEM VYSÍLAČŮ A INTERNETU

Provozovateli vysílačů základnových stanic jsou společnosti Radiokomunikace, Telefonica O2, T-Mobile, Vodafone a ČEZnet. Telefonní provoz zajišťuje telefonní ústředna HOST Frýdlant, která je optickým kabelem napojena na místní provozní oblast MPO Liberec.

Dominantním provozovatelem bezdrátového přenosu je společnost Radiokomunikace. Hlavním napájecím bodem je Lysý vrch (Kristiánov – Heřmanice), na kterém jsou umístěny převaděče signálů z vnitrozemí do Frýdlantského výběžku. Na části území je silnější dosah polské sítě.

Vedle celostátních poskytovatelů připojení funguje na Frýdlantsku místní firma, která poskytuje vysokorychlostní připojení optické i bezdrátové na celém území, a několik menších firem na dílčích částech území.

Dostupnost vysokorychlostního internetu je nerovnoměrná, v menších obcích je spojení nedostatečné. Vzhledem ke zvyšující se míře administrativních i praktických činností, které jsou na internetovém připojení závislé, je však nutné spojení posilovat.

SWOT ANALÝZA: TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Připojení na veřejnou vodovodní síť	Zastaralá infrastruktura vodovodů
Společné vodní hospodářství - FVS	Nedohoda obcí na společných investicích, komunikace ve FVS
Dobrá stav páteřní silnice I.třídy, mezinárodní tranzit	Nízká míra připojení na kanalizaci a ČOV
Dopravní obslužnost, zejména osobní železniční dopravou	Kapacita přivaděče elektrického proudu
Turistická autobusová linka do Jizerských hor	Lokální topeniště využívající nevhodných paliv
Okruhy a trasy pro cyklistickou dopravu	Špatný stav silnic III. třídy a místních komunikací
Prostupnost státní hranice (Polsko) pro osobní i nákladní dopravu	Ohrožení hlavní přístupové silnice I.tř. v zimě – závěje, nepříjezdnost
	Průjezdy obcemi, chybí obchvaty
	Špatný stav železničních tratí
	Chybí koordinace a systémová podpora pro cyklistickou dopravu
	Chybí infrastruktura pro cyklistickou dopravu, nejsou odděleny stezky pro cyklisty (silnice, cesty pro pěší)
	Nedostatečná komunikace obcí – málo společných řešení
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Oddělení dešťové a splaškové kanalizace, retence vody	Úbytek podzemních vod
Využití energie z obnovitelných zdrojů	Dlouhodobě vázané veřejné finance na základní údržbu dopravní infrastruktury
Energetický management území, popř. jednotlivých obcí	Dopravní komunikace v záplavové oblasti
Modernizace železniční trati, zkapacitnění pro nákladní dopravu	Zhoršování dopravní obslužnosti venkovských oblastí, nedostatek financí na veřejnou dopravu
Využití přeshraniční železnice i pro osobní dopravu	Nekontrolovaný hraniční prostor – zvýšení kriminality v obcích na hranici
Využití tělesa bývalé úzkorozchodné dráhy	Regionální priority na technickou infrastrukturu v jiných oblastech Libereckého kraje, stav „slepé ulice“
Bezmotorová alternativní doprava – koordinace, systematická podpora, návaznost na hromadnou dopravu	Nedostatečné internetové připojení omezí administrativní i praktické činnosti organizací, institucí i jednotlivců
Dopravní obslužnost nástupu do Jizerských hor v zimě (turistická autobus. linky na Smědavu, parkování v Bílém Potoce apod.)	
Mezinárodní spolupráce policie a složek IZS	
Napojení okrajových obcí na rychlý internet	

ANALÝZA PROBLÉMŮ: TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Zastaralá infrastruktura vodovodů. Nízká míra připojení na kanalizaci a ČOV. Nedohoda obcí na společných investicích.	Zhoršení kvality životního prostředí (voda)	Zvyšování výdajů z veřejných rozpočtů (investice), výdaje přesáhnou možnosti jednotlivých obcí.
Lokální topeniště využívají nevhodných paliv. Nízká kapacita přivaděče el.proudu	Nevhodné a nedostatečné zdroje energie	Snížení atraktivity pro perspektivní obyvatele a investory
Špatný stav silnic a železničních tratí. Ohrožení dostupnosti v zimě, v případě povodní. Riziko zhoršení dopravní obslužnosti veřejnou hromadnou dopravou. Chybí infrastruktura pro cyklistickou dopravu.	Zhoršená dopravní dostupnost	• Zhoršení kvality života obyvatel • Snížení atraktivity pro perspektivní obyvatele a investory, faktor „slepé uličky“

2.1.4 Vybavenost obcí a veřejné služby

TECHNICKÉ ROZVODY (vodovody a kanalizace, energie a plyn a další) jsou popsány v ↻ kap. 2.1.3.

2.1.4.1 ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Hlavním poskytovatelem **zdravotnických služeb** je Nemocnice Frýdlant, s.r.o., soukromé zařízení ve vlastnictví firmy sídlící mimo území. Nemocnice má 126 lůžek, chirurgické, interní a gynekologické oddělení (porodnice byla zrušena v roce 2008), radiodiagnostiky a laboratoře, poskytuje služby oddělení následné péče včetně, rehabilitace, terénní ošetrovatelské péče a sociálního poradenství. Oddělení chirurgie poskytuje i pohotovostní službu. S 220 zaměstnanci patří Nemocnice Frýdlant k největším zaměstnavatelům v území. Přes smluvní vztah, založený na vlastnictví pozemků, však má město Frýdlant (a celý svazek obcí) jen malý vliv na ekonomické záměry vedení nemocnice, které mohou zhoršit dostupnost lékařského ošetření na Frýdlantsku, např. v září 2015 aktuálně končí lůžkové oddělení interny a ohrožena je interní ambulantní služba.

Nadregionální význam má zdravotnické zařízení Lázně Libverda, které poskytuje léčebné procedury při onemocněních pohybového aparátu a srdce a krevního oběhu. Vedle rehabilitace nabízí i relaxační programy. Pro úspěšný rozvoj lázní je už řadu let limitem rezortní politika státu omezující příspěvky na lázeňskou péči, dlouhodobým problémem lázní je kvalifikovaný a motivovaný personál poskytující služby ve vysoké kvalitě.

Soukromé ordinace praktických lékařů jsou ve městech a v některých menších obcích, ordinace dětského lékaře jen ve městech. Zejména v menších obcích ordinace nefungují každý den, k udržení nebo obnovení je nutná motivace ze strany obce (zvýhodněný nájem ordinace apod.). Totéž se týká soukromých ordinací zubních lékařů, kteří poskytují služby pouze ve Frýdlantě, Hejnicích a Habartících. Podle počtu registrovaných pacientů na 1 praktického lékaře patří Frýdlantsko dlouhodobě mezi okresy s nejhorší dostupností lékařské péče v Libereckém kraji, v dostupnosti zubního lékaře je nejhorší v kraji i NUTS Severovýchod (dvojnásobek celostátního průměru). Trvalým ohrožením je přitom uzavírání ordinací praktických lékařů, kteří odcházejí do důchodu.

Tab. 15 Zdravotnická zařízení (Zdroj: vlastní a <http://vdb.czso.cz/mos/okres.jspk=CZ0513>, 2015)

	Černousy	Bulovka	Frýdlant	Habartice	Hejnice	Jindřichovice p. S.	Nové Město p. S.	Raspnava	Višňová
<i>zdravotnické zařízení</i>									
Nemocnice	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	-	1	5	-	2	-	1	1	1
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé	1	-	1	1	-	1	1	-	-
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	-	-	3	-	1	-	1	-	-
Samostatná ordinace praktického lékaře - stomatologa	-	-	4	1	-	-	1	1	-
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře - stomatologa	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Samostatná ordinace praktického lékaře - gynekologa	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Samostatná ordinace lékaře specialisty	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Ostatní samostatná zařízení	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Zařízení lékárenské péče	-	-	4	-	1	-	1	1	-
Detašované pracoviště střediska záchranné služby a rychlé zdravotnické pomoci	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Za odbornou lékařskou péčí, s výjimkou ambulancí a poraden zastoupených v nemocnici ve Frýdlantě (rehabilitace, ortopedie, neurologie, psychiatrie, ORL, alergologie, interní obory – kardiologie, gastroenterologie, diabetologie), cestují obyvatelé obcí Frýdlantska do Liberce, případně Jablonce nad Nisou (porodnice).

Rychlou zdravotní a záchranou službu zajišťuje Krajská nemocnice Liberec.

Lékárny jsou ve Frýdlantě, Hejnicích, Raspenavě a Novém Městě pod Smrkem. Oční optika a prodejna zdravotnických potřeb a rehabilitačních pomůcek funguje pouze ve Frýdlantě.

Sociální služby na Frýdlantsku poskytují jednak veřejné instituce, jednak nestátní neziskové organizace (většinou mimoregionální). Podle zákona 108/2006 Sb. je k poskytování sociálních služeb nutná registrace, systém příspěvků však částečně podporuje i domácí péči, zajišťovanou rodinnými příslušníky.

Infrastrukturu a základní síť pro poskytování sociální péče a sociálních služeb v obcích tvoří na Frýdlantsku celkem 10 zařízení sociální péče, s jedinou výjimkou převážně veřejných zřizovatelů:

- 6 domů s pečovatelskou službou (Frýdlant, Děřichov, Raspenava, Lázně Libverda, Nové Město pod Smrkem) – zřizovateli jsou města a obce,
- 2 domovy důchodců (Frýdlant/soukromé zařízení církve, Jindřichovice pod Smrkem/KÚ LK),
- 1 ústav sociální péče pro mentálně postižené děti a mládež (Raspenava/KÚ LK),
- 1 dětský domov (Frýdlant/KÚ LK).

Ambulantní a terénní sociální služby zajišťují většinou neziskové organizace (viz ↻ tab. 16).

Koordinaci sociální péče zajišťuje úřad ORP Frýdlant – oddělení sociální péče Městského úřadu ve Frýdlantě. Oddělení nebo pracovníky vyčleněné pro oblast sociální péče mají i města Hejnice, Nové Město pod Smrkem a Raspenava. Úřady menších obcí nemají speciální pracovníky ani kurátory.

Obce v území společně zpracovaly **komunitní plán sociálních služeb**, který platil do roku 2013. Plán na další období zpracovalo samostatně město Frýdlant, které v projektu POSEC poskytuje sociální služby (zejména poradenství) i pro obyvatele ostatních obcí. Z hlediska plynulého financování poskytovaných služeb, které je důležité jak pro bezpečí klientů, tak pro stabilitu poskytovatelů, by bylo vhodné, aby obce pokračovaly ve společném plánování služeb a alokovaly dlouhodobě zdroje na poskytování potřebných služeb. Terénní služby a služby poskytované v domácím prostředí přitom mohou snížit náklady obcí, zejména pokud by se na financování služeb podíleli i příjemci příspěvků na péči. Pro rozvoj domácí péče má pozitivní význam i maturitní obor Sociální činnost (SŠHL Frýdlant) a záměry výstavby sociálních bytů v obcích. Bezplatné terénní sociální služby poskytují neziskové organizace se sídlem v Liberci (Člověk v tísní, Most k naději), pro které by bylo vhodné zřídit nejméně ve Frýdlantě trvalejší zázemí, aby mohly služby rozšířit i na potřebné ambulantní.

Gabalova zpráva i studie Libereckého kraje konstatují na Frýdlantsku **existenci sociálně vyloučených lokalit**, rozptýlených na území měst Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Hejnice a obcí Bulovka, Višňová a v dalších jednotlivých lokalitách. Jde o jednotlivé objekty (bytové domy) v obecním i soukromém vlastnictví, obývané osobami sociálně vyloučenými nebo ohroženými sociálním vyloučením, se značným podílem dětí. Řešení je problematické zejména pro menší obce, které nemají k dispozici zaměstnance a jsou odkázány na spolupráci s OSPOD při MěÚ Frýdlant.

Pro rozvoj sociálních služeb je důležité působení Agentury pro sociální začleňování, které směřuje k aplikaci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Ke spolupráci se v roce 2014 přihlásil celý mikroregion prostřednictvím svazku obcí, o konkrétní spolupráci jedná jen některé obce – Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Bulovka, Děřichov, Habartice, Heřmanice, Kunratice, Višňová. Tyto obce podepsaly Memorandum o spolupráci a v listopadu 2015 zastupitelstva schválila Strategický plán sociálního začleňování.

Už v rámci mapování zřídilo Nové Město pod Smrkem pozici koordinátora a obec Bulovka předkládá MV ČR žádost o podporu zřízení této pozice. Z mapování je zřejmé, že chybí zejména terénní pracovníci, sociálně aktivizační služby a nízkoprahové zařízení pro děti a mládež ve Frýdlantě, za nedostatečnou je považována primární prevence a různé typy poradenství, zejména protidluhové.

V území fungují některé registrované sociální služby, některé organizace však z administrativních důvodů své služby zatím neregistrovaly a chtějí tak učinit v roce 2016 (Člověk v tísní, Amaro Suno).

Tab.16 Přehled poskytovaných sociálních služeb (zdroj: Komunitní plán sociálních služeb obcí Frýdlantska, 2013, aktualizace vlastním šetřením 2015)

REGISTROVANÉ SOCIÁLNÍ SLUŽBY			
Centrum intervenčních a sociálních služeb LK p.o.	Liberec (Statutární město Liberec)	St 13-16. Sudý T	Poradenství pro osoby ohrožené domácím násilím, ambulantní a terénní forma. Bezplatné poradenství
„D“ občanské sdružení	Liberec (NNO)	Čt 15-17:45, pro objednané	Poradenství v obtížných životních situacích – občanská poradna. Bezplatné poradenství
Diakonie Beránek o.s.	Liberec (NNO)	Po-pá 8 - 16	Pečovatelská služba v domácím prostředí. Zpoplatněné služby
Domov důchodců Jindřichovice p.S. p.o.	Jindřichovice p.S. (Liberecký kraj)	nepřetržitě	Sociální služby pro klienty, odborná péče a doplňková zdrav.péče. Zpoplatněné služby
Domov Raspenava	Raspenava (Liberecký kraj)	nepřetržitě	Domov pro osoby se zdravotním postižením a pro klienty s mentálním postižením. Sociálně terapeutické dílny. Zpoplatněné služby
Domov U Spasitele	Frýdlant (církvní organizace)	Nepřetržitě	Domov pro seniory včetně ošetrovatelské a zdravotní péče. Zpoplatněné služby
Maják o.p.s. NZDM Voraz	Nové Město p.S. (NNO)	Út,čt. 16-19 Pá 15-18	Nizkoprahové zařízení pro mládež ohrožené sociálním vyloučením. Bezplatné služby
POSEC	Frýdlant (Město Frýdlant)	Po 10-18, st 8-16	Odborné sociální poradenství – dětský psycholog, poradna pro dospívající a dospělé. Ambulantní poradny zajišťované smluvně odborníky a NNO. Bezplatné služby
Středisko sociální péče	Frýdlant (Město Frýdlant)	Po-pá 6:30-15	Pečovatelská služba v domácím prostředí a pro klienty DPS (Havlíčkovo nám. 302 a 304, Novoměstská 1065) – senioři a osoby zdravotně postižené, místní působnost. Zpoplatněná služba
Dům s pečovatelskou službou (DPS)	Nové Město p.S. (Město NMPS)	Po-pá 6-18, so-ne 8-10, 16-18	Pečovatelská služba pro klienty DPS, popř. v domácím prostředí. Zpoplatněná služba
Pečovatelská služba	Raspenava (Město Raspenava)	Po-pá 6:30 – 15	Pečovatelská služba v domácím prostředí. Zpoplatněná služba
Pečovatelská služba	Lázně Libverda (obec LL)	Po-pá 7-15	Pečovatelská služba v domácím prostředí. Zpoplatněná služba
Člověk v tísni	Liberec (NNO)	1x týdně, Frýdlant	Terénní programy (sociálně vyloučené lokality). Bezplatné služby
Most k naději	Liberec (NNO)	1x týdně, Frýdlant	Terénní programy (uživatelé drog). Bezplatné služby
OSTATNÍ – NEREGISTROVANÉ SLUŽBY PRO MÍSTNÍ KOMUNITU			
Centrum Mateřídouška o.s.	Hejnice (NNO)		Vzdělávací, osvětové a volnočasové programy pro rodiny s malými dětmi
Mamiklub	Nové Město pod Smrkem (NNO)		Volnočasové programy pro rodiny s malými dětmi
MC Korálek	Hejnice (Jednota bratrská)		Volnočasové programy pro rodiny s malými dětmi. Návaznost na další akce jednoty bratrské Hejnice (centrum volného času Moštárna, kluby Klubko a Klubíčko – tvořivé dílny pro maminky na mateřské)
Jednota bratrská Hejnice	Hejnice (církve)		Volnočasové programy pro mládež a rodiny – „Moštárna“
ESY HANDICAP	NMPS		Dílna sociální rehabilitace „Smrk“

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

HELP, o.s.	(NNO)		
Amaro Suno	Bulovka (NNO)	Denně v odpoledních hodinách	Volnočasový klub pro děti 6 – 15 let, primárně pro romskou komunitu z Arnoltic a Bulovky. Nabídka doučování, kulturních a sportovních aktivit podle zájmu dětí a kapacit dobrovolníků – vedoucích.

ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ je samostatně popsáno v ☞ kap. 2.1.8

Ve vztahu k vybavení obcí fungují školy často jako uzavřené areály, omezené na vzdělávací činnosti pro děti a mládež, případně pro volnočasové sportovní aktivity. Jako příležitost je možné hodnotit využívání areálů a vybavení škol pro další skupiny obyvatel, např. pro celoživotní vzdělávání.

2.1.4.2 VEŘEJNÉ KNIHOVNY

Všechny obce v území jsou provozovatelem veřejné knihovny, které vedle základní výpůjční služby knih a časopisů nabízejí veřejný internet (pro registrované čtenáře zpravidla zdarma). Řada knihoven pořádá akce zaměřené především na děti a mládež, provozuje vlastní interaktivní webové stránky. Knihovny tak fungují jako komunitní kulturní centrum obce a tento potenciál je možné (podle kapacit v jednotlivých obcích a často i osobního zaujetí knihovníka/knihovnice) rozšířit. Při rozšíření spolupráce knihoven se školami a doplnění zejména personálních kapacit (asistenti, dobrovolníci) by knihovny zároveň mohly poskytnout zázemí pro výchovu ke čtenářství, zařazení ICT do vyučování nebo pro doučování.

2.1.4.3 KULTURA, PAMÁTKY

Historie osídlení na Frýdlantsku je dlouhá, většina obcí byla založena ve 13. – 14. století německými kolonisty, v severovýchodní části německá kolonizace navázala na ještě starší slovanské osídlení. Všechny obce mají v území vyčleněno území archeologických nálezů tř. I a II. Ve 4 obcích se vyskytují historicky významné stavby (rodiště nebo místo pobytu významných osobností), v 8 obcích se nalézají místa významných událostí.

I v malých obcích na Frýdlantsku funguje překvapivě rozsáhlá síť **muzeí**. Jejich zřizovateli jsou obce (Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Pertoltice) i neziskové organizace a soukromé osoby. Výstupem projektu MASIF je mj. internetová prezentace této sítě muzeí na www.muzea-frydlantsko.cz. Jen dvě muzea jsou členy Asociace muzeí a galerií ČR (Městské muzeum Frýdlant, Skanzen Pertoltice), i nejmenší muzea se však zapojují do celostátních i dalších akcí (Muzejní noc, Dny evropského kulturního dědictví, Den otevřených podstávkových domů). **Galerie a výstavní síně** jsou zřizovány převážně městy (Frýdlant, Nové Město p.S., Lázně Libverda), ale i dalšími subjekty (galerie v Mezinárodním centru duchovní obnovy – Hejnice).

Frýdlantsko je bohaté na **nemovitě kulturní památky**. Na území se vyskytuje městská památková zóna (historické jádro Frýdlantu), národní kulturní památka (zámek Frýdlant) a 136 nemovitých kulturních památek zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek ČR. Jde o nemovitosti různé povahy – kostely, kaple, venkovské i městské domy, technické stavby (mostky, větrný mlýn, městské lázně), sochy, křížky a boží muka. Stav památek je v mnoha případech havarijní. Zároveň však odlehlost území a nedostatek prostředků zabránily novodobým přestavbám a řada památek (zejména venkovské domy) se zachovala v cenné původní podobě. Na Frýdlantsku se tak dochovaly typické objekty tradiční venkovské architektury – podstávkové domy. Širší prostor tohoto stavebního typu, tzv. *krajina podstávkových domů* je vymezena v sousedním Sasku (Landkreis Löbau-Zittau, Landkreis Bautzen, Landkreis Sächsische Schweiz), Polsku (Powiat zgorzelecki, Powiat lubański, Powiat Iwowiecki) a sousedních krajích ČR (vedle Libereckého kraje – okres Česká Lípa také kraje Ústecký, Středočeský, část Královéhradeckého). Mnoho podstávkových domů je kvalitně opraveno, jiné však chátrají nebo byly zničeny necitlivými úpravami. V česko-polsko-německém partnerství vznikly projekty na prezentaci tohoto jedinečného kulturního dědictví, iniciativa saské strany směřuje k přihlášce oblasti do seznamu UNESCO. Spolupráce na péči a záchraně tohoto jedinečného kulturního dědictví je příležitostí jak v oblasti péče o památky a živé kultury, tak technického vzdělávání (řemesla) a cestovního ruchu.

Zajímavou, avšak v mnoha obcích zanedbanou památkou, jsou hřbitovy s náhrobky původních německých obyvatel. Průzkumem hřbitovů se zabývá katedra historie Technické univerzity v Liberci a výsledky její práce mohou přinést cenné informace o historii území (místní osobnosti a rodiny, příběhy rodáků apod.) a napomoci zlepšování česko-německých vztahů.

Poloha na hranici s Polskem a poblíž Německa umožňuje pořádání **mezinárodních akcí**. Barokní chrám a klášter v Hejnicích jsou jednou ze zastávek výjimečného mezinárodního produktu *Via sacra* (www.mcdo.cz), trasy po významných církevních památkách. Nejbližším dalším místem na trase je klášter St. Marienthal v těsné blízkosti za hranicemi v Německu, v údolí Nisy s vynikající dopravní návazností (vlak, cyklostezka) na města Žitava a Görlitz/Zgorzelec.

Překročení dvojích hranic na krátkém úseku pěší nebo cyklistické cesty může být zároveň zajímavostí pro návštěvníky a je tématem každoroční třístranné akce *Putování – Wanderung – Wędrówka*, pořádané od roku 1997.

Infrastruktura pro kulturu v obcích zahrnuje vedle památek také kulturní domy a sály (často víceúčelové), muzea a výstavní síně (provozované obcemi a soukromými osobami), 2 digitalizovaná kina (Frýdlant, Hejnice). Jako koncertní a klubové prostory jsou většinou využívána místa, u nichž nejde o primární určení, např. prostory zámku Frýdlant, Rytířský sál dvora Hlaváč ve Vsi (Černousy), kostely, sály restaurací, veřejná prostranství v obcích.

2.1.4.4 SPORTOVNÍ A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

Území nabízí rozmanitý potenciál pro sport a tělovýchovu, různé formy a aktivní využití volného času. **Krajinný potenciál** je popsán v ☞ kap. 2.1.1. Intenzivní využívání Jizerských hor je ze strany Frýdlantska limitováno ztíženým přístupem do strmých severních svahů. Plány obcí na zřizování lanovek nebo vleků zde narážejí na zákonné limity ochrany přírody. Prozatím méně je využívána krajina Frýdlantské pahorkatiny, která však má značný potenciál díky dobré dostupnosti a nízké dopravní zátěži. V blízkém sousedství Polska a Německa vznikly významné areály, u nichž zatím není využit rozvojový potenciál pro Frýdlantsko (např. ubytování, doplňkové služby apod.): vodní nádrž Witka a lyžařský areál Swieradów Zdrój (Polsko), jezera Olbersdorf a Berzdorf (Německo).

V jednotlivých obcích se nacházejí veřejná zařízení pro sport (hřiště), v různém stavu. Nejlepší situace je ve městech, v menších obcích jde zpravidla jen o fotbalové, případně multifunkční hřiště. Některé obce zkvalitnily veřejná zařízení pro sport v minulých letech, využívány jsou také školní tělocvičny. Pro rekreační sportovní aktivity se využívají i veřejná prostranství v obcích, nejvíc městské parky (Frýdlant) vybavené především hřišti pro nejmenší děti. Rozšíření nabídky pro další skupiny obyvatel by mohlo přinést doplnění dalších herních areálů (např. plochy pro pétanque apod.), zejména při vhodném naplánování takových prostor s aktivní účastí veřejnosti.

2.1.4.5 BEZPEČNOST

Obvodní oddělení Policie ČR se nacházejí ve Frýdlantě, Hejnicích a Novém Městě pod Smrkem. Na území města Frýdlant působí od roku 2012 Městská policie Liberec, dále zde funguje soukromá bezpečnostní služba FBS. V Heřmanicích se nachází výcvikové zařízení služební kynologie Celní stráže ČR. Všechny bezpečnostní složky spolupracují i na výchovných akcích pro děti a mládež (více v ☞ kap. 2.1.10).

Působnost bezpečnostních složek je ze strany obcí a občanů vnímána jako nedostačující, zejména v oblasti hlídkové služby. Nepřítomnost policistů v terénu umožňuje rozvoj drobné i rozsáhlejší dlouhodobé kriminality, užívání drog na veřejných prostranstvích a distribuce drog apod. Programy prevence kriminality jsou zatím zaměřeny především na zřizování kamerových systémů, které jsou však účinnější v kombinaci s dalšími službami. Řešení obce hledají ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování, ve zřizování terénních asistentů bezpečnosti.

2.1.4.6 POŠTA

Česká pošta poskytuje na Frýdlantsku služby v 9 vlastních pobočkách a na 3 místech prostřednictvím partnerů. S výjimkou Frýdlantu jsou pobočky otevírané jen v pracovní dny, ve 4 obcích jen odpoledne. Relativně hustá síť tak nabízí jen omezeně dostupné služby, což zejména v kombinaci s vzrůstajícím trendem vyjíždky obyvatel za prací značně snižuje dostupnost části služeb, resp. zvyšuje náročnost osobní rozvážky poštovních zásilek.

Tab.17 Dostupnost služby České pošty (Zdroj: www.ceskaposta.cz, 2014)

Dostupnost služby	Město/obec	Pozn.
Celodenní provoz	Frýdlant Hejnice Nové Město pod Smrkem Raspenava Višňová Lázně Libverda Dětřichov	Otevřeno také v sobotu (8-10 hod.) Pouze pracovní dny, 8-11, 13-17hod. Pouze pracovní dny, 8-11, 13-17 hod. Pouze pracovní dny, 8-11, 13-16:15 hod. Pouze pracovní dny, 11:45-13, 13:30-16 hod. Pouze pracovní dny, 8-10, 13-16 hod. Pouze pracovní dny, 7-11, 13-14 hod.
Provoz pouze část dne	Bílý Potok Habartice Jindřichovice pod Smrkem Dolní Řasnice Bulovka (výdejní místo)	Pouze pracovní dny, 12:45-16 hod. Pouze pracovní dny, 12-16:15 hod. Pouze pracovní dny, 13:40-16:40 hod. Pouze pracovní dny, 13-16:30 hod. Pouze pracovní dny, 9-10 hod.
Bez poštovní pobočky	Černousy Heřmanice Horní Řasnice Krásný Les Kunratice Pertoltice	

SWOT ANALÝZA: VYBAVENOST OBCÍ A SLUŽBY

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zdravotnická zařízení (Nemocnice Frýdlant, Lázně Libverda)	Konkurenceschopná nabídka lázeňské péče
Komunitní plán sociálních služeb – základ pro společnou nabídku potřebných služeb	Nízká dostupnost lékařské péče, zejména zubních lékařů
Nabídka poraden a péče POSEC Frýdlant, kvalitní činnost OSP SRP Frýdlant	Financování sociálních služeb neumožňuje rozvinout systematickou nabídku potřebných služeb
Obor <i>sociální činnost</i> na SŠHL	Špatný stav části památek
Síť veřejných knihoven ve všech obcích	Stav části zařízení pro sport a volný čas
Bohaté kulturní a historické dědictví	Omezená dostupnost služeb České pošty
Infrastruktura pro kulturu (památky, objekty)	Nízký počet pracovníků Policie ČR a Městské policie v terénu
Zařízení pro sport a volný čas ve všech obcích	
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Terénní a domácí sociální a zdravotní služby	Omezování rozsahu péče v nemocnici Frýdlant
Výstavba sociálních bytů v obcích	Snížování příspěvků na lázeňskou péči – odliv pacientů
Zlepšení základny pro poskytování terénních služeb (sociálně aktivizační služby, drogově závislí) ve Frýdlantě	Uzavírání ordinací soukromých lékařů
Krajina podstávkových domů – mezinárodní spolupráce	Necitlivé rekonstrukce kulturního a historického dědictví
Zájem VŠ o spolupráci na konkrétních tématech (např. hřbitovy a místní historie)	Snížování finanční podpory na péči o kulturní dědictví
Rozvoj mezinárodních produktů (např. Via sacra), využití moderních komunikačních prostředků, vývoj integrovaných rezervačních a dopravních systémů	Snížování finanční podpory na sportovní a volnočasové aktivity
Využití knihoven jako komunitních center	Snížování kapacit Policie ČR a Městské policie pro terénní službu
Využití rekreačních areálů v Polsku a Německu – propojení, doplňující nabídka	Vandalismus, ničení veřejné vybavenosti
Rozšíření nabídky volnočasových areálů na veřejných prostranstvích v obcích	Uzavírání poboček České pošty
Zřizování služeb terénních asistentů bezpečnosti a místních bezpečnostních systémů v obcích	

ANALÝZA PROBLÉMŮ: VYBAVENOST OBCÍ A SLUŽBY		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Nízká dostupnost lékařské péče, zhoršená situace lázeňství. Nabídka sociálních služeb neodpovídá potřebám území	Zhoršená dostupnost zdravotnických a sociálních služeb	• Růst životních nákladů obyvatel • Zvyšování výdajů z veřejných zdrojů
Špatný stav části památek, riziko zhoršeného financování památkové péče, necitlivých rekonstrukcí, ničení památek v důsledku růstu vandalizmu	Zhoršený stav památek kulturního a historického dědictví	• Zvyšování výdajů z veřejných zdrojů (opravy, rekonstrukce) • Zhoršení podmínek pro podnikání (cestovní ruch) • Zhoršení vztahu obyvatel k území
Špatný stav části zařízení pro sport a volný čas, riziko snižování finanční podpory na sportovní a volnočasové aktivity, ničení zařízení v důsledku růstu vandalizmu	Zhoršená kvalita života v území	• Zvyšování výdajů z veřejných zdrojů (opravy, rekonstrukce) • Zhoršení podmínek pro podnikání (cestovní ruch) • Snížení atraktivity území pro perspektivní obyvatele
Nízké stavy bezpečnostních složek, riziko vandalizmu	Zhoršená kvalita života v území	• Zvyšování výdajů z veřejných zdrojů (opravy, rekonstrukce)

2.1.5 Bydlení

Ve struktuře domovního fondu na Frýdlantsku převažují rodinné domy, většina domů je postavena před rokem 1919. Technická vybavenost domů je různorodá, ve srovnání Libereckého kraje patří Frýdlantsko k podprůměrným oblastem.

Tab. 18 Charakteristika a stáří bytového fondu (Zdroj: SLDB, 2011)

obec	obydlené domy - období výstavby nebo rekonstrukce							technická vybavenost			
	počet							počet			
	celkem	Před 1919	1920 - 1970	1971- 1980	1981- 1990	1991- 2000	2001 - 2011	Kanal.	vodovod	plyn	Ústř. topení
Bílý Potok	207	82	36	21	24	18	21	0	193	64	132
Bulovka	196	61	60	15	16	22	22	0	172	6	136
Černousy	74	37	22	5	2	2	4	0	62	10	48
Dětrichov	166	74	24	20	13	14	20	0	153	19	115
Dolní Řasnice	140	60	34	12	12	13	7	0	124	7	101
Frýdlant	1285	390	324	169	157	116	90	753	1181	671	1040
Habartice	126	47	30	12	16	10	6	12	117	8	91
Hejnice	506	166	97	57	89	51	38	162	470	244	409
Heřmanice	67	39	8	8	3	3	4	0	64	6	36
Horní Řasnice	64	34	18	2	3	2	2	0	47	5	39
Jindřichovice p.S.	172	94	28	9	8	8	15	0	129	11	96
Krásný Les	115	40	32	11	12	7	12	4	105	5	87
Kunratice	97	48	17	11	7	5	6	0	87	8	63
Lázně Libverda	89	22	26	10	13	9	7	18	83	52	60
Nové Město p. S.	743	275	145	88	100	69	40	419	665	340	579
Pertoltice	71	25	22	8	4	7	3	1	61	5	42
Raspenava	648	256	126	77	86	51	41	0	579	204	490
Višňová	319	119	96	39	16	16	23	64	290	25	236
CELKEM	5085	1869	1145	574	581	423	361	1433	4582	1690	3800
Tj. %	100,0	36,8	22,5	11,3	11,4	8,3	7,1	28,2	90,1	33,2	74,7
Srovnání LK	100,0	22,6	28,1	13,2	12,3	10,0	10,8	46,7	91,2	45,6	74,2
Srovnání ČR	100,0	12,8	34,7	15,0	11,9	10,9	12,2	61,1	92,0	60,5	80,6

V oblasti bytové výstavby je v posledních letech, zřejmě následkem ekonomické recese, patrný útlum výstavby bytových domů, s výjimkou center osídlení (větší města) a sídel s vazbou na páteřní komunikaci I/13. Pozitivní pro výstavbu jsou nízké ceny pozemků. V územních plánech mají obce rezervy pro výstavbu objektů bydlení, komerční ceny stavebních pozemků se pohybují od 100 do cca 500 Kč/m².

Vzhledem k velikosti měst na Frýdlantsku nelze mluvit o typické suburbanizaci a suburbanizační vliv Liberce zatím nepřekročil hřeben Jizerských hor. I ve Frýdlantě je však již patrný trend vzniku předměstí se zástavbou rodinných domů a vytlidňování středu města.

Stav bytového fondu je nepříznivý zejména u bytových domů. Bytový fond spravují ve městech příspěvkové organizace, v menších obcích úřad obce. Vlastní bytový fond je v obcích většinou dlouhodobě obsazený a je zatím nedostatečný pro zavedení systému sociálního bydlení ve smyslu připravované legislativy. Přidělování obecních bytů je v obcích upraveno vyhláškami, které zpravidla obsahují podmínku bezdlužnosti vůči městu a jsou proto nedostupné pro většinu osob a rodin sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením. Ty jsou proto soustředěny v soukromých bytových domech, v nichž ceny nájemného vysoce přesahují ceny v bytech obecních a standard bydlení je velmi nízký. Na Frýdlantsku je pouze jedna ubytovna, jejímž zřizovatelem je město (Nové Město pod Smrkem).

Ve všech obcích je řada objektů druhého bydlení (chat a chalup) a rekreačních ubytovacích zařízení, která jsou umístěna především v obcích v podhůří Jizerských hor. Ubytovací zařízení slouží částečně i pro ubytování zaměstnanců mimoregionálních firem provádějících např. stavební nebo lesnické práce. Jde o faktor, který může provozovatelům přinést potřebnou stabilitu příjmů mimo turistickou sezónu, není však trvalý.

Na Frýdlantsku není žádná obec zcela „chalupářská“ bez trvale žijících obyvatel. V 5 místních částech obcí přesahuje počet přechodně bydlících počet trvale žijících obyvatel a v 7 místních částech dosahuje cca třetiny až poloviny trvale žijících. Z těchto 12 místních částí jsou pouze 2 součástí obcí v oblasti Jizerských hor. Druhé bydlení je trend, který často pozitivně přispívá k vzhledu obcí. Sezónní zvýšení počtu obyvatel však zároveň zvyšuje nároky na infrastrukturu, ale nezvyšuje daňové výnosy obcí, resp. přináší jen malý výnos daně z nemovitostí.

Tab. 19 Poměr trvale a přechodně bydlících obyvatel obcí a místních částí (Zdroj: Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje, podle výhledu 2015)

Obec	Místní část	Trvale bydlící	Přechodně bydlící	Podíl přechodně bydlících (%)	Pozn.
Bílý Potok		636	180	28	CHKO
Bulovka	Arnoltice	325	96	30	
	Bulovka	471	90	19	
	Dolní Oldřiš	24	42	175	
Černousy	Černousy	165	60	36	
	Ves	82	28	34	
Dětrichov		821	108	13	
Dolní Řasnice		509	138	27	
Frýdlant	Albrechtice	55	175	318	CHKO
	Frýdlant	6933	23	2	
	Větrov	562	38	7	
Habartice	Habartice	442	66	15	
	Háj	27	14	52	
Hejnice	Hejnice	2542	123	5	CHKO
	Ferdinandov	352	88	27	CHKO
Heřmanice		298	165	55	
Horní Řasnice	Horní Řasnice	183	100	55	
	Srbská	22	25	114	
Jindřichovice p.S.	Dětrichovec	19	25	132	
	Jindřichovice p.S.	591	75	13	
Krásný Les		440	88	20	
Kunratice		411	40	10	
Lázně Libverda		464	126	27	CHKO
Nové Město p.S.	Hajniště	211	45	21	
	Ludvíkov p.S.	178	120	67	CHKO
	Nové Město p.S.	3570	205	6	CHKO
Pertoltice	Dolní Pertoltice	169	78	46	
	Horní Pertoltice	71	100	141	
Raspenava		2786	210	8	CHKO
Višňová	Andělka	174	43	25	
	Filipovka	28	8	29	
	Loučná	19	5	26	
	Minkovice	118	28	24	
	Poustka	151	35	23	
	Předláne	152	35	23	
	Saň	7	3	43	
	Víska	147	35	24	
	Višňová	574	135	24	

Rizikový a ze strany obcí obtížně regulovatelný je trend budování ubytoven pro sociálně slabé ze spekulativních důvodů. Díky současnému systému přiznávání a vyplácení sociálních dávek a příspěvků na bydlení vytváří nájemné v takových objektech majiteli značné zisky. Úroveň bydlení je přitom velmi špatná. Vznik ubytoven ve starších panelových domech nebo v soukromých objektech v centrech měst je základem pro sociálně vyloučené lokality.

Gabalova studie (2006) eviduje dvě lokality, v roce 2015 již pět lokalit, Analýza sociálně vyloučených lokalit Libereckého kraje (2013) šest lokalit. Podle Gabalovy studie (2015) má Frýdlantsko v celostátním srovnání nejvyšší podíl obcí, s více než dvojnásobkem průměrné hodnoty podílu domácností pobírajících příspěvek na bydlení (17 z 18 obcí, tj. 98%), Bulovka je zařazena mezi obce s nejvyššími hodnotami podílu domácností pobírajících příspěvek na bydlení (0,115%, tj. více než pětinašobek průměrné hodnoty podílu domácností pobírajících příspěvek – Lq 5,154) a Nové Město pod Smrkem mezi obce s nejvyšším podílem domácností pobírajících doplatek na bydlení (0,031, Lq 5,572). Frýdlant je v celostátním srovnání na 4. místě mezi ORP s nejvyšším podílem trestné činnosti nezletilých, přičemž nárůst mezi lety 2007 a 2013 je více než dvojnásobný. Osm obcí se v roce 2014 zapojilo do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování na základě vymezení kritických oblastí v Bulovce (bytové domy v Arnolticích a Bulovce), Frýdlantě (bytové domy v centru města, panelové domy na sídlišti – celkem 3 popsané lokality), Hejnicích (rozptýleně po celém městě, zejména panelové domy na sídlišti), Novém Městě pod Smrkem (centrum města i panelové domy na sídlišti, celkem 3 lokality), Raspenavě a Višňově (kritická je situace zejména v Andělcce).

Jde o problém, který není řešitelný na regionální úrovni bez změny legislativy. Ke zlepšení situace obyvatel sociálně vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením v obcích však může přispívat systém dostupného sociálního bydlení, založený na kombinaci nabídky různých typů bydlení (od nízkostandardní ubytovny po běžné byty) v kombinaci se sociálními službami. Během formulace Strategického plánu sociálního začleňování byla diskuse teprve zahájena.

SWOT ANALÝZA: BYDLENÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Nízké ceny stavebních pozemků	Špatný stav bytového fondu a bytových domů
Stavební pozemky v ÚP	Zábory zemědělské půdy pro rozptýlenou zástavbu
Harmonické a zdravé přírodní prostředí	
Napojení většiny sídel na veřejný vodovod	
Trend druhého bydlení pozitivně ovlivňuje vzhled obcí	
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Prostupné sociální bydlení	Zvyšování veřejných výdajů vlivem suburbanizace
Spolupráce s ASZ při řešení sociálně vyloučených oblastí	Vylidňování malých obcí a center měst
Regenerace a oživení bytové výstavby a veřejných prostranství	Zvyšování veřejných výdajů vlivem druhého bydlení
	Vznik ubytoven pro sociálně slabé a sociálně vyloučených oblastí

ANALÝZA PROBLÉMŮ: BYDLENÍ		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Suburbanizace, vylidňování nejmenších obcí a center měst	Změna struktury obcí	• Zvyšování výdajů z veřejných rozpočtů (veřejná infrastruktura a služby) • Cyklické zhoršení situace, přisun sociálně slabých skupin obyvatel
Špatný stav bytového fondu a bytových domů, vznik sociálně vyloučených lokalit	Zvyšování územní segregace, vznik dalších sociálně vyloučených lokalit	• Zvyšování výdajů z veřejných rozpočtů (sociální dávky a služby) • Cyklické zhoršení situace, přisun sociálně slabých skupin obyvatel, snížení atraktivity území pro perspektivní obyvatele a investory

2.1.6 Život v obcích

Spolkový život ovlivňuje jak veřejná vybavenost obcí (viz ☞ kap. 2.1.4), tak aktivita a zájem obyvatel připravovat různé akce, zapojovat se do pravidelných činností spolků a jednorázových akcí, podílet se na vzhledu veřejných prostranství apod. Tato občanská aktivita je ovlivněna nasycením základních potřeb, tzn. je spojena se společenským statutem, úrovní vzdělání a příjmů obyvatel. Nepochybně negativní vliv má i vyjíždka za prací a do škol. V podmínkách venkovské oblasti nefunguje formálně organizovaná spolupráce neziskového sektoru, občanské aktivity působí převážně v hranicích jednotlivých obcí (výjimkou jsou sportovní kluby, které pořádají soutěže).

Poradenství na Frýdlantsku poskytuje pouze jedna občanská poradna v činnosti POSEC Frýdlant. Činnost v rozsahu 2:45 hod./týden, zejména v oblasti bydlení, financí a spotřebitelství zajišťuje dojíždějící odborník z Liberce, na konzultaci je nutné se objednávat.

Na Frýdlantsku působí tradiční organizace, typické pro venkovské obce: takřka ve všech obcích fungují spolky dobrovolných hasičů a myslivců.

Zásahové jednotky a sbory dobrovolných hasičů se kromě vlastní činnosti v integrovaném záchranném systému podílejí na práci s dětmi a mládeží, komunikují s dalšími jednotkami jak na národní, tak mezinárodní úrovni, účastní se různých soutěží a setkávání. Jejich činnost zároveň podporuje vzájemnou solidaritu venkovských oblastí v případě živelních katastrof.

Myslivecká sdružení a honební společenstva se podílejí na péči o životní prostředí, některá sdružení do své činnosti zapojují i děti a prohlubují tak jejich vztah k přírodě. Ve Frýdlantě také působí místní organizace Českého svazu rybářů.

Zázemí pro **volnočasové sportovní aktivity** je popsáno v ☞ kap. 2.1.4.4., sportovní sdružení mají tato zařízení obcí často v pronájmu a provozují je. Nejčastějším druhem provozovaného sportu je fotbal, dále na Frýdlantsku následuje házená, florbal, tenis, volejbal, sportovní gymnastika, karate, lední hokej (krytá hala ve Frýdlantě). Ve Frýdlantě, Hejnicích a Novém Městě pod Smrkem působí horolezecké oddíly a turistické spolky s historickou vazbou na oblast Jizerských hor. Bohatou historií má Sportovní taneční klub Raspenava. Dobrovolníci zajišťují řadu tradičních místních akcí (např. turistické pochody, akce pro děti apod.), péči o tratě pro běžecké lyžování a informovanost o stavu tratí v okolí Nového Města pod Smrkem.

Trendem posledních let je fitness a sportovní aktivity pro veřejnost. Fitness centra vznikla ve Frýdlantě a Hejnicích, ke cvičení pro veřejnost jsou využívány i školní tělocvičny.

Spolky zaměřené na **kulturní aktivity** jsou méně časté. Na Frýdlantsku působí sdružení zaměřená na péči o kulturní a historické dědictví (např. Spolek Frýdlantské okresní dráhy, Lunaria, spolek Za obnovu kostela Nejsvětější Trojice v Bílém Potoce, spolek pro obnovu kostela v Horní Řasnici a další). Dva místní spolky – Frýdlantsko – spolek pro kulturu a krajinu a Občanské sdružení pro obnovu a rozvoj Nového Města pod Smrkem a okolí - dlouhodobě mapují a rekonstruují drobné památky, publikují informace o kulturním dědictví Frýdlantska. Tato činnost má pozitivní dopady i na česko-německé vztahy, resp. vztahy s dřívějšími obyvateli území a jejich potomky. Dva rozsáhlé projekty v oblasti péče o kulturní dědictví připravila i MAS Frýdlantsko. Některá místní muzea (Raspenava, Pertoltice, Srbská, Dolní Řasnice, Jindřichovice pod Smrkem) provozují spolky a často v souvislosti s muzeem pořádají akce pro veřejnost.

Aktivní činností v oblasti kultury se zabývají pěvecká sdružení a hudební skupiny všech žánrů, ojedinělý je ochotnický divadelní spolek.

Na Frýdlantsku nepůsobí žádný oddíl celostátních **organizací pro děti a mládež** (Junák, Pionýr). Skupiny dětí a mládeže fungují jako formální i neformální při jiných nestátních neziskových organizacích (hasiči, spolek Lunaria vede dětský oddíl Ledňáček) nebo je na práci s dětmi přímo zaměřena činnost NNO (Novoměstská občanská společnost pro děti a mládež – NOS, spolek Inteligentní odpoledne ve Višňové, spolek Domeček ve Frýdlantě apod.). Mateřská centra jako neformální skupiny rodičů nejmenších dětí vznikla v Novém Městě pod Smrkem, Hejnicích a Frýdlantě. Významnou aktivitu v oblasti práce s dětmi a mládeží vyvíjí Jednota bratrská v Novém Městě pod Smrkem a Hejnicích.

Ustupující trend, spojený se stárnutím původních nositelů aktivit, zaznamenávají tradiční **sdružení zaměřená na vzájemnou podporu určitých skupin obyvatel** – svazy žen, kluby důchodců apod. V některých obcích jejich činnost nahrazuje Sbor pro občanské záležitosti, iniciovaný a podporovaný obecním úřadem.

V místních částech některých obcí (Víska ve Višňové, Baráčníci ve Frýdlantě - Větrově) působí nebo vznikly **spolky nahrazující činnost osadních výborů**. Jejich činnost je buď tradiční, zaměřená na volnočasové aktivity nebo vzhled obcí (baráčníci), případně vychází z pocitu ohrožení okrajové místní části. Tyto iniciativy mohou však mít značný rozvojový potenciál, pokud iniciativu převzme pozitivně naladěná vůdčí osobnost. Příležitostně a spontánně vznikají a posléze utlumují činnost spolky zaměřené na obranu životního prostředí a zájmů obyvatel v případě ohrožení (Arnoltice, Pertoltice – v souvislosti se záměrem otevření pískovny).

Tradiční **církev** (katolická, evangelická, československá husitská) na Frýdlantsku zaznamenávají spíše úbytek věřících, fungují však jako provozovatelé významných zařízení (Mezinárodní centrum duchovní obnovy v Hejnicích, Domov U Spasitele Frýdlant) a správci hodnot kulturního dědictví.

Naproti tomu výrazná je aktivita Jednoty bratrské, a to zejména v obcích s nejslabší životní úrovní, vysokou nezaměstnaností, výskytem sociálně vyloučených lokalit. Jednota bratrská zde nabízí volnočasové programy pro děti a mládež, rodiny s dětmi, seniory, vzdělávací programy zaměřené zejména na ženy a jejich pracovní uplatnění.

Vedle organizovaných forem občanské angažovanosti se v jednotlivých případech úspěšně prosazují **metody a způsoby efektivního zapojení veřejnosti do plánování a života obce**. V Kunraticích proběhla v roce 2012 tvorba vize komunity („Na slovíčko, sousedé“), která významně přispěla k oživení veřejného života v obci, iniciovala řadu zajímavých akcí, z nichž některé přesáhly hranici obce (*Jamparáda* – soutěž ve výrobě džemů s vazbou na místní, dnes už zaniklou, továrnu Marmeládkou). V souvislosti se zpracováním studie protipovodňových opatření (viz ↻ kap. 2.1.1.3) byly v dotčených obcích uspořádány diskuse s veřejností, kde mohli občané uplatnit přímé zkušenosti a poznatky z terénu. Systematické zapojení veřejnosti do rozvoje obce (např. pomocí Místní agendy 21) se objevuje pouze v Jindřichovicích pod Smrkem, má však spíše charakter organizace kulturních a volnočasových aktivit než akčního plánování veřejného života zaměřeného na udržitelný rozvoj. Překážkou uplatnění Místní agendy 21 je náročnost tohoto nástroje na administrativní zázemí a jistá formalizace, která je zejména pro menší obce bez úřednického aparátu obtížná. Naproti tomu se objevují spontánní aktivity zaměřené na péči o životní prostředí, např. úklid povodí nebo lesa, prezentace významného stromu v celostátní a mezinárodní anketě.

SWOT ANALÝZA: ŽIVOT V OBCÍCH

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Tradiční spolková činnost	Menší zájem o aktivní občanskou angažovanost
Pozitivní zkušenosti se zapojením veřejnosti do plánování a rozhodování	Nízká míra spolupráce neziskových organizací a občanských iniciativ
Silná základna dobrovolných hasičů	Omezené fungování občanské poradny
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Spolupráce spolků a občanských aktivit včetně mezinárodní spolupráce	Ekonomický tlak, vyjízďka za prací – nedostatek aktivních osobností, kapacit
Zapojování veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů na místní úrovni	Potlačování role a významu občanských iniciativ a neziskových organizací
Zájem zejména mladých lidí o dobrovolnictví	

ANALÝZA PROBLÉMŮ: ŽIVOT V OBCÍCH

Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Menší zájem o občanskou angažovanost, malá spolupráce, nízká podpora v občanském životě	Malá míra participace obyvatel na rozhodování, plánování a realizaci rozvojových záměrů	Ohrožení demokratického procesu – malá míra podílu občanů na veřejném dění, mizení spolkového života, snížení pocitu sounáležitosti a veřejné kontroly ve veřejném prostoru

2.1.7 Podnikání, výroba, zaměstnanost

Průmyslová výroba je soustředěna především ve větších sídlech (Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Hejnice) nebo v místech, kde byly výrobní areály zakládány historicky (Černousy). V menších sídlech existují rozsáhlé zemědělské areály dřívějších statků.

V mnoha případech jsou průmyslové i zemědělské areály opuštěné a nevyužívané (brownfields): podle evidence z roku 2007 se na Frýdlantsku nachází 78 lokalit z celkem 364 v Libereckém kraji.

2.1.7.1 PRŮMYSL

Tradiční **těžba a zpracování rud** (ojediněle zlato, železná a cínová ruda, měď, magnetit) byla do 19. století ukončena, v roce 1945 skončila i místní těžba vápence. V současné době se na Frýdlantsku těží pouze čedič pro výrobu drceného kameniva (Mokřý vrch/Krásný Les) a písek (Horní Řasnice). V území jsou další rezervy hornin – netěžené lokality, chráněná ložisková území a výhradní ložiska (písek v lokalitě Arnoltice/Bulovka, čedič v Heřmanicích, štěrkopísky v Horní Řasnici, lignit ve Višňově), jejichž otevření je obyvateli vnímáno jako ohrožení přírodního prostředí a kvality života v obcích.

Problematická je struktura **průmyslové výroby a podniků**: po změně struktury výroby po likvidaci textilního průmyslu došlo na přelomu tisíciletí k dílčímu vzestupu, kdy v oblasti působily menší firmy orientované na automobilový průmysl (dodávky komponentů pro Škodu Mladá Boleslav). V posledních letech je však patrný přesun firem do vnitrozemí. Mezi příčinami se objevuje

- celkové snížení výroby v době dlouhodobé hospodářské stagnace po roce 2008,
- nevyhovující doprava (stav a údržba komunikací, celoroční sjízdnost, vzdálenost od center) a současný nástup metod řízení výroby bez skladování (just-in-time production),
- zastaralá technická infrastruktura podniků,
- slabý kapitál a omezená dostupnost úvěrů pro zahájení nebo rozvoj podnikání,
- vliv konkurence průmyslových zón v Liberci, které jsou lépe situované, napojené na další infrastrukturu,

tzn. řada příčin je obecná a není řešitelná intervencemi na místní a regionální úrovni. Zároveň však tato situace vede ke zhoršení situace na místní úrovni (snížení nabídky pracovních míst), vynucuje si zvýšené náklady z veřejných financí (veřejná doprava při zvýšené dojíždě za prací, dávky v nezaměstnanosti) a zároveň snižuje daňové výnosy (přesuny sídel firem, stěhování obyvatel za prací). Jde o strukturální problém, který má negativní dopady na místní úroveň.

Potenciál rozvoje mají inovativní podniky, které jsou díky výjimečné nabídce schopny úspěšně oslovit mimoregionální zákazníky, nebo pružné mikropodniky s nabídkou pro místní spotřebitele (opravy automobilů, služby pro zemědělce apod.), které jsou schopny přizpůsobit se nízké místní koupěschopnosti, nebo dodavatelé pro větší, většinou mimoregionální firmy (např. stavební firmy).

Spíše výjimkou jsou inovující firmy, které nejenže v území setrvávají, ale vyvíjejí vlastní vzdělávací a inovační programy a projevují společenskou odpovědnost: např. firma CIS Systems s.r.o. (Nové Město pod Smrkem) založila v roce 2009 ve spolupráci s Technickou univerzitou Liberec vzdělávací kurz pro vyšší management, podporuje místní neziskové organizace, buduje zázemí pro kulturní akce.

Rizikovým faktorem může být umístování zatěžujících výrobních do blízkosti sídel nebo přírodně cenných území. Většina obcí přitom nemá v územních plánech stanoveny regulativy pro „drobnou nezatěžující výrobu“. Území tak hrozí nešetrné využívání, které může ohrožovat jak zdraví obyvatel, tak jiné typy podnikání (např. cestovní ruch využívající charakteristiky území jako přírodního, zdravého a zachovalého).

2.1.7.2 ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNICTVÍ

Tradičním typem **zemědělství** na Frýdlantsku je pastevectví, které se v podobě extenzivní živočišné výroby - chovu skotu a ovcí uplatňuje dodnes. U pozemků převažují trvalé travní porosty, stupeň zornění je velmi nízký, což částečně odpovídá značnému podílu LFA s nižší kvalitou půdy a horšími klimatickými podmínkami, částečně však také negativním celostátním trendům: trvalé travní porosty převažují i v úrodnější severovýchodní části území. Pěstování biomasy na zemědělské půdě není na Frýdlantsku významněji rozšířeno. Výjimečná je jediná farma zaměřená na prodej osiva.

Mezi uživateli zemědělských pozemků podle databáze LPIS převažují fyzické osoby s výměrou do 100 ha, přičemž s jedinou výjimkou převažují trvalé travní porosty nad ornou půdou, která často slouží k vlastní výrobě krmiv. U 5 uživatelů je evidovaná rozloha menší než 1 ha a pravděpodobně zemědělsky nepodnikají. Jako stabilizační faktor lze hodnotit, že velké zemědělské firmy mají sídlo v území a vlastníci až na výjimky trvale bydlí v místě, kde podnikají.

Tab.20 Struktura uživatelů zemědělských pozemků podle LPIS (Zdroj: MZe, aktualizace 2014)

Právní forma	Výměra pozemků	Nad 100 ha	Do 100 ha	Méně než 1 ha	Celkem
Fyzická osoba		10	111	5	126
Společnost s ručením omezeným		5	0	0	5
Akiová společnost		3	0	0	3
Jiní – myslivecké sdružení		0	2	0	2
Jiní – příspěvková organizace		0	1	0	1

Tab.21 Největší zemědělské firmy působící v území (Zdroj: MZe, vlastní šetření, aktualizace 2014)

Firma	Sídlo	Orná (ha)	TTP (ha)	Celkem	Převažující zemědělská činnost
GRAIN, a.s.	Višňová	13,7	1798,32	1812,02	Skot bez tržní produkce mléka (BTPM)
Farmy Frýdlant, a.s.	Krásný Les	0	1132,8	1132,8	Skot BTPM, koně, kozy, ovce
Hubert Silný	Raspenava	34,19	597,7	765,86	Skot BTPM, rostlinná prvovýroba
Agrofanda, spol. s r.o.	Kunratice	214,22	291,04	505,66	Skot-produkce mléka, rostl. prvovýroba
DOLPEK, a.s.	Praha	0	468,10	468,10	Skot BTPM
Josef Procházka	Frýdlant	0	385,4	385,4	Skot BTPM
Klinger Jaroslav	Frýdlant	1,73	335,6	337,33	Skot BTPM
Farma Karel Mařík s.r.o.	Jindřichovice p.S.	12,85	298,1	310,95	Chov ovcí
Statek Pod Smrkem s.r.o.	Raspenava	78,86	291,26	279,86	Skot-produkce mléka
Ing. Jan Chytil	Praha	0	271,45	271,45	Skot BTPM, ovce
FKP Frýdlant, s.r.o.	Černousy	1,85	259,27	261,12	Skot BTPM
Školní statek Frýdlant s.r.o.	Frýdlant	75,9	182,14	258,04	Skot BTPM, rostlinná prvovýroba
Hohenwald, s.r.o.	Heřmanice	0	245,02	245,02	Skot BTPM
Petr Zeman	Nové Město p.S.	6,63	214,73	221,36	Skot-produkce mléka
Jaroslav Třešňák	Horní Řasnice	0	216,29	216,29	Skot BTPM
Pastviny, a.s.	Krásný Les	0	190,42	190,42	Skot BTPM
Stanislav Zalabák	Frýdlant	78,54	102,19	180,73	Skot-produkce mléka
Hana Maiksnerová	Dětrichov	0	170,61	170,61	Skot BTPM
Věnceslava Plačková	Poděbrady	0	137,8	137,8	Chov ovcí
Tomáš Maiksner	Dětrichov	51,58	77,24	128,82	Skot BTPM
Pavel Henzl	Jindřichovice p.S.	3,31	109,12	112,43	Skot BTPM

V zemědělské činnosti převažuje orientace na výrobu s nízkou přidanou hodnotou, dlouhodobě destabilizační je závislost na dotacích. Projevuje se nízká míra diverzifikace zemědělských činností a finalizace zemědělské produkce, navazující potravinářství se uplatňuje spíše výjimečně (sýry z ovčího a koziho mléka v Dětrichovci a Vsi, jatka ve Frýdlantě, masná a uzenářská výroba ve Frýdlantě a Raspenavě – vše převážně pro místní, max. regionální spotřebu).

Pozitivním trendem je ekologické zemědělství: v území je evidováno 39 zemědělských farem hospodařících v ekologickém režimu, popř. v souběhu konvenčního a ekologického zemědělství.

Převažují menší farmy do 100 ha, z 21 farem nad 100 ha je 15 ekologických. Z celkových 7398,08 ha v ekologickém zemědělství a přechodném období je však 7007,41 ha (95%) trvalých travních porostů, což potvrzuje výše uvedený trend výroby s nízkou přidanou hodnotou.

Pro rozvoj zemědělství je přínosné fungování Střední školy hospodářské a lesnické ve Frýdlantě s učebními a maturitními obory zemědělec-farmář, zahradník, opravář zemědělských strojů, lesní mechanizátor, zpracovatel dřeva. Praxe studenti vykonávají na zemědělských farmách. Jejich uplatnění je však limitované strukturou zemědělského podnikání, které v území vytváří jen omezený počet pracovních míst.

Výroba potravin je na Frýdlantsku zastoupena málo. Zpracování produktů místního zemědělství (mléko, maso) je zmíněno výše, z ostatní potravinářské produkce jsou zastoupeny pekárny (Frýdlant, Raspenava, Nové Město pod Smrkem), mlýn Raspenava, cukrářská výroba (Raspenava). Vlastní výrobu a prodej má také Střední hospodářská škola Frýdlant (pečivo, uzeniny).

V roce 2014 zahájil produkci minipivovar ve Frýdlantě a kromě zvyšujícího se výstavu a pořádání vzdělávacích akcí (pivovarnictví, technické obory) se postupně stává i centrem společenského života.

Chov ryb a rybolov je spíše volnočasovou než podnikatelskou aktivitou. Na Frýdlantsku existuje 110 vodních nádrží, z nichž největší Dubák má rozlohu 11 ha a ostatní max. 10 ha. Význam vodních ploch je spíše environmentální (biotop rozmanitých živočichů a rostlin) a pro zájmové rybářství než hospodářský. Komerční

prodej ryb z místních chovů na Frýdlantsku funguje jen ojediněle, ve spíše výjimečné nabídce místních restaurací.

Lesnictví se uplatňuje zejména v severovýchodní části oblasti v Jizerských horách, na území CHKO plní les vedle produkční funkce také funkci vodoochrannou a rekreační. Velká část lesů je součástí zvláště chráněných území. Na většině lesních ploch hospodaří Lesy ČR, s.p. Téměř monopolní vlastnická struktura lesa a povinnosti státního podniku při zadávání zakázek ovlivňují navazující dřevozpracující průmysl, protože podmínky zadávacích řízení na zajištění lesnických činností neodpovídají možnostem místních malých podniků a neumožňují vytváření krátkých odběratelsko-zpracovatelských řetězců. Zároveň tak ubývají i tradiční sezónní pracovní příležitosti pro místní obyvatele. Silné zázemí státního podniku však umožňuje také podporovat rekreační funkci lesa zřizováním vybavení pro návštěvníky (odpočinková místa, naučné prvky – stezky, tabule apod.). K výjimečným opatřením patří obnova několika částí historické Clam-Gallasovské obory v roce 2014. Vedle státního podniku Lesy ČR jsou vlastníky lesů převážně obce (Bílý Potok, Bulovka, Černousy, Frýdlant, Jindřichovice p.S., Nové Město p.S., Višňová). Jde o lesy v rozloze 50-500 ha, v porostech převažuje smrk, buk, výjimečně (Bulovka) borovice.

Pěstební lesnickou činností se zabývá jediná firma – DENDRIA s.r.o. v Novém Městě pod Smrkem. Spíše výjimečné je pěstování rychlerostoucích dřevin (firma Japonský topol, s.r.o.), obchodní program firmy je zaměřen především na sadební materiál spíše než na produkci biomasy.

Myslivost je organizována v 83 honitbách, na území působí 13 mysliveckých sdružení. V oblasti Jizerských hor jsou evidovány nadměrné stavy spárkaté zvěře a dochází k poškozování lesních i nelesních kultur. Oborní ani farmový chov zvěře se v území neuplatňuje.

Včelařství má formu spíše doplňkové a zájmové činnosti, v území není žádný podnikatel, pro nějž by včelařství a výroba medu bylo převažující hospodářskou činností. Z hlediska zemědělské praxe má však význam počet včelařů a včelstev a také pedagogická včelařská činnost. Ve 4 základních organizacích Českého svazu včelařů se soustředí 129 včelařů s 1320 včelstvy. Průměr 100 včelstev na včelaře odpovídá průměru v Libereckém kraji.

2.1.7.3 SLUŽBY

Ve všech obcích jsou zastoupeny služby pro místní obyvatele – obchody s běžným sortimentem denní potřeby, stavební firmy a řemesla, pily, betonárna a panelárna, kováři (včetně podkováře) a zámečníci, autoopravny a cykloservis, stravovací a ubytovací služby, kadeřnictví a kosmetika, opravy obuvi, mandl. Veterinární služby jsou poskytovány pouze ve Frýdlantě, v území jsou dva psí útulky provozované jako soukromá služba.

Vzhledem k charakteristice území jako hospodářsky slabé oblasti je otázkou rentabilita služeb. Zejména v menších obcích provozují v řadě případů jediný obchod (případně restauraci) Vietnamci poté, co místní provozovatel službu ukončil. Významnou konkurencí pro obchodníky je soustředění supermarketů (Penny, Lidl, Tesco) ve Frýdlantě a dojezdová vzdálenost do nákupních center v Liberci.

S nižší koupěschopností místních obyvatel pak v některých případech souvisí i úroveň kvality služeb.

2.1.7.4 CESTOVNÍ RUCH

Frýdlantsko je z hlediska cestovního ruchu zařazeno do turistického regionu Jizerské hory, v jeho organizaci je zastupováno Svazkem obcí Smrk (Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, Lázně Libverda). Turistická informační centra jsou ve třech obcích (Frýdlant, Lázně Libverda, Hejnice), přičemž jedno je provozováno soukromým subjektem a dvě obcemi. Chybí společný management destinace, přestože v rámci příhraničních projektů (Cíl3) v česko-polské spolupráci vznikly některé záměry a byly realizovány dílčí projekty společné propagace území i specifických produktů cestovního ruchu.

Frýdlantsko má značný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, který je založen na geografických a historicko-kulturních podmínkách: zachovalé přírodní lokality (Jizerské hory s oblastí bučin na severních svazích/NPR Jizerskohorské bučiny, mimo horskou a lesní oblast také Meandry Smědé, Pohanské kameny a Dubový rybník na katastru obce Višňová, Křížový vrch, Resselova výšina s rozhlednou, Poustecká obora ve Frýdlantě), kulturní dědictví a památky (viz ↻ kap. 2.1.4). Svěbytnou a jedinečnou charakteristikou je jistá odlehlost a izolovanost území, která je potenciálem pro nabídku specifickým skupinám (např. rodiny s malými dětmi, senioři apod.) a trendových produktů (např. soft adventure, LARP, dobrovolnický cestovní ruch, event turismus apod.). Z hlediska ochrany přírody a krajiny a udržitelného rozvoje je méně vhodné směřovat záměry cestovního ruchu do atraktivních horských a lesních lokalit.

Infrastruktura pro cestovní ruch zahrnuje různé typy ubytovacích kapacit (přes 2100 lůžek ve všech typech a kategoriích ubytování), možnosti stravování, další zázemí (lázně, koupaliště, sportovní areály, rozhledny atd.), síť značených turistických a cyklistických cest. V období prázdnin navíc jako ubytovny fungují i školy a školská zařízení (do následujícího přehledu nejsou zahrnuty).

Tab.22 Struktura ubytovacích kapacit (Zdroj: www.liberecky-kraj.cz, vlastní šetření 2015)

	Hotely a motely		Penziony		Apartmány		Chalupy a chaty		Ubytování v soukromí		Turistické ubytovny		Kempy		Celkem	
	objektů	lůžek	objektů	lůžek	objektů	lůžek	objektů	lůžek	objektů	lůžek	objektů	lůžek	objektů	lůžek	objektů	lůžek
Bílý Potok	0	0	0	0	0	0	7	323	0	0	0	0	0	0	7	323
Černousy	0	0	0	0	1	16	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16
Frýdlant	2	56	4	49	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	115
Habartice	0	0	0	0	1	31	0	0	0	0	0	0	0	0	1	31
Hejnice	1	62	5	140	0	0	3	50	2	10	0	0	1	150	12	412
Jindřichovice p.S.	0	0	3	38	0	0	2	16	0	0	0	0	0	0	5	54
Lázně Libverda	1	363	15	389	0	0	1	29	0	0	1	10	0	0	18	791
Nové Město p.S.	1	45	6	70	1	22	0	0	0	0	2	378	2	57	12	572
Raspenava	1	49	1	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	63
Celkem	6	575	34	700	3	69	13	418	2	10	3	388	3	207	64	2160

Nabídka pro **sportovní rekreaci letní sezóny** zahrnuje oblast pěší turistiky s řadou atraktivit (rozhledny a skalní vyhlídky, pomníčky, stezky – hustá síť značených turistických tras), sport (např. horolezectví¹, první areál singltrek² v České republice, síť značených cyklostezek, inline dráha ve Frýdlantě, přírodní koupaliště a kryté bazény) a relaxaci (Lázně Libverda, městské lázně v Novém Městě pod Smrkem, Antonie Spa ve Frýdlantě). Ve Frýdlantě, Ludvíkově pod Smrkem, Horní Řasnici a Černousích jsou jízdní, v Raspenavě a Jindřichovicích pod Smrkem jezdecké stanice, v území jsou mapovány, ale dosud nevyznačeny jezdecké stezky. V blízkém příhraničí se nacházejí významnější atraktivita pro cestovní ruch v Německu (zaplavené povrchové doly v Olbersdorfu a Berzdorfer See v blízkosti Görlitz) i v Polsku (přehrada Witka, lázně Swieradów Zdrój). Zejména rozvoj nového rekreačního areálu Berzdorfer See by mohl přinést nabídku pracovních příležitostí v cestovním ruchu i pro obyvatele Frýdlantska a rozšířit nabídku programů pro návštěvníky.

Podmínky pro **zimní rekreaci a sporty** jsou limitované teplejším klimatem a horší přístupností severních svahů Jizerských hor. V okolí Nového Města pod Smrkem jsou udržovány běžecké tratě, pro sjezdové lyžování nejsou vhodné podmínky ani infrastruktura. V bezprostřední blízkosti v Polsku, kde je terén pro sjezdové lyžování vytvářen příhodněji, vznikl velký a osobní automobilovou dopravou dobře dostupný areál Stog Izerski. Perspektivním nástupním místem do Jizerských hor je Smědava (Bílý Potok), chybí však potřebná infrastruktura (parkování případně kyvadlová doprava z Bílého Potoka), limitem je i zimní uzavírání silnice II/290.

Pro oblast CHKO Jizerské hory zadal Krajský úřad Libereckého kraje v roce 2014 zpracování územní studie, která podrobně popíše možnosti a limity území z hlediska cestovního ruchu.

Kulturní památky s nabídkou nebo potenciálem pro cestovní ruch jsou především ve Frýdlantě (státní hrad a zámek, radnice a náměstí) a Hejnicích (chrám s klášterem). Na celém území se nachází množství drobných památek – venkovských kostelů, pomníků a božích muk. V obcích je řada muzeí, která v roce 2013 začala spolupracovat v síti se společnou propagací a nabídkou specializovaných produktů (www.muzea-frydlantsko.cz). Kromě tradičních expozic historie, přírodních památek a života na venkově jsou zde výjimečné expozice industriálních památek - místní úzkokolejná trati nebo *Jizerskohorské technické muzeum* s expozicí leteckých motorů a textilních strojů. Specifickým fenoménem jsou památky tradiční venkovské architektury –

¹ Horolezectví je v CHKO Jizerské hory možné provozovat na základě výjimky Správy CHKO, poskytované členům Českého horolezeckého svazu

² Síť jednosměrných cyklistických stezek v lesním terénu a v krajině vybudovaná a provozovaná ve spolupráci podnikatelského subjektu a obce, s rozvinutým navazujícím programem (www.singltrekpodsmrkem.cz)

podstávkové domy, které jsou díky výskytu na české, německé i polské části Euroregionu Nisa zajímavým potenciálem pro společnou přeshraniční nabídku produktů cestovního ruchu. Německá část oblasti je v tomto směru velmi inspirativní, **Krajina podstávkových domů/Umgebindeland** zde aspiruje na zápis do seznamu památek UNESCO. Na české straně zatím chybí aktivní nositel produktu, nedostatečná je spolupráce odborníků (památková péče), aktérů rozvoje území a vlastníků těchto objektů.

K rozvoji cestovního ruchu přispívá i značka místní produkce – **Regionální produkt Jizerské hory**, která vznikla v projektu spolupráce MAS v roce 2010 a na koordinaci značení se podílí MASiF, Turistický region Jizerské hory a město Smržovka. Někteří výrobci nabízejí programy a ukázky vlastních i dalších produktů (Ateliér Edgart v Lázních Libverda, keramická dílna Na bidýlku v Poustce apod.), část poskytovatelů služeb v cestovním ruchu využívá ve své nabídce místní potraviny, zejména maso a sýry v biokvalitě. Taková spolupráce zvyšuje přidanou hodnotu místních produktů a mohla by se stát základem pro širší trend zkracování dodavatelsko-odběratelských řetězců.

Nabídku cestovního ruchu zpestřuje i řada **akcí**, které se na Frýdlantsku pořádají. Nejznámější a nejnavštěvovanější jsou *Valdštejnské slavnosti* (každý lichý rok, Frýdlant), *Hejnické slavnosti* (každoročně v červnu) a specificky kulturně zaměřená *Frýdlantská letní jazzová dílna* (každý rok v srpnu, Frýdlant), je zde však i řada dalších akcí s významem spíše místním. Města a obce pořádají výroční, případně sezónní slavnosti, řadu akcí pořádají spolky. IC Frýdlant publikuje společnou nabídku akcí na www.frydlantsko.cz.

Zároveň však jsou pro rozvoj cestovního ruchu v území patrné **limity**. Vedle ochrany přírody a krajiny se jako limitující faktory projevuje nabídka služeb (včetně kvalifikace pracovníků, schopnosti komunikovat v cizích jazycích ad.), infrastruktura je – až na výjimky - spíše na nižší úrovni. Výrazným omezením je absence spolupráce při plánování a nabídce služeb (destinační management), izolovanost poskytovatelů a chybějící marketing oblasti jako celku. Omezená je i spolupráce s německou stranou, pro niž jsou v území bohaté kulturní a historické zdroje.

2.1.7.5 STRUKTURA PODNIKŮ, ZAMĚSTNANOST

Podle údajů v registru ekonomických subjektů sídlí na území přes 5000 ekonomických subjektů, přičemž převažují fyzické osoby (OSVČ). Z ekonomických činností převažují obchod a prodej a ostatní služby, stavebnictví, průmysl a zemědělství.

Mezi největšími zaměstnavateli není žádný podnik v místním nebo národním vlastnictví. Čeští vlastníci se objevují až mezi menšími firmami (do 100 zaměstnanců), přičemž pouze dva vlastníci mají bydliště přímo na Frýdlantsku. Je otázka, nakolik je tato situace bezpečná z hlediska stability provozů a udržení pracovních míst.

Tab. 23 Největší zaměstnavatelé – podnikatelský sektor (Zdroj: www.justice.cz, www.zivefirmy.cz, 2014)

Firma	Obec	Zam.	Obor	Vlastnictví
CIS Systems s.r.o.	Nové Město p.S.	200 – 499	Kabely, konektory, elektromech.technologie	Zahraniční vlastník (SRN)
TRW Automotive Czech s.r.o.	Frýdlant		Brzdové kotouče, systémy řízení	Podnik se zahraniční účastí (Nizozemsko)
NOVUS Česko	Raspenava		Kancelářské potřeby a technika	Podnik se zahraniční účastí (SRN)
Nemocnice Frýdlant s.r.o.	Frýdlant		Zdravotnictví a související služby	Zahraniční vlastnictví (Malta)
W.Wülfing s.r.o.	Děčřichov	100-199	Textilní výroba	Zahraniční vlastníci (SRN)
Damino CZ s.r.o.	Frýdlant		Textilní výroba	Zahraniční vlastník (SRN)
Frýdlantské strojírný Rasl a syn a.s.	Frýdlant	50-99	Technolog.linky na výrobu minerální vaty	
CUBE CZ s.r.o.	Hejnice - Ferdinandov		Výroba desek plošných spojů	
Lázně Libverda a.s.	Lázně Libverda		Zdravotnictví a související služby	
FURNIERTECHNIK	Raspenava		Dřevovýroba, zpracování dřív	
JUTA a.s., Dvůr Králové	Višňová		Polypropylenové fólie	
České dřevařské závody a.s.	Černousy		Dřevovláknité desky	

Relativně silným zaměstnavatelem jsou úřady veřejné správy, školství a služby typu zdravotnictví (Nemocnice Frýdlant apod.), tzn. činnosti závislé na přerozdělování veřejných zdrojů.

Na území nepůsobí žádný sociální podnik, pozici sociálního zaměstnavatele však zastávají obce, které zřizují s podporou Úřadu práce veřejně prospěšné práce. Převážně na úklid veřejných prostranství a technické (v některých případech i výše kvalifikované) práce v obcích tak zaměstnávají desítky osob, jejichž pracovní uplatnění by jinak bylo obtížné. Existence takových pracovních míst však závisí na možnostech Úřadu práce je financovat. Zároveň zcela chybí doplňující sociální služby, které by umožnily prostupnost podporovaného zaměstnávání a postupné zapojení podporovaných osob do běžného trhu práce.

Z pohledu zaměstnanosti a trhu práce je na Frýdlantsku situace velmi vážná. Útlum průmyslové a zemědělské výroby v 90. letech způsobil vysokou míru nezaměstnanosti, která trvale a výrazně převyšuje průměrné hodnoty Libereckého kraje a České republiky. Aktivní politika zaměstnanosti a rekvalifikační kurzy, připravované Úřadem práce a dalšími organizacemi, se zatím nedaří provazovat na zaměstnavatele, situace a zaměření podniků neumožňuje nabídnout uchazečům atraktivní platové podmínky.

Tab. 24 Nezaměstnanost – vývoj v letech 2001 – 2015 (zdroj: MPSV)

Název obce	Ekonomicky aktivní (podle výsledků SLDB 2001)	Míra nezaměstnanosti (%) k 31. 12.											
		původní metodika					nová metodika						
		2001	2002	2003	2004	2005	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bílý Potok	296	16,2	16,2	18,2	15,5	21,6	19,9	18,2	14,9	14,2	20,9	18,9	18,9
Bulovka	408	18,9	23,3	27,5	25,5	26,0	25,2	22,3	17,2	15,7	20,3	24,3	25,7
Černousy	165	21,8	20,0	21,8	31,5	29,7	27,9	21,2	22,4	23,0	20,0	25,5	23,6
Dětřichov	325	12,3	16,6	17,5	18,5	16,3	16,0	16,0	13,2	10,8	14,5	22,8	16,6
Dolní Řasnice	262	18,3	17,6	19,1	15,6	14,1	14,1	13,4	8,4	12,6	17,2	11,8	13,0
Frýdlant	4 052	10,6	12,3	13,6	12,9	12,9	12,3	11,6	10,1	9,9	15,6	14,5	11,8
Habartice	242	6,6	13,6	16,9	17,4	18,6	18,6	12,4	8,3	9,5	16,1	13,2	13,6
Hejnice	1 449	11,0	11,9	14,3	14,0	13,0	12,6	11,7	9,7	11,8	15,0	12,4	12,4
Heřmanice	103	13,6	17,5	20,4	10,7	11,7	10,7	13,6	8,7	8,7	23,3	20,4	17,5
Horní Řasnice	113	25,7	31,0	18,6	22,1	23,9	23,0	27,4	23,9	16,8	29,2	25,7	30,1
Jindřichovice p.S.	248	17,3	24,2	29,4	26,6	21,4	18,5	23,0	16,9	19,8	20,6	18,5	21,0
Krásný Les	198	14,6	15,7	12,6	13,6	14,6	13,1	15,2	15,2	11,1	19,2	16,2	15,2
Kunratice	206	17,0	21,4	20,4	21,4	16,0	15,0	10,7	13,6	10,7	17,5	17,5	13,6
Lázně Libverda	247	14,2	12,6	14,6	16,2	15,4	15,0	10,9	10,5	9,7	13,4	13,4	12,1
Nové Město p.S.	2 070	14,9	17,1	20,6	20,3	18,7	17,8	15,7	12,1	13,9	20,1	17,3	16,2
Pertoltice	106	11,3	17,0	22,6	27,4	17,9	17,0	20,8	14,2	14,2	26,4	25,5	20,8
Raspenava	1 447	16,2	17,1	19,3	18,7	18,0	17,5	15,6	12,9	14,9	20,2	19,8	14,7
Višňová	672	16,5	19,0	16,7	15,6	15,2	14,7	12,8	11,5	11,3	17,1	19,3	15,2
Srovnání: Liberecký kraj		6,6	7,9	9,2	9,4	8,4	7,8	7,4	6,5	6,0	10,0	10,6	9,6
Srovnání: ČR		8,5	9,2	9,9	10,2	9,3	9,0	8,1	6,4	5,4	8,0	9,0	8,6

Aktuální statistika (únor 2015) a srovnání mikroregionů v Libereckém kraji

Mikroregion	Dosažitelní uchazeči 15-64	Obyvatel 15-64	Podíl nezaměstnaných uchazečů	Volná místa
Turnovsko	112	3586	3,1	114
Hrádecko	408	6329	6,4	58
Českoústecko	390	5433	7,2	48
Chrastavsko	541	7195	7,5	50
Liberecko	5646	71485	7,9	1490
Jablonecko	204	2597	7,9	10
Frýdlantsko	1368	13347	10,2	66
Novoměstsko	425	3400	12,5	18

Z aktuálních dat je zřejmé, že zatímco celorepublikově roste trend poklesu nezaměstnanosti a růstu počtu volných míst, v obou oblastech, které Úřad práce sleduje na Frýdlantsku, je nejvyšší nezaměstnanost a téměř nejnížší počet volných pracovních míst.

S nárůstem nezaměstnanosti souvisí i růst migrace obyvatel (viz ↻ tab. 8), a to jak trvalé (vystěhování do ekonomicky silnějších regionů), tak denní nebo týdenní – dojíždění za prací, které s sebou nese vylidňování obcí s negativními dopady na komunitní život a bezpečnost v obcích.

Podniky, vyžadující určité specializace, však zároveň mají problém při získávání zaměstnanců ve všech úrovních vzdělání (specializované odborné – např. zdravotnický personál, strojírenské specializace; středoškolské, vysokoškolské) a na všech stupních pracovních pozic (od dělnických profesí po vyšší management). Jako problematickou popisují i úroveň absolventů, což odpovídá celostátnímu trendu a je na místní úrovni obtížně řešitelné. Pro zlepšení situace je možné připravovat specializované kurzy, pracovní poradenství a podobné aktivity ve spolupráci škol a zaměstnavatelů.

SWOT ANALÝZA: PODNIKÁNÍ, VÝROBA, ZAMĚŠTNANOST	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dobré podmínky pro zpracovatelský průmysl	Nevyhovující doprava (stav komunikací, celoroční sjízdnost)
Relativně příznivá věková struktura obyvatel jako potenciál růstu pracovní síly	Zastaralá technická infrastruktura podniků
Inovativní vzdělávací program pro střední management, sociálně odpovědná firma v území	Slabý místní kapitál a nízké ceny pozemků (nedostatečné pro úvěry na rozjezd a rozvoj podnikání)
Místní zemědělské podnikatelé, farmy v extenzivní živočišné výrobě, vysoký podíl ekologického zemědělství	Závislost zemědělství na dotacích, převaha činností s nízkou přidanou hodnotou, nízká míra diverzifikace
Značka místní produkce	Špatná návaznost lesnictví na místní nabídku pracovních sil a dřevozpracující průmysl
Dobré podmínky pro zemědělství (extenzivní živočišná výroba)	Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil ve specializované výrobě a službách
Zázemí středního odborného školství	Slabší úroveň absolventů škol
Zdroje pro cestovní ruch – přírodní a kulturní dědictví	Chybějící spolupráce a management destinace cest.ruchu
Tradiční akce využitelné v cestovním ruchu	Slabší úroveň služeb v cestovním ruchu
Značná kapacita ubytovacích zařízení	Převažují ubytovací zařízení nižší kategorie
Výjimečný produkt cestovního ruchu - singltrek	Dlouhodobý nedostatek pracovních příležitostí
Specifické kulturní dědictví s inspirativním zahraničním vzorem využití v cest.ruchu – podstávkové domy	Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Vzdělávací kurzy (moderní výrobní postupy, standardy služeb, jazyky)	Otevírání ložisek nerostných surovin
Inovativní podnikání včetně sociálních podniků s kvalitními podnikatelskými a ekonomickými plány	Umísťování zatěžující výroby do blízkosti sídel nebo cenných přírodních lokalit
Diverzifikace zemědělského podnikání, rozvoj produkce s vyšší přidanou hodnotou (potravinářství, pěstování a zpracování biomasy, cestovní ruch apod.)	Úvěrová politika bank (nedostupnost mikroúvěrů, úvěrů pro zahájení nebo rozvoj podniků)
Vzdělávání v oblasti včelařství	Nestabilita pracovních míst
Specializovaný marketing cestovního ruchu, nabídka konkrétním skupinám, trendové produkty	Vliv konkurence průmyslových zón v Liberci
Přeshraniční spolupráce v nabídce cestovního ruchu	Pokračující systém zdanění – daně nepřispívají obcím, v nichž podnikání způsobuje negativní dopady
Spolupráce místních výrobců a poskytovatelů služeb – řetězce na místní úrovni	Růst veřejných výdajů souvisejících s přesuny zaměstnavatelů z území
	Nerentabilita služeb, zejména v menších obcích
	Nedostatečná komunikace a spolupráce v oblasti cestovního ruchu
	Poškození přírodního prostředí vlivem nevhodného rekreačního využití

ANALÝZA PROBLÉMŮ: PODNIKÁNÍ, VÝROBA, ZAMĚŠTNANOST		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Nevyhovující doprava. Vysoká vyjíždka. Slabý místní kapitál, nedostupné finanční nástroje. Nízká míra diverzifikace zemědělství. Skladba průmyslových podniků. Nedostatečná vzdělanost, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil.	Snížení atraktivity pro perspektivní, inovativní podnikatele / zaměstnavatele	- Zvyšování nezaměstnanosti, zejména dlouhodobé - Zvyšování výdajů z veřejných zdrojů (sociální dávky a služby) - Zvyšování nákladů obyvatel (doprava za prací)
Nedostatečná spolupráce – management cestovního ruchu. Slabší úroveň služeb. Riziko nevhodného využívání území, poškození životního prostředí	Snížení atraktivity pro žádoucí návštěvníky	- Snížování příjmů podnikatelů (cestovní ruch a navazující služby) - Poškození přírodního, kulturního a historického dědictví

2.1.8 Vzdělávání, školství

2.1.8.1 INFRASTRUKTURA PRO ŠKOLSTVÍ A VZDĚLÁVÁNÍ

Většina obcí na Frýdlantsku je zřizovatelem mateřské školy a prvního stupně základní školy. Úplné základní školy jsou pouze ve městech (Frýdlant, Hejnice, Nové Město pod Smrkem, Raspenava), střední školy ve Frýdlantě (s pracovištěm v Hejnicích). Žádné školské zařízení není ve 4 obcích do 500 obyv. (Černousy, Heřmanice, Horní Řasnice, Pertoltice). Pozitivním faktem je existence dvou základních uměleckých škol a dvou domů dětí a mládeže s nabídkou volnočasových aktivit (obě ve Frýdlantě a Novém Městě pod Smrkem). Tato zařízení mimoškolní výchovy nabízejí programy, které dětem umožňují zapojit se do zajímavých projektů (např. umělecké soubory a soutěže, mezinárodní programy DDM - SVČ ROROŠ Nové Město pod Smrkem).

Tab. 25 Přehled škol, školských zařízení a zařízení pro mimoškolní vzdělávání (Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, 2014)

Obec	Celkem ředitelství	Zřizovatel: obec						Jiný zřizovatel		SŠ
		MŠ	ZŠ 1-5	ZŠ úplná	ZUŠ	SVČ	ZŠPS	ZŠPS	DD	
Bílý Potok	1	1	1							
Bulovka	1	1	1							
Černousy	0									
Dětrichov	1	1	1							
Dolní Řasnice	1	1	1							
Frýdlant	4	3	0	2	1	1	1		1	2
Habartice	1	1	1							
Hejnice	1	3		1						
Heřmanice	0									
Horní Řasnice	0									
Jindřichovice p.S.	1	1	1							
Krásný Les	1	1	1							
Kunratice	1	1	1							
Lázně Libverda	2	1					1			
Nové Město p.S.	5	1		1	1	1		1		
Pertoltice	0									
Raspenava	1	1		1			1			
Višňová	1	1	1							

ZUŠ – základní umělecká škola, SVČ – středisko volného času/dům dětí a mládeže, ZŠPS – základní škola praktická a speciální, DD – dětský domov

Negativním faktem je absence jazykové školy v celém území. Přestože území je obklopeno hranicí s Polskem a hranice s Německem je velmi blízko, polština se na školách nevyučuje vůbec, nad němčinou výrazně převažuje angličtina. Absolventi škol tak přicházejí i o relativní šanci najít práci v příhraničí. Německá a polská strana Euroregionu Nisa přitom v oblasti vzdělávání, zejména technického, intenzivně spolupracuje.

Ve srovnání se školami ve velkých městech je ve venkovské oblasti na nižší úrovni i vybavení škol (např. počítačová technika s neaktuálnějším softwarem, dílny a laboratoře), čímž klesá schopnost dětí pracovat s moderními technologiemi i prakticky se orientovat v přírodních a technických oborech. Do výrobní praxe pak přicházejí absolventi, jejichž odborná příprava zvyšuje náklady zaměstnavatelů. Z hlediska potřeb škol i zaměstnavatelů by bylo vhodné rozšířit zapojení podniků do profesní přípravy i nad rámec stávajících praxí. Kapacity škol jsou zpravidla nastaveny na vyšší počet žáků z předchozích období a ve většině škol není nutné je navyšovat. Problematická je však zastaralá infrastruktura – budovy i vybavení (rozvody).

Tab. 26 Kapacity a vybavení škol (zdroj: *Rejstřík škol a školských zařízení, 2014*)

	MŠ	ZŠ	Stupeň	ŠK/ŠD	ŠJ	SŠ	ZUŠ	SVČ	DD
Bílý Potok	25	50	I	50	70				
Bulovka	25	54	I	45	95				
Dětřichov	40	55	I	50	85				
Dolní Řasnice	56	75	I	75	125				
Frýdlant	305	1200	I+II	215	356+440	G 240 SŠHL 1200	380	1030	32
Habartice	25	55	I	55	90				
Hejnice	130	400	I+II	120	638				
Jindřichovice p.S.	28	35	I	24	42				
Krásný Les	18	13	I	10	40				
Kunratice	25	30	I	20	50				
Lázně Libverda	17	26	I						
Nové Město p.S.	110	443	I+II	60	416		156	2190	
Nové Město p.S. (ZŠ T.)		50	I+II	15					
Raspenava	95	275	I+II	90	255+95				
Višňová	40	150	I	40					

Školy se podle možností zapojují do projektů zaměřených na zvýšení kvality výuky a rozšíření o průřezová témata, např. finanční gramotnost, historické a přírodní dědictví apod. Na těchto programech často spolupracují se nestátními neziskovými organizacemi, které jsou nositelem obsahu a odborných informací. Úspěšné a zajímavé projekty však školy často realizují i samostatně.

Specifickým problémem periferní oblasti je zvyšování podílu dětí ze sociálně vyloučených lokalit z prostředí, které je nemotivuje ke vzdělání. Dlouhodobá, místy generační nezaměstnanost, zadluženost, drogové a jiné závislosti negativně ovlivňují možnost spolupráce škol s rodiči, což dále zhoršuje perspektivy dětí na úspěšné absolvování školy a uplatnění na trhu práce. Současně je pro školy administrativně a provozně náročné zajišťovat potřebná podpůrná opatření (asistenty, specializované poradenství – logopedy, psychology, speciální pedagogy, etopedy) pro rostoucí podíl dětí s různými handicap.

Provoz škol klade značné nároky na rozpočty obcí a ekonomické důvody mohou obce vést k uzavírání škol a školských zařízení, a to i přes relativně příznivou demografickou strukturu obyvatel. Legislativní nároky na provoz škol limitují schopnost pružně reagovat na měnící se demografické trendy – zvýšení počtu dětí vyžaduje nákladné investice do hygienických zařízení a kapacit budov, které jsou pro obce s omezenými rozpočty nerealizovatelné.

Vzhledem k růstu počtu obyvatel ve věku nad 65 let je možné využít tohoto trendu k orientaci vzdělávání na tuto věkovou skupinu a využívání kapacit škol pro celoživotní vzdělávání a vzdělávání pro osoby tzv. třetího věku. Z příhraniční oblasti je inspirativní trend komunitních škol (Sasko).

2.1.8.2 VZDĚLANOST OBYVATEL

Z hlediska struktury obyvatel podle dosaženého vzdělání tvoří nejpočetnější skupinu obyvatel Frýdlantska osoby s vyučením a střední školou bez maturity, další skupinu osoby se základním nebo nedokončeným vzděláním. Podíl osob s maturitou nebo vysokoškolským vzděláním je na Frýdlantsku výrazně nižší, než je celostátní průměr (viz ↻ tab. 10). Tato situace je riziková z hlediska zaměstnanosti – schopnosti reagovat na výrobní globální trendy a zavádění nových technologií a metod výroby do praxe. Značně tedy limituje konkurenceschopnost a inovativnost zdejších nebo vznikajících podniků. Situace se zhoršuje s nárůstem problémů v sociální oblasti a vytváří nebezpečný cyklus, kdy se úroveň škol snižuje už od nejnižších stupňů a absolventi pak mají omezené možnosti dalšího rozvoje.

SWOT ANALÝZA: VZDĚLÁVÁNÍ, ŠKOLSTVÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Stabilizovaná síť školských zařízení	Zvyšující se náklady na provoz škol
Střední školy v území (integrovaná střední škola, gymnázium)	Absence jazykové školy, nedostatečně vyučované jazyky sousedních zemí (Polsko, Německo)
Základní umělecké školy a DDM	Vybavení škol (digitální technologie, programy, dílny a učebny)
Zkušenosti škol s projekty	Zhoršování sociální situace rodin, nárůst dětí ze sociálně vyloučeného prostředí s nedostatečnou motivací ke vzdělání, zvyšování počtu dětí s handicapem
	Nedostatek prostředků na podpůrná opatření (asistenti, specializované poradenství)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Jazykové vzdělávání (škola, třídy, kurzy)	Rušení škol v menších obcích
Zřízení inovačního centra, podnikatelského inkubátoru ve spolupráci s místními firmami (nabídka zajímavých praxí, kariéry)	Nedostatek kvalifikovaných učitelů, nedostatek a nedostupnost asistentů a podpůrných opatření
Prezentace firem na akcích pro studenty, atraktivní nabídka praxí včetně zázemí (možnost ubytování, kariérní rozvoj apod.)	Prohlubování rozdílů mezi městskými centry a venkovskou periferií v úrovni škol a vzdělání
Využití škol a školských zařízení jako komunitních objektů	Prohloubení izolovanosti Frýdlantského výběžku, nedostatečná schopnost komunikovat v němčině a polštině omezující možnosti pracovního uplatnění absolventů škol v příhraničí
Orientace na celoživotní vzdělávání, využití škol pro vzdělávání osob tzv. třetího věku	Nedostatečná výuka jazyků zemí, jazyková bariéra
Společné projekty v oblasti vzdělávání se školami a servisními vzdělávacími agenturami v Německu a Polsku	Nezájem škol (jiné priority)
Využívání přírodního, historického a kulturního dědictví (např. kroniky) ve výuce – místně zakotvené učení	

ANALÝZA PROBLÉMŮ: VZDĚLÁVÁNÍ, ŠKOLSTVÍ		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Zvyšující se investiční a provozní náklady škol	Zvýšení nákladů obcí na provoz škol	- Uzavírání škol – snižování dostupnosti zejména v menších obcích - Snižování atraktivity obcí pro perspektivní obyvatele
Zhoršování sociální situace rodin, nedostatek prostředků na podpůrná opatření	Zvýšení nákladů na provoz škol	- Snížení úrovně vzdělávání, snižování atraktivity pro perspektivní obyvatele - Růst podílu osob ohrožených sociálním vyloučením (cyklický problém)
Nevyužití místních podmínek (jazyky sousedních zemí, přírodní, historické a kulturní dědictví, podnikatelské prostředí)	Uzavřenost škol, nedostatečná schopnost reagovat na změny prostředí	Snížení úrovně vzdělávání, omezené uplatnění žáků a studentů na trhu práce, růst nezaměstnanosti (cyklický problém)

2.1.9 Řízení obcí

Území MAS je totožné se správním obvodem obce s rozšířenou působností Frýdlant (obec III. typu). Na území 18 obcí působí 1 město s pověřeným obecním úřadem (Nové Město pod Smrkem, obec II. typu).

Obr. 9 Správní členění území (zdroj: www.czso.cz)

SO ORP FRÝDLANT

V území početně převažují obce do 500 obyvatel, 4 města mají více než 2000 obyvatel (největší 7,5 tis. obyv.). Ve dvou obcích je neuvolněný starosta. Z obcí do 2000 obyv. zřídila jedna obec radu, ostatní vede přímo zastupitelstvo.

Obce jsou zřizovateli škol, sborů dobrovolných hasičů, kulturních institucí (veřejné knihovny, obecní muzea, informační centra), v případě měst dalších příspěvkových organizací (správa obecních bytů, zásobování teplem apod.).

Tab.27 Přehled obcí podle velikosti

Počet obyvatel	Obce	Celkem obyvatel	Tj. % obyv. MAS
Do 500	Černousy, Habartice, Heřmanice, Horní Rásnice, Krásný Les, Kunratice, Lázně Libverda, Pertoltice	2859	11,6
500 - 2000	Bílý Potok, Bulovka, Dětřichov, Dolní Rásnice, Jindřichovice pod Smrkem, Višňová	4798	19,6
Nad 2000	Frýdlant, Hejnice, Nové Město pod Smrkem, Ráspenava	16914	68,8

Obce **hospodaří** s vlastními prostředky a s dotacemi z národních i evropských zdrojů. S ohledem na kritickou situaci infrastruktury po povodních jsou největší investice ve většině obcí směřovány do obnovy dopravní infrastruktury (chodníky, místní komunikace). Značné částky jsou alokovány i na opatření, která v budoucnosti přinesou úsporu veřejných výdajů (zateplování škol a veřejných budov, úsporné osvětlení apod.).

Žádná z obcí nepřekračuje rizikovou hranici celkové likvidity, výsledky hospodaření závisí na aktuálních investicích, krytých dotacemi a úvěry.

Schopnost čerpat dotační prostředky na rozvojové projekty (absorpční kapacita) je závislá na možnosti spolufinancovat a předfinancovat tyto zdroje a zároveň zvládnout komplikovaná pravidla a náročnou

administrativu dotačního managementu. Problémy mohou nastat u menších obcí, které mají obtížnější přístup k úvěrům, a zároveň nemají úřednický aparát. Administrativa řízení projektů a organizace zadávacích řízení na dodavatele jsou zejména v menších obcích zajišťovány externě (projektový manažer působí pouze na MěÚ Frýdlant a Nové Město p.S.) a zvyšují náklady na realizaci projektů. Výhody místního konzultačního místa se projevily v realizaci Strategie programu LEADER, kdy se mezi žadateli úspěšně uplatnily i nejmenší obce. Společný dotační management pro více obcí je zatím výjimečný, např. v projektu společných protipovodňových opatření zastupuje tuto roli úřad města Frýdlantu.

Plánování rozvoje a územní plánování je zatím propojeno jen částečně. Město Frýdlant zpracovalo a aktualizuje dlouhodobý strategický rozvojový dokument, většina obcí zpracovalo nebo připravuje Program rozvoje obce na období 2014 – 2020.

Tab. 28 Přehled územního plánování (Zdroj: www.kraj-lbc.cz, www.mesto-frydlant.cz, 2014)

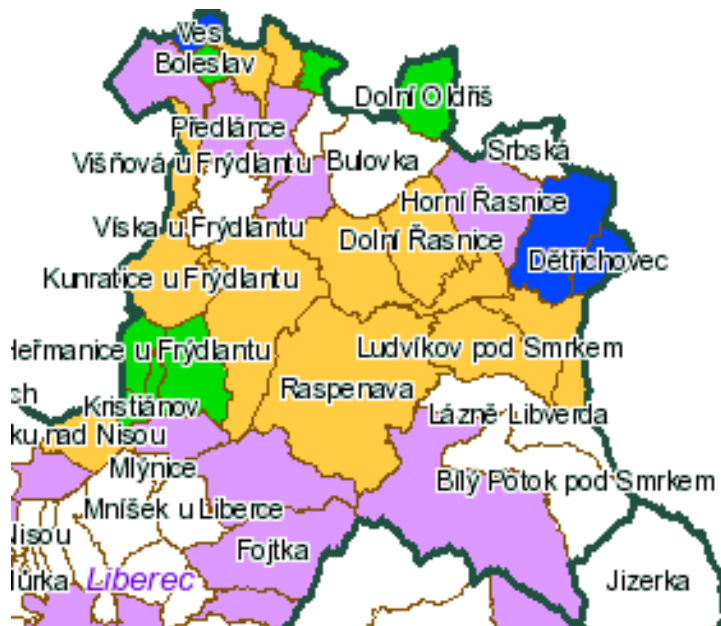
Obec	Typ ÚPD	Rok pořízení	aktualizace
Bílý Potok	Územní plán obce	2001	Změny 2006, 2011
Bulovka	0		Zahájeno projednání ÚPO
Černousy	Územní plán obce	2006	Změna 2010
Dětrichov	Územní plán obce	2001	
Dolní Řasnice	Územní plán obce Urbanistická studie	2002 2011	Změny ÚPO 2006, 2008, 2011
Frýdlant	Územní plán sídelního útvaru	1998	Změny ÚPSÚ 2003, 2005, 2008, 2010, 2011 Návrh ÚP – 06/2014
Habartice	Územní plán	2008	
Hejnice	Územní plán sídelního útvaru	2000	
Heřmanice	Územní plán	2009	
Horní Řasnice	Územní plán sídelního útvaru	2002	Změny ÚPSÚ 2006, 2008
Jindřichovice p.S.	0		Zahájeno projednávání konceptu řešení ÚPD
Krásný Les	Územní plán obce	2006	Změna 2012
Kunratice	Územní plán obce	2006	
Lázně Libverda	Územní plán	2010	
Nové Město p.S.	Územní plán sídelního útvaru	1998	Změny ÚPSÚ 2007, 2011
Pertoltice	0		
Raspenava	Územní plán sídelního útvaru	2002	Změna ÚPSÚ 2011
Višňová	Územní plán obce	2005	Změna ÚPO 2010

Podle dostupných zdrojů obce zpracovávají komplexní **pozemkové úpravy** nebo jednotlivé pozemkové úpravy pro dílčí území. Provedená pozemková úprava vytváří podmínky pro realizaci rozvojových záměrů obce.

Obr. 10 Pozemkové úpravy - stav k 1.1.2014

(zdroj: www.eagri.cz)

Zahájené KPÚ	■
Ukončené KPÚ	■
KPÚ k zahájení	■
Zahájení JPÚ	■
Ukončené JPÚ	■

Obce Frýdlantska tradičně **spolupracují** a vytvořily pro spolupráci společné struktury. Na základě společného hospodaření s vodními zdroji obce zřizují Frýdlantskou vodárenskou společnost a.s., jejíž dozorní radu tvoří

všichni starostové obcí Frýdlantska. Hlavním úkolem nejbližšího období je modernizace rozvodů, která však vzhledem k výši investičních nákladů může být zajištěna pouze s financováním z vnějších zdrojů.

Dobrovolný svazek obcí Mikroregion Frýdlantsko zaměřuje svou činnost v posledních letech zejména na společná protipovodňová opatření, důležitými tématy jsou i činnost Nemocnice Frýdlant a sociální témata (komunitní plánování, společná přihláška ke spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování). Dílčí svazek obcí SMRK (4 členové – Nové Město pod Smrkem, Lázně Libverda, Frýdlant, Hejnice) je zaměřen na oblast cestovního ruchu, destinačního managementu a podporu produktu – singltreku.

Svazky obcí nezpracovaly vlastní rozvojový dokument, nesledují společně data z území a nemají k dispozici společné hodnoty ukazatelů rozvoje území. Společný management je zatím omezen na činnost FVS a.s. a na jednotlivé projekty.

Mezisektorová spolupráce se uplatňuje nejvíce na platformě a v orgánech místní akční skupiny, od roku 2014 také v činnosti Lokálního partnerství vedeného Agenturou pro sociální začleňování. V několika případech je naopak nedostatečná komunikace obce s místním podnikatelem nebo jiným subjektem překážkou rozvoje: spory nebo nedostatečná spolupráce brání lepšímu rozvinutí potenciálu hlavní atraktivity, která do obce přivádí návštěvníky. Projevuje se to např. u singltreku (Nové Město pod Smrkem), zámku (Frýdlant), statku Český svět (Dolní Řasnice).

Mezinárodní spolupráce se orientuje především na obce a města v blízkém příhraničí. Širší spolupráci udržují města Frýdlant a Nové Město pod Smrkem se stejnojmennými městy v Evropě. Přeshraniční spolupráce se uplatňuje ve společných česko-polských a česko-německých projektech, financovaných v období 2007-2013 z operačních programů Přeshraniční spolupráce. Na území Euroregionu Nisa, kam Frýdlantsko patří, funguje Fond malých projektů, z něž bylo v tomto období podpořeno celkem deset česko-německých projektů (ve 2 případech byl žadatelem český subjekt) a 38 česko-polských (český žadatel u 22 projektů). Nejčastějšími nositeli těchto projektů jsou právě obce, kromě nich bylo podpořeno 8 projektů škol a 7 projektů neziskových organizací. Nejvíce projektů bylo zaměřeno na rozvoj cestovního ruchu a sportu, z ostatních oblastí se objevuje školství, vzdělávání, kultura, setkávání občanů a společné akce. Z hlediska dlouhodobých potřeb území bylo významných 9 projektů zaměřených na propojení integrovaného záchranného systému, spolupráci a vybavení hasičů, komunikaci při krizovém řízení.

Přeshraniční spolupráce bude pokračovat i v dalším období, Euroregion Nisa schválil rozvojovou strategii a připravuje se na pokračování obou přeshraničních programů (☛ kap. 3.6.2).

Informovanost veřejnosti obce zajišťují prostřednictvím úředních desek a vývěsek v obcích, na vlastních internetových stránkách, prostřednictvím elektronických i tištěných zpravodajů. Tištěné zpravodaje vycházejí s různou periodicitou, v některých případech jsou distribuovány za symbolickou cenu. Internetové stránky obcí obsahují zákonné informace (kontaktní informace, elektronickou úřední desku, zápisy z jednání zastupitelstva popř. rady, informace podle zákona 106, informace o zřizovaných organizacích, obecní vyhlášky) a v různé míře další informace – aktuality, praktické informace pro občany, informace z historie obce, kontakty na spolky, služby apod. Žádné internetové stránky neumožňují automatizovaný odběr novinek.

Zejména v souvislosti s ohrožením povodněmi má velký význam obecní rozhlas. Obce už v dřívějším období zavedly varovný systém pro obyvatele pomocí SMS a e-mailů, který je velmi užitečný i pro majitele objektů druhého bydlení. Mikroregion Frýdlantsko v létě 2014 dokončuje projekt varovného systému, který bude napojen na digitální bezdrátový rozhlas ve všech obcích.

Pro celý svazek byl zřízen internetový zpravodaj www.frydlantsko.cz, který kombinuje úřední informace (zápisy z jednání, rozpočty svazku obcí) s informacemi pro návštěvníky oblasti, podobně jako je tomu na internetových stránkách jednotlivých obcí.

Tab. 29 Informační zdroje obcí (zdroj: www.obci.cz, Krajská vědecká knihovna Liberec)

Obec	Internetové stránky	Zpravodaj	Způsob publikování zpravodaje
Bílý Potok	www.bily-potok.cz	Bílopotocké listy	Jen tiskem
Bulovka	www.bulovka.eu	Drbna (společně s Pertolticemi a Habarticemi)	Na www obce, cca 2-měsíčník
Černousy	www.cernousy.cz		
Dětrichov	www.detrichov.net		
Dolní Řasnice	www.dolni-rasnice.cz		
Frýdlant	www.mesto-frydlant.cz	Frýdlantský zpravodaj	Tiskem, na www. Měsíčník
Habartice	www.obechabartice.cz	Drbna	Viz Bulovka
Hejnice	www.mestohejnice.cz	Hejnický zpravodaj	Jen tiskem
Heřmanice	www.hermanice.com		
Horní Řasnice	www.hornirasnice.cz		
Jindřichovice p.S.	www.jindrichovice.cz		
Krásný Les	www.krasny-les.cz		
Kunratice	www.obeckunratice.cz	Kunratický kurýr	Na www obce, cca 1-2 měsíčník
Lázně Libverda	www.laznelibverda.cz		
Nové Město p.S.	www.nmps.cz	Novoměstské noviny	Tiskem, na www. 2-měsíčník
Pertoltice	www.obecpertoltice.cz	Drbna	Viz Bulovka
Raspenava	www.raspenava.cz	Raspenavský zpravodaj	Jen tiskem
Višňová	www.ob-vis.net	Co se děje (Drbna)	Na www obce

Obce zajišťují vedení obecních a městských **kronik**, spíše ojediněle tyto kroniky aktuálně zveřejňují (www.hermanice.net). Zveřejňování historických kronik závisí na dostupnosti překladu (kroniky byly vedeny v němčině), někdy jsou tyto kroniky předmětem zajímavých studentských prací a mohou se stát potřebným zdrojem pro místně zakotvené učení.

Obecným trendem je snižování **zájmu veřejnosti o veřejné dění**, které se projevuje mj. malou účastí obyvatel na jednáních zastupitelstev obcí a měst, případně na druhé straně nespokojeností s rozhodnutími vedení obcí. Řešením může být důsledné zveřejňování záměrů vedení měst a obcí, srozumitelné informování, uplatnění metod a nástrojů participativního plánování a zapojování veřejnosti do rozhodování (→ kap. 2.1.6).

Elektronizace informací a správních činností může zjednodušit dostupnost informací a usnadnit zapojení veřejnosti, má však své limity u některých skupin obyvatel, např. seniorů nebo sociálně slabých skupin, dobrovolnických NNO a některých mikropodniků. Měla by proto být doplňována osobním přístupem s možností poradenství a podpory. Některé obce takto využívají vybavení veřejných knihoven (internet, počítače, tiskárna).

SWOT ANALÝZA: ŘÍZENÍ OBCÍ

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Tradiční spolupráce svazku obcí	Dotační management zejména u menších obcí
Zdravá ekonomika obcí	Komunikace obcí v rámci svazku, společné plánování
Zkušenost s mezinárodní spoluprací	Mezisektorová spolupráce
Různorodé formy informování veřejnosti	Sledování aktuálních informací na www obcí
Varovný systém pro případ povodní ve všech obcích	Malý zájem obyvatel o jednání zastupitelstev
Společný zpravodaj www.frydlantsko.cz	
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Zjednodušení dotačních pravidel	Dostupnost úvěrů
Dostupné „menší“ zdroje s poradenstvím – SCLLD, FMP	Zvýšení procenta spolufinancování dotací
Společné projekty a aktivity obcí a partnerů (podnik., NNO)	Komplikovaná administrativa projektů
Participativní plánování a rozhodování s účastí veřejnosti	Snižování zájmu o spolupráci, společné projekty
Elektronizace, internetizace veřejné správy	Nižší dostupnost elektronických nástrojů informací a správy pro určité skupiny obyvatel (senioři, sociálně slabí, dobrovolnické NNO, část mikropodniků)

ANALÝZA PROBLÉMŮ: ŘÍZENÍ OBCÍ		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Nedostatečné kapacity menších obcí na projektový management, menší míra komunikace, společného plánování a spolupráce, nižší dostupnost finančních nástrojů pro menší obce	Nízká míra spolupráce	Zvyšování rozdílů mezi obcemi, snižující se kapacity a zájem o spolupráci
Nižší dostupnost informací pro určité skupiny obyvatel, malý zájem o jednání zastupitelstev	Malá míra participace	Ohrožení demokratického procesu – malá míra podílu občanů na veřejném dění, mizení spolkového života, snížení pocitu sounáležitosti a veřejné kontroly ve veřejném prostoru

2.1.10 Bezpečnost a ochrana obyvatel

Havarijní plán ORP stanoví tři stupně rizik a zvláštní stupeň poplachu s konkrétně popsány mimořádnými událostmi vznikajícími z různých důvodů:

- působením přírodních sil (na Frýdlantsku jde zejména o povodně),
- činností člověka (požáry, výbuchy).

K řešení havarijních a mimořádných situací jsou zpracovány plány činností.

Z hlediska **povodní** představuje největší riziko řeka Smědá: dopady povodně přesahují hranice území i státu. Největší problémy se koncentrují do území při hranici s Polskem (Višňová, Černousy), mimořádná povodeň v roce 2010 však způsobila rozsáhlé škody v obcích, které do té doby vážné riziko povodní nezaznamenaly. Riziko představují i menší potoky, rybníky, splachy z pastvin a polí.

Obce v povodňových oblastech zpracovávají plány zahrnující jednotlivé domy a kontakty na obyvatele, zavedly systém vyrozumění pomocí SMS a v roce 2014 dokončily společný projekt vyrozumívacího a varovného systému, v roce 2015 probíhá zpracování studie přírodně blízkých protipovodňových opatření pro celé území Frýdlantska (<http://dso.frydlantsko.cz>). Ve výhledu je zpracování digitálních povodňových plánů.

Specifikem je přeshraniční riziko sesuvů (halda dolu Turów) při hranici s ČR. Při velkých deštích dochází ke splachům jílových hornin z hald přes státní hranice na území obcí Višňová a Kunratice.

Požární ochranu zajišťuje jednotka Hasičského záchranného sboru Raspenava a 26 zásahových jednotek Sboru dobrovolných hasičů. Vybavení jednotek závisí na možnostech obcí, zejména po povodni 2010 je mu věnována zvýšená pozornost. Jednotky dobrovolných hasičů patří k neaktivnějším skupinám obyvatel i v menších obcích.

Bezpečnost obyvatel v oblasti kriminality zajišťuje Policie České republiky a Městská policie Liberec. Z hlediska kriminality patří Frýdlantsko k průměrným územím (celková statistika je zahrnuta do území Liberec), počet zjištěných trestných činů a index kriminality obvodního oddělení Frýdlant převyšuje hodnoty z obvodních oddělení Hejnice a Nové Město pod Smrkem (zdroj: www.mapakriminality.cz). Vysoký počet trestných činů evidují příhraniční obce Habartice a Heřmanice, příhraniční kriminalita je problém, na který bezpečnostní složky reagují spoluprací v území.

Město Frýdlant schválilo koncepci prevence kriminality na období 2013-15, zřizuje pozici manažera prevence kriminality (součást pracovní náplně vedoucí kanceláře starosty), zavedl centrální kamerový systém a schránku důvěry. Ve spolupráci se studenty gymnázia vede od roku 2004 průzkumy pocitu bezpečnosti obyvatel města a užívání návykových látek. Odbor sociální péče spolupracuje s Policií a školami. Další města spolupracují v oblasti prevence kriminality s neziskovými organizacemi Most k naději, Člověk v tísni a Maják, zejména v souvislosti s užíváním drog.

Na pocitu bezpečnosti obyvatel se negativně podílí existence sociálně vyloučených oblastí a související záporné jevy – kriminalita, distribuce a užívání drog, nepořádek na veřejných prostranstvích, zchátralý domovní fond. Ke zhoršování situace přispívá stěhování dalších sociálně slabých osob do území a přesuny mezi obcemi. Za současného trendu vyjíždky za prací zůstávají problémové skupiny obyvatel v obcích během pracovních dnů

jako převažující. Veřejná kontrola místní komunitou, bez účasti bezpečnostních složek tak v obcích přestává fungovat. Řešení těchto problémů je dlouhodobé a vyžaduje součinnost veřejné správy, bezpečnostních složek a nestátních neziskových organizací. Prvním krokem je zahájení spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování (více ➡ v předchozích kapitolách).

Paradoxně vysoký výskyt heren v hospodářsky slabých oblastech se sociálně vyloučenými lokalitami je typický pro celé území ČR. Na Frýdlantsku je podle www.mapyhazardu.cz evidováno 39 heren s nejméně 138 automaty. Nejvyšší počet heren je ve Frýdlantě (22), ostatní jsou převážně ve městech, jedna v Habartících, kde má zřejmou souvislost s hraničním přechodem. Města Frýdlant a Nové Město pod Smrkem omezují umístění a provoz heren obecně závaznými vyhláškami. Řešení hráčských závislostí a související kriminality vyžaduje kooperaci s národní úrovní a fungující systém sociálních služeb, propojený mezi obcemi.

V souvislosti se sportovními aktivitami v oblasti Jizerských hor je z hlediska bezpečnosti návštěvníků důležitá dostupnost rychlé zdravotnické služby (➡ kap. 2.1.4) a Horské služby. Nástupní místo a od května 2014 také služebna Horské služby funguje v Lázních Libverda, v dosahu singltreku.

SWOT ANALÝZA: BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zpracované havarijní plány	Povodňová oblast
Zkušenosti obcí s řešením rizik a spoluprací při ohrožení	Kriminalita
Početné, aktivní a zkušené jednotky SDH	Sociálně vyloučené oblasti
Společný vyrozumívací a varovný systém ve všech obcích	
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Mezinárodní spolupráce složek IZS a policie	Rizika způsobená přírodními i lidskými vlivy
Digitální povodňové mapy – modelování průběhu povodní	Prohlubování rozdílů prosperujících a znevýhodněných oblastí
Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování	Uzavírání hranic

ANALÝZA PROBLÉMŮ: BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL

Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Povodňová oblast, ohrožení erozí, šířením invazivních druhů, nevhodnou péčí o krajinu. Zhoršování situace vlivem změny klimatu.	Zhoršení stavu krajiny, zvyšování nebezpečí povodní	- Ohrožení stavu přírody a krajiny, snížení biodiverzity, zhoršení eroze a kvality povrchových vod. - Zvýšení výdajů z veřejných zdrojů (likvidace následků zhoršování životního prostředí a škod na majetku). - Menší přitažlivost pro obyvatele – úpadek, vylidňování
Nárůst kriminality, snižování kapacit bezpečnostních složek, nárůst počtu sociálně vyloučených lokalit, riziko nekontrolovaného přísunu imigrantů přes hranici	Snížení bezpečnosti území	- Zvýšení výdajů z veřejných zdrojů - Snížení atraktivity území pro perspektivní obyvatele

2.1.11 Rozvojová území

Podle Zásad územního rozvoje Libereckého kraje (2011) procházejí územím Frýdlantska dvě **rozvojové osy nadmístního významu**:

- ROS8 Liberec – Frýdlant – Černousy – státní hranice ČR (rozvojová osa III. řádu, rozvoj hospodářských a sociálních aktivit pro zajištění využívání potenciálu kraje ve všech jeho částech)
- ROS9 Zittau/Bogatynia – hranice ČR – Frýdlant – Nové Město pod Smrkem – hranice ČR – Szklarska Poręba/Jelenia Góra (rozvojová osa IV. řádu, zlepšování dostupnosti a atraktivity okrajových částí kraje pro snižování ekonomických a sociálních rozdílů uvnitř kraje).

V období 2007-09 byly na území Libereckého kraje zmapovány nevyužívané průmyslové a zemědělské lokality, tzv. **brownfields** jako specifické podnikatelské příležitosti. Vznikla databáze obsahující přes 360 lokalit, z toho přes 70 na území ORP Frýdlant. Databáze je zveřejněna na www.kraj-lbc.cz. Z důvodu soukromého vlastnictví většiny objektů nebyly zmapovány staré environmentální zátěže, které mohou nevyužívané objekty skrývat.

V dosavadní činnosti MASIF byly podpořeny projekty vlastníků dvou brownfields a změněny v nově využívané areály, další záměry byly konzultovány. Z jiných zdrojů nebo z vlastní iniciativy majitelů byly obnoveny a nově jsou využívány další lokality, např. v bývalé textilní továrně Mykana v Bílém Potoce funguje motorářská strojírna a majitel postupně buduje Jizerskohorské technické muzeum s unikátní industriální expozicí, bývalý pivovar ve Frýdlantě je obnoven ke svému původnímu účelu a jako vzdělávací centrum. K původnímu účelu jsou využívány i značně zchátralé zemědělské areály.

Problematické je budoucí využití brownfields, které jsou součástí zástav nebo je majetek v exekuci (týká se cca 15 lokalit), nebo které vlastní mimoregionální realitní firmy (cca 10 lokalit). Otázkou je však i využití lokalit, jejichž vlastníci žijí v území a nemají dostatečné prostředky ani na případnou spoluúčast dotačního financování rekonstrukce. Jako soukromé osoby by ani neměly příležitost dotaci získat. Velikost továrních a zemědělských areálů a zchátralost dlouho nevyužívaných budov značně limituje možnosti využití velké části lokalit stejně jako nedostatečný místní kapitál.

Rizikem je nelegální využívání areálů jako skládek dovezeného odpadu nebo jako pěstíren konopí a výroben psychoaktivních látek. Toto riziko je zvýšeno odlehlostí a příhraniční polohou Frýdlantska a umístěním mnoha lokalit brownfields v nejmenších obcích a extravilánu obcí a měst.

Řada budov by přitom mohla být využita například pro umístění solárních panelů k výrobě elektrické energie a tepla, pro sociální bydlení, vznik sociálního podniku apod.

Podle databáze **greenfields** (dosud nezastavěných rozvojových ploch), kterou pro Liberecký kraj zpracovala Agentura regionálního rozvoje v roce 2010, (více na www.kraj-lbc.cz a www.arr-nisa.cz) existují na Frýdlantsku dvě plochy tohoto typu – ve Frýdlantě a Višňové (Víska). Obě tyto plochy jsou však v soukromém vlastnictví a jsou vedené jako zemědělský půdní fond, v územních plánech označeny jako nezastavitelné. Jejich rozvoj ve smyslu zástavby typů průmyslových zón je tak velmi sporný.

Jednotlivé obce mají v územních plánech vymezeny **rozvojové plochy** s různým funkčním využitím. Rozvojová území mají většinou vazbu na klíčové dopravní komunikace (zejména silnici I/13) a na rozvojovou osu vymezenou v Zásadách územního rozvoje Libereckého kraje (2011) ROS8 Liberec – Frýdlant – Černousy – hranice ČR.

Pro zabezpečení hodnot území by v řadě případů bylo vhodné stanovit regulativy například pro drobnou nezátěžující výrobu (v blízkosti ploch bydlení). Zároveň je vhodné upřednostňovat intenzivnější využití zastavěných území před zástavbou volných ploch, a to zejména ve výstavbě objektů bydlení.

SWOT ANALÝZA: ROZVOJ ÚZEMÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Rozvojové osy nadmístního významu	Vysoký počet brownfields, zejména v neperspektivním vlastnictví
Zkušenosti s revitalizací brownfields	Nedostatečný místní kapitál, obtížně dostupné finanční nástroje
	Nedostatečná technická infrastruktura – malá atraktivita pro investory
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Revitalizace brownfields	Nežádoucí využívání brownfields
Využití rozvojových ploch s regulací pro vhodné využití	Nevhodné využití rozvojových ploch
	Nedostatečná atraktivita území pro investory

ANALÝZA PROBLÉMŮ: ROZVOJ ÚZEMÍ		
Popis stavu	Problém	Rizika neřešení
Špatný stav technické infrastruktury, vysoký počet brownfields	Zhoršená dopravní dostupnost a vybavenost území	- Zhoršení kvality života obyvatel - Snížení atraktivity pro perspektivní obyvatele a investory, faktor „slepé uličky“
Chybí spolupráce ve strategickém a územním plánování, izolovaná řešení	Nedostatečná komunikace a spolupráce	Nedostatek investic pro rozvoj, prohloubení rozdílů mezi obcemi

2.2 Analýza potřeb, limity a potenciál rozvoje území

2.2.1 Analýza rozvojových potřeb území

Rozvojové potřeby území byly mapovány zejména v průběhu let 2013-14 formou

- vyhodnocení konzultací poskytovaných kanceláří MASiF k rozvojovým záměrům v období 2007-2013,
- vyhodnocení výsledků implementace operačních programů za období 2007-13 (projekty realizované na Frýdlantsku s využitím dotací z evropských fondů),
- individuálních a skupinových rozhovorů se zástupci obcí, podnikatelů a NNO a jednání pracovních skupin,
- dotazníkového šetření zaměřeného na aktuální záměry obcí, podnikatelů a NNO.

Do tohoto průzkumu bylo různými způsoby zapojeno cca 300 respondentů, z nichž cca 100 respondentů zastupovalo organizace, instituce, podnikající právnické osoby. Přehled projektových záměrů obsahuje 120 záměrů, převážně obcí, je veden jako informativní databáze a předpokládá se jeho průběžné rozšiřování a doplňování. Předběžný odhad rozpočtu na tyto konkrétní projektové záměry je 1.626.915 tis. Kč.

Dílní výstupy jsou zveřejněny na internetové stránce MASiF (<http://bit.ly/251QcHh>).

Tab.30 Vyhodnocení a interpretace průzkumu rozvojových potřeb

Tab. 3.5 Vyhodnocení a interpretace příznaků rozvoje a potřeb				
Zaměření	Typy záměrů – konkrétní potřeby	Nositel	Odhad nákladů	Doplnění MAS (potřebné rozšíření, priority)
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ				
Úspory energie, alternativní zdroje	Zateplování škol a objektů veřejné správy Přechod na jiné zdroje energie	Obce	369 mil. Kč	Priority: místní zdroje energie, mezisektorová spolupráce
Péče o veřejnou zeleň	Péče o památné stromy, aleje (ošetření) Úprava veřejných prostranství			Spolupráce na širším území Doplnění – EVVO
Voda	Čistírny odpadních vod Regenerace vodních toků a ploch Vodovodní řad			Společná řešení pro více obcí
Odpady	Obecní kompostárny			Společná řešení pro více obcí
EVVO	Naučná stezka	NNO		Systém, rámec pro širší území
ŠKOLSTVÍ, VZDĚLÁVÁNÍ				
Infrastruktura	Rekonstrukce objektů škol (zateplování, výměna oken, opravy fasád a střech, úpravy zahrad, budování hřišť) Technické vybavení (IT)	Obce	235 mil. Kč	Propojení školy a komunity
Programy	Vzdělávací programy pro učitele (IT)			Místně zakotvené učení Celoživotní vzdělávání Praktické zaměření (propojení s podniky, rekvalifikace) Inkluzivní vzdělávání
PODNIKÁNÍ				
Cestovní ruch	Ubytovací kapacity	Podnikatelé	119 mil. Kč	Spolupráce výrobců a služeb Inovace (výroba, marketing) Vzdělávání, rekvalifikace, spolupráce se školami Vznik pracovních míst
Zemědělství	Potravinářství Zpracování biomasy – vytápění			
Průmysl	Likvidace autovraků			
BYDLENÍ, VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ				
Revitalizace veř.p.	Revitalizace náměstí	Obce	30 mil. Kč	Participativní plánování Byty v souladu s komunitními plány (sociální bydlení)
Bytový fond	Oprava bytového fondu			

DOPRAVA				
Komunikace	Rekonstrukce komunikací Opravy chodníků Projekt dopravního systému města	Obce	251 mil. Kč	
SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ OBLAST				
Infrastruktura	Rekonstrukce objektů na DPS, sociální byty, nízkoprahový klub Revitalizace areálu nemocnice	Obce	191 mil. Kč	Efektivita provozu Mezisektorová spolupráce Vznik pracovních míst
Sociální péče a služby	Poskytování poradenských služeb, terénní práce			
KULTURA, PAMÁTKY				
Infrastruktura	Obnova objektů Muzejní expozice Stezky a outdoorové expozice Knihovna s internetovou kavárnou Stavby, rekonstrukce rozhleden Zřízení infocentra	Obce NNO	265 mil. Kč	Rozvoj spolkového života Mezisektorová spolupráce Vznik pracovních míst Spolupráce se školami – místně zakotvené učení Ekonomika provozu
Programy	Marketing, prezentace, společná propagace			
Studie, průzkumy	Hřbitovy – kulturní dědictví	VŠ		Společné řešení – destinace Frýdlantsko
SPORT A VOLNÝ ČAS				
Infrastruktura	Zázemí pro spolkovou činnost (klubovny, sály) Venkovní sportovní areály, hřiště, koupaliště, fitpark Sportovní haly Stezky (pěší, cyklo, inline) Parky s herními a odpočinkovými prvky) Hvězdárna	Obce, NNO	65 mil. Kč	Komunitní a mezigenerační zaměření Environmentální hledisko Ekonomika provozu
VEŘEJNÁ SPRÁVA				
Infrastruktura	Rekonstrukce objektů pro využití úřadem	Obce	93 mil. Kč	
BEZPEČNOST A OCHRANA OBYVATEL				
Infrastruktura	Obnova, rozšíření hasičských zbrojnic	Obce (SDH)	9 mil. Kč	

2.2.2 Limity rozvoje

Posouzení limitů rozvoje vychází jednak z rozvojových dokumentů VÚSC, jednak z vlastní znalosti území a participativního projednání s obyvateli území.

Zákonné limity rozvoje území jsou detailně popsány v dokumentu *Územně analytické podklady ORP Frýdlant* (2010, aktualizace 2014). Tyto limity rozvoje je nezbytné respektovat při plánování projektů a aktivit, které mají dopady do využití území.

Z nejdůležitějších uvádíme:

Limity využití území v oblasti **ekonomického pilíře**:

- Chráněná oblast přirozené akumulace vod Jizerské hory
- Lázně Libverda – vnitřní a vnější pásmo lázeňského místa

Limity využití území v oblasti **sociálního pilíře**

- Památkově chráněné stavby a území, území s archeologickými nálezy, ochranná pásma hřbitovů
- Vymezené zóny havarijního plánování
- Stanovená záplavová území

Limity území v oblasti **environmentálního pilíře**

- Dobývací prostory, chráněná ložisková území, výhradní a nevýhradní ložiska, stará důlní díla
- Pozemky I. a II. třídy ochrany ZPF
- Lesní pozemky a ochranná pásma lesa
- Emisní a imisní limity pro zdroje znečištění ovzduší
- Podmínky nápravy starých ekologických zátěží
- Podmínky ukládání odpadů
- Obecná a zvláštní ochrana přírody a krajiny včetně mezinárodní ochrany

Limity rozvoje v širším slova smyslu, podrobněji popsané v předchozích kapitolách, jsou také

- Klimatická změna, stoupající riziko bleskových povodní a zranitelnost krajiny i sídel
- Zhoršená kvalita životního prostředí ovlivněná povrchovým dolem a tepelnou elektrárnou Turów
- Dopravní dostupnost včetně sezónních vlivů (☞ kap. 2.1.3), stav komunikací (silnice III. třídy)
- Stav technické infrastruktury (vodovody, chodníky a místní komunikace), nutnost investic z veřejných rozpočtů obcí
- Stávající vlastnické vztahy k nemovitostem, které neumožňují nové využití zchátralých objektů
- Současná úroveň kvality služeb, především v oblasti cestovního ruchu
- Zhoršená dostupnost úvěrů pro začínající a menší místní podnikatele
- Nedostatek pracovních příležitostí v území, vyjíždka za prací a nepřítomnost části obyvatel v území během dne
- Dlouhodobá nezaměstnanost, ztráta pracovních návyků části obyvatel území
- Existence sociálně vyloučených lokalit
- Stav bytového fondu obcí a měst, dostupnost sociálního bydlení (např. prostupné bydlení pro mladé začínající rodiny apod.), dostupnost obecních bytů pro perspektivní nové obyvatele
- Dostupnost zdravotní a sociální péče
- Stav objektů a ekonomická náročnost provozu škol ve vztahu k provozním normám
- Současná úroveň vzdělanosti obyvatel
- Chybějící servis/dotační management pro žadatele a realizátory
- Slabé zapojení veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů
- Nedostatečná komunikace a spolupráce svazku obcí, chybějící rozvojový management

SHRNUTÍ: LIMITY ROZVOJE

Zákonné i další limity v území vytvářejí omezení rozvoje zejména v oblasti

- ➔ **ekonomické:** územní limity pro umístování provozů, vlastnické vztahy k nemovitostem omezují revitalizaci a nové využívání objektů brownfields, dopravní dostupnost a špatný stav silnic III. třídy, současná úroveň vzdělanosti včetně jazykových kompetencí omezuje konkurenceschopnost pracovních sil,
- ➔ **sociální:** dostupnost zdravotnické a sociální péče, stav bytového fondu a bytová výstavba, existence sociálně vyloučených lokalit, nedostatek pracovních příležitostí,
- ➔ **environmentální:** povodňová oblast, zhoršená kvalita životního prostředí (přeshraniční vliv),
- ➔ **managementu rozvoje:** nedostatečná komunikace a spolupráce, chybí dotační servis, slabé zapojení veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů.

Tyto limity mohou negativně ovlivnit dosahování strategických cílů a snižují absorpční kapacitu území pro čerpání dotací v rámci SCLLD. S výjimkou zákonných limitů je proto nutné hledat nástroje k jejich odstranění nebo alespoň ke snížení jejich negativního vlivu. Jen část těchto limitů je přitom možné ovlivnit z místní a subregionální úrovně (obce, MAS), protože příslušné místní subjekty nedisponují potřebnými nástroji a kompetencemi.

2.2.3 Potenciál rozvoje

Jako potenciál rozvoje jsou z dílčích SWOT analýz vyhodnoceny vybrané silné stránky území (zdroje endogenního rozvoje), případně některé slabé stránky, pokud k nim existují odpovídající příležitosti (výzvy, jejichž řešení vyžaduje externí podporu).

Vlastní zdroje území	Potenciál rozvoje v oblasti:
Kvalitní, zdravé přírodní prostředí, cenné přírodní dědictví	➤ Území atraktivní pro obyvatele (zdravý život) ➤ Ekonomický rozvoj (zemědělství a potravinářství – biopotraviny, lesnictví, cestovní ruch a lázeňství)
Dostatečné vodní zdroje	➤ Území atraktivní pro obyvatele (nízké ceny pozemků a investic)
Nevhodné odstraňování odpadních vod	➤ Resilience, zlepšení retenční schopnosti krajiny ➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů
Obnovitelné zdroje energie	➤ Resilience, udržitelné hospodaření v území ➤ Snižování nákladů na výrobu a přenos energií a závislosti na neobnovitelných zdrojích
Separace komunálních odpadů	➤ Ekonomické využití – zpracování (energie, nová výroba, péče o veřejná prostranství apod.) ➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů
Příznivá věková struktura obyvatel	➤ Dostatek pracovních sil, ekonomický rozvoj
Vhodné podmínky pro růst počtu obyvatel	➤ Dostatek pracovních sil, ekonomický rozvoj ➤ Vhodná péče o území
Napojení většiny sídel na veřejný vodovod	➤ Území atraktivní pro obyvatele (nízké ceny pozemků a investic) ➤ Ochrana proti snižování hladiny podzemní vody
Vysoký počet objektů druhého bydlení	➤ Území atraktivní pro obyvatele a návštěvníky (vzhled obcí) ➤ Potenciální bytový fond, zvýšení počtu trvale bydlících
Nesystematická práce s menšinami	➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů
Společné vodní hospodářství (FVS)	➤ Spolupráce, struktury veřejné správy využitelné i v dalších oblastech společných zájmů obcí
Dobrá stav páteřní silnice, mezinárodní tranzit, prostupnost hranice, cyklotrasy, dopravní obslužnost	➤ Ekonomický rozvoj (zvýšení návštěvnosti území, rozšíření počtu zákazníků pro místní výrobce, obchod a služby)
Nedostatečná infrastruktura pro cyklistickou dopravu, chybí koordinace	➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů
Zdravotnická zařízení (nemocnice, lázně)	➤ Území atraktivní pro obyvatele (dostupná lékařská péče) ➤ Pracovní příležitosti
Komunitní plán sociálních služeb	➤ Spolupráce, struktury veřejné správy využitelné i v dalších oblastech společných zájmů obcí ➤ Rozvoj nabídky terénních služeb a profesionální domácí péče (ve spolupráci s NNO, absolventy SŠHL)
Programy poradenství a péče POSEC, kvalitní činnost OSP ORP Frýdlant	➤ Území atraktivní pro obyvatele (dostupná sociální péče) ➤ Rozvoj nabídky terénních služeb a profesionální domácí péče
Síť veřejných knihoven ve všech obcích	➤ Zázemí pro komunitní rozvoj, vzdělávací programy, informační zdroj
Bohaté kulturní a historické dědictví, infrastruktura pro kulturu, zařízení pro sport a volný čas Specifické produkty a témata – podstávkové domy, hřbitovy, singltrek, značka místní produkce	➤ Území atraktivní pro obyvatele ➤ Ekonomický rozvoj (cestovní ruch) ➤ Komunitní rozvoj, spolková činnost, dobrovolnictví ➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů ➤ Inovativní řešení, zapojení výzkumu (VŠ)
Chybí management destinace cestovního ruchu	➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů ➤ Ekonomický rozvoj (cestovní ruch, služby)
Tradiční spolková činnost	➤ Zázemí pro komunitní rozvoj, dobrovolnictví
Zkušenosti se zapojením veřejnosti do plánování a rozhodování	➤ Spolupráce, koordinace činností v oblasti společných potřeb a zájmů

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	⇒ Šíření příkladů dobré praxe
Příklad sociálně odpovědné firmy v území	⇒ Šíření příkladů dobré praxe
Místní podnikatelé	⇒ Rozvoj místního sociálního kapitálu ⇒ Ekonomický rozvoj (zájem investovat do území)
Vysoká nezaměstnanost – volná pracovní síla	⇒ Ekonomický rozvoj při využití inovativních řešení (sociální podnikání, mezisektorová spolupráce, diverzifikace podnikání) a vzdělávání
Vysoký počet brownfields v území	⇒ Ekonomický rozvoj při využití inovativních řešení (např. využití OZE, sociální podnikání) ⇒ Pracovní příležitosti
Stabilizovaná síť škol, střední školy ve Frýdlantě, obory středního odborného školství, ZUŠ a DDM	⇒ Rozvoj místního sociálního kapitálu ⇒ Pracovní příležitosti ⇒ Spolupráce škol a podniků, zdroje pro ekonomický rozvoj ⇒ Zázemí pro komunitní rozvoj ⇒ Místně zakotvené učení
Nedostatečná jazyková výuka	⇒ Nabídka inovativních produktů – vzdělávací kurzy, praxe
Zvyšující se náklady na provoz škol	⇒ Využití obnovitelných zdrojů energie
Zdravá ekonomika obcí	⇒ Absorpční kapacita, schopnost spolufinancovat dotace
Slabší dotační management, zejména u menších obcí	⇒ Spolupráce, konzultační a servisní činnost MAS
Početné, aktivní a zkušené jednotky dobrovolných hasičů v obcích	⇒ Spolupráce ⇒ Rozvoj dobrovolnictví, zázemí pro komunitní rozvoj ⇒ Nabídka činností pro děti a mládež

SHRNUTÍ: POTENCIÁL ROZVOJE

Zmapované zdroje a výzvy v území znamenají potenciál pro

- ⇒ **ekonomický rozvoj**, s důrazem na inovativní řešení při využívání místních zdrojů, podporu místních malých a středních podniků, na vzdělávání a na vývoj produktů s vyšší přidanou hodnotou,
- ⇒ **rozvoj místního sociálního kapitálu**, komunit, dobrovolnictví, péči o hodnoty kulturního a historického dědictví,
- ⇒ **péči o území**, ochranu hodnot přírodního dědictví.

Předpokladem úspěšného naplňování tohoto potenciálu je **spolupráce** uvnitř území (svazek obcí, mezisektorová spolupráce, spolky, podnikatelé) i s dalšími lokalitami na národní i mezinárodní úrovni.

2.3 SWOT analýza vybraných oblastí rozvoje

Na základě srovnání limitů a zdrojů území, analyzovaných rozvojových potřeb problematických míst a posouzení možnosti MAS pozitivně ovlivnit rozvoj území, jsou formulovány oblasti rozvoje:

ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ

ŽIVÉ VESNICE A MĚSTA

SWOT analýza pro tyto oblasti je výběrem z předchozích přehledů, jsou zohledněny logické vazby mezi vnitřními zdroji a externími vlivy.

ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Cenné přírodní prostředí (chráněná území a krajinné prvky, akumulace vod, minerální a léčivé vody)	Zhoršená prostupnost nelesní krajiny
	Rozšíření invazivních rostlin
Množství a kvalita vody	Povodňová – zátopová oblast, eroze
Vhodné podmínky pro obnovitelné zdroje energie	Zranitelnost povrchových vod, místně zhoršená kvalita, nevhodné odstraňování odpadních vod
Separace komunálních odpadů ve všech obcích	Zatím spíše individuálně využívané OZE
	Zpracování a využívání odpadů, nezmapované skládky a zátěže v brownfields
Aktivita občanů v péči o hodnoty životního prostředí	Smogové situace, neměřené hodnoty znečištění
	Nesystematická EVVO
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Přírodě blízká protipovodňová opatření	Zhoršování povodňových situací v důsledku změny klimatu a nevhodné péče o krajinu
Společný vyzkoumávací a varovný systém v obcích, digitální povodňové mapy	
Správná zemědělská praxe, ekozemědělství, vhodná péče o pozemky	
Územní plánování, komplexní pozemkové úpravy	
Odpovědné podnikání v území (ekologické zemědělství, neškodící průmyslové podnikání, cestovní ruch šetrný vůči životnímu prostředí)	Zábory a zastavování zemědělské půdy, snižování rozlohy ZPF, fragmentace krajiny
	Poškození životního prostředí a kvality života v obcích: otevírání ložisek nerostných surovin, umísťování zatěžujících provozů do blízkosti sídel nebo cenných přírodních lokalit, nevhodné rekreační využívání území
	Nelegální skládky odpadů v nevyužívaných objektech
	Nové výrobní areály se zátěží životního prostředí
Ochrana biodiverzity, péče o krajinu	Šíření invazivních druhů, ohrožení biodiverzity
Retence vody v krajině	Snižování zásob podzemní vody
Napojení obcí a domů na ČOV a kanalizaci	Nedostatek financí na technickou infrastrukturu
Oddělení dešťové a splaškové kanalizace	
Využívání OZE (mj. z místních zdrojů, pro místní spotřebu)	Komplikované podmínky
Energetický management území, popř. jednotlivých obcí	Komplikovaná legislativa
Zpracování a využívání odpadů, kompostování	Nezájem o EVVO (převažují jiné priority)
Programy EVVO	Přeshraniční vliv elektrárny a povrchového dolu Turów
Mezinárodní, národní a regionální spolupráce při řešení přeshraničních vlivů na životní prostředí	

PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dobré podmínky pro zemědělství, zpracovatelský průmysl	Nevyhovující doprava (stav silnic, sezónní sjízdnost)
	Zastaralá technická infrastruktura podniků
	Závislost zemědělství na dotacích, převaha činností s nízkou přidanou hodnotou, nízká míra diverzifikace
Příznivá věková struktura obyvatel	Špatná návaznost lesnictví na místní pracovní síly a zpracovatelské kapacity
	Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil ve specializované výrobě a službách
	Dlouhodobý nedostatek pracovních příležitostí
Příklady dobré praxe (sociálně odpovědná firma, zemědělské farmy)	Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob
Zdroje pro cestovní ruch (přírodní a kulturní dědictví, tradiční akce, kapacita ubytovacích zařízení, výjimečný produkt – singltrek, specifické kulturní dědictví - podstávkové domy, značka místní produkce)	Slabý místní kapitál, horší dostupnost úvěrů
Stabilizovaná síť škol a školských zařízení, střední školy ve Frýdlantě, ZUŠ a DDM	Chybí spolupráce a management destinace cestovního ruchu
Zkušenosti škol s projekty	Slabší úroveň kapacit a služeb v cestovním ruchu
Zázemí a odborné předměty SŠHL, praxe v podnicích	Zvyšující se provozní náklady škol
	Nedostatečná výuka jazyků, hlavně sousedních zemí
	Vybavení škol (digitální technologie, specializované učebny a dílny)
	Slabší úroveň absolventů škol
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Vzdělávací kurzy (moderní výrobní postupy, standardy služeb, jazyky, specifické dovednosti – např. včelařství)	Nedostatek zájemců (jiné priority), nedostatek lektorů
Inovativní podnikání včetně sociálních podniků s kvalitními podnikatelskými a ekonomickými plány	Snížení konkurenceschopnosti pracovní síly
Diverzifikace zemědělského podnikání, rozvoj produkce s vyšší přidanou hodnotou (potravinářství, pěstování a zpracování biomasy, cestovní ruch apod.)	Úvěrová politika bank: nedostupnost úvěrů pro zahájení a rozvoj podnikání
Specializovaný marketing cestovního ruchu, nabídka konkrétním skupinám, produkty	Dotační politika zaměřená na jiné oblasti (péče o krajinu, extenzivní živočišná výroba)
Přeshraniční spolupráce v cestovním ruchu	Vliv konkurence jiných oblastí, nedostatečná spolupráce
Spolupráce místních výrobců a poskytovatelů služeb – místní řetězce	Nerentabilita služeb a podnikání
Jazykové vzdělávání (škola, třídy, kurzy)	Nezájem žáků a rodičů (jiné priority), nedostatek učitelů
	Prohloubení izolovanosti Frýdlantského výběžku, nedostatečná schopnost komunikace v jazycích sousedních zemí omezí možnosti pracovního uplatnění absolventů
Pružnější reakce na poptávku po místech ve školách všech stupňů	Zvyšující se provozní náklady škol, striktní provozní normy
Orientace na celoživotní vzdělávání, využití škol pro vzdělávání osob třetího věku	
Prezentace firem na akcích pro studenty, atraktivní nabídka praxí včetně zázemí	Vliv konkurence průmyslových zón v Liberci
Zřízení inovačního centra, podnikatelského inkubátoru ve spolupráci s místními firmami	
Využití přírodního, historického a kulturního dědictví (např. kroniky) ve výuce – místně zakotvené učení	Nezájem škol (jiné priority)
Společné projekty se školami a servisními vzdělávacími agenturami v Německu a Polsku	Nedostatečná výuka jazyků sousedních zemí
	Prohloubení izolovanosti Frýdlantského výběžku, nedostatečná schopnost komunikace v jazycích sousedních zemí omezí možnosti pracovního uplatnění absolventů

ŽIVÉ VESNICE A MĚSTA	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Prostor pro další růst počtu obyvatel • Volný bytový fond • Nízké ceny stavebních pozemků • Rezervy pro bytovou výstavbu v ÚP • Harmonické a zdravé životní prostředí	Záporné saldo migrace v městech i menších obcích
Objekty druhého bydlení pozitivně ovlivňují vzhled obcí	Sociálně vyloučené lokality
Společné vodní hospodářství (FVS)	Dojíždka za prací – vylidňování obcí během dne
Dobrá stav páteřní silnice I. třídy, mezinárodní tranzit	Nesystematická práce s menšinami, chybí koordinátoři
Dopravní obslužnost, zejména osobní a železniční dopravou, turistická autobusová linka	Špatný stav bytového fondu a bytových domů
Okruhy a trasy pro cyklistickou dopravu	Nedohoda obcí na společných investicích (FVS)
Zdravotnická zařízení (nemocnice, lázně)	Špatný stav silnic III. třídy, místních komunikací
Komunitní plán sociálních služeb	Průjezdy obcemi (chybí obchvaty), zhoršená dostupnost v zimním období
Programy poradenství a péče POSEC, kvalitní činnost OSP Frýdlant	Špatný stav železniční trati
Obor sociální činnost na SŠHL	Chybí infrastruktura pro cyklistickou dopravu, neoddělené stezky pro cyklisty
Síť veřejných knihoven ve všech obcích	Chybí koordinátor cyklistické dopravy
Infrastruktura pro kulturu (památky, objekty)	Nízká dostupnost lékařské péče, zejména zubních lékařů
Zařízení pro sport a volný čas ve všech obcích	Konkurenceschopná nabídka lázeňské péče
Tradiční spolková činnost	Krátkodobé financování sociálních služeb neumožňuje rozvinout systematickou nabídku potřebných služeb
Silná základna dobrovolných hasičů	
Pozitivní zkušenosti se zapojením veřejnosti do plánování a rozhodování	
Tradiční spolupráce svazku obcí	Špatný stav části památek
Zdravá ekonomika obcí	Stav části zařízení pro sport a volný čas
Zkušenosti s mezinárodní spoluprací	Omezená dostupnost služeb České pošty
Různorodé formy informování veřejnosti	Menší zájem o aktivní občanskou angažovanost a jednání zastupitelstev
Společný internetový zpravodaj	Nízká míra spolupráce neziskových organizací a občanských iniciativ
Zpracované havarijní plány	Omezené fungování občanské poradny
Zkušenosti obcí s řešením rizik a spoluprací při ohrožení (povodně)	Komunikace obcí v rámci svazku, společné plánování
	Mezisektorová spolupráce
	Dotační management (menší obce)
	Možnost snadného sledování novinek z obcí
	Přírodní a lidská rizika (povodně, sociálně vyloučené lokality, kriminalita)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Zkvalitnění podmínek pro trvalé bydlení (regenerace a oživení bytové výstavby a veřejných prostranství, náplň pro volný čas apod.)	Odchod obyvatel v produktivním věku a mladých lidí
Zabezpečení podmínek pro děti a mládež, rodiny s dětmi	Vylidňování obcí
Dostupné zdravotnické a sociální služby	Stárnutí populace, nárůst počtu obyvatel v neproduktivním věku (růst veřejných výdajů)
Využití potenciálu a návštěvnosti území	Stěhování obyvatel do lépe vybavených oblastí
Podpora růstu vzdělanosti obyvatel	Dojíždka za prací, vylidňování obcí během dne
Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování	Vznik dalších sociálně vyloučených lokalit, ubytoven pro sociálně slabé, přistěhování dalších skupin sociálně slabých obyvatel a jejich migrace v území
Modernizace železničních tratí, opravy silnic, využití tělesa bývalé úzkorozchodné trati, systematická podpora bezmotorové alternativní dopravy	Dopravní komunikace v záplavové oblasti
Řešení dopravní obslužnosti nástupu do Jizerských hor v zimním období (Bílý Potok, Smědava)	Zhoršení dopravní obslužnosti venkovských oblastí
	Dlouhodobě vázané veřejné finance
	Regionální priority na technickou infrastrukturu v jiných částech Libereckého kraje, stav „slepé ulice“
	Ohrožení přírodních hodnot území nešetrným využíváním
Napojení menších obcí na rychlý internet	Nedostatečné internetové připojení omezí administrativní i praktické činnosti organizací, institucí i jednotlivců

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Podpora nabídky zdravotnických služeb (mezisektorová spolupráce)	Uzavírání ordinací soukromých lékařů
Terénní sociální a zdravotní služby s kvalitní základnou, profesionální služby poskytované v domácnostech	Snižování příspěvků na lázeňskou péči – odliv pacientů
Výstavba sociálních bytů v obcích (startovací a dostupné bydlení)	Krátkodobá, nesystematická podpora sociálních služeb
Krajina podstávkových domů – mezinárodní spolupráce	Necitlivé rekonstrukce objektů kulturního dědictví, nevyužitý potenciál
Hřbitovy – regionální, popř. mezinárodní spolupráce za účasti VŠ	
Využití knihoven jako komunitních center	
Rekreační areály v Německu a Polsku – propojení, doplňující nabídka	Nedostatečná výuka jazyků sousedních zemí
Rozšíření nabídky volnočasových areálů na veřejných prostranstvích v obcích, ve školách	Uzavřenost Frýdlantského výběžku, stav „slepé ulice“
Podpora nabídky služeb (mezisektorová spolupráce)	Vandalismus, ničení veřejné vybavenosti
Spolupráce spolků a občanských aktivit včetně mezinárodní spolupráce	Uzavírání poboček České pošty
Podpora dobrovolnictví	Ekonomický tlak, vyjíždka za prací – nedostatek aktivních osobností, kapacit
Zapojování veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů na místní úrovni	Potlačování role a významu občanských iniciativ a neziskových organizací
Dotační příležitosti pro rozvoj, dostupné „menší“ zdroje s poradenstvím (SCLLD, FMP)	Dostupnost úvěrů
	Komplikovaná administrativa projektů
	Zvýšení procenta spolufinancování dotací
Elektronizace, internetizace veřejné správy, transparentnost procesů	Nižší dostupnost elektronických nástrojů informací a správy pro určité skupiny obyvatel (senioři, sociálně slabí)
Mezinárodní spolupráce složek IZS v protipovodňových opatřeních, policie	Uzavírání hranic
	Prohlubování rozdílů mezi prosperujícími centrálními a znevýhodněnými periferními oblastmi

2.4 Analýza problémů a potřeb ve vybraných oblastech rozvoje

Potřebná opatření jsou navržena na základě silných stránek a příležitostí s ohledem na slabé stránky, limity (☞ kap. 2.2.2). Vycházejí z potenciálu území (☞ kap. 2.2.1), částečně také ze zmapovaných rozvojových záměrů (☞ kap. 2.2.3), ze zkušeností, dobré praxe i příkladů z jiných oblastí.

Posouzení potřebných prioritních cílů a opatření je hodnoceno ze dvou hledisek:

- 1) podle významu a naléhavosti problému (podle analýzy problémů v jednotlivých kapitolách socioekonomické analýzy (☞ kap. 2.1)
 - A – velmi naléhavý, s velkými negativními dopady na převážnou část území,
 - B – středně naléhavý, se středními dopady na území nebo s negativními dopady na menší část území
 - C – méně naléhavý problém, s menšími dopady na území.
- 2) podle možnosti intervence MASiF, dané vlastními zdroji území (☞ kap. 2.2.3) a možností zpracovat programové rámce pro ESI fondy nebo možností čerpání z jiných finančních zdrojů
 - a – programové rámce ESI Fondů + možné disponibilní vlastní zdroje území,
 - b – jiné zdroje, spolupráce nebo alespoň částečné vlastní zdroje území,
 - c – velmi obtížně dostupná nebo žádná možnost intervence.

Tab. 31: Přehled problémů, potřebných opatření a hodnocení významu a možnosti intervence MASiF

Problém	Potřebná opatření	Hodnocení
ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ		
Zhoršení stavu krajiny, zvyšování nebezpečí povodní	Funkční protipovodňová opatření, zejména přírodě blízká – participativní plánování, využití inovativních postupů při realizaci	Ac
	Zlepšování retenčních vlastností krajiny – retenční nádrže, vsakovací plochy, vhodná zástavba apod. (v územních plánech, realizace)	Ac
	Péče o břehové porosty, koryta a břehy vodních toků, péče o biologickou rozmanitost na celém území	Ab
	Péče o stav lesa v pramenné oblasti a na horním toku (zvýšení retence)	Ac
	Správná péče o pozemky, vhodná zemědělská praxe, podpora protierozních opatření na středním a dolním toku Smědé a přítoků	Ab
	Oddělování splaškové a dešťové kanalizace	Ac
	Budování čistíren odpadních vod i v menších obcích, u individuálních objektů nebo skupin objektů	Ac
	Spolupráce obcí, vlastníků pozemků a záchranných systémů a na horním a dolním toku řeky při plánování a realizaci protipovodňových opatření	Ab
	Zlepšení vybavení místních sborů dobrovolných hasičů technikou	Ac
	Environmentální osvěta	Bc
Zvyšování objemu odpadů, závislost na externích zdrojích energie a kapacitách odpadového hospodářství	Osvěta v oblasti civilní ochrany	Bc
	Společné odpadové hospodářství a využití odpadů jako zdroje (společný odpadový management, sdílené kapacity pro shromažďování a třídění odpadů, další využití)	Ab
	Podpora sociálního podnikání zaměřeného na třídění a zpracování odpadů, zejména BRO/BRKO	Aa
Zhoršení kvality životního prostředí (voda)	Environmentální osvěta	Bc
	Společný management v oblasti vodního hospodářství, snižování nákladů na čištění a úpravy pitné vody)	Ac
	Rozvoj decentralizovaných systémů čištění odpadních vod, akumulčních drenážních systémů pro zasakování dešťové vody, oddělených systémů pro odpadní vodu apod.)	Bc
	Snižování spotřeby upravované pitné vody, podpora oddělených rozvodů, využití dešťové a odpadní vody	Ac
	Environmentální osvěta	Bc

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Nevhodné a nedostatečné zdroje energie	Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie (např. společný energetický management, zpracování a využívání místních zdrojů biomasy pro místní spotřebu)	Ab
	Úspory energie a vody (snižování spotřeby – podpora energetické úspornosti budov, náhrady zastaralých systémů osvětlení apod.)	Bc
	Environmentální osvěta	Bc
Zhoršení stavu přírody a krajiny	Snižování negativních dopadů ekologických zátěží (monitoring a likvidace skládek, podpora sanací a revitalizací brownfields apod.)	Bb
	Zachování pestrosti krajiny a stability ekosystémů, zlepšení prostupnosti krajiny, péče o hodnoty přírodního dědictví	Bb
	Lepší dostupnost Jizerských hor veřejnou hromadnou dopravou, ochrana cenných lokalit před tlakem na zástavbu a rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch	Bc
	Environmentální osvěta	Bc
Zhoršení stavu životního prostředí (ovzduší, voda, krajina) v důsledku rozvoje povrchového dolu a elektrárny Turow/PL	Společný postup a získání podpory z regionální a národní úrovně při mezinárodním jednání	Ac
VZDĚLÁVÁNÍ A PRÁCE		
Zaostávající míra vzdělanosti	Podpora celoživotního vzdělávání, rekvalifikačních programů zaměřených především na místní nabídku pracovních příležitostí	Aa
	Využití kapacit škol a knihoven pro další vzdělávání	Ab
Zvyšující se investiční a provozní náklady škol	Snižování provozních nákladů (zateplování, využití místních zdrojů energie apod.), modernizace vybavení škol	Ac
	Podpora spolupráce škol, škol a podniků, společné využití kapacit škol	Bb
Zhoršování sociální situace rodin, nedostatek prostředků na podpůrná opatření	Podpora inkluzivního vzdělávání, podpora škol při zřizování podpůrných opatření (asistenti pedagogů, poradenská pracoviště apod.), spolupráce škol a neziskových organizací v podpůrných opatřeních, spolupráce a komunikace škol s rodinami	Ab
	Zřizování a podpora mimoškolních nízkoprahových klubů, podpora volnočasové činnosti s dětmi a mládeží	Ab
Uzavřenost škol, nedostatečná schopnost reagovat na změny prostředí	Vzdělávání pro pedagogy	Ab
	Podpora projektového vyučování a dalších moderních forem vzdělávání	Bc
	Rozšíření spolupráce škol v příhraniční oblasti Trojzemí (společné projekty, jazyková výuka)	Bc
Zhoršená dopravní dostupnost a vybavenost území	Podpora revitalizací brownfields pro využití ve výrobě a službách	Ab
	Vyšší uplatnění technologií šetrných vůči životnímu prostředí (<i>green economy</i>) a dobrovolných nástrojů udržitelné výroby a spotřeby, zvýšení podílu energie z různorodých místních obnovitelných zdrojů na místní spotřebě	Bb
	Zlepšení dopravní dostupnosti a stavu místních komunikací a technických staveb, dostupnosti a prostupnosti veřejné dopravy a kombinací s bezmotorovými alternativami	Ba
	Rozšíření mezinárodní železniční trati v úseku Černousy – Zgorzelec i na osobní dopravu	Bc
Snížená atraktivita pro perspektivní, inovativní podnikatele / zaměstnavatele	Podpora vzniku podnikatelských inkubátorů, start-upů a dalších modelů pro usnadnění zahájení podnikání (např. coworking, sdílená infrastruktura apod.) v průmyslu, zemědělství a službách	Ba
	Podpora technologických inovací ve výrobě a službách, moderních informačních technologií, uplatnění výsledků vývoje a výzkumu	Ba
	Podpora poradenských a servisních služeb pro podnikatele	Cc

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

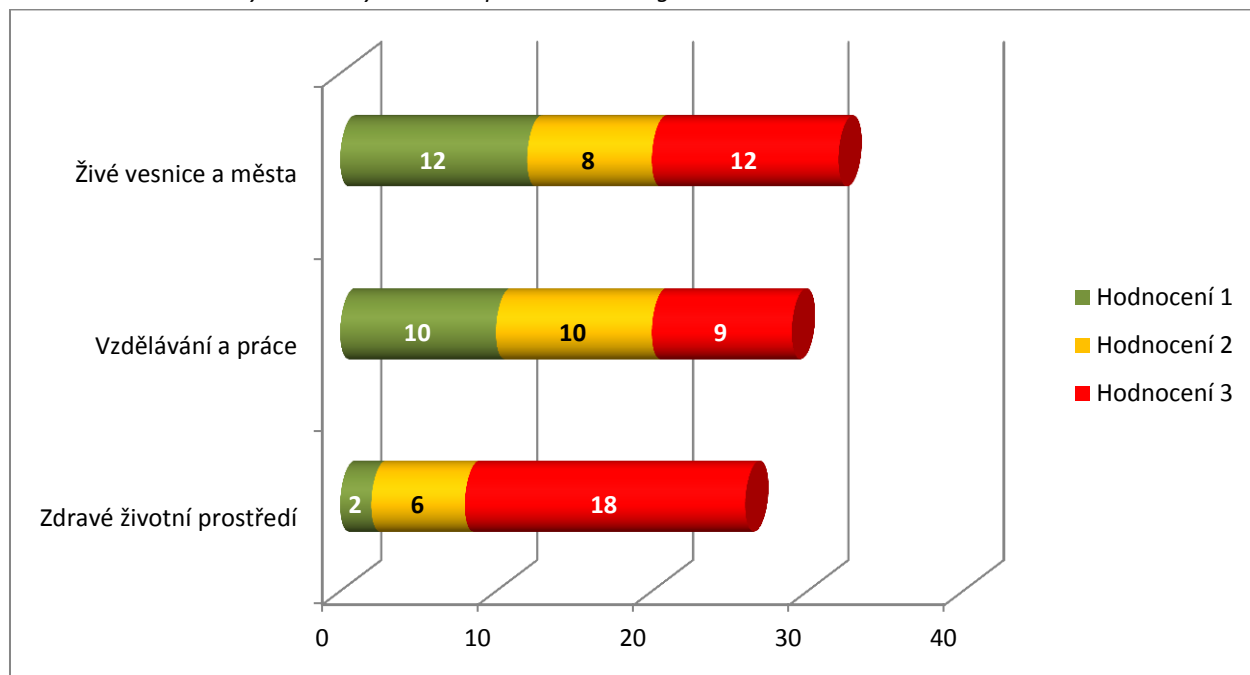
	Podpora marketingu a odbytu místní produkce	Ab
	Rozvoj zpracovatelských a dodavatelsko-odběratelských řetězců na místní úrovni, zkracování cesty výrobků ke spotřebitelům	Aa
	Podpora programů vzdělávání, rekvalifikací a doplňování kvalifikací	Aa
	Podpora sociálního podnikání	Aa
Snížená atraktivita pro žádoucí návštěvníky	Podpora destinačního managementu, spolupráce podnikatelů a obcí, vybudování kvalitního zázemí a profesionalizace služeb pro rozvoj cestovního ruchu a navazujících služeb	Ac
	Zvyšování kvalifikace v oblasti služeb, podpora jazykových kurzů jako součásti rekvalifikací a rozšiřování kvalifikací	Ac
	Podpora moderních informačních technologií a systémů v marketingu území	Ab
	Posílení udržitelného využívání potenciálu přírodního, historického a kulturního dědictví a lidských zdrojů, podpora šetrných forem cestovního ruchu	Ab
Vysoká vyjížďka za prací, nedostatek místních pracovních příležitostí	Podpora nabídky pracovních míst pro absolventy škol (např. burzy a nabídky práce, spolupráce firem a středních škol)	Bc
	Podpora nabídky flexibilních pracovních míst pro znevýhodněné skupiny (ženy zejména po mateřské dovolené, absolventi, osoby v předdůchodovém věku apod.)	Ac
	Dostupná předškolní a mimoškolní péče o děti včetně mimoinstitucionální péče	Ba
	Podpora zlepšování kvality pracovního prostředí (zvyšování bezpečnosti práce, kariérní růst apod.)	Cb
	Podpora sociálního podnikání	Aa
ŽIVÉ VESNICE A MĚSTA		
Stárnutí populace. Vylidňování obcí (přechodně/přes den i dlouhodobý trend), odchod zejména perspektivních obyvatel	Zlepšení dostupnosti kvalitního bydlení – podpora bytové výstavby, zkvalitňování staršího bytového fondu a občanské vybavenosti	Ac
	Podpora péče o veřejná prostranství v obcích	Ac
	Posilování občanské společnosti a místních sousedství	Ab
Nárůst skupiny sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených obyvatel	Podpora poradenství a sociálních služeb	Aa
	Podpora vzniku systémů dostupného sociálního bydlení	Aa
	Spolupráce a komunikace obcí v oblasti sociální politiky, koordinace sociálních služeb	Ab
	Podpora komunitní práce v sociálně vyloučených lokalitách	Aa
	Rozšíření nabídky vzdělávání a aktivizace osob ohrožených sociálním vyloučením	Aa
Zhoršená dostupnost zdravotnických a sociálních služeb	Zlepšení dostupnosti lékařské péče (doplnění sítě lékařů, usnadnění možnosti cestovat za místně nedostupnými službami)	Bc
	Podpora integrace zdravotně postižených (mapování a odstraňování bariér, rozšíření terénních, odlehčovacích, asistenčních a pečovatelských služeb) a komunitních služeb	Aa
	Optimalizace systému poskytování sociálních služeb pro celé území, spolupráce obcí a koordinace sociálních služeb a komunitních služeb	Aa
	Stabilizace a rozvoj nabídky sociálních služeb	Aa
Zhoršení stavu památek kulturního a historického dědictví	Obnova a tradiční nebo nové využití památek kulturního a historického dědictví s důrazem na inovativní přístupy a formy prezentace	Bc
	Podpora vzniku pracovních příležitostí souvisejících s prezentací kulturního a historického dědictví (řemeslnická práce při rekonstrukcích, cestovní ruch a navazující služby)	Ab
	Využití kulturního a historického dědictví pro místně zakotvené učení a spolupráci s vysokými školami	Cb

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	Spolupráce s německou a polskou stranou na péči o společné kulturní dědictví a prezentaci (Krajina podstávkových domů, historie česko-německého soužití apod.), společné projekty	Bb
Zhoršená kvalita života v území	Zlepšení kvality infrastruktury pro volnočasové, kulturní a sportovní aktivity v obcích pro různé skupiny uživatelů	Ab
	Podpora aktivního spolkového života, dobrovolnictví, činnosti neziskových organizací včetně rozvoje infrastruktury pro spolkovou činnost	Aa
Změna struktury obcí (suburbanizace, vylidňování nejmenších obcí a center měst)	Zapojení veřejnosti do plánování a rozhodování (územní a strategické plánování), transparentní a srozumitelné plánovací procesy	Ac
	Ochrana zemědělského půdního fondu a krajiny při územním plánování	Ab
Malá míra participace veřejnosti na rozhodování, plánování a realizaci rozvojových záměrů	Posilování občanské společnosti, transparentní komunikace a rozhodování obcí	Ab
	Zlepšení dostupnosti informací, posilování informační gramotnosti zejména znevýhodněných obyvatel	Bb
	Širší využívání metod zapojování veřejnosti do plánování a rozhodování	Bb
	Podpora neformálních občanských – komunitních aktivit	Ab
	Podpora vzniku a fungování komunitních center v obcích	Ba
Nízká míra spolupráce, nedostatečná komunikace	Rozvoj spolupráce svazku obcí, rozvojový management, sdílení agend a dobré praxe	Ab
	Podpora menších obcí, doplnění kapacit pro spolupráci a společné projekty	Bb
Snížení bezpečnosti území	Rozšíření prevence (zvýšení počtu programů, zlepšení dostupnosti pro cílové skupiny)	Aa
	Osvěta v oblasti prevence a léčení závislostí	Ba
	Snížení počtu rizikových míst (herny, nebezpečná místa v obcích)	Bc
	Rozšíření nabídky vzdělávání a aktivizace osob vedoucích rizikový způsob života	Aa
	Podpora činnosti složek IZS a bezpečnostních organizací	Ac

Pro strategickou část SCLLD byly vzhledem k možnostem a kapacitám MASiF zvoleny jako prioritní cíle **typu Aa, Ba, popř. Ab, Bb**. U ostatních potřebných cílů a opatření není vyloučena spoluúčast MASiF např. v pozici partnera projektu jiného realizátora.

Tři oblasti rozvoje jsou v následujícím přehledu seřazeny podle rozsahu možnosti intervence (počet navrhovaných potřebných opatření k řešení problémů) a dále podle hodnocení možnosti intervence Multikriteriální hodnocení (☞ str. 77) bylo zjednodušeno a sloučeno do 3 skupin: **1** (hodnocení **Aa, Ba**), **2** (hodnocení **Ab, Bb**), **3** (hodnocení **Ac, Bc, Ca, Cb, Cc**).

Obr. 11 Hodnocení a výběr klíčových oblastí pro volbu strategie

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

4. ZKRATKY POUŽÍVANÉ V TEXTU

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
ARR	Agentura regionálního rozvoje
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
BTPM	(skot) bez tržní produkce mléka
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj (Community Led Local Development)
ČEZ	České energetické závody
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DDM	dům dětí a mládeže
DSO	dobrovolný svazek obcí
ELARD	Evropská asociace LEADER (European LEADER Association for Rural Development)
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVV	environmentální vzdělávání a osvěta
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IROP	Integrovaný regionální operační program
IRZ	Integrovaný registr znečišťování
KAP	Krajský akční plán rozvoje vzdělávací soustavy
KES	koeficient ekologické stability
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (strategie podpory Lokálního partnerství ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování)
KÚ LK	Krajský úřad Libereckého kraje
LARP	hra založená na hraní rolí (Live Action Role Play)
LEADER	propojování akcí hospodářského rozvoje venkova (Liaison entre les actions economic rural)
LFA	znevýhodněné území (Less Favoured Area)
LK	Liberecký kraj
LPIS	systém evidence půdy pro zemědělské dotace (Land Parcel Identification System)
MAP	Místní akční plán rozvoje vzdělávací soustavy v území
MAS	místní akční skupina
MASiF	MAS Frýdlantsko, z.s.
MěÚ	městský úřad
MCHÚ	maloplošné chráněné území
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZe	Ministerstvo zemědělství
NNO	nestátní nezisková organizace
NPR	národní přírodní rezervace
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics)
ObÚ	obecní úřad
OP	Operační program
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

OPZ	Operační program Zaměstnanost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZE	obnovitelné zdroje energie
POSEC	Poradenské a setkávací centrum Frýdlant
POU	pověřený obecní úřad
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PRV	Program rozvoje venkova
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
RSK	Regionální stálá konference
SCLLD	strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SLDB	Sčítání lidí, domů a bytů 2011
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SPL	Strategie programu LEADER
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování (dokument Lokálního partnerství Frýdlantsko)
SŠHL	Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení (Strenghts – Weaknesses – Opportunities – Threats)
TUL	Technická univerzita Liberec
ÚPD	Územně plánovací dokumentace (územní plány, regulační plány, územní studie)
VCHÚ	velkoplošné chráněné území
z.s.	zapsaný spolek

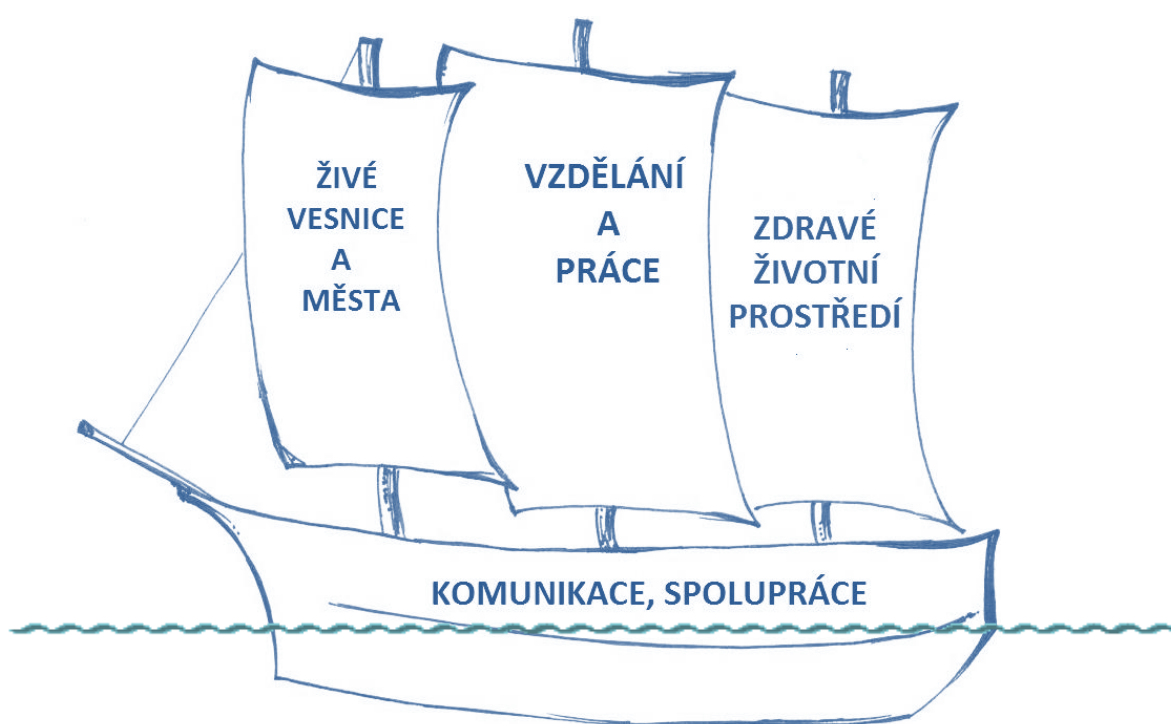
4. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK V TEXTU

č.		str.
Obrázky		
1	Území působnosti MAS Frýdlantsko, z.s.	2
2	Organizační schéma MAS Frýdlantsko, z.s. pro řízení implementace SCLLD	3
3	Členská základna (k 31.12.2015)	4
4	Rozdělení dotací z programu LEADER 2007 - 2013	5
5	Využití krajiny	11
6	Retrospektivní vývoj obyvatelstva	16
7	Silniční síť (stav povrchu silnic)	22
8	Dopravní síť	23
9	Správní členění území	50
10	Pozemkové úpravy – stav k 1.1.2014	51
11	Hodnocení a výběr klíčových oblastí pro volbu strategie	72

Tabulky		
1	Realizace programů LEADER na Frýdlantsku, přínosy pro území	4
2	Další rozvojové projekty MASiF	5
3	Stav ovzduší a hlavní znečišťující látky	9
4	Hodnocení povrchových vod	10
5	Energie z neobnovitelných zdrojů	12
6	Alternativní a místní zdroje energie	12
7	Ekologické zátěže - skládky	13
8	Pohyb obyvatel v obcích od 1.1.2001 do 1.1.2012	16
9	Věková struktura obyvatel mezi lety 1991 - 2012	17
10	Struktura vzdělanosti obyvatel	17
11	Dojíždka za prací	18
12	Připojení obcí a místních částí na vodovod, čištění odpadních vod	20
13	Zajištění dopravní obslužnosti	24
14	Přeshraniční spojení	25
15	Přehled zdravotnických zařízení	27
16	Přehled poskytovaných sociálních služeb	29
17	Dostupnost služeb České pošty	32
18	Charakteristika a stáří bytového fondu	34
19	Poměr trvale a přechodně bydlících obyvatel obcí	35
20	Struktura uživatelů zemědělských pozemků podle LPIS	40
21	Největší zemědělské firmy působící v území	40
22	Struktura ubytovacích kapacit	42
23	Největší zaměstnavatelé – podnikatelský sektor	44
24	Nezaměstnanost – vývoj v letech 2001 - 2015	45
25	Přehled škol, školských zařízení a zařízení pro mimoškolní výchovu	47
26	Kapacity a vybavení škol	48
27	Přehled obcí podle velikosti	50
28	Přehled územního plánování	51
29	Informační zdroje obcí	53
30	Vyhodnocení a interpretace průzkumu rozvojových potřeb	58
31	Přehled problémů, potřebných opatření a hodnocení významu a možností intervence	68

FRÝDLANTSKO 2020

STRATEGICKÁ ČÁST

schválená

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla schválena
valnou hromadou MAS Frýdlantsko, z.s. dne 10.12.2015

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

FRÝDLANTSKO 2020

STRATEGIE.....	2
1. Dlouhodobá rozvojová vize	2
2 Klíčové oblasti rozvoje území	3
2.1 Strategické a specifické cíle , opatření, hierarchie (priority), indikátory	3
3 Integrované rysy strategie	18
4 Inovativní rysy strategie.....	21
5 Udržení stávající situace	23
6 Vazba na strategické dokumenty.....	24
6.1 Rozvojové dokumenty v území.....	24
6.2 Rozvojové strategie vyšších celků.....	24
6.3 Vazba na jiné strategické dokumenty	26
7 Akční plán.....	28
7.1 Programové rámce	29
7.1.1 Programový rámec PRV	30
7.1.2 Programový rámec IROP.....	37
7.1.3 Programový rámec OPZ.....	46
7.1.4 Programový rámec OP VVV	64
7.2 Principy pro určení preferenčních kritérií.....	66
7.3 Grafické znázornění vazeb mezi opatřeními programových rámců	68
8 Vazba na horizontální témata	71
ZKRATKY POUŽÍVANÉ V TEXTU	72
SEZNAM TABULEK V TEXTU	74

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

STRATEGIE

1. Dlouhodobá rozvojová vize

Charakteristika území, popsaná v předchozí kapitole, výsledky převzatých i vlastních analýz a diskuse s obyvateli a klíčovými osobnostmi Frýdlantska jsou podkladem k rozvojové vizi formulované MAS:

FRÝDLANTSKO – NAŠE SPOLEČNÉ MÍSTO PRO LIDI, PRÁCI A PŘÍRODU

Strategický cíl je zaměřen na zlepšení kvality života venkovské oblasti a rozvoj komunitního života, rozvoj a diverzifikaci místní ekonomiky a udržitelný rozvoj území a krajiny. Nezbytným nástrojem k tomu je spolupráce a komunikace na partnerské úrovni.

Tento cíl lze formulovat ve třech klíčových oblastech:

FRÝDLANTSKO

- ☞ **naš domov, místo s uspokojivou kvalitou života**
- ☞ **život s perspektivou vzdělání a práce**
- ☞ **krásná krajina a kvalitní životní prostředí**

Struktura strategického plánu

Frýdlantsko – naše společné místo pro lidi, práci a přírodu			Vize
Stabilizace životních podmínek, pracovních příležitostí a zachování kvality životního prostředí			Strategický cíl
Živé vesnice a města ... náš domov, místo s uspokojivou kvalitou života	Vzdělání a práce ... život s perspektivou vzdělání a práce	Zdravé životní prostředí ... krásná krajina a kvalitní životní prostředí	Klíčové oblasti rozvoje
Dostupné veřejné služby a kvalitní infrastruktura	Vzdělávání pro budoucí pracovní uplatnění	Bezpečnost - nohy v suchu	Strategie
Živé komunity, aktivní občanský život	Konkurenceschopná a diverzifikovaná ekonomika	Místní zdroje pro místní zpracování a spotřebu	
Zachovalé a efektivně využívané historické a kulturní dědictví	Rozmanitá nabídka pracovních příležitostí	Zachovalé a udržitelně využívané přírodní dědictví	
Komunikace a spolupráce			Průřezový nástroj
Mezisektorová a meziregionální spolupráce			
Podpora sítí na místní, regionální, národní a mezinárodní úrovni Představování příkladů dobré praxe a jejich implementace v území			

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

2 Klíčové oblasti rozvoje území

Návrh klíčových oblastí rozvoje a formulace strategických cílů vycházejí z interpretovaných analýz a byly představovány a projednávány s jednotlivými skupinami stakeholderů a s veřejností na Frýdlantsku v období 2013 – 2015.

Priority pro opatření specifických cílů jsou založeny na hodnocení (☞ Analýza):

Hodnocení Aa, Ba	Priorita 1 (zařazení do Akčního plánu SCLLD – programové rámce)
Hodnocení Ab, Bb	Priorita 2 (vlastní projekty MAS, spolupráce)
Hodnocení Ac, Bc, Ca, Cb, Cc	Priorita 3 (možná spolupráce na řešení s jinými subjekty)

2.1 Strategické a specifické cíle , opatření, hierarchie (priority), indikátory

Klíčová oblast 1 - ŽIVÉ VESNICE A MĚSTA

Strategie 1.1: Dostupné veřejné služby a kvalitní infrastruktura

Pro život ve venkovské oblasti má velký význam dostupnost služeb, která může limitovat zejména znevýhodněné skupiny obyvatel s omezenou mobilitou. Území, které chce rozšiřovat počet obyvatel a být přitažlivé pro perspektivní rodiny s dětmi a zároveň sociálně odpovědné vůči starším a různými handicapami znevýhodněným obyvatelům, musí nabídnout dostatečně kvalitní a místně i dopravně dostupnou síť veřejných služeb.

Specifický cíl 1.1.1: Kvalitní a dostupná síť zdravotnických a sociálních služeb

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ☞ programové rámce	
1.1.1.1 Integrace zdravotně postižených a sociálně znevýhodněných osob Mapování a odstraňování bariér Rozšíření odlehčovacích, asistenčních a pečovatelských (komunitních) služeb Humanizace pobytových zařízení Vybudování zázemí pro terénní služby a rozšíření nabídky terénních a ambulantních programů pro osoby sociálně vyloučené, ohrožené sociálním vyloučením, vedoucí rizikový způsob života	1	Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci Počet komunitních center Počet podpořených osob	Kapacita služeb a sociální práce
1.1.1.2 Systém a lepší informovanost o zdravotnických a sociálních službách Pokračování společného komunitního plánování, optimalizace systému služeb	2	Komunitní plán svazku obcí	Systematická nabídka služeb
1.1.1.3 Zlepšení dostupnosti lékařské péče Doplnění sítě praktických, dětských a zubních lékařů. Doplnění služeb o služby poskytované mobilními týmy. Udržení služeb lůžkových oddělení a odborných ambulančí v Nemocnici Frýdlant	2	Počet mobilních týmů Počet lékařských ordinací Počet hodin ambulantních služeb Počet lůžek	Počet pacientů ošetřených mobil. týmy Zlepšení poměru lékař/pacient Zvýšení počtu lůžek v nemocnici

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Specifický cíl 1.1.2: Dopravní dostupnost

Opatření <i>Aktivita</i>	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		<i>Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce</i>	
1.1.2.1 Zvýšení bezpečnosti dopravy Doplňování a opravy chodníků, přechodů, pásů pro bezmotorovou dopravu (cyklostezky, cyklotrasy) Doplňování obchvatů obcí Zlepšení technického stavu komunikací a staveb	1	Počet realizací ke zvýšení bezpečnosti dopravy, délka nově vybudovaných a rekonstruovaných cyklostezek, cyklotras	Podíl veřejné dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě Podíl cyklistiky na přepravních výkonech
1.1.2.2 Rozvoj veřejné hromadné dopravy a alternativních forem dopravy Zlepšení dostupnosti nádraží v části obcí Oživení nádraží, propojení s bezmotorovou alternativní dopravou	2	Počet nových terminálů veřejné dopravy, počet nových parkovacích míst (i pro jízdní kola)	Podíl veřejné dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě Podíl cyklistiky na přepravních výkonech
1.1.2.3 Lepší propojení Frýdlantska a Jizerských hor veřejnou dopravou Rozvoj nástupního místa Bílý Potok (odstavná parkoviště v obci, kyvadlová doprava)	3	Počet nových parkovacích míst, počet spojení/měsíc	Počet přepravených osob/rok

Specifický cíl 1.1.3: Bezpečnost v území

Opatření <i>Aktivita</i>	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		<i>Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce</i>	
1.1.3.1 Podpora prevence Zvýšení počtu programů a akcí primární, sekundární a terciární prevence Rozšíření spolupráce bezpečnostních složek se školami a odbory sociální péče Osvěta v oblasti prevence a léčby závislosti	1	Počet podpořených osob	Využití podpořených služeb
1.1.3.2 Snížení počtu rizikových míst Snižování počtu heren Monitoring oblastí vnímaných obyvateli jako nebezpečné z hlediska kriminality Účinná obrana proti vzniku ubytoven s koncentrací sociálně slabých obyvatel	3	Počet rizikových míst	Počet přestupků a trestných činů/rok
1.1.3.3 Podpora činnosti složek IZS a bezpečnostních organizací Zlepšení vybavení a zázemí jednotek Sboru dobrovolných hasičů Spolupráce v rámci IZS včetně mezinárodní Volnočasové činnosti dětí a mládeže zaměřené na preventivní a ochrannou činnost (mladí hasiči, zdravotnické kroužky apod.)	3	Počet kusů nového vybavení Počet členů jednotek Počet členů oddílů dětí a mládeže	Úspěšnost zásahů jednotek Zapojení oddílů dětí a mládeže do akcí (společné programy, soutěže apod.), úspěšnost

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Strategie 1.2: Živé komunity, aktivní občanský život

Venkov je tradičně vnímán jako prostředí, které umožňuje bližší vztahy mezi lidmi a bezprostřednější zapojení do veřejného života. K naplnění těchto očekávání je nutné, aby bylo ve venkovské oblasti dostupné bydlení a obyvatelé měli zájem a čas zapojit se do plánování a rozhodování o budoucnosti obce a věnovat se volnočasovým aktivitám.

Specifický cíl 1.2.1: Kvalitní bydlení a život v obcích

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
1.2.1.1 Vznik systému prostupného sociálního bydlení Obnova a rozšíření bytového fondu obcí pro účely sociálního bydlení Pořízení základního vybavení pro sociální bydlení Společný systém prostupného sociálního bydlení svazku obcí	1	Počet podpořených bytů pro sociální bydlení Počet podpořených osob	Průměrný počet osob využívajících sociální bydlení
1.2.1.2 Rozvoj komunitních center Obnova objektů pro rozvoj komunitního života v obcích (vazba na opatření ➡ 1.1.1.1)	1	Počet komunitních center Počet podpořených osob	Kapacita služeb a sociální práce Využívání podpořených služeb
1.2.1.3 Podpora dopravní obslužnosti území veřejnou hromadnou dopravou (vazba na opatření ➡ 1.1.2.2, 2.2.1.4)	2	Počet nově pořízených vozidel pro veřejnou dopravu	Podíl veřejné dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě
1.2.1.4 Rozvoj nabídky dostupného a kvalitního bydlení Oživení bytové výstavby, obnova bytového fondu Péče o veřejná prostranství v obcích	3	Počet nových bytů Rozloha revitalizovaných veřejných prostranství	Počet nových obyvatel Kvalita bytového fondu Aktivity občanů na veřejných prostranstvích

Specifický cíl 1.2.2: Profesionální a transparentní řízení obcí

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
1.2.2.1 Podpora strategického a územního plánování Pořizování územních plánů, územních studií a regulačních plánů Zapojování veřejnosti do plánování a rozhodování nad rámec legislativy	2	Počet dokumentů ÚPD	Plocha území pokrytá ÚPD
1.2.2.2 Podpora efektivního řízení obcí a spolupráce Poradenský servis pro menší obce Spolupráce, sdílení agend a dobré praxe Rozvojový management svazku obcí	2	Počet poradenských, společných akcí	Zapojení menších obcí do dotačních výzev Počet sdílených agend
1.2.2.3 Transparentní a srozumitelné informování veřejnosti Zlepšení napojení obcí na rychlý internet Zlepšení dostupnosti elektronických informací a informační gramotnosti znevýhodněných obyvatel	3	Počet obyvatel napojených na rychlý internet Počet vzdělávacích akcí	Kvalita prezentací veřejné správy Sledovanost prezentací a e-úředních desek obcí, počet podnětů občanů

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

1.2.2.4 Podpora neformálních občanských – komunitních aktivit Podpora činnosti neziskových organizací (vazba na opatření ↻ 1.2.1.3, 1.2.2.1)	2	Počet NNO Počet pořádaných akcí	Zapojení veřejnosti do činnosti NNO
---	---	------------------------------------	-------------------------------------

Specifický cíl 1.2.3: Pestrý spolkový život

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ↻ programové rámce	
1.2.3.1 Rozvoj infrastruktury pro spolkové aktivity Budování a obnova zařízení pro sport, volný čas a kulturní aktivity v obcích (vazba na opatření ↻ 1.2.1.2) Budování zázemí pro činnosti atraktivní pro mladou generaci (fitcentra, hřiště pro florbal, lanové centrum a slackline park, inline dráhy, taneční kluby apod.) Bezpečné prostředí pro skupiny se specifickými potřebami – nízkoprahový klub, bezbariérové prostory pro seniory apod.	1	Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci Počet komunitních center Počet podpořených osob	Kapacita služeb a sociální práce
1.2.3.2 Rozvoj dobrovolnictví Vznik dobrovolnického centra Systém spolupráce dobrovolníků s místními subjekty (poskytovatelé sociálních služeb, školy, DDM, knihovny, muzea, nemocnice a další), propagace dobrovolnictví, příklady dobré praxe (vazba na opatření ↻ 1.2.3.1)	1	Počet komunitních center	Kapacita služeb a sociální práce
1.2.3.3 Podpora činnosti spolků a občanských aktivit Podpora pořádání tradičních akcí Rozvoj spolupráce organizací a institucí pořádajících kulturní, sportovní a volnočasové akce, sdílení kapacit a dobré praxe Servis pro činnosti NNO Společná propagace a prezentace	2	Počet akcí Počet akcí pořádaných ve spolupráci Počet poradenských případů	Účast na akcích Veřejné povědomí o činnosti spolků a občanských aktivit Zvýšená spolupráce NNO s veřejnou správou

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Strategie 1.3: Zachovalé a efektivně využívané historické a kulturní dědictví

Historické a kulturní dědictví je jednou z nepochybných hodnot Frýdlantska, stav památek však často neodpovídá jejich významu. Vzhledem k omezeným prostředkům je vždy nutné hledat smysl a efektivitu využití objektů, propojovat vlastníky a uživatele, nabízet kvalitní řešení rekonstrukcí a inovativní způsoby využití památek.

Specifický cíl 1.3.1: Zachovalé klenoty naší historie

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
1.3.1.1 Práce při obnově kulturního a historického dědictví Podpora vzniku pracovních příležitostí (tradiční řemesla, prezentace, produkty cestovního ruchu apod.)	1	Počet podpořených podniků	Počet nových pracovních míst
1.3.1.2 Vzdělávání a osvěta zaměřené na kulturní a historické dědictví Zařazení programů místně zakotveného učení do školních programů Vydávání publikací Pořádání osvětových akcí	2	Počet akcí Počet vydaných publikací	Zapojení škol do programů Prodej /odbyt publikací Počet účastníků akcí
1.3.1.3 Podpora péče o památky Obnova a tradiční nebo nové využití hmotného i nehmotného kulturního a historického dědictví	3	Počet obnovených památek	Počet činností v obnovených památkách

Specifický cíl 1.3.2: Krajina podstávkových domů – jedinečné kulturní dědictví

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
1.3.2.1 Práce při obnově podstávkových domů Podpora marketingu řemesel Podpora vzdělávání, rekvalifikací a doplňování kvalifikací v tradičních řemeslech Prezentace pozitivních příkladů rekonstrukcí, sdílení dobré praxe	1	Počet podpořených podniků Počet nových podpořených podniků Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	Počet nových pracovních míst
1.3.2.2 Vzdělávání a osvěta Podpora vlastníků a investorů (správné postupy, databáze odborníků apod.) Spolupráce s dalšími subjekty z ČR, Německa a Polska	2	Počet akcí	Počet účastníků akcí Nové metody Navázané kontakty
1.3.2.3 Podpora péče o podstávkové domy Obnova a tradiční nebo nové využití podstávkových domů jako specifické součásti Frýdlantska s vazbou na severní Čechy, Lužici a Slezsko	3	Počet obnovených objektů	Počet činností v obnovených objektech

Specifický cíl 1.3.3: Naše společné kořeny

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
1.3.3.1 Zlepšení přímých česko-německých vztahů Péče o německé kulturní dědictví (hřbitovy,	3	Počet obnovených památek Počet akcí	Počet účastníků akcí Navázané kontakty Společné aktivity, které

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

drobné památky, nemotné kulturní dědictví – pověsti, historické osobnosti apod.) Podpora setkávání a společných akcí, spolupráce organizací a komunit			pokračují i po ukončení projektu
1.3.3.2 Lépe si rozumět Rozšíření výuky němčiny (vazba na specifický cíl → 2.1.2)	3	Počet hodin výuky	Počet společných projektů Přihlášky k jazykovým zkouškám

Klíčová oblast 2 - VZDĚLÁNÍ A PRÁCE

Strategie 2.1: Vzdělávání pro budoucí pracovní uplatnění

Vedle všeobecně vzdělávacích předmětů mají v moderní společnosti velký význam informační a komunikační technologie, cizí jazyky (včetně jazyků sousedních zemí), v hospodářsky a sociálně slabé oblasti finanční gramotnost a kritické myšlení. Vhodným nástrojem pro zapojení školy do života a potřeb komunity a vytváření regionální identity, je místně zakotvené učení.

V současném proměnlivém světě je důležitým úkolem vzdělávání rozvíjet a podporovat flexibilitu a schopnost zvládat změny. Kromě školního vzdělávání proto hraje významnou roli vzdělávání celoživotní a neformální – zájmové.

Specifický cíl 2.1.1: Rozvoj kapacit škol pro moderní vyučování

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů → programové rámce	
2.1.1.1 Posílení integrace a inkluzivního vzdělávání Podpora škol při naplňování podpůrných opatření Realizace podpůrných programů pro školy, např. stipendia, podpora účasti na programech jiných poskytovatelů, zvýhodněná doprava, dotace na školní stravování apod.	1-2	Kapacita podporovaných zařízení Počet podpořených vzdělávacích zařízení	Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém
2.1.1.2 Zlepšení podmínek škol pro vyučování , zejména v klíčových oblastech Modernizace počítačového vybavení Vybavení pro jazykovou výuku Vybavení pro přírodovědné předměty Modernizace a vybavení školních dílen, zázemí pro výuku pěstitelských činností apod. (vazba na opatření 2.1.1.4)	1-2	Kapacita podporovaných zařízení Počet podpořených vzdělávacích zařízení	Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém
2.1.1.3 Podpora moderních metod vyučování Rozšíření nabídky projektů pro školy – žáky i pedagogy (finanční gramotnost, čtenářské, matematické a přírodovědné dovednosti, místně zakotvené učení, kritické myšlení, technické dovednosti apod.)	1-2	Kapacita podporovaných zařízení Počet podpořených vzdělávacích zařízení	Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém
2.1.1.4 Modernizace školních budov Stavební úpravy pro snížení spotřeby energií a zvýšení komfortu při pobytu ve škole Modernizace vybavení škol	1	Počet investičních akcí	Snížení provozních nákladů škol Zlepšení výsledků vzdělávání

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

2.1.1.5 Zvýšení atraktivity pedagogické profese na Frýdlantsku Podpora vzdělávacích programů a programů osobnostního rozvoje pedagogů Rozvoj zázemí škol pro práci se žáky a studenty ze sociálně znevýhodněného prostředí (poradny, pedagogicko-psychologická centra apod.)	2	Počet programů Počet účastníků programů	Zlepšení výsledků vzdělávání Zájem pedagogů o práci ve školách na Frýdlantsku
---	---	--	--

Specifický cíl 2.1.2: Spolupráce škol v Trojzemí

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
2.1.2.1 Rozšíření spolupráce škol v příhraniční oblasti Zlepšení dostupnosti jazykového vyučování (němčina, polština) Podpora společných projektů pro zvýšení kooperace škol v Trojzemí	2	Počet hodin kurzů Počet projektů	Zapojení dětí a mládeže do společných projektů Počet přihlášek k jazykovým zkouškám
2.1.2.2 Vzdělávání pro pracovní uplatnění v příhraničí Podpora jazykových kurzů jako součásti rekvalifikací a rozšiřování kvalifikací např. v technických oborech, cestovním ruchu apod. (vazba na opatření ➡ 2.1.3.1)	2	Počet účastníků kurzů Počet vzdělávacích akcí	Počet přihlášek k jazykovým zkouškám

Specifický cíl 2.1.3: Rozvoj nabídky celoživotního vzdělávání

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
2.1.3.1 Rozvoj škol jako center celoživotního vzdělávání Využití a vybavení objektů škol pro rozšíření možností dalšího, zájmového a neformálního vzdělávání Posílení spolupráce se školami v rámci aktivit komunitních center (vazba na opatření ➡ 2.1.1.2)	1	Počet komunitních center Počet podpořených osob	Kapacita služeb a sociální práce
2.1.3.2 Rozvoj knihoven jako center celoživotního vzdělávání Využití knihoven a odborných znalostí knihovníků pro rozšíření možností dalšího, zájmového a neformálního vzdělávání (vazba na opatření ➡ 1.2.1.2)	2	Počet komunitních center Počet podpořených osob	Kapacita služeb a sociální práce

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Strategie 2.2: Konkurenceschopná a diverzifikovaná ekonomika

Hospodářství je zásadní oblastí rozvoje, bez možnosti pracovního uplatnění hrozí vylidňování a zhoršování sociálních charakteristik území. Podpora místní ekonomiky v prostředí společného trhu neznamena omezování konkurence, ale využití místního potenciálu, uplatnění inovačních přístupů a zároveň posílení místní spotřeby tak, aby zejména malé a rodinné firmy nebyly ohroženy kolísáním světového trhu. Vzhledem k vysoce hodnoceným kvalitám životního prostředí je kladen důraz na environmentálně odpovědné podnikání.

Specifický cíl 2.2.1: Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
2.2.1.1 Podpora lepšího startu pro podnikání Podpora vzniku podnikatelských inkubátorů, start-upů a dalších modelů pro usnadnění zahájení podnikání (např. coworking, sdílená infrastruktura apod.) v průmyslu, zemědělství a službách	1	Počet podpořených podniků/příjemců	Pracovní místa vytvořená v rámci projektů
2.2.1.2 Podpora spolupráce při podnikání Rozvoj nástrojů pro efektivní spolupráci a síťování podniků (řetězce, klastry) včetně mezisektorové spolupráce	1	Počet podpořených podniků/příjemců Počet nových vazeb	Pracovní místa vytvořená v rámci projektů
2.2.1.3 Dostupná a kvalifikovaná pracovní síla (vazba na specifický cíl ➡ 2.3.1)	2	Počet podpořených akcí Počet účastníků	Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti
2.2.1.4 Zlepšení dopravní dostupnosti území Zlepšení stavu komunikací, opatření pro bezpečnou pěší a bezmotorovou dopravu	1	Počet opatření pro zvýšení bezpečnosti, km cyklostezek a tras	Podíl veřejné dopravy a cyklistiky na celkových výkonech v dopravě

Specifický cíl 2.2.2: Rozvoj inovativního podnikání

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
2.2.2.1 Zvýšení přidané hodnoty místní produkce Rozšíření spektra regionálních produktů, místních výrob, řemesel, zemědělství a potravinářství, lesnictví, podpora marketingu a odbytu místní produkce Rozvoj zpracovatelských a dodavatelsko-odběratelských řetězců na místní úrovni, zkracování cesty výrobku ke spotřebiteli	1	Počet podpořených podniků Počet podpořených inovativních projektů	Podíl podniků, u kterých došlo ke zvýšení hrubé přidané hodnoty Podíl podniků, u kterých došlo ke zvýšení výkonů Počet zemědělských podniků, které nově zpracovávají vlastní produkty
2.2.2.2 Moderní technologie a postupy Podpora technologických inovací ve výrobě a službách Podpora uplatnění výsledků vývoje a výzkumu v zemědělství, výrobě a službách Podpora moderních technologií a systémů v cestovním ruchu	1	Počet podpořených podniků Počet podpořených inovativních projektů	Podíl podniků, u kterých došlo ke zvýšení hrubé přidané hodnoty Podíl podniků, u kterých došlo ke zvýšení výkonů
2.2.2.3 Podpora rozvoje sociálního podnikání Zřizování a rozvoj sociálních podniků Rozvoj spolupráce a síťování podniků a nevýrobního sektoru (NNO, školy apod.)	1	Počet podpořených podniků Počet nových podpořených podniků Zvýšení zaměstnanosti	Míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Poradenský servis, dotační management pro sociální podniky		v podporovaných podnicích	
--	--	---------------------------	--

Specifický cíl 2.2.3: Rozvoj environmentálně odpovědného podnikání

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
2.2.3.1 Snižování negativních dopadů podnikání na životní prostředí Rozšíření technologií šetrných vůči životnímu prostředí (<i>green economy</i>) a dobrovolných nástrojů udržitelné výroby a spotřeby Zvýšení podílu energie z různých obnovitelných zdrojů na místní spotřebě Podpora umísťování výroby do sanovaných a revitalizovaných brownfields spíše než v nové výstavbě Ochrana zemědělského půdního fondu před zástavbou Ochrana osídlených území před zatěžující výrobou Podpora šetrných forem cestovního ruchu	2	Počet investičních akcí Počet nových technologií Počet revitalizovaných brownfield Počet opatření na ochranu ZPF Počet nových produktů šetrného cestovního ruchu	Pracovní místa vytvořená v rámci projektu Snížení spotřeby energie z neobnovitelných zdrojů Úspora spotřeb energií a zdrojů díky novým technologiím Snížení počtu brownfields Rozloha ZPF Počet zákazníků nových produktů šetrného cestovního ruchu

Strategie 2.3: Rozmanitá nabídka pracovních příležitostí

Hospodářsky slabá oblast nabízí omezené množství pracovních příležitostí, negativně se projevuje horší dopravní dostupnost - území není atraktivní pro nové podniky, nízká průměrná vzdělanost. Vysoká nezaměstnanost, zejména dlouhodobá, zároveň snižuje nabídku konkurenceschopné pracovní síly. Pro udržitelný rozvoj území je přitom velmi důležité, aby se nezvyšoval počet obyvatel, kteří za práci musejí dojíždět a opouštějí domovy na velkou část dne.

Specifický cíl 2.3.1: Dostupná nabídka pracovních míst

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
2.3.1.1 Dostupnější práce na Frýdlantsku Zlepšení informovanosti studentů a absolventů škol o nabídce pracovních příležitostí (burzy a nabídky práce, odborné praxe, práce na zkoušku, motivační akce pro studenty apod.) Prostupné zaměstnávání Zlepšená dopravní dostupnost podniků a sídel, podpora veřejné a bezmotorové dopravy a jejich kombinací – např. systémy BIKE&RIDE, bezpečné oddělené cyklostezky apod. (vazba na opatření ➡ 2.2.2.3)	1	Počet podpořených akcí Počet účastníků Počet nových parkovacích míst (i pro jízdní kola), počet km nových a obnovených cyklostezek a cyklotras	Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou zaměstnaní Podíl veřejné dopravy na celkových dopravních výkonech

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

2.3.1.2 Podnikání nanečisto Podnikatelský inkubátor pro začínající podnikatele a studenty (vazba na opatření ↪ 2.2.1.1)	2	Počet podpořených akcí	Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti
2.3.1.3 Příprava na zaměstnání Kurzy – rekvalifikace, doplnění kvalifikace ve spolupráci s místními firmami (pro konkrétní potřeby)	2	Počet podpořených akcí Počet účastníků	Počet účastníků, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti

Specifický cíl 2.3.2: Rozšíření nabídky flexibilních pracovních míst

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ↪ programové rámce	
2.3.2.1 Zlepšení možností pracovního uplatnění znevýhodněných skupin Zřizování pracovních míst na zkrácené úvazky, sdílených pracovních míst apod. Osvěta a podpora zaměstnavatelů v nabídce diferencovaných pracovních úvazků Podpora sociálních podniků (vazba na opatření ↪ 2.2.2.3)	1	Počet podpořených akcí Počet účastníků	Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti Účastníci ve věku nad 54 let zaměstnaní po ukončení své účasti Účastníci ze znevýhodněných skupin zaměstnaní po ukončení své účasti

Specifický cíl 2.3.3: Rozvoj doplňkových služeb pro zaměstnavatele a zaměstnance

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ↪ programové rámce	
2.3.3.1 Zlepšení dostupnosti předškolní a mimoškolní péče o děti Flexibilní provozní doba MŠ a školních družin a klubů Doplňková mimoinstitucionální péče (dětské skupiny, mateřská centra apod.) Podpora individuální péče o děti	1	Kapacita podporovaných zařízení Počet podpořených vzdělávacích zařízení	Podíl tříletých dětí umístěných v předškolním zařízení
2.3.3.2 Zlepšení dostupnosti vzdělávání a doplňování kvalifikací a praxe Pořádání vzdělávacích kurzů a akcí (vazba na opatření ↪ 2.1.3.1) Spolupráce se zaměstnavateli	1	Počet podpořených akcí Počet účastníků	Počet účastníků, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti
2.3.3.3 Zlepšování kvality pracovního prostředí Opatření na zvyšování bezpečnosti práce, kariérního růstu, vnitřního prostředí podniků apod.	3	Počet opatření	Počet zaměstnanců, kteří využívají kvalitnějšího prostředí

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Klíčová oblast 3 - ZDRAVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Strategie 3.1: Bezpečnost – nohy v suchu

Tématu bezpečnosti v krajině, ochraně před následky klimatických změn – v případě Frýdlantska především bleskových a tradičně i pravidelných povodní – je přikládána vysoká priorita. Bez preventivních opatření bude území nuceno vynakládat velkou část veřejných prostředků na opravy základní infrastruktury a veřejného majetku místo na investice do rozvoje. Ohrožení povodněmi není možné úplně eliminovat, je však žádoucí o území pečovat tak, že následky povodní budou minimalizovány a životy a majetek obyvatel budou v bezpečí. Zároveň mají opatření zaměřená na vhodné vodní hospodářství význam i pro případ ohrožení krajiny suchem – úbytkem povrchových i podzemních vod, vlivem klimatické změny i těžební činnosti v polském příhraničí.

Specifický cíl 3.1.1: Funkční protipovodňová opatření

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.1.1.1 Zlepšování retenčních vlastností krajiny Budování retenčních nádrží pro zadržení a ploch pro vsakování dešťových vod Oddělování splaškové a dešťové kanalizace Uplatňování pravidel pro omezení zastavování krajiny a zvětšování rozsahu zpevněných nevsákových ploch Uplatňování zásad správné zemědělské praxe a péče o pozemky Likvidace invazivních rostlin zejména v břehových porostech	3	Rozloha území ovlivněná opatřeními	Objem zadržené dešťové vody v krajině Kvalita povrchové vody
3.1.1.2 Protipovodňová opatření Budování protipovodňových opatření s důrazem na přírodě blízká opatření Péče o funkčnost protipovodňových opatření Spolupráce obcí a vlastníků pozemků při plánování protipovodňových opatření	3	Počet opatření Rozloha území ovlivněná opatřeními	Objem zadržené dešťové vody v krajině
3.1.1.3 Environmentální osvěta Shromažďování a využívání zkušeností místních obyvatel s průběhem povodní Podpora osvětových a vzdělávacích programů zaměřených na širší souvislosti péče o krajinu	3	Počet akcí Počet účastníků	Databáze informací využitelná pro protipovodňové plány Aktivní účast obyvatel v péči o území

Specifický cíl 3.1.2: Kvalitní komunikační infrastruktura

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.1.2.1 Rozvoj komunikační infrastruktury Zlepšování komunikační infrastruktury v oblasti protipovodňové prevence a záchranných systémů (včasné varování, vzájemná informovanost obcí) včetně mezinárodních vztahů Zlepšování systému předpovědí povodňového nebezpečí a včasného varování	3	Počet opatření	Snížený počet kritických situací

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

3.1.2.2 Osvěta v oblasti civilní obrany obyvatel, ochrany života a majetku Podpora osvětových a vzdělávacích programů	3	Počet akcí Počet účastníků	Snížený počet kritických situací
---	---	-------------------------------	----------------------------------

Specifický cíl 3.1.3: Snížení rizik ničivých následků povodní

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.1.3.1 Zvýšení ochrany území před povodněmi Budování čistíren odpadních vod (obecní, skupinové, individuální) Zlepšení péče o břehové porosty a pastviny v údolní nivě Důsledné uplatňování zákazů a omezení výstavby v záplavových územích Podpora komplexních pozemkových úprav a protierozních opatření (protierozní pruhy, výsadba alejí a větrolamů, liniové poldry a remízky) Zlepšení vybavení místních sborů dobrovolných hasičů technikou	3	Rozloha území ovlivněná opatřeními Počet investičních akcí	Kvalita povrchové vody Snížený počet kritických situací
3.1.3.2 Vybudování a fungování záchranných systémů Vznik a vybavení krizového centra	3	Počet investičních akcí	Snížený počet kritických situací

Strategie 3.2: Místní zdroje pro místní zpracování a spotřebu

Krajina Frýdlantska nabízí značný potenciál zdrojů, z nichž jen malá část je zpracovávána tak, aby obyvatelům přinášela adekvátní výnosy. Hospodářsky slabá oblast může posílit svou ekonomiku i tím, že zvýší přidanou hodnotu surovin a zdrojů o co největší podíl místního zpracování (zvýšení příjmů) a využití (snížení nákladů) a že bude usilovat o snížení zátěží životního prostředí.

Specifický cíl 3.2.1: Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.2.1.1 Udržitelné využívání místních přírodních zdrojů Společný energetický management – zmapování potenciálu a efektivní využití možností území Rozvoj pěstování biomasy s navazujícím zpracováním (štěpka, peletky apod.) a využitím pro vytápění Podpora přechodu z neobnovitelných zdrojů energie na obnovitelné zdroje a systémy při vytápění Podpora zpracování dřeva z těžeb z Jizerských hor a z obecních lesů (pily, navazující zpracování) Rozvoj ekologického zemědělství a výroby biopotravin, podpora odbytu (trhy, prodejny, krátké dodavatelsko-odběratelské řetězce)	1-2	Počet podpořených projektů Počet podpořených podniků Počet nových produktů Rozloha ZPF	Počet podniků, které nově zpracovávají místní obnovitelné zdroje Podíl obnovitelných zdrojů energie na celkové spotřebě Celková délka lesních cest

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Rozvoj solární energetiky s důrazem na využití brownfields, geotermální energetiky, šetrného využití energie vody Důsledná ochrana zemědělského půdního fondu před zastavováním (vazba na opatření ➡ 2.2.3.1)			
3.2.1.2 Podpora sociálního podnikání Podpora sociálních podniků zaměřených na udržitelné využívání a zpracování místní produkce (vazba na opatření ➡ 2.2.2.3)	1	Počet podpořených podniků Počet nových podpořených podniků Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	Míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním
3.2.1.3 Environmentální výchova a osvěta Programy a akce zaměřené na šetrné spotřebitelství a úspory energie	3	Počet akcí Počet účastníků akcí	Aktivní účast obyvatel v péči o území

Specifický cíl 3.2.2: Efektivní a přínosné odpadové hospodářství

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.2.2.1 Podpora sociálního podnikání Podpora sociálních podniků zaměřených na třídění a zpracování odpadů (vazba na opatření ➡ 2.2.2.3)	1	Počet podpořených podniků Počet nových podpořených podniků Zvýšení zaměstnanosti v podporovaných podnicích	Míra nezaměstnanosti osob s nejnižším vzděláním
3.2.2.2 Využití odpadů jako zdroje surovin a energie Společný odpadový management, sdílené kapacity pro shromažďování a třídění odpadu, společný odbyt odpadu jako suroviny pro další zpracování Využití BRO a BRKO, kompostárny	2	Počet investičních akcí Počet zapojených obcí/obyvatel Objem vytríděného odpadu	Počet odběratelů kompostu Rozpočtová bilance obcí
3.2.2.3 Environmentální výchova a osvěta Programy a akce zaměřené na předcházení odpadům a šetrné nakládání s odpady	3	Počet akcí Počet účastníků akcí	Aktivní účast obyvatel v péči o území

Specifický cíl 3.2.3: Úspory energie a vody

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.2.3.1 Snížení energetické náročnosti budov a provozů Podpora opatření ke zvýšení energetické úspornosti budov – snižování spotřeby energie na vytápění (zateplování, výměny oken apod.) Snižování elektrické energie na osvětlení, náhrada zastaralých systémů osvětlení za úsporné	3	Počet investičních akcí	Snížení spotřeby energie Rozpočtová bilance obcí

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

3.2.3.2 Snížení spotřeby a zlepšení využití vody Snižování spotřeby vody Snižování nákladů na čištění a úpravu pitné vody Rozvoj decentralizovaných systémů čištění odpadních vod, akumulčních drenážních systémů pro zasakování dešťových vod, oddělených systémů pro odpadní vodu popř. s rekuperací tepla (vazba na specifický cíl ➔ 3.1.1)	3	Počet investičních akcí Rozloha území ovlivněná opatřeními	Snížení spotřeby vody Rozpočtová bilance obcí Zlepšení kvality povrchové vody
3.2.3.3 Environmentální výchova a osvěta Programy a akce zaměřené na hospodaření s vodou (vazba na specifický cíl ➔ 3.3.3)	3	Počet akcí Počet účastníků akcí	Aktivní účast obyvatel v péči o území

Strategie 3.3: Zachovalé a udržitelně využívané přírodní dědictví

Příroda a krajina patří k nejvýše hodnoceným pozitivům Frýdlantska. Využívání tohoto potenciálu k rozvoji ekonomiky, například v podobě cestovního ruchu, by mělo být založeno na principech udržitelného rozvoje a respektovat limity tohoto vyčerpatelného a jen obtížně a částečně obnovitelného zdroje.

Specifický cíl 3.3.1: Odstranění ekologických zátěží, využití brownfields

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➔ programové rámce	
3.3.1.1 Snižování negativních dopadů ekologických zátěží Monitoring a likvidace skládek Podpora pozitivních příkladů nového využití nebo likvidace brownfields Monitoring dopadů činnosti elektrárny a povrchového dolu Turów na životní prostředí na Frýdlantsku, efektivní jednání s polskou stranou	3	Počet investičních akcí Rozsah měření Počet akcí (jednání)	Rozloha revitalizovaného území Počet úspěšných akcí (pozitivní výsledky jednání, snížení emisí apod.)

Specifický cíl 3.3.2: Zachování biologické rozmanitosti

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➔ programové rámce	
3.3.2.1 Zachování pestrosti krajiny a stability ekosystémů Zlepšování prostupnosti a rozmanitosti krajiny zejména v nelesních oblastech Likvidace invazivních druhů rostlin na neudržovaných pozemcích, v břehových porostech a na území se specifickou ochranou Péče o hodnoty přírodního dědictví	2	Počet investičních akcí Rozloha území ovlivněného opatřeními	Km nových veřejných cest Rozloha území se zlepšenou kvalitou životního prostředí 5 let po investici Snížený počet kritických situací

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

3.3.2.2 Snížení zátěže VCHÚ Jizerské hory dopravou a cestovním ruchem Odlehčení sezónní dopravní zátěže nástupních míst do Jizerských hor (záchytná parkoviště v obcích, kyvadlová veřejná hromadná doprava apod.) Podpora alternativní nabídky atraktivit pro návštěvníky mimo CHKO Jizerské hory	3	Počet investičních akcí Počet spojení veřejnou hromadnou dopravou Počet nových produktů v území mimo Jizerské hory (nížinná část Frýdlantska)	Snížený počet osob přijíždějících individuální dopravou na Smědavu Zvýšená návštěvnost obcí v podhůří Jizerských hor a v nížinné části Frýdlantska
3.3.2.3 Environmentální výchova a osvěta Programy a akce zaměřené na ochranu přírody a krajiny	3	Počet akcí Počet účastníků akcí	Aktivní účast obyvatel v péči o území

Specifický cíl 3.3.3: Lepší environmentální vědomí obyvatel Frýdlantska

Opatření Aktivity	Priorita	Indikátory výstupu	Indikátory výsledku
		Hodnoty indikátorů ➡ programové rámce	
3.3.3.1 Lepší dostupnost programů EVO Podpora účasti dětí a mládeže na programech zavedených poskytovatelů Podpora vzniku dostupného centra pro EVO na Frýdlantsku Podpora programů realizovaných na školách (Vazba na opatření ➡ 2.1.1.2 a 2.1.1.3)	2	Počet navštívených programů Počet účastníků programů Počet nových center EVO na Frýdlantsku	Snížené náklady škol na účast na programech EVO Počet programů s místní tematikou
3.3.3.2 Lepší informovanosti obyvatel o tématech životního prostředí Podpora vzniku dostupné ekoporadny Podpora zapojování občanů do plánování a rozhodování v oblasti životního prostředí (vazba na opatření ➡ 1.2.2.1)	3	Počet akcí Počet účastníků akcí	Aktivní účast obyvatel v péči o území

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

3 Integrované rysy strategie

Strategie CLLD pro území Frýdlantska vymezuje integrační prvky ve třech rovinách:

Geografická integrace (daná geograficko-morfologickou strukturou území)

- konzistentnost území, ohraničenost ➡ kap. 1.1 a 2.1.1
- zemědělský charakter, který umožňuje využití místních zdrojů pro některá zpracovatelská odvětví (biomasa) ➡ kap. 2.7.1
- ohrožení povodněmi – výzva pro společná řešení ➡ kap. 2.1.1 a 2.1.10
- propojení se sousedními oblastmi: Jizerské hory, Lužická nížina, výběžky

Kulturně-historická integrace (založená na historickém vývoji území)

- tradiční venkovská architektura, drobné památky v krajině – specifická území ➡ kap. 2.1.7
- společné kořeny – návaznost na historii, výběr témat (odpovědná péče o území, využívání místního potenciálu) ➡ kap. 2.1.6
- propojení se sousedními oblastmi: česko-německé dědictví ➡ kap. 2.1.2

Sociální integrace (vycházející z tradiční spolupráce v území a endogenních zdrojů)

- tradiční spolupráce veřejné správy (mikroregion) ➡ kap. 2.1.9
- místní produkce – propojení zemědělství, potravinářství, řemesel, služeb (stravování, cestovní ruch), marketingu a propagace území ➡ kap. 2.1.7
- propojení se sousedními oblastmi: místní produkce (Jizerské hory) ➡ kap. 2.1.7

Integrace je chápána jako princip, který bude při realizaci SCLLD naplňován prostřednictvím průřezového nástroje **Komunikace, spolupráce** (➡ kap. 4.3). Uplatní se především v

- mezisektorové a meziregionální spolupráci,
- podpoře sítí na místní, regionální, národní a mezinárodní úrovni,
- představování projektů dobré praxe a implementace těchto zkušeností v území.

Dále jsou v SCLLD navzájem propojena opatření, a to jak v rámci specifických cílů v jednotlivých klíčových oblastech, tak mezi klíčovými oblastmi navzájem. Synergie mezi strategiemi, specifickými cíli a opatřeními vede k lepšímu využití zdrojů a posiluje dopady intervence. Hlavní propojení cílů a opatření jsou uvedena v ➡ kap. 3.2 u jednotlivých opatření.

V následujícím přehledu jsou uvedena prioritní opatření SCLLD a k nim přiřazena opatření programových rámců Akčního plánu (➡ kap. 3.6). Ostatní opatření SCLLD mohou být plněna podle dostupných kapacit a možností z jiných zdrojů, jak je uvedeno v ➡ kap. 3.2.

Tam, kde není možné podpořit dosažení přímo (intervencí MAS v rámci akčního plánu, tzn. především u priorit 3 a částečně 2), je možné ovlivnit situaci prostřednictvím jiných kroků, např. volby preferenčních kritérií pro podporu projektů, formulací vlastních projektů MAS, účastí ve společných projektech jiných žadatelů (ve spolupráci).

Tab. 1 Integrace cílů a opatření SCLLD

Specifický cíl 1.1.1: Kvalitní a dostupná síť zdravotnických a sociálních služeb					
Opatření SCLLD	Vazba na opatření program.rámce/jiná možnost	IROP	OPZ	PRV	OPVVV
1.1.1.1 Integrace zdravotně postižených a sociálně znevýhodněných osob		ŽIVOT V OBCÍCH		KOMUNITNÍ A SOC. PRÁCE	
1.1.1.2 Systém a lepší informovanost o zdravotnických a soc.službách		Komunitní plánování			
1.1.1.3 Zlepšení dostupnosti lékařské péče		DOSTUPNÁ PÉČE			
Specifický cíl 1.1.2: Dopravní dostupnost					
1.1.2.1 Zvýšení bezpečnosti dopravy		BEZPEČNÉ CESTY			
1.1.2.2 Rozvoj veřejné hrom. dopravy a alternativních forem dopravy		Přispívá k cílům 1.1.2.1			
1.1.2.3 Lepší propojení Frýdlantska a Jizerských hor veřejnou dopravou		Mimo možnosti MAS			
Specifický cíl 1.1.3: Bezpečnost v území					
1.1.3.1 Podpora prevence		Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování			
1.1.3.2 Snížení počtu rizikových míst					
1.1.3.3 Podpora činnosti složek IZS a bezpečnostních organizací					
Specifický cíl 1.2.1: Kvalitní bydlení a život v obcích					
1.2.1.1 Vznik systému prostupného sociálního bydlení		Mimo možnosti alokace MAS			
1.2.1.2 Rozvoj komunitních center		Zařazeno k opatření ŽIVOT V OBCÍCH			
1.2.1.3 Podpora dopravní obslužnosti území veřejnou hrom. dopravou		Přispívá k cílům 1.1.2.1			
1.2.1.4 Rozvoj nabídky dostupného a kvalitního bydlení		Spolupráce s ASZ			
Specifický cíl 1.2.2: Profesionální a transparentní řízení obcí					
1.2.2.1 Podpora strategického a územního plánování		Konzultační činnost, sdílení dobré praxe (spolupráce MAS a dalších partnerů)			
1.2.2.2 Podpora efektivního řízení obcí a spolupráce					
1.2.2.3 Transparentní a srozumitelné informování veřejnosti					
1.2.2.4 Podpora neformálních občanských – komunitních aktivit					
Specifický cíl 1.2.3: Pestrý spolkový život					
1.2.3.1 Rozvoj infrastruktury pro spolkové aktivity		Přispívá k 1.2.1.2			
1.2.3.2 Rozvoj dobrovolnictví		Přispívá k cílům 1.2.3.1			
1.2.3.3 Podpora činnosti spolků a občanských aktivit		Přispívá k cílům 1.2.1.2			
Specifický cíl 1.3.1: Zachovalé klenoty naší historie					
1.3.1.1 Práce při obnově kulturního a historického dědictví		Přispívá k cílům 1.3.2.1			
1.3.1.2 Vzdělávání a osvěta zaměřené na kulturní a historické dědictví		Přispívá k cílům 1.3.1.1			
1.3.1.3 Podpora péče o památky		Mimo možnosti MAS			
Specifický cíl 1.3.2: Krajina podstávkových domů – jedinečné kulturní dědictví					
1.3.2.1 Práce při obnově podstávkových domů		Jiné projekty			
1.3.2.2 Vzdělávání a osvěta		Přispívá k cílům 1.2.2.1			
1.3.2.3 Podpora péče o podstávkové domy		Mimo možnosti MAS			
Specifický cíl 1.3.3: Naše společné kořeny					
1.3.3.1 Zlepšení přímých česko-německých vztahů		Jiné projekty – přeshraniční spolupráce			
1.3.3.2 Lépe si rozumět		ANIMACE			
Specifický cíl 2.1.1: Rozvoj kapacit škol pro moderní vyučování					
2.1.1.1 Posílení integrace a inkluzivního vzdělávání		ANIMACE		MAP	
2.1.1.2 Zlepšení podmínek škol pro vyučování		ANIMACE		MAP	
2.1.1.3 Podpora moderních metod vyučování		ANIMACE		MAP	
2.1.1.4 Modernizace školních budov		MODERNIZACE ŠKOL			
2.1.1.5 Zvýšení atraktivity pedagogické profese na Frýdlantsku		MAP			
Specifický cíl 2.1.2: Spolupráce škol v Trojzemí					
2.1.2.1 Rozšíření spolupráce škol v příhraniční oblasti		Jiné projekty – přeshraniční spolupráce			
2.1.2.2 Vzdělávání pro pracovní uplatnění v příhraničí					
Specifický cíl 2.1.3: Rozvoj nabídky celoživotního vzdělávání					
2.1.3.1 Rozvoj škol jako center celoživotního vzdělávání		ANIMACE		MAP	
2.1.3.2 Rozvoj knihoven jako center celoživotního vzdělávání		ANIMACE		MAP	
Specifický cíl 2.2.1: Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků					
Opatření		Možnosti ovlivnění			

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

2.2.1.1 Podpora lepšího startu pro podnikání	Přispívá k cílům 2.2.2
2.2.1.2 Podpora spolupráce při podnikání	Preferenční kritéria ve Fichích PRV
2.2.1.3 Dostupná a kvalifikovaná pracovní síla	Přispívá k cílům 2.3.3.2
2.2.1.4 Zlepšení dopravní dostupnosti území	Přispívá k 1.1.2.1
Specifický cíl 2.2.2: Rozvoj inovativního podnikání	
2.2.2.1 Zvýšení přidané hodnoty místní produkce	ZEM.PODNIKY MÍSTNÍ PRODUKCE
2.2.2.2 Moderní technologie a postupy	PODNIKÁNÍ NA VENKOVĚ
2.2.2.3 Podpora rozvoje sociálního podnikání	INOVATIVNÍ PODNIKÁNÍ
Specifický cíl 2.2.3: Rozvoj environmentálně odpovědného podnikání	
2.2.3.1 Snižování negativních dopadů podnikání na životní prostředí	Preferenční kritéria ve Fichích MAS
Specifický cíl 2.3.1: Dostupná nabídka pracovních míst	
2.3.1.1 Dostupnější práce na Frýdlantsku	Přispívá k cílům 2.2.2.3
2.3.1.2 Podnikání nanečisto	Přispívá k cílům 2.3.3.2
2.3.1.3 Příprava na zaměstnání	Přispívá k cílům 2.3.3.2
Specifický cíl 2.3.2: Rozšíření nabídky flexibilních pracovních míst	
2.3.2.1 Zlepšení možností pracovního uplatnění znevýhodněných skupin	Přispívá k cílům 2.2.2.3
Specifický cíl 2.3.3: Rozvoj doplňkových služeb pro zaměstnavatele a zaměstnance	
2.3.3.1 Zlepšení dostupnosti předškolní a mimoškolní péče o děti	RODIČE A DĚTI
2.3.3.2 Zlepšení dostupnosti vzdělávání a doplňování kvalifikací a praxe	PRÁCE NA FRÝDLANTSKU
2.3.3.3 Zlepšování kvality pracovního prostředí	Přispívá k cílům 2.3.3.1
Specifický cíl 3.1.1: Funkční protipovodňová opatření	
3.1.1.1 Zlepšování retenčních vlastností krajiny	Mimo možnosti MAS
3.1.1.2 Protipovodňová opatření	Mimo možnosti MAS
3.1.1.3 Environmentální osvěta	ANIMACE MAP
Specifický cíl 3.1.2: Kvalitní komunikační infrastruktura	
3.1.2.1 Rozvoj komunikační infrastruktury	Mimo možnosti MAS
3.1.2.2 Osvěta v oblasti civilní obrany, ochrany života a majetku	Přispívá k cílům 1.2.1.2
Specifický cíl 3.1.3: Snížení rizik ničivých následků povodní	
3.1.3.1 Zvýšení ochrany území před povodněmi	Mimo možnosti MAS
3.1.3.2 Vybudování a fungování záchranných systémů	Mimo možnosti MAS
Specifický cíl 3.2.1: Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie	
3.2.1.1 Udržitelné využívání místních přírodních zdrojů	Preferenční kritéria ve Fichích PRV
3.2.1.2 Podpora sociálního podnikání	Přispívá k cílům 2.2.2.3
3.2.1.3 Environmentální výchova a osvěta	ANIMACE MAP
Specifický cíl 3.2.2: Efektivní a přínosné odpadové hospodářství	
3.2.2.1 Podpora sociálního podnikání	Přispívá k cílům 2.2.2.3
3.2.2.2 Využití odpadů jako zdroje surovin a energie	Mimo možnosti MAS
3.2.2.3 Environmentální výchova a osvěta	ANIMACE MAP
Specifický cíl 3.2.3: Úspory energie a vody	
3.2.3.1 Snížení energetické náročnosti budov a provozů	Preferenční kritéria investičních projektů
3.2.3.2 Snížení spotřeby a zlepšení využití vody	Preferenční kritéria investičních projektů
3.2.3.3 Environmentální výchova a osvěta	ANIMACE MAP
Specifický cíl 3.3.1: Odstranění ekologických zátěží, využití brownfields	
3.3.1.1 Snižování negativních dopadů ekologických zátěží	Mimo možnosti MAS
Specifický cíl 3.3.2: Zachování biologické rozmanitosti	
3.3.2.1 Zachování pestrosti krajiny a stability ekosystémů	Mimo možnosti MAS
3.3.2.2 Snížení zátěže VCHÚ Jizerské hory dopravou a cestovním ruchem	Preferenční kritéria při podpoře ubytování
3.3.2.3 Environmentální výchova a osvěta	ANIMACE MAP
Specifický cíl 3.3.3: Lepší environmentální vědomí obyvatel Frýdlantska	
3.3.3.1 Lepší dostupnost programů EVO	Přispívá k cílům 1.2.1.2
3.3.3.2 Lepší informovanosti obyvatel o tématech životního prostředí	Přispívá k cílům 1.2.1.2

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

4 Inovativní rysy strategie

Inovace je definována jako rozvoj nebo převzetí nových konceptů nebo myšlenek s cílem rozšířit organizační nebo sociální přínosy pro území. Pro potřeby této strategie je využit základ definice ekonomické inovace Josepha Schumpetera (1912)¹, aplikovaný v definici Evropské komise pro program LEADER+ na období 2000-06 jako základní principy:

- vznik nových produktů a služeb, které obsahují specifika dané oblasti
- nové metody, které umožňují kombinovat místní lidské, přírodní a/nebo finanční zdroje a směřují k lepšímu využití endogenního potenciálu
- kombinace a propojování sektorů ekonomiky, které jsou tradičně oddělené
- originální formy organizace a zapojování místních obyvatel do rozhodovacích procesů a implementace projektů.

V období 2007-13 byla inovativnost projektů posuzována v jednotlivých opatřeních (Fichích) Strategie programu Leader MAS Frýdlantsko na základě těchto preferenčních kritérií:

- *Projekty ve veřejném zájmu* (např. investice do infrastruktury v obcích, péče o kulturní dědictví): do plánování projektu byla zapojena veřejnost, a to některou z forem participativního plánování (nestačí např. účast veřejnosti na jednání zastupitelstva, které projekt schválilo)
- *Projekty soukromých podnikatelů* (např. investice do zemědělských farem, rozvoje mikropodniků, kapacit v cestovním ruchu): díky investici vznikne nový produkt, který splní kritéria místní značky (Regionální produkt Jizerské hory), vznikne nový dodavatelsko-odběratelský řetězec (spolupráce podnikatelů, zkrácení cesty produktu ke spotřebiteli), nebo projekty, které jsou připraveny a/nebo realizovány ve spolupráci s výzkumem a vědou.

Podobná kritéria budou využívána i v období 2014-20. Strategickým cílem MASiF je podporovat jak exogenní inovace (vzdělávání a kvalifikaci, uplatnění výsledků výzkumu a vývoje), tak endogenní faktory (tradiční řemesla, uplatnění historie a místního dědictví). Posuzování inovativnosti se bude dít na základě popisu:

- 1) *účastníků*: kdo je nositelem iniciativy? Jaké další subjekty (veřejné a soukromé) jsou zapojeny? Jaké jsou mezi nimi vztahy a jak jsou projektem ovlivněny?
- 2) *historie*: navazuje projekt na existující aktivitu – pokud ano, jak a co nového v dané oblasti nebo v činnosti žadatele přináší?
- 3) *metody*: jaké nové metody a přístupy projekt vyžaduje? Jak bude zajištěno jejich osvojení a zachování pro území?
- 4) *výsledků a výstupů*: jaké nové výstupy projekt přinese? Jak ovlivní situaci v dané oblasti v území?
- 5) *souvislosti*: existuje už podobná zkušenost v území nebo v jiných oblastech? Pokud ano, kde a jaké jsou podmínky?
- 6) *přenositelnosti*: jaké charakteristiky projektu by mohly být inspirací pro ostatní? Existují nějaké podmínky, které by transfer zkušeností nebo výsledků mohly limitovat?

Typy inovativních projektů na území MASiF, popsané v následujícím odstavci, se budou odrážet v preferenčních kritériích pro hodnocení projektů.

Vzhledem k vzdálenosti od logistických center a sezónní obtížné dostupnosti nemohou být za strategické inovace považovány takové projekty, které jsou závislé na dálkové silniční dopravě. Sociálně-ekonomická situace zároveň neumožňuje rychlý nástup nejmodernějších technologií a postupů, které vyžadují vysoce vzdělané pracovní síly. Jako inovace proto budou vedle tradičně chápaných inovací posuzovány také projekty, které budou zaměřeny na posilování místního sociálního kapitálu, místních sítí a komunitních přístupů. Předpokládají se například

- sociální podnikání (vznik místních podniků nabízejících konkurenceschopné služby a zaměstnávajících znevýhodněné skupiny obyvatel),

¹ Schumpeter, Joseph: Theorie der Wirtschaftlichen Entwicklung (1912)

- nabídka odborných praxí, stáží, zkrácených a variabilních úvazků se zaměřením zejména na mladé lidi (studenty, absolventy), prezentace firem a nabídky práce pro mladé lidi (posílení nabídky zaměstnání v místě, zvýšení atraktivity nabídky práce pro mladé lidi),
- investice do výrobních technologií nebo staveb, které znamenají významnou provozní úspornost, zejména neobnovitelných zdrojů,
- společné investice skupiny/sdružení výrobců s cílem zkrátit cestu výrobku ke spotřebiteli (zařízení pro zpracování různých zemědělských produktů – např. sušárna bylin a ovoce, výroba sýra a marmelád, společná prodejna apod.), rozšiřování možností přímého prodeje,
- investice do výrobních inovací, které byly připraveny na základě výzkumu a vědeckých poznatků (např. spolupráce s Technickou univerzitou Liberec, Českou zemědělskou univerzitou nebo jinými vysokoškolskými pracovišti, výzkumnými ústavy a pracovišti apod.) – např. nové technologie zpracování a balení potravin, využití nejmodernějších technologií apod.,
- investice do decentralizované energetiky založené na obnovitelných zdrojích s důrazem na místní (lokální spalování místní biomasy, fotovoltaika, kogenerační solární systémy apod.),
- participativní plánování a investice do přírodně blízkých opatření v oblasti retence vody, odpadového hospodářství a dalších environmentálních oblastí,
- investice do infrastruktury obcí, které jsou naplánovány participativně (na speciálních akcích, s aktivním zapojením veřejnosti a konkrétními, praktickými výstupy – např. akční plánování, tvorba vize komunity apod.),
- nové využití pro objekty kulturního a historického dědictví s důrazem na správnou péči o památky a šetrné využívání a zároveň s potenciálem vzniku a udržení pracovních příležitostí.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

5 Udržení stávající situace

Udržení stávající situace je žádoucí v oblastech, kde

- a) je uspokojivý stav nebo zlepšující se trend – které je třeba zachovat, je nezbytné je jako pozitivní trendy podporovat,
- b) jsou nepřekročitelné (např. legislativní) limity a jejich dodržování je na uspokojivé úrovni, překročení není žádoucí.

V případě Frýdlantska jde zejména o následující oblasti:

- společné postupy obcí a záchranného systému (včetně přeshraniční spolupráce) v případě ohrožení živelními pohromami,
- školství: dostupnost škol, zejména středního školství ve Frýdlantě,
- cestovní ruch: důraz na minimalizaci dopadů na přírodu a krajinu (v CHKO striktně v souladu s Plánem péče, v dalších přírodních lokalitách šetrně a s ohledem na citlivé ekosystémy) a památky (s ohledem na šetrné využívání památek, citlivou prezentaci, limity památkové péče pro obnovu a využívání),
- mezinárodní/přeshraniční spolupráce obcí a občanských aktivit: udržení kontaktů, pořádání společných akcí,
- podstávkové domy jako symbol krajiny a udržitelného rozvoje: propojení s podobnou marketingovou značkou území v Německu a Polsku, zachování cenného místního dědictví a využití v moderním životě, udržení (a v tomto případě žádoucí rozšíření) dosavadní spolupráce, zejména přeshraniční, větší uplatnění v nabídce cestovního ruchu Libereckého kraje (inspirace z Horní Lužice).

Tyto trendy budou popsány v jednotlivých programových rámcích, resp. ve výzvách, a to v kritériích přijatelnosti a preferenčních kritériích pro hodnocení projektů, pokud jsou pro programové rámce adekvátní. Pokud není možné je uplatnit v programových rámcích, bude MAS hledat jiné možnosti podpory těchto žádoucích trendů.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

6 Vazba na strategické dokumenty

6.1 Rozvojové dokumenty v území

Pro území není na období po roce 2014 zpracován a schválen žádný závazný programový dokument v rozsahu celého svazku (ORP).

Město Frýdlant aktualizovalo **strategický plán rozvoje města na období 2012 – 2015**. Pro fungování svazku je důležité, že mezi cíli tohoto plánu se objevuje posilování střediskové role a rozvoj veřejných služeb pro celé spádové území (např. zdravotnické a sociální služby, podpora rozvoje vzdělanosti a středního školství, management destinace cestovního ruchu).

Ostatní města a obce formulují rozvojové priority a záměry ze soupisů projektových záměrů zpravidla v podobě ročních plánů s vazbou na rozpočet.

Pro konkrétní rozvojové oblasti byly zpracovány dokumenty

- Komunitní plán sociálních služeb (Mikroregion Frýdlantsko, platnost do roku 2013)
- Komunitní plán sociálních služeb (Město Frýdlant, 2014 – 2020)
- Plán prevence kriminality (Město Frýdlant, 2013-15)
- Plány odpadového hospodářství (města Frýdlant a Raspenava)

Závaznými dokumenty pro rozvoj obcí jsou **územní plány** (☞ kap. 2.1.9 Analýzy), které vymezují funkční využití území. Souhrnem územně plánovací dokumentace jsou **Územně analytické podklady ORP Frýdlant**, s poslední aktualizací z roku 2012. SCLLD je v souladu s těmito podklady.

V listopadu 2015 schválilo 8 obcí v území **Strategický plán sociálního začleňování** na období 2016 - 18. MASiF se aktivně účastní Lokálního partnerství a vykonává roli koordinátora. Rozdělení působnosti je územní (v rámci SPSZ budou realizovány projekty na území jiných obcí než u SCLLD), tematické (zaměření projektů) i časové (SPSZ je na období 2016-18, SCLLD až do 2023). MAS Frýdlantsko a Agentura pro sociální začleňování uzavřely Memorandum o spolupráci, které řeší rozdělení působnosti po dobu realizace obou dokumentů.

6.2 Rozvojové strategie vyšších celků

Rozvojová strategie území respektuje kontext vývoje EU, ČR a Libereckého kraje. Soulad s cíli těchto dokumentů je popsán v kap. 6.3, na tomto místě zmiňujeme základní dokumenty Evropské unie, Strategii regionálního rozvoje ČR a kapitoly Programu rozvoje Libereckého kraje s přímými dopady na území Frýdlantska. Z důvodu geografické polohy Frýdlantska zařazujeme i rozvojový dokument Euroregionu Neisse – Nisa - Nysa.

Evropská unie stanovila 5 hlavních cílů, s jejichž pomocí bude plnit cíle dokumentu **Evropa 2020**.

Oblasti rozvoje v tomto dokumentu jsou:

1. Zaměstnanost
2. Výzkum, vývoj a inovace
3. Změna klimatu a energetika
4. Vzdělávání
5. Chudoba a sociální vyloučení

Cíle evropské strukturální a kohezní politiky, formulované v **Nařízení EP a Rady EU č. 1299/2013 o Evropské územní spolupráci**:

1. Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací
2. Zlepšení přístupu a využívání a kvality informačních a komunikačních technologií
3. Posílení konkurenceschopnosti malých a středních podniků
4. Podpora snah o snížení emisí CO₂ ve všech hospodářských odvětvích
5. Podpora přizpůsobování klimatickým změnám a prevence rizik a rizikového managementu
6. Ochrana životního prostředí a podpora efektivního využívání zdrojů
7. Podpora udržitelnosti v dopravě a odstranění problémových míst důležitých síťových infrastruktur
8. Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil
9. Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě
10. Investice do vzdělávání, kompetence, celoživotní učení
11. Zlepšování institucionálních kapacit a podpora efektivní veřejné správy

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014 – 2020 člení území ČR na tři typy: území rozvojová, stabilizovaná a periferní. Jako hospodářsky problémový region je vymezeno území celé obce s rozšířenou působností Frýdlant. Jako periferní území jsou hodnoceny obce Černousy, Heřmanice, Nové Město pod Smrkem, Bulovka a Pertoltice, ostatní obce jsou hodnoceny jako stabilizované.

Program rozvoje Libereckého kraje 2014 - 2020 vychází mj. z resortních koncepčních a strategických dokumentů, jeho cíle a opatření byly formulovány v sérii jednání pracovních skupin a připomínkovány veřejností.

Rozvojová vize:

Liberecký kraj je živý, zdravý, silný a dynamický region na bázi udržitelného rozvoje ve všech oblastech, s diverzifikovanou ekonomickou základnou založenou na inovační produkci a službách s vysokou přidanou hodnotou včetně využívání potenciálu cestovního ruchu. Liberecký kraj je region poskytující kvalitní podmínky pro život obyvatel, region se zdravým životním prostředím, region, který se harmonicky rozvíjí s využitím všestranné spolupráce.

- Cíle PRLK:
- A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika
 - B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje
 - C. Komplexní a kvalitní infrastruktura
 - D. Zdravé životní prostředí bez zátěží
 - E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

Vedle průřezových rozvojových cílů je součástí dokumentu kapitola *Hospodářsky slabé a podprůměrné oblasti Libereckého kraje a Venkovské oblasti Libereckého kraje*.

Metodika vymezení hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí Libereckého kraje hodnotí 11 ukazatelů na úrovni generelových jednotek – mikroregionů na nejnižší regionální úrovni. Frýdlantsko je tak hodnoceno jako hospodářsky slabá oblast s generelovými jednotkami Frýdlant (obce Bulovka, Dětrichov, Dolní Řasnice, Frýdlant, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Krásný Les, Kunratice, Pertoltice), Nové Město pod Smrkem (Jindřichovice pod Smrkem, Nové Město pod Smrkem) a Višňová (Černousy, Višňová). Obce generelové jednotky Hejnice (Bílý Potok, Hejnice, Lázně Libverda) a Raspenava (Raspenava) jsou od roku 2014 zařazeny v ostatních oblastech (v období 2007-13 byly zařazeny do hospodářsky slabých oblastí), což je sice dobrá zpráva o zlepšení situace, ale vzhledem k propojenosti území limituje efektivitu podpory.

Vymezení venkovských oblastí Libereckého kraje posuzuje území podle 9 ukazatelů navržených Ústavem racionalizace ve stavebnictví Praha, a.s. Z území MAS se tak vyčleňují města Frýdlant, Hejnice, Nové Město pod Smrkem a Raspenava, která jsou zařazena do městských oblastí.

Strategie rozvoje Euroregionu Nisa 2014 – 2020 stanoví priority spolupráce v rámci česko-polsko-německého euroregionu a je kompatibilní se Strategií a Programem rozvoje Libereckého kraje, Strategií rozvoje Dolnoslezského vojvodství a Hlavními akčními oblastmi okresů Görlitz a Bautzen. Pro Frýdlantsko, jehož většinu území tvoří hranice s Polskem, nejkratší vzdálenost německé hranice je 2 km a řada řešených témat je s oběma zeměmi společná, jsou rozvojové záměry Euroregionu významnou rozvojovou příležitostí.

Prioritní oblasti Euroregionu Neisse – Nisa – Nysa jsou:

- A. Dopravní dostupnost
- B. Hospodářství a cestovní ruch
- C. Životní prostředí
- D. Bezpečnost
- E. Kultura a vzdělávání

6.3 Vazba na jiné strategické dokumenty

Hodnocení je založeno na posouzení, do jaké míry strategické cíle, které byly formulovány na základě zmapovaného potenciálu, potřeb a limitů území Frýdlantska, přispívají k plnění cílů strategií vyšších celků.

Příspěvek je hodnocen ve třech úrovních:

	Přispívá významně (přímo zaměřen k plnění cílů strategického dokumentu)
	Přispívá (částečně zaměřen na plnění cílů strategického dokumentu)
	Není relevantní (zaměřen na jiné cíle)

Tab. 2 Soulad SCLLD s dokumenty Evropa 2020 a Nař. EP a Rady EU č. 1299/2013 o Evropské územní spolupráci

	Dostupné veřejné služby a kvalitní infrastruktura	Živé komunity, aktivní občanský život	Zachovalé a efektivně využívané historické a kulturní dědictví	Vzdělávání pro budoucí pracovní uplatnění	Konkurenceschopná a diverzifikovaná ekonomika	Rozmanitá nabídka pracovních příležitostí	Bezpečnost – <i>nohy v suchu</i>	Místní zdroje pro místní zpracování a spotřebu	Zachovalé a udržitelně využívané přírodní dědictví
Evropa 2020									
Zaměstnanost									
Výzkum, vývoj a inovace									
Změna klimatu a energetika									
Vzdělávání									
Chudoba a sociální vyloučení									
Nařízení o Evropské územní spolupráci									
Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací									
Zlepšení přístupu a využívání kvality informačních a komunikačních technologií									
Posílení konkurenceschopnosti malých a středních podniků									
Podpora snah o snížení emisí CO ₂ ve všech hospodářských odvětvích									
Podpora přizpůsobování klimatickým změnám a prevence rizik a rizikového managementu									
Ochrana životního prostředí a podpora efektivního využívání zdrojů									
Podpora udržitelnosti v dopravě a odstranění problémových míst důležitých síťových infrastruktur									
Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil									
Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě									
Investice do vzdělávání, kompetence, celoživotní učení									
Zlepšování institucionálních kapacit a podpora efektivní veřejné správy									

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Tab. 3 Soulad SCLLD s Programem rozvoje Libereckého kraje

	Dostupné veřejné služby a kvalitní infrastruktura	Živé komunity, aktivní občanský život	Zachovalé a efektivně využívané historické a kulturní dědictví	Vzdělávání pro budoucí pracovní uplatnění	Konkurenceschopná a diverzifikovaná ekonomika	Rozmanitá nabídka pracovních příležitostí	Bezpečnost – <i>nohy v suchu</i>	Místní zdroje pro místní zpracování a spotřebu	Zachovalé a udržitelně využívané přírodní dědictví
Dynamická a konkurenceschopná ekonomika									
Kvalitní a zdravé lidské zdroje									
Komplexní a kvalitní infrastruktura									
Zdravé životní prostředí bez zátěží									
Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti									

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

7 Akční plán

Pro každý z relevantních operačních programů podporovaných z ESI fondů je v rámci strategie *Frýdlantsko 2020* vypracován samostatný programový rámec. Klíčové oblasti rozvoje území a z nich vycházející strategické a specifické cíle vycházejí ze zjištění analytické části dokumentu a byly formulovány metodou komunitně vedeného místního rozvoje, v diskusi se stakeholdery v území.

Na základě volby priorit (☞ kap. 3.2 Analýzy) jsou programové rámce zvoleny jako finanční nástroj pro plnění těch cílů strategie, které jsou v souladu s cíli příslušných operačních programů. Jde o Program rozvoje venkova, Integrovaný regionální operační program, OP Zaměstnanost a OP Životní prostředí. Programový rámec z OP Životní prostředí MASiF nezpracoval, protože úzké zaměření na jediné opatření OPŽ pro územní dimenzi v rámci SCLLD neodpovídá potřebám, které byly v analytické části zmapovány jako prioritní.

Animační aktivity pro školy lze financovat z OP Výzkum, vývoj a vzdělávání. Je pro ně zpracován samostatný programový rámec, přestože budou realizovány formou přímých aktivit MAS, stejně jako animace SCLLD.

Finanční alokace pro jednotlivé programové rámce je určena na období 2016 – 2023, tzn. 8 let.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

7.1 Programové rámce

Programové rámce jsou finančním nástrojem pro plnění některých cílů SCLLD. Pro velkou část cílů musí MAS hledat vhodné finanční nebo jiné nástroje mimo ESI fondy, ať už z důvodu nastavení ESI fondů nebo jejich administrativní náročnosti, která pro místní úroveň a očekávanou velikost projektů není adekvátní. Výběr vhodných cílů představuje následující přehled opatření Programových rámců SCLLD a jejich vazeb na specifické cíle SCLLD.

Specifický cíl SCLLD Náplň opatření PR	Opatření PR PRV	Opatření PR IROP	Opatření PR OP Zaměstnanost
1.1.1 Kvalitní a dostupná síť zdravotnických a sociálních služeb			
Podpora poskytování sociálních služeb a komunitní sociální práce		ŽIVOT V OBCÍCH	KOMUNITNÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCE
Infrastruktura pro poskytování zdravotních služeb (Centrum duševního zdraví)		DOSTUPNÁ PÉČE	
1.1.2 Dopravní dostupnost			
Zvyšování bezpečnosti dopravy, rozvoj cykodopravy		BEZPEČNÉ CESTY	
1.2.1 Kvalitní bydlení a život v obcích			
Rozvoj komunitních center, obnova objektů		ŽIVOT V OBCÍCH	
1.3.2 Krajina podstávkových domů – jedinečné kulturní dědictví			
Spolupráce v péči o kulturní dědictví			
2.1.1 Rozvoj kapacit škol pro moderní vyučování			
Infrastruktura pro předškolní, základní, střední, volnočasové a neformální vzdělávání		MODERNIZACE ŠKOL	
2.2.1 Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků			
Podpora místní produkce	SPOLUPRÁCE MAS		
2.2.2 Rozvoj inovativního podnikání			
Investice do zemědělské prvovýroby	ZEMĚDĚLSKÉ PODNIKY		
Investice do zpracování zemědělských produktů	MÍSTNÍ PRODUKCE		
Podpora rozvoje drobného podnikání, rozvoj služeb cestovního ruchu	PODNIKÁNÍ NA VENKOVĚ		
Sociálně odpovědné podnikání			INOVATIVNÍ PODNIKÁNÍ
2.3.3 Rozvoj doplňkových služeb pro zaměstnavatele a zaměstnance			
Podpora lepšího uplatnění na trhu práce			PRÁCE NA FRÝDLANTSKU
Podpora prorodinných opatření (institucionální i neformální péče o děti)			RODIČE A DĚTI

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

7.1.1 Programový rámec PRV

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA (PRV)

Návaznost programového rámce na opatření PRV

V rámci Programu rozvoje venkova České republiky bude komunitně vedený místní rozvoj realizován v rámci operace 19.2.1 Podpora provádění operací v rámci komunitně vedeného místního rozvoje a 19.3.1 Příprava a provádění činností spolupráce místní akční skupiny.

Z operace 19.2.1 budou v programovém rámci podpořeny aktivity podle vybraných článků tak, aby podpora z PRV byla v SCLLD *Frýdlantsko 2020* koncentrována do nejpotřebnějších oblastí v souladu s cíli SCLLD. Jde zejména o oblasti, které mají dopady v oblasti podpory zemědělské i nezemědělské produkce a podnikání, přidávání hodnoty místní produkci, tzn. oblastí, které mohou pozitivně přispět k vytváření pracovních míst.

Jde o články

- 17.1., a) Investice do zemědělských podniků
- 17.1., b) Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů
- 19.1., b) Podpora investic na založení a rozvoj nezemědělských činností
- V rámci operace 19.3.1 budou podpořeny aktivity článku 44 Činnost spolupráce v rámci iniciativy LEADER.

Není zařazena fiche zaměřená na lesnictví. V rámci komunitních projednávání SCLLD, zjišťováním potřeb v území a jednáním s vlastníky nebyla zjištěna potřeba investic zaměřených na lesnickou infrastrukturu, lesnických technologií, zavádění preventivních protipovodňových opatření v lesích ani neproduktivních investic v lesích nebo investic do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin, vedoucích ke zvyšování environmentálních a společenských funkcí lesa. Šetřením v území nebyli identifikováni potenciální žadatelé. Vyhodnocením současné situace proto MAS došla k závěru nezahrnout celou oblast lesnictví do vybraných opatření a koncentrovat alokované prostředky do opatření, kde byl zřejmý zájem o čerpání.

Návaznost řešených opatření SCLLD na analytickou část

SWOT analýza Zdravé životní prostředí

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Vhodné podmínky pro obnovitelné zdroje energie	Zranitelnost povrchových vod, místně zhoršená kvalita
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Správná zemědělská praxe, ekozemědělství, vhodná péče o pozemky Odpovědné podnikání v území (ekologické zemědělství, neškodící průmyslové podnikání, cestovní ruch šetrný vůči životnímu prostředí)	Zhoršování povodňových situací v důsledku změny klimatu a nevhodné péče o krajinu Zábory a zastavování zemědělské půdy, snižování rozlohy ZPF, fragmentace krajiny

SWOT analýza Práce a vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dobré podmínky pro zemědělství, zpracovatelský průmysl Příklady dobré praxe (sociálně odpovědná firma, zemědělské farmy) Zdroje pro cestovní ruch (přírodní a kulturní dědictví, tradiční akce ad.) Zázemí a odborné předměty SŠHL, praxe v podnicích	Závislost zemědělství na dotacích, převaha činností s nízkou přidanou hodnotou, nízká míra diverzifikace Slabší úroveň kapacit a služeb v cestovním ruchu
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Diverzifikace zemědělského podnikání, rozvoj produkce s vyšší přidanou hodnotou (potravinářství, pěstování a zpracování biomasy, cestovní ruch apod.) Spolupráce místních výrobců a poskytovatelů služeb – místní řetězce	Dotáční politika zaměřená na jiné oblasti Vliv konkurence jiných oblastí, nedostatečná spolupráce Nerentabilita služeb a podnikání

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Vazba na specifická (průřezová) témata PR Programu rozvoje venkova

Inovace

Inovace je řešena v celé SCLLD (☞ 3.4 Inovativní prvky). Strategickým cílem MASIF je podporovat jak exogenní inovace (vzdělávání a kvalifikaci, uplatnění výsledků výzkumu a vývoje), tak endogenní faktory (např. tradiční řemesla). Posuzování inovací ve vztahu k PRV se bude dít na základě popisu dílčích faktorů a hodnocení

- účastníků (jsou zapojeny další subjekty – jde o spolupráci?)
- historie (navazuje projekt na existující aktivitu – pokud ano, jak a co nového v dané oblasti nebo činnosti žadatele přináší?)
- metody (jaké nové metody a přístupy projekt vyžaduje? Jak bude zajištěno jejich osvojení a zachování pro území?)
- výsledků a výstupů (jaké nové výstupy projekt přinese? Jak ovlivní situaci v dané oblasti v území?)
- souvislostí (existuje už podobná zkušenost v území nebo v jiných oblastech? Pokud ano, jaké jsou specifické podmínky?)
- přenositelnosti (jaké charakteristiky projektu by mohly být inspirací pro ostatní?)

Inovativní projekty mohou přinést využití nových technologií nebo postupů, novou spolupráci, zejména takovou, která umožní zkrácení cesty výrobku ke spotřebiteli (např. zařízení pro zpracování místních produktů, společné prodejny nebo rozšíření možností přímého prodeje).

Na přenositelnost inspirativních projektů budou zaměřeny projekty spolupráce MAS.

Hodnocení inovativnosti na úrovni projektů bude probíhat při hodnocení žádostí o dotace – na inovativnost budou zaměřena preferenční kritéria pro výběr projektů.

Hodnocení inovativnosti na úrovni strategie bude součástí střednědobého a závěrečného hodnocení. K posouzení inovativnosti je v rámci evaluačních otázek formulována zejména otázka „objevily se výsledky mimořádné, využitelné jako modelové?“.

Životní prostředí

Průřezové téma se uplatňuje v celém programovém rámci, který je v SCLLD součástí dvou klíčových oblastí: *Vzdělání a práce* (s důrazem na konkurenceschopnou a diverzifikovanou ekonomiku) a *Zdravé životní prostředí* (strategie *Místní zdroje pro místní zpracování a spotřebu, Zachovalé a udržitelné přírodní dědictví*).

Environmentální preferenční kritéria budou zařazena do všech fichí tak, aby byly podpořeny zejména projekty zaměřené na snižování dopadů na životní prostředí (např. uplatnění moderních technologií s nižší spotřebou neobnovitelných zdrojů, energeticky úsporné stavby, zkracování dodavatelsko-odběratelských řetězců s pozitivním dopadem na zkracování přepravních vzdáleností apod.).

Hodnocení dopadů na životní prostředí na úrovni projektů tak bude probíhat při výběru žádostí o dotaci: podpořeny budou žádosti s pozitivnějším dopadem na životní prostředí (prioritní preferenční kritérium), nebudou podpořeny žádosti, které by životní prostředí mohly ohrozit.

Hodnocení na úrovni strategie bude součástí střednědobého a závěrečného hodnocení (počet podpořených projektů s pozitivním dopadem na životní prostředí v poměru k celkovému počtu podpořených projektů).

Zmírňování změn klimatu a přizpůsobování se této změně

Průřezové téma se uplatní zejména v opatřeních zaměřených na zemědělskou produkci. V klíčové oblasti *Zdravé životní prostředí* je rámci strategie *Bezpečnost – nohy v suchu* formulováno několik opatření, které z PRV v rámci SCLLD nemohou být podpořeny (např. zlepšování retenčních vlastností krajiny a protipovodňová opatření), pozitivní dopady na resilienci a adaptaci však má i správná zemědělská praxe a péče o krajinu, která se uplatní ve fichi *Zemědělské podniky*. Pozitivní druhotný dopad na přizpůsobování změně klimatu má podpora zkracování dodavatelsko-odběratelských řetězců a důraz na využívání místních zdrojů ve fichích *Místní produkce* a *Podnikání na venkově*.

Vzhledem ke komplexnosti tématu nebudou pro hodnocení projektů používána specifická kritéria zaměřená na resilienci.

Hodnocení na úrovni strategie bude součástí střednědobého a závěrečného hodnocení (počet podpořených projektů s pozitivním dopadem na přizpůsobování změně klimatu v poměru k celkovému počtu podpořených projektů).

Název Fiche	ZEMĚDĚLSKÉ PODNIKY		
Vazba na článek Nařízení PRV	Čl. 17.1, a) Investice do zemědělských podniků		
Vymezení Fiche	Fiche je zaměřena na zlepšení výkonnosti a udržitelnosti zemědělských podniků, přispívá k jejich životaschopnosti.		
Vazba na cíle SCLLD	Hlavní cíl: Specifický cíl 2.2.2 Rozvoj inovativního podnikání Naplnění fiche přispívá i k plnění cílů: Specifický cíl 2.2.1 Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků Specifický cíl 3.2.1 Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie		
Oblasti podpory (cíle, aktivity)	Investice (hmotné a nehmotné) do zemědělských staveb a technologií pro živočišnou a rostlinnou výrobu a pro školkařskou produkci. Investice na pořízení mobilních strojů pro zemědělskou výrobu. Investice do pořízení peletovacích zařízení pro vlastní spotřebu v zemědělském podniku.		
Příjemci dotace	Zemědělský podnikatel		
Výše způsobilých výdajů	Min. 50.000 Kč, max. 5.000.000 Kč		
Preferenční kritéria	1) Příspěvek k místní zaměstnanosti (projekt vytváří pracovní místa včetně zahájení činnosti formou OSVČ) 2) Podpora místní produkce (např. adresa žadatele se nachází na stejném nebo sousedním katastru jako místo realizace) 3) Inovativnost (např. nová oblast zemědělství, uplatnění technické inovace apod.) 4) Environmentální šetrnost (např. pořízení technologie s půdoochrannou funkcí, využití OZE, ekozemědělství nebo přechodné období) 5) Efektivita (projekty s rozpočtem do 1,5 mil. Kč ZV, zkrácená doba realizace do 12 měs.) Konkrétní preferenční kritéria budou upřesněna ve výzvě.		
Indikátory výstupů	93701 Počet podpořených podniků/příjemců:		
	2015 = 0	2018 = 2	2023 = 4
Indikátory výsledků	94800 Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader):		
	2015 = 0	2018 = 0	2023 = 2

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Název Fiche	MÍSTNÍ PRODUKCE		
Vazba na článek Nařízení PRV	Čl 17.1 b) Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů		
Vymezení Fiche	Fiche je zaměřena na investice, které se týkají zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU (s výjimkou produktů rybolovu), přičemž výstupem procesu produkce může být produkt, na nějž se uvedená příloha nevztahuje.		
Vazba na cíle SCLLD	Hlavní cíl: Specifický cíl 2.2.2 Rozvoj inovativního podnikání Naplnění fiche přispívá i k plnění cílů: Specifický cíl 2.2.1 Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků Specifický cíl 3.2.1 Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie		
Oblasti podpory (cíle, aktivity)	Hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Jsou to investice do výstavby a rekonstrukce budov včetně nezbytných manipulačních ploch, pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů, finální úpravu, balení, značení výrobků (včetně technologií souvisejících s dohledatelností produktů) a investice související se skladováním zpracovávané suroviny, výrobků a druhotných surovin vznikajících při zpracování, investice vedoucí ke zvyšování a monitorování kvality produktů, investice související s uváděním zemědělských a potravinářských produktů na trh (včetně investic do marketingu) a investice do zařízení na čištění odpadních vod ve zpracovatelském provozu.		
Příjemci dotace	Zemědělský podnikatel, výrobce potravin, výrobce krmiv nebo jiné subjekty aktivní ve zpracování, uvádění na trh a vývoji zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU jako vstupní produkt		
Výše způsobilých výdajů	Min. 50.000 Kč, max. 5.000.000 Kč		
Preferenční kritéria	1) Příspěvek k místní zaměstnanosti (projekt vytváří pracovní místa včetně zahájení činnosti formou OSVČ) 2) Podpora místní produkce (např. adresa žadatele se nachází na stejném nebo sousedním katastru jako místo realizace, zpracování vlastní produkce nebo produkce dodavatele z území MAS, uplatnění regionální značky) 3) Inovativnost (např. první diverzifikace žadatele, uplatnění technické inovace) 4) Environmentální šetrnost (např. pořízení energeticky úsporné technologie, využití OZE, produkce biopotravin, snížení objemu obalů) 5) Efektivita (projekty s rozpočtem do 1,5 mil. Kč ZV, zkrácená doba realizace do 12 měs.) 6) Spolupráce (podíl žadatele na místních dodavatelsko-odběratelských nebo zpracovatelských řetězcích) Konkrétní preferenční kritéria budou upřesněna ve výzvě.		
Indikátory výstupů	93701 Počet podpořených podniků/příjemců:		
	2015 = 0	2018 = 1	2023 = 2
Indikátory výsledků	94800 Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader):		
	2015 = 0	2018 = 0	2023 = 0

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Název Fiche	PODNIKÁNÍ NA VENKOVĚ
Vazba na článek Nařízení PRV	Čl. 19.1.b) Podpora investic na založení a rozvoj nezemědělských činností
Vymezení Fiche	Fiche je zaměřena na rozvoj a zvyšování ekonomické soběstačnosti regionu i zaměstnanosti podporou investic na založení a rozvoj nezemědělských činností.
Vazba na cíle SCLLD	Hlavní cíl: Specifický cíl 2.2.2 Rozvoj inovativního podnikání Naplnění fiche přispívá i k plnění cílů: Specifický cíl 2.2.1 Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků Specifický cíl 2.2.3 Rozvoj environmentálně odpovědného podnikání Specifický cíl 3.2.1 Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie
Oblasti podpory (cíle, aktivity)	Podporovány budou investice do vybraných nezemědělských činností dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) ² . V případě uvádění produktů na trh jsou na trh uváděny produkty, které nejsou uvedeny v příloze 1 Smlouvy o fungování EU, případně v kombinaci s produkty uvedenými v příloze 1 Smlouvy o fungování EU (převažovat musí produkty neuvedené v příloze 1 Smlouvy o fungování EU). V případě zpracování produktů jsou výstupem procesu produkty, které nejsou uvedeny v příloze 1 Smlouvy o fungování EU. Činnosti R 93 (sportovní, zábavní a rekreační činnosti) a I 56 (Stravování a pohostinství) mohou být realizovány pouze ve vazbě na venkovskou turistiku a ubytovací kapacitu.
Příjemci dotace	Podnikatelské subjekty (FO a PO) – mikropodniky a malé podniky ve venkovských oblastech, jakož i zemědělci
Výše způsobilých výdajů	Min. 50.000 Kč, max. 5.000.000 Kč
Preferenční kritéria	1) Příspěvek k místní zaměstnanosti (projekt vytváří pracovní místa včetně zahájení činnosti formou OSVČ) 2) Podpora místní produkce (např. adresa žadatele se nachází na stejném nebo sousedním katastru jako místo realizace, zpracování vlastní produkce nebo produkce dodavatele z území MAS, uplatnění regionální značky) 3) Inovativnost (např. nová oblast produkce nebo služeb v území/obci, první diverzifikace žadatele, uplatnění technické inovace apod.) 4) Environmentální šetrnost (např. stavby nebo technologie úsporné na energii, snížení objemu obalů, využití OZE, ekozemědělství nebo přechodné období) 5) Efektivita (projekty s rozpočtem do 1,5 mil. Kč ZV, zkrácená doba realizace do 12 měs.) 6) Spolupráce (podíl žadatele na místních dodavatelsko-odběratelských nebo zpracovatelských řetězcích) Konkrétní preferenční kritéria budou upřesněna ve výzvě.

² Podporované činnosti dle CZ NACE zahrnují: C (Zpracovatelský průmysl s výjimkou činností v odvětví oceli, v uhelném průmyslu, v odvětví stavby lodí, v odvětví výroby syntetických vláken dle čl. 13 písm. A) NK (EU) č. 651/2014, a dále s výjimkou tříd 12:00 Výroba tabákových výrobků a 25.40 Výroba zbraní a střeliva), F (Stavebnictví s výjimkou skupiny 41.1 Developerská činnost), G (Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel s výjimkou oddílu 46 a skupiny 47.3 Maloobchod s pohonnými hmotami ve specializovaných prodejnách), I (Ubytování, stravování a pohostinství), J (Informační a komunikační činnost s výjimkou oddílů 60 a 61), M (profesní, vědecké a technické činnosti s výjimkou oddílu 70), N 79 (Činnosti cestovních kanceláří a agentur a ostatní rezervační služby), N 81 (Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny s výjimkou skupiny 81.1), N 82.1 (Administrativní a kancelářské činnosti), N 82.3 (Pořádání konferencí a hospodářských výstav), N 82.92 (Balicí činnosti), P 85.59 (Ostatní vzdělávání j.n.), R 93 (Sportovní, zábavní a rekreační činnosti), S 95 (Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost) a S 96 (Poskytování ostatních osobních služeb). V případě uvádění produktů na trh jsou na trh uváděny produkty, které nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování EU, případně v kombinaci s produkty uvedenými v příloze I Smlouvy o fungování EU (převažovat musí produkty neuvedené v příloze I Smlouvy o fungování EU). V případě zpracování produktů jsou výstupem procesu produkty, které nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování EU. Činnosti R 93 (Sportovní, zábavní a rekreační činnosti) a I 56 (Stravování a pohostinství) mohou být realizovány pouze ve vazbě na venkovskou turistiku a ubytovací kapacitu.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Indikátory výstupů	93701 Počet podpořených podniků/příjemců:		
	2015 = 0	2018 = 3	2023 = 5
Indikátory výsledků	94800 Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader):		
	2015 = 0	2018 = 0	2023 = 1

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Název Fiche	SPOLUPRÁCE MAS
Vazba na článek Nařízení PRV	Čl. 44 Činnosti spolupráce v rámci iniciativy LEADER
Vymezení Fiche	Projekty musí vykazovat hodnotu přidanou spoluprací, tzn. výstupy projektu by bez této spolupráce v takové podobě nevznikly.
Vazba na cíle SCLLD	Komunikace a spolupráce – průřezové opatření SCLLD <i>Frýdlantsko 2020</i> Hlavní cíl: Specifický cíl 2.2.1 Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků Naplnění fiche přispívá i k plnění cílů: Specifický cíl 2.2.2 Rozvoj inovativního podnikání
Oblasti podpory (cíle, aktivity)	Projekty spolupráce budou v souladu se SCLLD MAS. V rámci projektu lze realizovat měkké akce (propagační, informační, vzdělávací a volnočasové) zaměřené na témata, která jsou řešena v SCLLD MAS. Jako hmotné a nehmotné investice včetně stavebních úprav je možné realizovat pouze tyto výdaje: - Investice týkající se zajištění odbytu místní produkce včetně zavedení značení místních výrobků a služeb, - Investice související se vzdělávacími aktivitami, - Investice do informačních a turistických center Výdaje do investic jsou způsobilé pouze za předpokladu, že jsou společně provozovány spolupracujícími subjekty. Za měkké akce lze považovat především pořádání konferencí, festivalů, workshopů, exkurzí, výstav, přenosů příkladů správné praxe, včetně produktů s tím spojených (publikace, brožury, letáky apod.). Investice mohou být realizovány pouze takové, které budou provozovat po celou dobu lhůty vázanosti projektu na účel samy MAS. Způsobilá pro podporu je i předběžná technická podpora projektů spolupráce, kdy MAS musí prokázat, že plánovala provedení konkrétního projektu. Na předběžnou technickou podporu může MAS využít maximálně 10% z alokace přidělené MAS na realizaci projektů spolupráce. Opatření – témata spolupráce plánovaná MAS: Projekty spolupráce budou zaměřeny zejména na měkké akce související s rozvojem místní produkce, rozvoje regionálního značení a na další aktivity související s prioritami SCLLD, např. pořádání exkurzí, setkání, konferencí a podobných vzdělávacích akcí doplněných publikováním přehledů místní produkce, výstav a prezentačních akcí pro veřejnost s příklady dobré praxe. Projekty mohou případně zahrnout i investiční akce v oblasti podpory odbytu místní produkce nebo rozvoje regionálního značení. Součástí projektů může být i předběžná technická podpora (plánování projektů) dle metodiky.
Příjemci dotace	Příjemcem dotace může být pouze MAS, jejíž SCLLD byla schválena v PRV. Kromě jiných MAS (jejichž SCLLD nebyla schválena nebo zahraničních MAS) může MAS dále spolupracovat se: - Skupinou místních veřejných a soukromých partnerů na venkovském území, která provádí strategii místního rozvoje v rámci EU nebo mimo ni, - Skupinou místních veřejných a soukromých partnerů na jiném než venkovském území, která provádí strategii místního rozvoje v rámci EU
Výše způsobilých výdajů	Min. 50.000 Kč, max. 884.767, resp. alokace MAS Frýdlantsko v opatření 19.3.1 PRV
Indikátory výstupů	92501 Celkové veřejné výdaje v EUR 2015 = 0 2023 = 32711
Indikátory výsledků	Nejsou požadovány

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

7.1.2 Programový rámec IROP

INTEGROVANÝ REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM

Návaznost programového rámce na opatření IROP

Komunitně vedený místní rozvoj je v rámci IROP realizován v Prioritní ose 4. Tato prioritní osa podporuje aktivity z prioritních os 1, 2 a 3. Vzhledem ke zjištěním z analýzy a ke specifickým podmínkám IROP jsou pro programový rámec IROP v SCLLD Frýdlantsko 2020 zvoleny tyto strategické cíle IROP:

- 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy
- 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi
- 2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví
- 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní vzdělávání

Vazba na cíle SCLLD je popsána u konkrétních opatření do úrovně specifických cílů a opatření.

Návaznost opatření IROP na analytickou část

Modernizace škol

➔ SWOT analýza: Práce a vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Stabilizovaná síť škol a školských zařízení, střední školy ve Frýdlantě, ZUŠ a DDM Zázemí a odborné předměty SŠHL, praxe v podnicích	Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil ve specializované výrobě a službách Zvyšující se provozní náklady škol Nedostatečná výuka jazyků, hlavně sousedních zemí Vybavení škol (digitální technologie, specializované učebny a dílny)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Jazykové vzdělávání (škola, třídy, kurzy) Pružnější reakce na poptávku po místech ve školách všech stupňů Orientace na celoživotní vzdělávání, využití škol pro vzdělávání osob třetího věku	Nezájem žáků a rodičů (jiné priority), nedostatek učitelů Zvyšující se provozní náklady škol, striktní provozní normy

Život v obcích

➔ SWOT analýza: Živé vesnice a města

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Prostor pro další růst počtu obyvatel (volný bytový fond, rezervy pro bytovou výstavbu v ÚP) Komunitní plán sociálních služeb Programy poradenství a péče POSEC, kvalitní činnost OSP Frýdlant Obor sociální činnost na SŠHL Tradiční spolková činnost Pozitivní zkušenosti se zapojením veřejnosti do plánování a rozhodování	Sociálně vyloučené lokality Nesystematická práce s menšinami, chybí koordinátoři Špatný stav bytového fondu a bytových domů Krátkodobé financování sociálních služeb neumožňuje rozvinout systematickou nabídku Menší zájem o aktivní občanskou angažovanost a jednání zastupitelstev Nízká míra spolupráce neziskových organizací a občanských iniciativ Omezené fungování občanské poradny Možnost snadného sledování novinek z obcí
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Zabezpečení podmínek pro děti a mládež, rodiny s dětmi Dostupné zdravotnické a sociální služby Terénní sociální a zdravotní služby s kvalitní základnou, služby poskytované v domácnostech Výstavba sociálních bytů v obcích (startovací a	Odchod obyvatel v produktivním věku a mladých lidí, vylidňování obcí Vznik dalších sociálně vyloučených lokalit Krátkodobá, nesystematická podpora sociálních služeb Ekonomický tlak, vyjíždka za prací – nedostatek

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

prostupné bydlení) Využití knihoven jako komunitních center Spolupráce spolků a občanských aktivit Zapojování veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů na místní úrovni	aktivních osobností, kapacit Potlačování role a významu občanských iniciativ a neziskových organizací Prohlubování rozdílů mezi prosperujícími centrálními a znevýhodněnými periferními oblastmi
---	--

Bezpečné cesty

➔ SWOT analýza: Živé vesnice a města

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dopravní obslužnost, zejména osobní a železniční dopravou	Špatný stav silnic III. třídy, místních komunikací Průjezdy obcemi (chybí obchvaty), zhoršená dostupnost v zimním období Chybí infrastruktura pro cyklistickou dopravu, neoddělené stezky pro cyklisty Přírodní a lidská rizika (mj. sociálně vyloučené lokality, kriminalita)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Modernizace železničních tratí, opravy silnic, využití tělesa bývalé úzkorozchodné trati, systematická podpora bezmotorové alternativní dopravy	Zhoršení dopravní dostupnosti venkovských sídel Regionální priority na technickou infrastrukturu v jiných částech Libereckého kraje, stav „slepé uličky“

➔ SWOT analýza: Práce a vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
	Nevyhovující doprava (stav silnic, sezónní sjízdnost)
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ

Dostupná péče

➔ SWOT analýza: Živé vesnice a města

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zdravotnická zařízení (nemocnice, lázně) Komunitní plán sociálních služeb Programy poradenství a péče POSEC	Nízká dostupnost lékařské péče Krátkodobé financování sociálních služeb neumožňuje rozvinout systematickou nabídku potřebných služeb
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Dostupné zdravotnické a sociální služby	Krátkodobá, nesystematická podpora sociálních služeb

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Analýza rizik pro Programový rámec IROP

Celková analýza rizik souvisejících s implementací SCLLD včetně opatření k jejich redukci nebo eliminaci je popsána v Příloze 4 (Analýza rizik).

Pro programový rámec IROP jsou popsána specifická rizika, která hodnotíme zjednodušeně ve 3 skupinách: **A** – akceptovatelné riziko, **R** – redukovatelné riziko, **K** – kritické riziko. Zejména pro rizika skupiny **R** a **K** uvádíme odpovídající kroky k řešení. Nezbytné kroky k eliminaci rizik skupiny **K** probíhaly už při zpracování SCLLD.

<i>Původ</i>	<i>Popis rizika</i>	<i>Hodnocení</i>	<i>Řešení – eliminace nebo odvrácení rizika</i>
MAS	Nedostatečná alokace na potřebné projekty	A	Konzultace pro žadatele, podpora žadatelů v orientaci v souvisejících výzvách z operačního programu (databáze výzev, kontakty na experty – poradce)
	Neplnění finančního plánu, indikátorů programového rámce	R	Monitoring, komunikace s potenciálními žadateli a příjemci
Žadatel	Jiné preference (nepředložení žádosti)	K	Reálné zhodnocení absorpční kapacity území při zpracování SCLLD, konzultace s potenciálními žadateli
	Nedostatek vlastních zdrojů na předfinancování a spolufinancování (nepředložení žádosti, odstoupení od realizace po schválení žádosti)	K	Reálné zhodnocení absorpční kapacity území při zpracování SCLLD; konzultace pro žadatele (databáze zdrojů pro úvěry, podporu)
	Nezkušenost, obava z administrativní náročnosti (nepředložení žádosti)	R	Konzultace pro žadatele, vzdělávací akce pro příjemce, sdílení příkladů dobré praxe
	Chyby v žádosti, nedostatečně připravené žádosti (nepřijetí žádosti)	R	Konzultace pro žadatele
	Chyby při realizaci - administrativa, finanční postupy apod. (zdržení platby, neproplacení dotace)	R	Konzultace pro žadatele, vzdělávací akce pro příjemce, komunikace s ŘO
	Nesplnění stanovených indikátorů, nedodržení finančního plánu (snížení nebo neproplacení dotace, sankce)	R	Monitoring, komunikace s příjemci, konzultace pro příjemce (od přípravy projektu – reálné zhodnocení závazků)
	Nezajištěná udržitelnost (vrácení dotace)	R	Konzultace pro žadatele – kvalitně zpracované a reálné podnikatelské plány

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Název Specifického cíle strategie CLLD	1.1.1 Kvalitní a dostupná síť zdravotnických a sociálních služeb
Název opatření	ŽIVOT V OBCÍCH
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení CLLD za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi
Popis opatření včetně cíle opatření	Z důvodu efektivity je podpora koncentrována pouze na jednu aktivitu. Opatření je zaměřeno na rozšíření nabídky komunitních služeb pro obyvatele regionu a na vytváření a zkvalitňování zázemí pro poskytování těchto služeb. Cílem je rozšiřování nabídky komunitní sociální práce, a to jak kapacit, tak doplnění o služby, které zatím chybí, tzn. komunitních center a komunitní práce. Důležitou součástí nabídky služeb je zapojení obyvatel – komunit do plánování a chodu komunitních center, prostor otevřených veřejnosti a nabízejících sdílený prostor pro komunitní sociální práci a různé typy aktivit. Cílem budování/vybavování komunitních center je zlepšit sociální situaci členů komunity i komunity jako celku.
Typy projektů	Podpora rozvoje infrastruktury komunitních center Podporované aktivity: výstavba, rekonstrukce a úpravy objektu a zázemí pro poskytování aktivit komunitních center. Nákup objektů, výstavba, stavební úpravy a vybavení veřejných víceúčelových zařízení, určených pro setkávání místních obyvatel s cílem zlepšit sociální situaci členů komunity i komunity jako celku ³ (komunitní, sociální, vzdělávací, kulturní a rekreační aktivity), nákup budov, nákup automobilu , vybavení pro zajištění provozu zařízení. Cílem není budovat kulturní centra nebo prostory pro masovou zábavu. V komunitních centrech mohou být realizovány programy a činnosti v rámci sociálního začleňování mimo režim zákona 108/2006 Sb. Podporované aktivity musí být v souladu s odpovídající výzvou ŘO IROP a budou upřesněny ve výzvě MAS.
Příjemci podpory	Nestátní neziskové organizace; organizační složky státu; příspěvkové organizace organizačních složek státu; kraje; organizace zřizované nebo zakládáné kraji; obce; organizace zřizované nebo zakládáné obcemi; dobrovolné svazky obcí; organizace zřizované nebo zakládáné dobrovolnými svazky obcí; církve; církevní organizace
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou nastavena ve výzvě MAS
Výsledky (indikátory)	5 54 01 Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci 6 75 10 Kapacita služeb a sociální práce

³ Projekty nemohou být zaměřeny na budování/vybavení komunitních center zaměřených pouze na spolkovou činnost nebo kulturní aktivity.

Název Specifického cíle strategie CLLD	1.1.1 Kvalitní a dostupná síť zdravotnických a sociálních služeb
Název opatření	DOSTUPNÁ PÉČE
Vazba na specifické cíle IROP	4.1 Posílení CLLD za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu 2.3 Rozvoj infrastruktury pro poskytování zdravotních služeb a péče o zdraví
Popis opatření včetně cíle opatření	Opatření je zaměřeno na deinstitucionalizaci psychiatrické péče a zlepšení možností pro společenskou integraci a zotavení klinického i sociálního potenciálu duševně nemocných na území MAS, v souladu se Strategií reformy psychiatrické péče. Jako vhodný nástroj bude na základě podrobně zmapovaných potřeb vytvořeno Centrum duševního zdraví (CDZ) a síť navazujících služeb. Mobilní tým tohoto centra bude s příspěvkem z PR IROP vybaven automobilem. Cílem je zvýšení dostupnosti a kvality psychiatrické péče změnou organizace jejího poskytování (prostřednictvím mobilního týmu poskytujícího terénní služby v domácím prostředí pacientů).
Typy projektů	Vybavení mobilních týmů Pořízení automobilů pro terénní služby, vybavení týmů zařízením pro poskytování služeb v domácím prostředí.
Příjemci podpory	Příspěvkové organizace zřizované Ministerstvem zdravotnictví ČR, obce; kraje; dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládáné kraji; organizace zřizované nebo zakládáné obcemi; dobrovolné svazky obcí; organizace zřizované nebo zakládáné dobrovolnými svazky obcí; nestátní neziskové organizace; církve; církevní organizace, obchodní společnosti poskytující veřejnou službu v oblasti zdravotní péče podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, další subjekty poskytující veřejnou službu v oblasti zdravotní péče podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou nastavena ve výzvě MAS
Výsledky (indikátory)	5 78 01 Počet podpořených mobilních týmů 5 74 10 Průměrná délka hospitalizace v institucích dlouhodobé psychiatrické péče

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Název specifického cíle strategie CLLD	1.1.2 Dopravní dostupnost
Název opatření	BEZPEČNÉ CESTY
Vazba na specifické cíle IROP	4.1 Posílení CLLD za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy
Popis opatření včetně cíle opatření	Záměrem fiche je zlepšit kvalitu infrastruktury pro šetrné formy dopravy v regionu, zejména pěší, cyklistickou a veřejnou hromadnou dopravu. Vzhledem k vzrůstající automobilové dopravě, včetně mezinárodního tranzitu, je nutné řešit především bezpečnost úseků v obydlených částech území (průtahy, křižovatky apod.) prostřednictvím budování chodníků, bezpečných přechodů a opatření pro zklidnění dopravy, zvyšovat bezpečnosti cyklistů na místních komunikacích (cyklopruhy, dopravní značení, oddělené stezky apod.).
Typy projektů	Zvyšování bezpečnosti - Rekonstrukce, modernizace a výstavba bezbariérových komunikací pro pěší k zastávkám veřejné hromadné dopravy . - Rekonstrukce, modernizace a výstavba chodníků podél silnic I., II. a III. třídy a místních komunikací, přizpůsobených osobám s omezenou schopností pohybu a orientace, včetně přechodů pro chodce a míst k přecházení, - Rekonstrukce, modernizace a výstavba podchodů nebo lávek pro chodce přes silnice I., II. a III. třídy, místní komunikace, železniční dráhu, přizpůsobených osobám s omezenou schopností pohybu a orientace a navazující bezbariérové komunikace pro pěší - realizace souvisejících prvků zvyšujících bezpečnost železniční, silniční, cyklistické a pěší dopravy Cyklodoprava - Výstavba samostatných stezek pro cyklisty nebo stezek pro cyklisty a chodce se společným nebo odděleným provozem s dopravním značením C8a,b, C9a,b, nebo C10 a,b,, sloužících k doprava do zaměstnání, škol a za službami - Výstavba jízdních pruhů pro cyklisty nebo společných pásů pro cyklisty a chodce v přidruženém pásu s dopravním značením C8a,b, C9a,b, nebo C10 a,b,, sloužících k doprava do zaměstnání, škol a za službami - Realizace liniových opatření pro cyklisty v hlavním dopravním prostoru silnic a místních komunikací v podobě vyhrazených jízdních pruhů pro cyklisty, piktogramových koridorů pro cyklisty nebo vyhrazených jízdních pruhů pro autobusy a jízdní kola, sloužících k dopravě do zaměstnání, škol a za službami Podporované aktivity musí být v souladu s odpovídající výzvou ŘO IROP a budou upřesněny ve výzvě MAS.
Příjemci podpory	Kraje; obce; dobrovolné svazky obcí; organizace zřizované nebo zakládáné kraji; organizace zřizované nebo zakládáné obcemi; organizace zřizované nebo zakládáné dobrovolnými svazky obcí; provozovatelé dráhy nebo drážní dopravy podle zákona č. 266/1994 Sb.
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou nastavena ve výzvě MAS
Výsledky (indikátory)	7 51 20 Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě 7 50 01 Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě 7 61 00 Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras (km) 7 63 10 Podíl cyklistiky na přepravních výkonech

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

7 64 01 Počet parkovacích míst pro jízdní kola

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Název Specifického cíle strategie CLLD	2.1.1 Vzdělávání pro budoucí pracovní uplatnění
Název opatření	MODERNIZACE ŠKOL
Vazba na specifický cíl IROP	4.1 Posílení CLLD za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení
Popis opatření včetně cíle opatření	Cílem opatření je zlepšit zázemí pro vzdělávání dětí, mládeže i dospělých v regionu MAS s ohledem na jejich specifické potřeby. Zřizovatelé škol mají v hospodářsky slabé oblasti jen malou možnost zkvalitnit vybavení škol. To má negativní vliv na vyučování v oblasti klíčových kompetencí. Pro děti a studenty se tak omezuje možnost kvalitní přípravy na další vzdělávání a jejich kariérní vyhlídky se snižují. Pro dospělé adepty celoživotního vzdělávání je pak potřebné rozšiřování kvalifikace obtížně dostupné. Území je tak ještě více ohroženo dalším zhoršováním socioekonomické situace.
Typy projektů	Infrastruktura základních škol - Stavby a stavební práce spojené s výstavbou infrastruktury základních včetně vybudování přípojky pro přivedení inženýrských sítí - Rekonstrukce a stavební úpravy stávající infrastruktury (včetně zabezpečení bezbariérovosti dle vyhlášky č. 398/2009 Sb.) - Nákup pozemků a staveb (nemovitostí) - Pořízení vybavení budov a učeben - Pořízení kompenzačních pomůcek - Zajištění vnitřní konektivity škol a připojení k internetu. Podpora může být poskytnuta na podporu infrastruktury škol a školských zařízení pro základní vzdělávání podle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů, zapsaných v Rejstříku škol a školských zařízení k datu vyhlášení výzvy MAS ve vazbě na - klíčové kompetence⁴, - budování bezbariérovosti škol, - rozšiřování kapacit kmenových učeben (ve správním obvodu ORP, ve kterém se nachází sociálně vyloučená lokalita). Projektové záměry musí být v souladu s Místním akčním plánem vzdělávání. Infrastruktura středních škol (stejně typy projektů jako u základních škol). Podpora může být poskytnuta na podporu infrastruktury škol a školských zařízení pro střední vzdělávání (včetně víceletých gymnázií) podle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů, zapsaných v Rejstříku škol a školských zařízení k datu vyhlášení výzvy MAS ve vazbě na - klíčové kompetence⁵, - budování bezbariérovosti škol, - rozšiřování kapacit kmenových učeben (ve správním obvodu ORP, ve kterém se nachází sociálně vyloučená lokalita). Projektové záměry musí být v souladu s Krajským akčním plánem vzdělávání. Podporované aktivity musí být v souladu s odpovídající výzvou ŘO IROP a budou upřesněny ve výzvě MAS.
Příjemci podpory	Školy a školská zařízení v oblasti základního a středního vzdělávání, další subjekty podílející se na realizaci vzdělávacích aktivit; kraje; organizace zřizované nebo zakládané kraji; obce; organizace zřizované nebo zakládané obcemi; nestátní neziskové organizace; církve; církevní organizace; organizační složky státu;

⁴ Klíčové kompetence: komunikace v cizích jazycích, technické a řemeslné obory, přírodní vědy, schopnost práce s digitálními technologiemi

⁵ Klíčové kompetence: komunikace v cizích jazycích, technické a řemeslné obory, přírodní vědy, schopnost práce s digitálními technologiemi

	příspěvkové organizace organizačních složek státu.
Minimální a maximální výše způsobilých výdajů	Minimální a maximální výše způsobilých výdajů bude nastavena ve výzvě MAS.
Principy preferenčních kritérií	Preferenční kritéria budou nastavena ve výzvě MAS
Výsledky (indikátory)	5 00 01 Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení
	5 00 00 Počet podpořených vzdělávacích zařízení
	5 00 30 Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

7.1.3 Programový rámec OPZ

OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST

Návaznost programového rámce na opatření OPZ

Komunitně vedený místní rozvoj je v rámci OPZ realizován v investiční prioritě 2.3 a jejím specifickém cíli 2.3.1 „Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech“.

SCLLD *Frýdlantsko 2020* je zpracována pro území ORP Frýdlant, kde jsou zmapovány sociálně vyloučené lokality a dlouhodobá nezaměstnanost a sociální vyloučení jsou jedním z nejvýznamnějších problémů území, a to dlouhodobě a se zhoršujícím se trendem. Realizace SCLLD chce přispět ke zmírnění tohoto trendu a aktivizovat místní komunitu k hledání místních a udržitelných řešení.

Synergie s dalšími programy

Navrhovaná opatření mají synergické vazby zejména s programovým rámcem IROP (investice do zázemí pro poskytování služeb, sociální podnikání a dalších souvisejících aktivit), PRV (podpora vzniku a zachování pracovních příležitostí), a OP VVV, kde je téma řešeno v MAP a ve spolupráci se školami a dalšími místními aktéry i v komunikaci s krajskou úrovní (KAP, RSK). Konkrétní souvislosti jsou popsány v jednotlivých opatřeních programového rámce.

Návaznost řešených opatření na analytickou část SCLLD

Komunitní a sociální práce

➔ SWOT analýza: Živé vesnice a města

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Prostor pro další růst počtu obyvatel (volný bytový fond, rezervy pro bytovou výstavbu v ÚP) Komunitní plán sociálních služeb Programy poradenství a péče POSEC, kvalitní činnost OSP Frýdlant Obor sociální činnost na SŠHL Tradiční spolková činnost Pozitivní zkušenosti se zapojením veřejnosti do plánování a rozhodování	Sociálně vyloučené lokality Nesystematická práce s menšinami, chybí koordinátoři Špatný stav bytového fondu a bytových domů Krátkodobé financování sociálních služeb neumožňuje rozvinout systematickou nabídku Menší zájem o aktivní občanskou angažovanost a jednání zastupitelstev Nízká míra spolupráce neziskových organizací a občanských iniciativ Omezené fungování občanské poradny Možnost snadného sledování novinek z obcí
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Zabezpečení podmínek pro děti a mládež, rodiny s dětmi Dostupné zdravotnické a sociální služby Terénní sociální a zdravotní služby s kvalitní základnou, profesionální služby poskytované v domácnostech Výstavba sociálních bytů v obcích (startovací a prostupné bydlení) Využití knihoven jako komunitních center Spolupráce spolků a občanských aktivit Zapojování veřejnosti do plánovacích a rozhodovacích procesů na místní úrovni	Odchod obyvatel v produktivním věku a mladých lidí, vylidňování obcí Vznik dalších sociálně vyloučených lokalit Krátkodobá, nesystematická podpora sociálních služeb Ekonomický tlak, vyjíždka za prací – nedostatek aktivních osobností, kapacit Potlačování role a významu občanských iniciativ a neziskových organizací Prohlubování rozdílů mezi prosperujícími centrálními a znevýhodněnými periferními oblastmi

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Práce na Frýdlantsku**SWOT analýza: Živé vesnice a města**

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
	Sociálně vyloučené lokality
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Využití potenciálu a návštěvnosti území Podpora růstu vzdělanosti obyvatel Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování Napojení menších obcí na rychlý internet Podpora nabídky služeb (mezisektorová spolupráce)	Odchod obyvatel v produktivním věku a mladých lidí, stárnutí populace Dojíždka za prací, vylidňování obcí během dne Ohrožení přírodních hodnot území nešetrným využíváním

SWOT analýza: Práce a vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Příklady dobré praxe (sociálně odpovědná firma, zemědělské farmy) Zázemí a odborné předměty SŠHL, praxe v podnicích	Nevyhovující doprava (stav silnic, sezónní sjízdnost) Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil ve specializované výrobě a službách Dlouhodobý nedostatek pracovních příležitostí Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob Slabší úroveň absolventů škol
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Vzdělávací kurzy (moderní výrobní postupy, standardy služeb, jazyky, specifické dovednosti) Spolupráce místních výrobců a poskytovatelů služeb – místní řetězce Jazykové vzdělávání (škola, třídy, kurzy) Orientace na celoživotní vzdělávání, využití škol pro vzdělávání osob třetího věku Prezentace firem na akcích pro studenty, aktivní nabídka praxí včetně zázemí Zřízení inovačního centra, podnikatelského inkubátoru ve spolupráci s místními firmami	Snížení konkurenceschopnosti pracovní síly Nerentabilita služeb a podnikání Nedostatečná výuka jazyků sousedních zemí Prohloubení izolovanosti Frýdlantského výběžku, nedostatečná schopnost komunikace v jazycích sousedních zemí omezí možnost pracovního uplatnění absolventů

Inovativní podnikání**SWOT analýza: Živé vesnice a města**

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Dobrý stav silnic I. třídy Dopravní obslužnost	Sociálně vyloučené lokality Dojíždka za prací Špatný stav silnic III. třídy a místních komunikací, zhoršená dostupnost v zimním období
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Využití potenciálu návštěvnosti území Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování Podpora nabídky služeb (mezisektorová spolupráce)	Stěhování obyvatel do lépe vybavených oblastí Dojíždka za prací Zhoršení dopravní obslužnosti venkovských oblastí Ohrožení přírodních hodnot území nešetrným využíváním

SWOT analýza: Práce a vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Zázemí a odborné předměty SŠHL, praxe v podnicích	Nevyhovující doprava (stav silnic, sezónní sjízdnost) Zastaralá technická infrastruktura podniků Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil ve

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	specializované výrobě a službách Dlouhodobý nedostatek pracovních příležitostí Vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob Slabý místní kapitál, horší dostupnost úvěrů Slabší úroveň absolventů škol
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Inovativní podniky včetně sociálních podniků s kvalitními podnikatelskými a ekonomickými plány Zřízení inovačního centra, podnikatelského inkubátoru ve spolupráci s místními firmami	Nerentabilita služeb a podnikání Vliv konkurence průmyslových zón v Liberci

Rodiče a děti

SWOT analýza: Živé vesnice a města

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Obor sociální činnost na SŠHL	Dojíždka za prací – vyklidňování obcí během dne
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Zabezpečení podmínek pro děti a mládež, rodiny s dětmi Spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování	Odchod obyvatel v produktivním věku a mladých lidí Stěhování obyvatel do lépe vybavených oblastí Dojíždka za prací – vyklidňování obcí během dne Vznik dalších sociálně vyloučených lokalit, ubytoven pro sociálně slabé, přistěhování dalších skupin sociálně slabých a jejich migrace v území Ekonomický tlak, vyjíždka za prací – nedostatek aktivních osobností, kapacit

SWOT analýza: Práce a vzdělávání

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Příznivá věková struktura obyvatel Stabilizovaná síť škol a školských zařízení, ZUŠ a DDM	Zvyšující se provozní náklady škol
PŘÍLEŽITOSTI	OHROŽENÍ
Pružnější reakce na poptávku po místech ve školách	Snížení konkurenceschopnosti pracovní síly Zvyšující se provozní náklady škol, striktní provozní normy

Koordinovaný přístup k sociálnímu začleňování

Svazek obcí Mikroregion Frýdlantsko se přihlásil ke spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ), pro pět původně přihlášených obcí byla zpracována situační analýza, 8 obcí se aktivně podílelo na činnosti Lokálního partnerství a zapojilo se do Strategického plánu sociálního začleňování (SPSZ) a jejich zastupitelstva schválila Memorandum o spolupráci a dokument SPSZ.

Projektové záměry, zaměřené na sociální služby, sociální bydlení, prevenci kriminality, komunitní práci, sociální podnikání a další oblasti, jsou zahrnuty do SPSZ a v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL) mohou být podpořeny z OPZ, IROP a OP VVV. SPSZ byl schválen v listopadu 2015 a projekty, projednané v jednotlivých pracovních skupinách, jsou připravovány k realizaci v rámci výzvy č. 42 OP Zaměstnanost, vyčleněných alokací příslušných výzev IROP a OP VVV. Realizace projektů je naplánována na období 2016 – 2018. Během období 2017 – 2018 bude pro území připravena exit-strategie.

MASiF se aktivně podílel na činnosti Lokálního partnerství a společně s ASZ ve formě **Memoranda o spolupráci** vymezili oblasti podpory území tak, aby nedocházelo k překryvům, ale naopak byly dostupné prostředky využity k maximální a účelné podpoře území.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

Analýza rizik pro Programový rámec OP Zaměstnanost

Celková analýza rizik souvisejících s implementací SCLLD včetně opatření k jejich redukci nebo eliminaci je popsána v Příloze 4 (Analýza rizik).

Pro programový rámec OP Zaměstnanost jsou popsána specifická rizika, která hodnotíme zjednodušeně ve třech skupinách: **A** – akceptovatelné riziko, **R** – redukovatelné riziko, **K** – kritické riziko. Zejména pro rizika skupiny **R** a **K** uvádíme odpovídající kroky k řešení. Nezbytné kroky k eliminaci rizik skupiny **K** probíhaly už při zpracování SCLLD.

<i>Původ</i>	<i>Popis rizika</i>	<i>Hodnocení</i>	<i>Řešení – eliminace nebo odvrácení rizika</i>
MAS	Nedostatečná alokace na potřebné projekty	A	Konzultace pro žadatele, podpora žadatelů v orientaci v souvisejících výzvách z operačního programu (databáze výzev, kontakty na experty – poradce)
	Neplnění finančního plánu, indikátorů programového rámce	R	Monitoring, komunikace s potenciálními žadateli a příjemci
Žadatel	Jiné preference (nepředložení žádosti)	K	Reálné zhodnocení absorpční kapacity území při zpracování SCLLD, konzultace s potenciálními žadateli
	Nezkušenost, obava z administrativní náročnosti (nepředložení žádosti)	R	Konzultace pro žadatele, vzdělávací akce pro příjemce, sdílení příkladů dobré praxe
	Chyby v žádosti, nedostatečně připravené žádosti (nepřijetí žádosti)	R	Konzultace pro žadatele
	Chyby při realizaci - administrativa, finanční postupy apod. (zdržení platby, neproplacení dotace)	R	Konzultace pro žadatele, vzdělávací akce pro příjemce, komunikace s ŘO
	Nesplnění stanovených indikátorů, nedodržení finančního plánu (snížení nebo neproplacení dotace, sankce)	R	Monitoring, komunikace s příjemci, konzultace pro příjemce (od přípravy projektu – reálné zhodnocení závazků)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Opatření PR OPZ	KOMUNITNÍ A SOCIÁLNÍ PRÁCE
Opatření SCLLD	1.1.1.1 Integrace zdravotně postižených a sociálně znevýhodněných osob
Vazba na SC 2.3.1 OPZ	Opatření vychází z potřeb zmapovaných v analýze a navazuje zejména na oblast <i>Podpora komunitní sociální práce a komunitních center jako prostředků sociálního začleňování nebo prevence sociálního vyloučení</i>, v menší míře také na oblast <i>Podpora sociálního začleňování (Sociální služby a Další programy a činnosti v oblasti sociálního začleňování)</i>. V oblasti sociálních služeb bude rozsah podporovaných oblastí nižší, protože potřebné služby budou podporovány v jiných projektech, resp. financovány z jiných zdrojů Programový rámec proto bude zaměřen především na financování aktivit v oblastech (řazeno dle priorit PR): Komunitní centra a komunitní sociální práce: MAS plánuje podpořit vznik komunitního centra ve Frýdlantě jako spádové obci území. Další programy a činnosti v rámci sociálního začleňování (nad rámec zákona č. 108/2006 Sb.), zejména programy přispívající k sociálnímu začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení (např. vzdělávání v oblasti finanční gramotnosti, posilování rodičovských kompetencí apod.). Ve vazbě na opatření programového rámce IROP Dostupná péče mohou být podpořeny i aktivity a programy sekundární a terciární prevence pro osoby s chronickým duševním onemocněním. Sociální služby v souladu se zákonem 108/2006 Sb. budou podporovány jen v případě navýšení alokace programového rámce (přesun prostředků z důvodu nečerpání jiných aktivit tohoto opatření nebo jiných opatření), a to zejména z důvodu možnosti využití jiných finančních zdrojů mimo SCLLD.
Cíl opatření	Cílem opatření je aktivizace - posilování kompetencí osob ze sociálně vyloučených lokalit nebo oblastí ohrožených sociálním vyloučením k řešení vlastní nepříznivé situace cestou vybudování alespoň 1 komunitního centra s kapacitou 30 osob. Dalším cílem je prostřednictvím dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování (nad rámec zákona č. 108/2006 Sb.) zlepšit situaci znevýhodněných osob v území MAS Potřebnost těchto aktivit a služeb je zmapována v analýze (kap. 2.1, zejména 2.1.2, 2.1.4).
Popis provázanosti navrhovaných opatření, včetně provázanosti na ostatní operační programy	Provázanost projektů realizovaných z daného opatření je především na programový rámec Integrovaného operačního programu SCLLD, kdy v rámci opatření 3 Kvalita a dostupnost sociálních služeb je vybudována infrastruktura pro poskytování sociálních služeb a doprovodných programů. Toto opatření přímo vychází z IROP z prioritní osy 4 Komunitně vedený místní rozvoj, specifického cíle 4.1 Posílení komunitně vedeného místního rozvoje - za účelem zvýšení kvality života ve venkovských oblastech a aktivizace místního potenciálu. PR IROP/opatření 3 Kvalita a dostupnost sociálních služeb podporuje sociální služby a zvyšují sociální inkluzi. Opatření se zaměřuje na investiční část podpory (např. nákup zařízení a vybavení a stavební úpravy, které vytvoří podmínky pro kvalitní poskytování sociálních služeb, obnovu a zkvalitnění materiálně-technické základny stávajících služeb sociální práce s cílovými skupinami) a PR OPZ/opatření 1.1.1.1 se zaměřuje na neinvestiční část podpory projektů. Podle předběžného mapování zájmu potenciálních žadatelů předpokládáme zájem o podporu z IROP a OPZ u různých žadatelů, tzn. podpora z OPZ na provoz komunitního centra není podmíněna předchozí podporou investic do výstavby nebo vybavení komunitního centra z IROP (a naopak), může jít o nezávislé projekty.
Prioritizace navrhovaných opatření	1) Podpora komunitní práce a komunitních center Oblast komunitní sociální práce považujeme za klíčovou pro aktivizaci komunity a podporu a využití místního sociálního kapitálu k řešení lokálních problémů. V území MAS takové zařízení zatím zcela chybí, přestože v jednotlivých obcích proběhly nebo jsou připravovány akce participativního plánování (tvorba vize komunity), které při vhodné a trvalé podpoře mohou být základem pro trvalejší zapojování občanů do řešení životních situací a rozvoje komunit. Opatření bude financováno z alokované částky a v případě

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	navýšení může být rozšířeno. Komunitní sociální práci považujeme za zásadní nástroj aktivizace obyvatel a podpory přístupu „pomoc musíme hledat především sami u sebe a společně“. 2) Podpora dalších programů a činností v rámci sociálního začleňování V území byl zmapován potenciál, zatím však potenciální příjemci nemají zkušenosti s čerpáním prostředků z ESI fondů nebo potřebují nejdříve investovat do infrastruktury. Očekáváme proto pomalejší nástup čerpání, případné navýšení alokace je zde však možné. Opatření bude financováno z alokované částky a v případě navýšení může být rozšířeno. 3) Rozvoj sociálních služeb na území MAS Podle mapování situace budou poskytovatelé služby hradit převážně ze zdrojů mimo SCLLD. Opatření bude financováno pouze v případě navýšení alokace, s cílem udržet nebo rozšířit poskytované služby. V IP Libereckého kraje bude podporován vznik a poskytování služeb nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a sociálně aktivizačních služeb (realizace 2017 – 2019). V KPSVL byla stanovena cílená podpora zejména pro terénní a odborné sociální poradenství, poskytovatelé služeb se obracejí přímo do výzev OP Zaměstnanost. Pro většinu obcí v území zatím není zpracován komunitní plán sociálních služeb a zejména v menších obcích je problematické vyjednávání podílu na poskytovaných službách. Do vyjasnění situace (zpracování komunitního plánu – předpokládá se v letech 2017 – 18) proto MAS neplánuje podporu sociálních služeb v souladu se zákonem č. 201/2006 Sb., resp. uvažuje o ní pouze v souvislosti s případným navýšením alokace. Případné projekty v oblasti sociálních služeb budou prozatím monitorovány a shromažďovány v zásobníku projektů.
Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán	Aktivita 1) První výzva bude vyhlášena v roce 2018, očekáváme upřesnění potřeb území po zpracování Komunitního plánu sociálních služeb. Očekáváme 3-leté projekty. Aktivita 2) Výzva bude vyhlášena podle potřeb v roce 2018. Očekáváme 3-leté projekty. Aktivita 3) Výzva bude vyhlášena podle potřeb zmapovaných v KPRSS (ve finančním plánu a plánu indikátorů neuvedeno, případná změna je závislá na výši alokace).
Popis možného zaměření projektů	Projekty mohou být zaměřeny na 1) Podporu komunitní sociální práce a komunitních center: jde například o • činnost komunitního centra ve spádové obci území, zapojování osob z cílových skupin do plánování, rozhodování a přímé realizace aktivit v oblasti sociálního bydlení, vzdělávání, zaměstnávání, prosazování práv apod. • činnost komunitního sociálního pracovníka při zapojování členů komunity do plánování rozvoje lokality • příprava a vedení participativních procesů v oblasti komunitní sociální práce • realizace dalších aktivit (např. kulturní, výchovně/vzdělávací, environmentální aktivity, podpora dobrovolnictví a činnosti neformálních občanských iniciativ) 2) Další programy a činnosti v rámci sociálního začleňování mimo režim zákona 108/2006 Sb.: mohou být podpořeny např. • programy prevence, • asistenční, aktivizační a motivační programy, • aktivity zaměřené na předcházení ekonomické nestability, • výkon sociální práce na území obcí I. typu 3) Poskytování sociálních služeb a činnosti ve prospěch sociálního začleňování v souladu se zákonem 108/2006 Sb., a to zejména • sociálně terapeutické dílny • sociální rehabilitace • další služby a činnosti, které budou jako potřebné zmapovány v komunitním

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	plánu rozvoje sociálních služeb pro území ORP Frýdlant. V rámci jednoho projektu bude možné kombinovat aktivity ze všech tří oblastí. V žádosti o finanční podporu bude žadatel v takovém případě muset tyto činnosti rozlišit, odlišné režimy financování a vykazování nákladů u sociálních služeb a ostatních služeb (nad rámec zákona 108/2006 Sb.) budou muset být rozlišeny i v rozpočtu.
Podporované cílové skupiny	Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené. Podle analýzy území půjde zejména o • osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, • osoby se zdravotním postižením nebo kombinovanými diagnózami, • osoby ohrožené domácím násilím a závislostmi, • osoby ohrožené předlužeností, • osoby ohrožené vícenásobnými riziky.
Typy příjemců podpory	• Nestátní neziskové organizace • MAS • Obce a dobrovolné svazky obcí • Organizace zřizované obcemi nebo kraji • Příspěvkové organizace • Vzdělávací a poradenské instituce • Školy a školská zařízení • Obchodní korporace • OSVČ V případě aktivity 3): • Pouze poskytovatelé sociálních služeb registrovaní podle zákona 108/2006 Sb. O sociálních službách Typy příjemců mohou být specifikovány ve výzvě podle jednotlivých aktivit.
Absorpční kapacita MAS	Potenciál pro rozvoj služeb shledáváme v oblasti komunitní sociální práce a komunitních center. V území působí min. 10 nestátních neziskových organizací a 3 církevní organizace, které tyto služby dosud poskytují s místní působností a v případě podpory mohou své působení rozšířit. Vzhledem k potřebě koncentrace prostředků a výši alokace předpokládáme podporu programů pro cca 60 uživatelů z cílových skupin. Sociální služby jsou v území poskytovány 15 příspěvkovými a neziskovými organizacemi, z nichž některé mají sídlo mimo území (v Liberci, České Lípě apod.) a jejich kapacita je limitovaná dojížděním pracovníků poskytujících služby. Zároveň bude poskytování nejpotřebnějších služeb (NZDM a SAS) podpořeno z IP Libereckého kraje, terénní služby a programy prevence budou podporovány v rámci KPSVL, předpokládáme proto uspokojení potřeb území ze zdrojů mimo SCLLD. Výzvy v opatření jsou plánovány až na rok 2018, kdy v území ukončí působnost Agentura pro sociální začleňování. Podpora ze SLLD naváže na zahájené aktivity a dosavadní činnost Lokálního partnerství.
Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OP Z	Rovné příležitosti a ochrana před diskriminací: pozitivní (opatření je přímo zaměřeno na podporu znevýhodněných skupin, cílem opatření je zlepšit příležitosti znevýhodněných osob začlenit se do společnosti a obhajovat své potřeby a zájmy, zlepšit dostupnost služeb pro znevýhodněné osoby) Rovnost mužů a žen: neutrální Udržitelný rozvoj: neutrální
Principy pro určení preferenčních kritérií	Obecné principy: • Účelnost • Potřebnost • Efektivita • Soulad s horizontálními principy

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	• Proveditelnost • Spolupráce Kromě nich se uplatní a) Věcná a hodnotící kritéria vycházející z podmínek OP Zaměstnanost b) Specifická místní kritéria pro oblast zaměstnanosti (týká se projektů realizovaných v obcích zapojených do KPSVL a v období do roku 2018): projekt musí být v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování. Konkrétní preferenční kritéria budou upřesněna ve výzvě. MAS do kritérií hodnocení zahrne aspekty kvality projektů dle Metodického pokynu pro řízení výzev, hodnocení a výběru projektů 2014-2020, před vyhlášením výzev bude MAS kritéria hodnocení konzultovat s ŘO.
Indikátory MI výstupu	5 51 02 Počet podpořených komunitních center
	6 00 00 Celkový počet účastníků
	6 70 01 Kapacita podpořených služeb
	6 70 10 Využívání podpořených služeb
MI výsledku	6 73 10 Bývalí účastníci projektů, u nichž intervence formou sociální práce naplnila svůj účel
	6 73 15 Bývalí účastníci projektů v oblasti sociálních služeb, u nichž služba naplnila svůj účel

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Opatření PR OPZ	PRÁCE NA FRÝDLANTSKU
Opatření SCLLD	2.3.1.1 Dostupnější práce na Frýdlantsku
Vazba na SC 2.3.1 OP Z	Opatřením podporované aktivity přispějí ke snížení lokální nezaměstnanosti, k lepšímu využití ekonomického potenciálu venkova, zlepšení spolupráce všech místních aktérů při řešení problémů lokální zaměstnanosti. Vazba je zejména na aktivity: podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni, podpora spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti a poradenství pro získání zaměstnání.
Cíl opatření	Cílem opatření je zvýšení zaměstnanosti cílových skupin, a to zejména cestou podpory a vzdělávání, zahájení podnikatelské činnosti a podpory spolupráce partnerů na trhu práce (Úřad práce, min. 3 místní zaměstnavatelé). Předpokládáme zapojení min. 40 osob do vzdělávacích a podpůrných programů, z nichž až 10 osobám poskytnutá podpora umožní vstoupit na trh práce.
Vazba na další opatření v PR OP Z nebo PR IROP	Aktivity v rámci opatření mohou navazovat na aktivity opatření 2.2.2.3 Podpora rozvoje sociálního podnikání - INOVATIVNÍ PODNIKÁNÍ (podpora pracovníků sociálního podniku – motivace a poradenství pro zaměstnance), aktivity budou souběžné (může jít o různé žadatele). Vazbu na opatření 4.1 IROP nepředpokládáme, analýza potřeb a potenciálních žadatelů neukazuje na potřebu investovat do infrastruktury.
Prioritizace navrhovaných opatření	Opatření má vysokou prioritu vzhledem k situaci území s nižší mírou vzdělanosti obyvatel, nedostatkem pracovních příležitostí a výskytem sociálně vyloučených lokalit. Pro cílové skupiny je významná zejména místní dostupnost programů (bez dojíždění do Liberce).
Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán	Plánujeme vyhlášení 1. výzvy v roce 2017, zahájení realizace od června 2018, na základě vyhodnocení výsledků a jejich příspěvku k cílům programového rámce pak vyhlášení 2. výzvy v roce 2020, s realizací od roku 2021. Předpokládáme 2 – 3 leté projekty.
Popis možných zaměření projektů	Projekty mohou být zaměřeny na • zvyšování uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo osob sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce (vzdělávací kurzy zaměřené na rozvoj základních kompetencí pro snazší uplatnění na trhu práce, zejména PC kurzy, rozvoj finanční gramotnosti, soft skills, podpora čtenářské a numerické gramotnosti apod.) s tím, že vzdělávání bude realizováno co nejbližší k bydlišti cílových skupin a bude doprovázené individuálně poskytovanými službami typu dluhové, rodinné, psychologické nebo bytové poradenství, • job kluby (poradenské programy zaměřené na motivaci a aktivizaci účastníků k uplatnění na trhu práce) • podporu zahájení podnikatelské činnosti (poradenství a vzdělávání), • podporu spolupráce lokálních partnerů na trhu práce (např. mezisektorová spolupráce zaměřená na místní trh práce), • podporu prostupného zaměstnávání (zejména motivace zaměstnavatelů, doprovodné poradenství a podpora cílových skupin), • tvorbu pracovních míst či zprostředkování zaměstnání.
Podporované cílové skupiny	• Zaměstnanci • Uchazeči o zaměstnání • Zájemci o zaměstnání • Neaktivní osoby • Osoby s nízkou úrovní kvalifikace
Typy příjemců podpory	• Nestátní neziskové organizace včetně MAS • Obce a dobrovolné svazky obcí • Vzdělávací a poradenské instituce

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	• Školy a školská zařízení • Obchodní korporace • OSVČ Typy příjemců mohou být specifikovány ve výzvě podle jednotlivých aktivit
Absorpční kapacita MAS	Absorpční kapacita MAS je na jednu stranu určena vysokou mírou nezaměstnanosti, včetně dlouhodobé, existencí sociálně vyloučených lokalit na území MAS, vzhledem k zaměstnanosti se negativně se projevuje také horší dopravní dostupnost (území není atraktivní pro nové podniky) a nízká průměrná vzdělanost. Na druhou stranu je limitována těmito faktory: • Sociální situace potenciálních cílových skupin – zadlužení funguje jako demotivační faktor, dlouhodobá nezaměstnanost způsobila zhoršení pracovních návyků. • Nabídka projektů na podporu zaměstnanosti Úřadu práce, zaměstnávání VPP při obcích a městech pravděpodobně sníží zájem cílových skupin o opatření nabízené v rámci SCLLD. V území působí jako poskytovatel služeb v oblasti zaměstnanosti pobočka Úřadu práce (vlastní projekty ÚP) a nejméně 2 neziskové organizace poskytující dlouhodobé programy, zatím většinou jako dodavatelé v projektech Úřadu práce. Tyto organizace mají zkušenosti s přípravou a realizací programů i dostatečnou kapacitu na přípravu a realizaci vlastních projektů pro území MAS.
Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OP Z	Rovné příležitosti a ochrana před diskriminací: neutrální Rovnost žen a mužů: neutrální Udržitelný rozvoj: neutrální
Principy pro určení preferenčních kritérií	Obsahové principy: • Účelnost • Potřebnost • Efektivita • Soulad s horizontálními principy • Proveditelnost • Spolupráce Kromě nich se uplatní • Věcná a hodnotící kritéria vycházející z podmínek OP Zaměstnanost • Specifická místní kritéria pro oblast zaměstnanosti: projekt musí být v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování MAS do kritérií hodnocení zahrne aspekty kvality projektů dle Metodického pokynu pro řízení výzev, hodnocení a výběru projektů 2014-2020, před vyhlášením výzev bude MAS kritéria hodnocení konzultovat s ŘO.
Monitorovací indikátory výstupů	6 00 00 Celkový počet účastníků
Monitorovací indikátory výsledků	6 28 00 Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou v zaměstnání, a to i OSVČ 6 29 00 Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ 6 31 00 Účastníci ve věku 54 let, zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ 6 32 00 Znevýhodnění účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ 6 26 00 Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti 6 27 00 Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Opatření PR OPZ	INOVATIVNÍ PODNIKÁNÍ
Opatření SCLLD	2.2.2.3 Podpora rozvoje sociálního podnikání
Vazba na SC 2.3.1 OP Zaměstnanost	Opatření navazuje na oblast 4 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání, zejména 4.1 Integrovaný sociální podnik. Na území MAS dosud nepůsobí žádný sociální podnik a vzhledem k charakteristice území (vysoká nezaměstnanost, nedostatek pracovních příležitostí zejména pro osoby s nízkým vzděláním a nedostatečnou kvalifikací) má sociální podnik potenciál přispět ke zlepšení situace.
Cíl opatření	Opatření je zaměřeno na podporu sociálního podnikání, které je jednou z možností podpory zaměstnanosti v hospodářsky slabé oblasti s malou nabídkou pracovních příležitostí, zhoršenou dostupností z vnitrozemí a s nízkou průměrnou vzdělaností obyvatel. Tato znevýhodnění dlouhodobě snižují konkurenceschopnost pracovní síly a přispívají k vysoké míře nezaměstnanosti. V souvislosti s nabídkou pracovních příležitostí pro mobilní část obyvatel, která odvádí aktivnější část obyvatel z území, zbývá v obcích skupina obyvatel, pro které může být sociální podnik jednou z mála možností uchování pracovních příležitostí. Vzhledem k tradičnímu zaměření regionu a k úrovni a typickému oboru vzdělání předpokládáme, že zájemci o sociální podnikání budou své podnikatelské plány směřovat do oblasti textilní výroby. Cílem je podpořit uplatnění znevýhodněných osob na trhu práce.
Vazba na další opatření v PR OP Z nebo PR IROP	Opatření má vazbu na další opatření programového rámce OP Zaměstnanost PRÁCE NA FRYDLANTSKU, zaměřené na podporu vzdělávacích programů (motivace, získání nebo udržení pracovních návyků apod.) pro shodné cílové skupiny. Vazba na opatření 4.1 IROP není: nebyl zjištěn zájem potenciálních žadatelů o investice do infrastruktury sociálního podniku, MAS proto nepřipravila odpovídající programový rámec v IROP.
Prioritizace navrhovaných opatření	Opatření bude financováno z OP Z Plánovaná alokace 5 mil. Kč může být v případě dostupných prostředků navýšena – jde o prioritní oblast SCLLD. S naplánovanou alokací je možné podpořit 1 podnik, při navýšení alokace (např. při nečerpání jiných opatření a změně finančního plánu) by bylo možné tento počet zvýšit. Vzhledem k vysoké nezaměstnanosti a popsané potřebě podpory lidských zdrojů různorodými formami sociálních služeb považujeme podporu sociálního podnikání za prioritu. V území však nebyl zmapován potenciál podnikatelů, prozatím očekáváme předložení 1 žádosti. Tato situace se však může změnit (např. i na základě intervence jinými opatřeními OP Zaměstnanost v rámci SCLLD) a MAS v takovém případě alokaci navýší.
Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán	Výzva bude vyhlášena v roce 2017 s alokací 5 mil. Kč, předpokládáme čerpání od roku 2018. V případě dostupné alokace může být další výzva vyhlášena v roce 2019. Předpokládáme 2-leté projekty.
Popis možných zaměření projektů	Integrovaný sociální podnik: a) Vytvoření a zachování pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin a pro zaměstnance mimo cílovou skupinu nezbytných pro fungování podniku v souladu s principy sociálního podnikání b) Vzdělávání zaměstnanců z cílových skupin a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu c) Marketing sociálního podniku (např. kampaně na podporu prodeje, reklama) d) Provozování sociálního podnikání = působení podniku na trhu včetně naplňování principů sociálního podnikání v praxi Environmentální sociální podnik: a) Vytvoření a zachování pracovních míst pro zaměstnance z cílových skupin a pro zaměstnance mimo cílovou skupinu nezbytných pro fungování podniku v souladu s principy sociálního podnikání

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	b) Vzdělávání zaměstnanců z cílových skupin a vzdělávání ostatních zaměstnanců sociálního podniku financovaných z přímých nákladů projektu c) Marketing sociálního podniku (např. kampaně na podporu prodeje, reklama) d) Provozování sociálního podnikání = působení podniku na trhu včetně naplňování principů sociálního podnikání v praxi e) Environmentální audity a strategie f) Zajištění péče o děti a další závislé osoby znevýhodněných pracovníků, zajištění dopravy znevýhodněných pracovníků apod
Podporované cílové skupiny	U integračních sociálních podniků jsou cílové skupiny omezeny na osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, a to: 1. Osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR) 2. Osoby se zdravotním postižením - pro účely této aktivity A) podle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: a) posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení v případech, jedná-li se osobu invalidní v I. až III. stupni b) potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení v případě osoby zdravotně znevýhodněné) B) podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: rozhodnutí Úřadu práce ČR o přiznání příspěvku na péči) 3. Osoby v nebo po výkonu trestu - pro účely této aktivity: - osoby, které opustily výkon trestu odnětí svobody, a to do 12 měsíců po opuštění výkonu trestu (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody) - osoby, vykonávající trest odnětí svobody formou domácího vězení (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody) 4. Osoby opouštějící institucionální zařízení - pro účely této aktivity to jsou osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to do 12 měsíců od opuštění zařízení (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení zařízení, které osoba opouští nebo potvrzení domu na půl cesty nebo jiné organizace poskytující sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) 5. Azylanti do 12 měsíců od získání azylu, kteří jsou současně uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o přidělení azylu, potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR) 6. <u>Osoby pečující o jiné závislé osoby</u> – pro účely této aktivity: osoby pečující o osobu mladší 10 let, závislou na péči druhé osoby v I. stupni závislosti nebo pečující o osobu jakéhokoliv věku, která je závislá na péči druhé osoby ve II., III. nebo IV. stupni závislosti a <u>neformální pečovatelé</u> – pro účely této aktivity: osoby vykonávající nezbytnou péči o fyzickou osobu, která se podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení Úřadu práce ČR prokazující dobu poskytování péče). U environmentálních sociálních podniků jsou cílové skupiny omezeny na: 1. Osoby nezaměstnané déle než 5 měsíců (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR) 2. Osoby se zdravotním postižením - pro účely této aktivity A) podle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (způsob doložení

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: a) posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení v případech, jedná-li se osobu invalidní v I. až III. stupni b) potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení v případě osoby zdravotně znevýhodněné) B) podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: rozhodnutí Úřadu práce ČR o přiznání příspěvku na péči) 3. Osoby v nebo po výkonu trestu - pro účely této aktivity: - osoby, které opustily výkon trestu odnětí svobody, a to do 12 měsíců po opuštění výkonu trestu (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody) - osoby, vykonávající trest odnětí svobody formou domácího vězení (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: doklad o výkonu trestu odnětí svobody) 4. Osoby opouštějící institucionální zařízení - pro účely této aktivity to jsou osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, a to do 12 měsíců od opuštění zařízení (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení zařízení, které osoba opouští nebo potvrzení domu na půl cesty nebo jiné organizace poskytující sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) 5. Azylovníci do 12 měsíců od získání azylu, kteří jsou současně uchazeči o zaměstnání evidovanými na Úřadu práce ČR (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o přidělení azylu, potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR) 6. Neaktivní osoby (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: např. potvrzení od pomáhající organizace, čestné prohlášení) 7. Osoby pečující o malé děti (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: rodný list dítěte, dohoda o výkonu pěstounské péče) 8. Uchazeči a zájemce o zaměstnání a neaktivní osoby ve věku 50 a více let (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR, potvrzení od pomáhající organizace, čestné prohlášení) 9. Lidé mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení o vedení v evidenci Úřadu práce ČR, potvrzení od pomáhající organizace, čestné prohlášení) 10. Osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení nebo rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, potvrzení Úřadu práce ČR) 11. <u>Osoby pečující o jiné závislé osoby</u> – pro účely této aktivity: osoby pečující o osobu mladší 10 let, závislou na péči druhé osoby v I. stupni závislosti nebo pečující o osobu jakéhokoliv věku, která je závislá na péči druhé osoby ve II., III. nebo IV. stupni závislosti a <u>neformální pečovatelé</u> – pro účely této aktivity: osoby vykonávající nezbytnou péči o fyzickou osobu, která se podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby (způsob doložení v průběhu realizace projektu při kontrole na místě: potvrzení Úřadu práce ČR prokazující dobu poskytování péče).
Typy příjemců podpory	Pro aktivity sociálního podnikání (aktivita 4) jsou oprávněnými žadateli pouze: a) osoby samostatně výdělečně činné dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění b) obchodní korporace vymezené zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích:

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	Způsob zapojení obcí a svazku obcí do sociálního podnikání je specifikován v příloze č. 6 a č. 7 výzvy OPZ č. 47, a to v komentáři rozpoznávacího znaku 3 b). Mezi oprávněnými žadateli jsou také podnikatelé v zemědělství podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, kteří podle §2e provozují zemědělskou výrobu jako soustavou a samostatnou činnost. c) nestátní neziskové organizace, a to: • obecně prospěšné společnosti zřízené podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech • ústavy dle § 402-418 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník • církevní právnické osoby zřízené podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, pokud poskytují zdravotní, kulturní, vzdělávací a sociální služby nebo sociálně právní ochranu dětí. • spolky dle § 214-302 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník • nadace (§ 306-393) a nadační fondy (§394-401) zřízené podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník Výše uvedené právní formy nestátních neziskových organizací musí v rámci své hlavní činnosti naplňovat veřejně prospěšný cíl, za jehož účelem byly založeny. Svou hospodářskou činnost, spočívající v podnikání nebo v jiné výdělečné činnosti, realizují výhradně jako svou vedlejší činnost. Žadatel je v době podání žádosti min. po dobu 12 měsíců evidován v příslušném rejstříku dle právní formy organizace. Veřejně prospěšná činnost vykonávaná v hlavní činnosti včetně doby existence žadatele musí být ověřitelná z veřejně dostupných zdrojů, kterými se pro potřeby této aktivity rozumí www.justice.cz a v případě církevních právnických osob registr Ministerstva kultury zveřejněný na http://www3.mkcr.cz/cns_internet/.
Absorpční kapacita MAS	Opatření bude podpořeno z OP Z. Vzhledem k tradičnímu zaměření regionu a k úrovni a typickému oboru vzdělání předpokládáme, že zájemci o sociální podnikání budou své podnikatelské plány směřovat do oblasti textilní výroby. V této oblasti působí v sousedním území min. 1 sociální podnik, který plánuje rozšíření na území MAS. V souvislosti s environmentálními prioritami (klíčová oblast Zdravé životní prostředí) by bylo vhodné podpořit i environmentálně orientované podniky (op. 3.2.1.2 a 3.2.2.2), zakládané na stejném principu, zaměřené na konkrétní oblasti zpracování místní produkce včetně odpadů. Tato podpora bude možná pouze v případě navýšení alokace opatření.
Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OP Z	Rovné příležitosti a ochrana před diskriminací: pozitivní (opatření je přímo zaměřeno na podporu znevýhodněných skupin, cílem je zlepšit dostupnost pracovních příležitostí pro cílové skupiny – osoby sociálně vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením, znevýhodněné prostorovou odloučeností, nízkým vzděláním) Rovnost žen a mužů: neutrální Udržitelný rozvoj: neutrální
Principy pro určení preferenčních kritérií	Obsahové principy: • Účelnost • Potřebnost • Efektivita • Soulad s horizontálními principy • Proveditelnost • Spolupráce Kromě nich se uplatní • Věcná a hodnotící kritéria vycházející z podmínek OP Zaměstnanost • Specifická místní kritéria pro oblast zaměstnanosti: projekt musí být v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	Konkrétní preferenční kritéria budou upřesněna ve výzvě. MAS do kritérií hodnocení zahrne aspekty kvality projektů dle Metodického pokynu pro řízení výzev, hodnocení a výběru projektů 2014-2020, před vyhlášením výzev bude MAS kritéria hodnocení konzultovat s ŘO.
Monitorovací indikátory výstupů	6 00 00 Celkový počet účastníků 1 02 12 Počet podpořených již existujících sociálních podniků
Monitorovací indikátory výsledků	1 02 11 Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře, které fungují i po skončení podpory 1 02 13 Počet sociálních podniků vzniklých díky podpoře 6 26 00 Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti 6 27 00 Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ 6 28 00 Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou v zaměstnání, a to i OSVČ 6 29 00 Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ 6 31 00 Účastníci ve věku 54 let, zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ 6 32 00 Znevýhodnění účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Opatření PR OPZ	RODIČE A DĚTI
Opatření SCLLD	2.3.3.1 Zlepšení dostupnosti předškolní a mimoškolní péče o děti
Vazba na SC 2.3.1 OPZ	Opatření navazuje na oblast 5 <i>Podpora prorodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni</i>, a to v oblastech: A) Zařízení péče o děti v době mimo školního vyučování (ranní či odpolední pobyt) B) Příměstské tábory C) Dětské skupiny Konkrétní vymezení podporovaných činností a služeb bude uvedeno ve výzvě MAS. Na základě zmapovaných záměrů předpokládáme žádosti zejména v oblasti Příměstské tábory, případně Zařízení péče o děti v době mimo školního vyučování a Dětské skupiny.
Cíl opatření	Opatření je zaměřeno na snižování bariér dostupnosti pracovních míst a zvyšování konkurenceschopnosti pracovní síly z Frýdlantska, usnadnění návratu žen do zaměstnání po mateřské dovolené. Umožní lepší sladění pracovního a soukromého života díky podpoře institucionálních i neformálních možností péče o děti ve věku předškolním i školním. Cílem je tedy prostřednictvím podpory aktivit v zařízení pro děti předškolního a mladšího školního věku pomoci rodičům – cílové skupině tohoto opatření, zajistit péče o nezletilé děti v době, kdy jsou účastníci v práci, popř. pomoci jim ke vstupu na trh práce. Plánujeme podpořit příměstské tábory s kapacitou min. 15 dětí ve 3-letých projektech. Pokud to alokace umožní, bude možné podpořit další zařízení péče o děti školního nebo předškolního věku.
Vazba na další opatření v PR OPZ nebo PR IROP	Podle zmapovaných záměrů nepředpokládáme investice do zařízení, opatření proto nemá vazbu na opatření 4.1 IROP. Vazba na IP 1.2 OPZ – Rovnost žen a mužů ve všech oblastech, a to i pokud jde o přístup k zaměstnání a kariérní postup, sladění pracovního a soukromého života a podpora stejné odměny za stejnou práci
Prioritizace navrhovaných opatření	Opatření bude financováno z OPZ Na základě zmapovaných záměrů předpokládáme především a v první fázi zejména projekty zaměřené na příměstské tábory, dále případně dětské skupiny a zařízení péče o děti v době mimo školního vyučování. V rámci analýzy byla zaznamenána poptávka po možnostech zajištění hlídání dětí nejmladšího a mladšího školního věku. Předpokládáme nárůst této poptávky i v souvislosti s přípravou zákona o povinném předškolním ročníku. Vzhledem ke zjištěnému zájmu by při navýšení celkové alokace byl prostor i pro navýšení dílčí alokace pro toto opatření.
Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán	Plánujeme vyhlášení 1. výzvy ve 2. polovině roku 2017, čerpání od roku 2018. Očekáváme až 3-leté projekty. Další výzvy mohou být vyhlášeny pouze v případě přesunu prostředků (např. při nečerpání jiných opatření).
Popis možných zaměření projektů	Projekty mohou být zaměřeny na - podporu zařízení, které doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem zařízení (typu školní družiny, klubu), - podporu dětských skupin (vznik a provoz dětských skupin podle zákona č. 247/2014 Sb., transformace v podobě úpravy zařízení, aby vyhovovalo podmínkám zákona) - zajištění péče o děti v době školních prázdnin (příměstské tábory)
Podporované cílové skupiny	- Osoby pečující o malé děti - Osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené Cílové skupiny mohou být rozšířeny dle výzvy řídicího orgánu. Musí být zajištěna vazba na trh práce.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Typy příjemců podpory	• Nestátní neziskové organizace • MAS • Obce a dobrovolné svazky obcí • Organizace zřizované obcemi a kraji • Příspěvkové organizace • Vzdělávací a poradenské instituce • Školy a školská zařízení • Obchodní korporace Typy příjemců mohou být specifikovány ve výzvě podle jednotlivých aktivit. Omezení OSVČ u aktivity Dětská skupina: OSVČ – pokud má zaměstnance, může provozovat DS pro tyto zaměstnance nebo se může spojit s dalšími partnery a provozovat DS podnikovou.
Absorpční kapacita MAS	V rámci zpracování analytické části SCLLD a komunitního projednávání byla zjištěna poptávka po službách zajištění péče o nejmenší a mladší školní děti (celodenní nebo polodenní péče, kluby, příměstské tábory apod.) tak, aby rodiče – zejména matky – mohli hledat lepší uplatnění na trhu práce. Vedle individuálních osob projeví zájem také školy a obce, předpokládáme také zájem firmy s formulovaným programem sociální odpovědnosti. Na území MAS působí potenciální poskytovatelé služeb – 2 mateřská centra, školy a další školská zařízení (např. 2 domy dětí a mládeže). Tito potenciální žadatelé však během mapování absorpční kapacity nebyli dostatečně připraveni na administraci rozsáhlých projektů. Případné vyhlášení dalších výzev (Dětské skupiny, Zařízení péče o děti mimo školní vyučování) proto odložíme až na pozdější období a pro případ navýšení alokace.
Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OP Z	Rovné příležitosti a nediskriminace: neutrální Rovné příležitosti mužů a žen: pozitivní (opatření je přímo zaměřeno na podporu pracovního uplatnění žen pečujících o děti, tzn. na vyrovnání příležitostí žen a mužů) Udržitelný rozvoj: neutrální
Principy pro určení preferenčních kritérií	Obecné principy: • Účelnost • Potřebnost • Efektivita • Soulad s horizontálními principy • Proveditelnost • Spolupráce Kromě nich se uplatní a) Věcná a hodnotící kritéria vycházející z podmínek OP Zaměstnanost b) Specifická místní kritéria pro oblast zaměstnanosti: projekt musí být v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování Konkrétní preferenční kritéria budou upřesněna ve výzvě. MAS do kritérií hodnocení zahrne aspekty kvality projektů dle Metodického pokynu pro řízení výzev, hodnocení a výběru projektů 2014-2020, před vyhlášením výzev bude MAS kritéria hodnocení konzultovat s ŘO.
Monitorovací indikátory výstupů	6 00 00 Celkový počet účastníků 5 00 01 Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení 5 01 00 Počet podpořených zařízení péče o děti předškolního věku
Monitorovací indikátory výsledků	5 01 10 Počet osob využívajících zařízení péče o děti předškolního věku 5 01 20 Počet osob využívajících zařízení péče o děti do 3 let 6 26 00 Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti 6 27 00 Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	6 28 00 Znevýhodnění účastníci, kteří po ukončení své účasti hledají zaměstnání, jsou v procesu vzdělávání/odborné přípravy, rozšiřují si kvalifikaci nebo jsou v zaměstnání, a to i OSVČ
	6 29 00 Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ
	6 31 00 Účastníci ve věku 54 let, zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

7.1.4 Programový rámec OP VVV

OPERAČNÍ PROGRAM VÝZKUM, VÝVOJ A VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání neumožňuje realizaci komunitně vedeného místního rozvoje na stejném principu jako Program rozvoje venkova, Integrovaný regionální operační program a OP Zaměstnanost. Připouští animaci území, v níž se z metody Leader uplatní zejména principy rozvoje zdola nahoru (formulace cílů na základě místních podmínek a potřeb), síťování a spolupráce.

Při zpracování analytické části SCLLD i hlubším průzkumu území v rámci přípravy Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání vyplynuly pro území Frýdlantska tyto základní body:

- průměrná vzdělanost je v území MAS nižší, než je krajský a republikový průměr,
- vysoká nezaměstnanost (často generační) vytváří prostředí, které nemotivuje ke vzdělání,
- převaha průmyslových podniků s výrobními programy s nízkou přidanou hodnotou nemotivuje absolventy škol k dalšímu vzdělávání, zároveň však podniky pociťují nedostatek zaměstnanců středního a vyššího managementu,
- omezené kapacity pedagogických pracovníků škol neumožňují další rozšíření nabídky mimoškolních a zájmových aktivit, což venkovské školy handicapuje vůči školám ve městech.

➡ SWOT analýza **Práce a vzdělávání**:

Silné stránky

- Stabilizovaná síť škol a školských zařízení, střední školy ve Frýdlantě, ZUŠ a DDM
- Zkušenosti škol s projekty

Slabé stránky

- Zvyšující se provozní náklady škol
- Nedostatečná výuka jazyků, hlavně sousedních zemí
- Vybavení škol (digitální technologie, specializované učebny a dílny)
- Slabší úroveň absolventů škol

Příležitosti

Jazykové vzdělávání (škola, třídy, kurzy)

- Pružnější reakce na poptávku po místech ve školách všech stupňů
- Orientace na celoživotní vzdělávání, využití škol pro vzdělávání třetího věku
- Využití přírodního, historického a kulturního dědictví ve výuce – místně zakotvené učení
- Společné projekty se školami a servisními vzdělávacími agenturami v Německu a Polsku

Ohrožení

- Nezáměr žáků a rodičů (jiné priority), nedostatek učitelů
- Prohloubení izolovanosti Frýdlantského výběžku, nedostatečná schopnost komunikace v jazycích sousedních zemí omezí možnosti pracovního uplatnění absolventů
- Zvyšující se provozní náklady škol, striktní provozní normy
- Nezáměr škol (jiné priority)

Cíle MAS Frýdlantsko v oblasti vzdělávání a školství:

Klíčová oblast 2: **Vzdělávání a práce**

Strategie 2.1: Vzdělávání pro budoucí pracovní uplatnění

Specifický cíl 2.1.1 Rozvoj kapacit pro moderní vyučování

Opatření 2.1.1.1 Posílení inkluze a inkluzivního vzdělávání

Opatření 2.1.1.2: Zlepšení podmínek škol pro vyučování, zejména v klíčových kompetencích

Opatření 2.1.1.3: Podpora projektového vyučování

Opatření 2.1.1.4: Zvýšení atraktivity pedagogické profese na Frýdlantsku

Specifický cíl 2.1.2 **Spolupráce škol v Trojzemí**

Opatření 2.1.2.1: Rozšíření spolupráce škol v Trojzemí

Opatření 2.1.2.2: Podpora specifických vzdělávacích produktů pro pracovní uplatnění v příhraničí

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Synergické propojení:

Klíčová oblast 1: **Živé vesnice a města**

Strategie 1.3: Zachovalé a efektivně využívané historické dědictví

Specifický cíl 1.3.1: Zachovalé klenoty naší historie

Opatření 1.3.1.3: Vzdělávání a osvěta zaměřená na kulturní a historické dědictví (místně zakotvené učení)

Specifický cíl 1.3.3: Naše společné kořeny

Opatření 1.3.3.2: Lépe si rozumět (rozšíření výuky němčiny)

Plánované aktivity - animace

Animace území a podpora škol bude realizována ve formě podpůrných aktivit:

- Předběžné a průběžné mapování potřeb škol
- Metodická pomoc školám (MŠ, ZŠ) s výběrem šablon
- Zaškolení pracovníků škol (monitorovací systém, pravidla pro žadatele a příjemce)
- Konzultace při realizaci školních projektů, podpora v zadávacích řízeních na dodavatele
- Metodická pomoc při zpracování monitorovacích zpráv, závěrečných zpráv a vyúčtování projektů
- Zprostředkování při komunikaci mezi vedením škol a zřizovateli
- Zprostředkování spolupráce škol s cílem využít vzájemně kapacit, umožnit spolupráci a sdílení zkušeností
- Vyhodnocování dopadů realizovaných projektů (šablon) v rámci celého území, hodnocení výsledků animace

Animaci škol zajišťuje pracovník MASiF od 1.1.2016 v rozsahu 0,5 pracovního úvazku.

Další aktivity v oblasti vzdělávání

Mimo plánované animace je MASiF na základě souhlasu všech zřizovatelů škol a po konzultacích s vedením všech škol na území MAS koordinátorem Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání. Tato pozice umožňuje velmi aktivní komunikaci, která je základem úspěšné animace.

MASiF je aktivním členem Lokálního partnerství a ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování a s místními partnery – pilotními základními školami – připravil a předložil ve výzvě MŠMT projekt zaměřený na inkluzivní vzdělávání a podporu pedagogů při osvojování a sdílení osvědčených moderních metod a přístupů ve vzdělávání (*Na jedné lodi*).

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

7.2 Principy pro určení preferenčních kritérií

Kritéria hodnocení jsou povinná (stanovená ŘO) a nepovinná (stanovená MASiF s ohledem na potřeby území a zaměření SCLLD). Cílem hodnocení je vybrat k financování kvalitní projekty, jejichž výsledky povedou při použití co nejméně zdrojů k naplňování cílů SCLLD. Podrobná a specifická kritéria budou stanovena v konkrétních výzvách.

Obecně budou kritéria stanovena na základě těchto požadavků na projekty:

Tab. 4 Obecné požadavky na preferenční kritéria

požadavek	Popis – hodnotící otázka	fáze hodnocení
Obecné požadavky souvisí s příspěvkem projektu k cílům SCLLD a Operačního programu, popř. se základními požadavky na projekty podporované z ESI fondů. Budou stanoveny vždy.		
ÚČELNOST	Zda a v jaké míře výsledky projektu přispívají k naplnění cílů programu a dané výzvy	Kontrola přijatelnosti (soulad s podmínkami výzvy) Věcné hodnocení (konkrétní kritéria, plánované výsledky ve vztahu k indikátorům)
POTŘEBNOST	Zda a jak výsledky projektu přispívají k řešení potřeb území	Věcné hodnocení (soulad se SCLLD, popř. konkrétní věcná kritéria)
EFEKTIVITA	Zda projekt dosáhne plánovaných výsledků a výstupů s vynaložením co nejúspornějších nákladů	Věcné hodnocení (rozpočet ve vztahu k výstupům a výsledkům)
SOULAD S HORIZONTÁLNÍMI TÉMATY	Zda a jak projekt přispívá k podpoře rovnosti žen a mužů, nediskriminace a trvale udržitelného rozvoje	Kontrola přijatelnosti (nelze podpořit projekt, který je v rozporu). Věcné hodnocení (konkrétní kritéria)
PROVEDITELNOST	Zda je žadatel schopen projekt úspěšně realizovat a udržet výsledky	Kontrola přijatelnosti (soulad s podmínkami výzvy) Věcné hodnocení, popř. ex ante kontrola a analýza rizik
Specifické požadavky vycházejí z potřeb území MAS. Budou stanoveny tam, kde je to relevantní ve vztahu k cílům opatření a k charakteru podporovaných aktivit.		
SPOLUPRÁCE	Zda a jak projekt přispívá k vytváření místních, popř. širších sítí v území a spolupráci	Věcné hodnocení (konkrétní kritéria)
INOVATIVNOST	Zda projekt přináší inovace alespoň na místní úrovni	Věcné hodnocení (konkrétní kritéria)

Základní pravidla pro stanovení kritérií:

- Jednoznačné vymezení, srozumitelnost a jednoznačná interpretace (co má být hodnoceno a na základě jakých informací, popř. dokumentů)
- Konkrétnost – minimalizace míry obecnosti (jednotlivá kritéria mají nastavené postupy a škály hodnocení)
- Jedinečnost (tentýž aspekt projektu se hodnotí nanejvýš jednou, kritéria nejsou duplicitní, nepřekrývají se)

Funkce kritérií:

- Vylučovací (při nesplnění kritéria je projekt vyloučen z dalšího hodnocení)
- Hodnotící (za úroveň splnění se přiděluje bodové hodnocení)
- Kombinovaná (je stanovena minimální úroveň splnění, pokud není dosažena, je projekt vyloučen z dalšího hodnocení)

Povinné parametry kritérií:

- Název
- Přiřazení funkce (vylučovací – hodnotící – kombinované)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

- Popis způsobu hodnocení (pouze u věcného hodnocení)
- Informace o způsobu hodnocení (kontrola přijatelnosti: ano/ne, bodové hodnocení kombinovaných a hodnotících kritérií a nastavení dílčích škál)
- Určení hlavního zdroje informací pro přidělení hodnocení

Prioritní kritéria stanoví MASiF v jednotlivých výzvách ve vztahu k cílům SCLLD a plnění indikátorů. Prioritní kritéria určují preferenci projektů v seznamu sestavovaném výběrovou komisí.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

7.3 Grafické znázornění vazeb mezi opatřeními programových rámců

7.3.1 Integrovaný přístup napříč programovými rámci

	Opatření PR	PRV				IROP				OPZ				Popis vazeb mezi opatřeními programových rámců
		Zemědělské podniky	Místní produkce	Podnikání na venkově	Spolupráce MAS	Život v obcích	Dostupná péče	Bezpečné cesty	Modernizace škol	Komunitní a sociální práce	Práce na Frýdlantsku	Inovativní podnikání	Rodiče a děti	
PRV	Zemědělské podniky	X	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1 – nejslabší vazba Opatření přispívá minimálně k plnění cílů ostatních opatření programových rámců.
	Místní produkce	2	X	2	2	1	1	1	1	1	1	2	1	
	Podnikání na venkově	2	2	X	1	1	1	1	1	1	1	2	1	
	Spolupráce MAS	1	2	1	X	1	1	1	1	1	1	1	1	
IROP	Život v obcích	1	1	1	1	X	2	1	1	3	1	1	1	2 – střední vazba Opatření přispívá k plnění cílů ostatních programových rámců, společně se podílejí na plnění specifických cílů SCLLD, projekty mohou být v různých opatřeních zaměřeny na zlepšení situace stejných cílových skupin.
	Dostupná péče	1	1	1	1	2	X	1	1	2	1	1	1	
	Bezpečné cesty	1	1	1	1	1	1	X	1	1	1	1	1	
	Modernizace škol	1	1	1	1	1	1	1	X	1	1	1	1	
OPZ	Komunitní a sociální práce	1	1	1	1	3	2	1	1	X	1	1	1	3 – silná vazba Opatření je zaměřeno na stejné programové cíle jako jiné opatření programových rámců, jde o kombinaci investičních a neinvestičních projektů (IROP/OPZ). Opatření IROP je zaměřeno na vybudování materiálně technické základny pro kvalitní poskytování sociálních služeb, opatření OPZ se zaměřuje na neinvestiční podporu projektů. Vazba opatření programových rámců na specifické cíle SCLLD je znázorněna v tabulce na s. 29.
	Práce na Frýdlantsku	1	1	1	1	1	1	1	1	1	X	2	2	
	Inovativní podnikání	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	X	1	
	Rodiče a děti	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	X	

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

7.3.2 Vazba opatření programových rámců na specifické cíle mimo programové rámce

Opatření PR	PRV				IROP				OPZ				Popis vazeb mezi specifickými cíli SCLLD a opatřeními programových rámců
	Zemědělské podniky	Místní produkce	Podnikání na venkově	Spolupráce MAS	Život v obcích	Dostupná péče	Bezpečné cesty	Modernizace škol	Komunitní a sociální práce	Práce na Frýdlantsku	Inovativní podnikání	Rodiče a děti	
Specifické cíle SCLLD													1 – slabá vazba Specifické cíle budou naplňovány jinak než prostřednictvím programových rámců. Vzájemná integrace specifických cílů a opatření SCLLD je popsána v tab. 1 (str. 19).
1.1.1 Kvalitní a dostupná síť zdravotnických a sociálních služeb	1	1	1	1	3	3	1	1	3	1	1	1	
1.1.2 Dopravní dostupnost	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	
1.1.3 Bezpečnost v území	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
1.2.1 Kvalitní bydlení a život v obcích	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	
1.2.2 Profesionální a transparentní řízení obcí	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
1.2.3 Pestrý spolkový život	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
1.3.1 Zachovalé klenoty naší historie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
1.3.2 Krajina podstávkových domů – jedinečné kulturní dědictví	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
1.3.3 Naše společné kořeny	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
2.1.1 Rozvoj kapacit škol pro moderní vyučování	1	1	1	1	1	1		2	1	1	1	1	2 - střední vazba Specifický cíl je naplňován alespoň jedním opatřením programových rámců, projekty mohou být v různých opatřeních zaměřeny na zlepšení situace stejných cílových skupin.
2.1.2 Spolupráce škol v Trojzemí	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
2.1.3 Rozvoj nabídky celoživotního vzdělávání	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
2.2.1 Zakládání, rozvoj a spolupráce podniků	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	
2.2.2 Rozvoj inovativního podnikání	3	3	3	1	1	1	1	1	1	1	3	1	
2.2.3 Rozvoj environmentálně	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
													3 – silná vazba Specifický cíl je naplňován nejméně 2 opatřeními programových rámců, kromě toho může být naplňován dalšími

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

odpovědného podnikání													opatřeními mimo programové rámce.
2.3.1 Dostupná nabídka pracovních míst	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	
2.3.2 Rozšíření nabídky flexibilních pracovních míst	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
2.3.3 Rozvoj doplňkových služeb pro zaměstnavatele a zaměstnance	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	3	
3.1.1 Funkční protipovodňová opatření	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.1.2 Kvalitní komunikační infrastruktura	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.1.3 Snížení rizik ničivých následků povodní	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.2.1 Udržitelné využívání krajiny jako zdroje surovin a energie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.2.2 Efektivní a přínosné odpadové hospodářství	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.2.3 Úspory energie a vody	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.3.1 Odstranění ekologických zátěží, využití brownfields	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.3.2 Zachování biologické rozmanitosti	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
3.3.3 Lepší environmentální vědomí obyvatel Frýdlantska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

8 Vazba na horizontální témata

Rovné příležitosti a nediskriminace

Všechna opatření SCLLD Frýdlantsko 2020 mají pozitivní dopad na oblast rovných příležitostí a nediskriminace. Opatření se uplatňují v hospodářsky slabé oblasti, v analýze byla zjištěna řada okolností, které v současné době diskriminují určité skupiny obyvatel v přístupu ke vzdělání a na trh práce: jde zejména o osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, v menší míře také o etnické skupiny (zejména Romy).

I u skupiny pracujících je patrné omezení nebo ohrožení způsobené celkově nízkou úrovní příjmů. Opatření programových rámců jsou proto zaměřena na pozitivní intervenci v této oblasti, s tím, že se soustředí na celou populaci na území MAS a nevylučuje žádné dílčí skupiny budoucích beneficentů.

Rovné příležitosti mužů a žen

Všechna opatření SCLLD Frýdlantsko 2020 mají pozitivní, popř. neutrální dopad na oblast rovných příležitostí mužů a žen. Opatření zaměřená na oblast vzdělávání a práce, sociálních a zdravotních služeb jsou genderově neutrální. Prorodinná opatření jsou zaměřena více na podporu žen, což je v souladu s tím, že právě ženy jsou více ohroženy ztrátou zaměstnání nebo nezaměstnaností v době, kdy pečují o nejmenší děti – plánovaná opatření jsou tedy zaměřena na snížení této diskriminace.

Udržitelný rozvoj

Opatření SCLLD Frýdlantsko 2020 mají pozitivní, popř. neutrální dopad na oblast udržitelného rozvoje. Opatření zaměřená na řešení dopravy (Bezpečné cesty) přispívají k rozšíření bezmotorové – alternativní dopravy (cyklostezky, bezpečné uložení kol) a ke zvýšení prostupnosti různých prostředků hromadné dopravy (terminály) – dopad na horizontální téma je zde pozitivní, opatření přispívá ke všem třem pilířům udržitelného rozvoje. Opatření zaměřená na sociální a vzdělávací oblast mají neutrální vliv na environmentální pilíř udržitelného rozvoje a pozitivní dopad na pilíř sociální a ekonomický.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

ZKRATKY POUŽÍVANÉ V TEXTU

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
ARR	Agentura regionálního rozvoje
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
BTPM	(skot) bez tržní produkce mléka
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj (Community Led Local Development)
ČEZ	České energetické závody
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DDM	dům dětí a mládeže
DSO	dobrovolný svazek obcí
ELARD	Evropská asociace LEADER (European LEADER Association for Rural Development)
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVV	environmentální vzdělávání a osvěta
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IROP	Integrovaný regionální operační program
IRZ	Integrovaný registr znečišťování
KAP	Krajský akční plán rozvoje vzdělávací soustavy
KES	koeficient ekologické stability
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (strategie podpory Lokálního partnerství ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování)
KÚ LK	Krajský úřad Libereckého kraje
LARP	hra založená na hraní rolí (Live Action Role Play)
LEADER	propojování akcí hospodářského rozvoje venkova (Liaison entre les actions economic rural)
LFA	znevýhodněné území (Less Favoured Area)
LK	Liberecký kraj
LPIS	systém evidence půdy pro zemědělské dotace (Land Parcel Identification System)
MAP	Místní akční plán rozvoje vzdělávací soustavy v území
MAS	místní akční skupina
MASiF	MAS Frýdlantsko, z.s.
MěÚ	městský úřad
MCHÚ	maloplošné chráněné území
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZe	Ministerstvo zemědělství
NNO	nestátní nezisková organizace
NPR	národní přírodní rezervace
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

ObÚ	obecní úřad
OP	Operační program
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZE	obnovitelné zdroje energie
POSEC	Poradenské a setkávací centrum Frýdlant
POU	pověřený obecní úřad
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PRV	Program rozvoje venkova
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
RSK	Regionální stálá konference
SCLLD	strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SLDB	Sčítání lidí, domů a bytů 2011
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SPL	Strategie programu LEADER
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování (dokument Lokálního partnerství Frýdlantsko)
SŠHL	Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení (Strenghts – Weaknesses – Opportunities – Threats)
TUL	Technická univerzita Liberec
ÚPD	Územně plánovací dokumentace (územní plány, regulační plány, územní studie)
VCHÚ	velkoplošné chráněné území
z.s.	zapsaný spolek

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

SEZNAM TABULEK V TEXTU

Tabulky		
Č.	Název	Str.
1	Integrace cílů a opatření SCLLD	19
2	Soulad SCLLD s dokumenty Evropa 2020 a Nař. Rady EU č. 1299/2013 o EÚS	26
3	Soulad SCLLD s Programem rozvoje Libereckého kraje	27
4	Obecné požadavky na preferenční kritéria	63

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

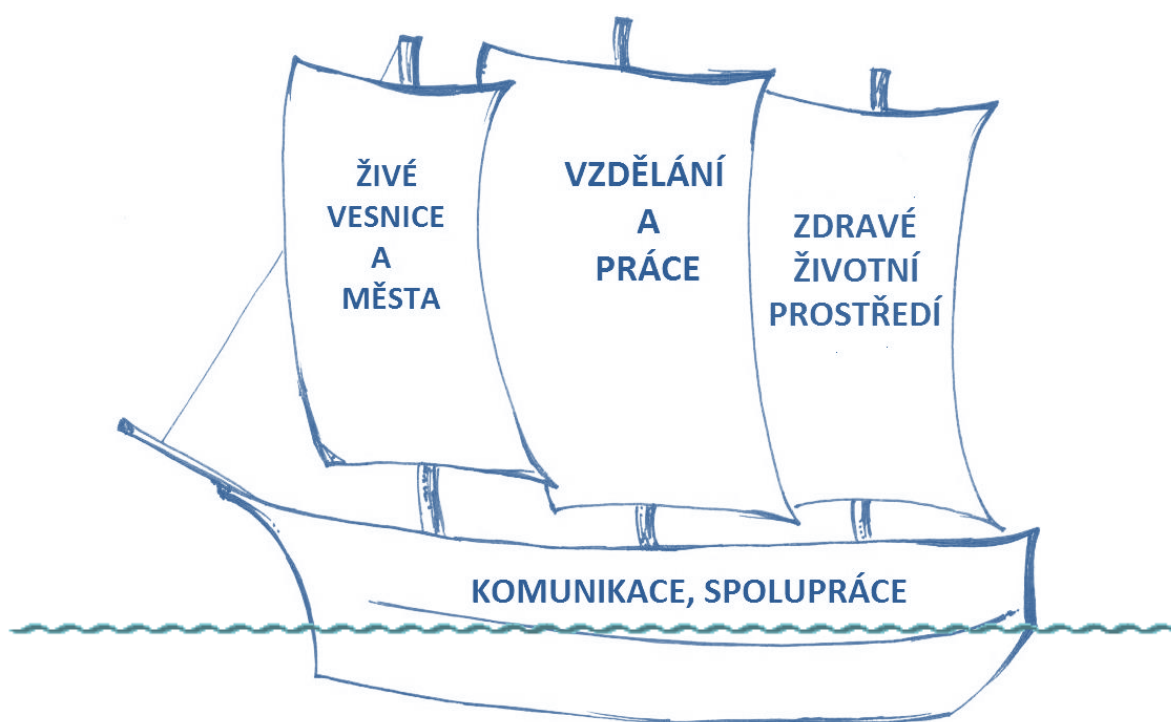

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

FRÝDLANTSKO 2020

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

v.1704

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla schválena
valnou hromadou MAS Frýdlantsko, z.s. dne 10.12.2015

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

FRÝDLANTSKO 2020

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	2
1 Popis řízení včetně řídicí a realizační struktury MAS.....	2
2 Opatření pro řízení a sledování strategie	4
2.1 Tým pro přípravu a zpracování strategie	4
2.2 Způsob vyhodnocování SCLLD (monitoring a evaluace)	5
3 Administrativní postupy	5
3.1 Vyhlašování výzev	5
3.2 Příjem žádostí	7
3.3 Kontroly, hodnocení a výběr projektů	7
3.4 Plánovaná personální kapacita, provozní zajištění	9
3.5 Auditní stopa	10
4 Animační aktivity MAS	11
4.1 Propagace SCLLD	11
4.2 Podpora žadatelů a příjemců	11
4.3 Komunikační strategie SCLLD	12
5 Spolupráce mezi MAS	13
6 Popis zvláštních opatření pro hodnocení	15
6.1 Monitoring	15
6.2 Indikativní evaluační plán	15
ZKRATKY POUŽÍVANÉ V TEXTU	19
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK V TEXTU	21

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

1 Popis řízení včetně řídicí a realizační struktury MAS

Organizační a řídicí struktura MAS pro implementaci SCLLD vychází z dosavadního nastavení, které bylo prověřeno při implementaci Strategie programu Leader (2007 – 2014) a standardizaci MAS (2015). Základními dokumenty, které definují jednotlivé orgány a jejich pravomoci, jsou **Stanovy MAS** a **jednací řády** orgánů.

MAS je jako organizace místního partnerství založena **na vyrovnaném zastoupení veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru**. Ve všech procesech je důraz kladen na **transparentnost a aktivní účast členů** při jednání orgánů a činnosti organizace.

Jako spolek se MAS řídí ustanoveními Občanského zákoníku, další principy činnosti jsou upraveny pravidly pro standardizaci MAS a implementovány ve stanovách, jednacích řádech a vnitřních směrnících organizace.

Základní dokumenty jsou zveřejňovány na www.masif.cz.

V následující tabulce je popsán obecný přehled kompetencí a odpovědností. Podrobně budou tyto role popsány v interních postupech pro jednotlivé programové rámce.

Tab. 1 Role a odpovědnosti při implementaci SCLLD

VEDENÍ ORGANIZACE	
Valná hromada	- Jako nejvyšší orgán schvaluje Stanovy, jednací řád, volí členy kolektivních orgánů (rada, kontrolní výbor, výběrová komise), schvaluje rámcový rozpočet na následující rok, účetní závěrku a výsledek hospodaření - Schvaluje SCLLD a evaluační zprávy
Rada	- Jako kolektivní rozhodovací orgán schvaluje vnitřní předpisy, rozhoduje o přijetí a vyloučení členů, volí předsedu, zřizuje pracovní skupiny - Jmenuje vedoucího pracovníka CLLD - Schvaluje vyhlášení výzev, finanční alokaci pro výzvu, způsob hodnocení a preferenční kritéria - Schvaluje projekty, které budou podpořeny - Odpovídá za to, že projekty vybrané k podpoře a další akce jsou v souladu se strategií a s kritérii dotačních programů a výzvy - Odpovídá za systém zaznamenávání a archivace všech operací souvisejících s podporou, že jsou shromažďována data potřebná pro finanční management, monitoring, verifikaci, audit a evaluaci
Výběrová komise	- Hodnotí projekty a přiděluje bodové hodnocení na základě preferenčních kritérií stanovených ve výzvě - Sestavuje pořadí projektů podle bodování - Na základě poznatků z hodnocení navrhuje úpravy preferenčních kritérií
Kontrolní výbor	- Jako kolektivní kontrolní orgán dohlíží na dodržování Stanov a platných předpisů, kontroluje veškeré činnosti a související účetní dokumenty, odpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD, projednává stížnosti členů a odvolání proti rozhodnutím orgánů MAS - Kontroluje metodiku výběru projektů a její dodržování, řeší stížnosti a odvolání proti rozhodnutí výběrové komise - Schvaluje monitorovací indikátory a připravuje podklady pro evaluaci a jednání rady
Zájmové skupiny	Shromažďují podklady k vyhlášení a zpětnou vazbu k implementaci SCLLD
KANCELÁŘ	
Vedoucí pracovník CLLD	- Jako manažer MAS odpovídá za provoz a činnosti MASiF - Odpovídá za to, že řídicí orgán, výběrová komise a kontrolní výbor mají k dispozici

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

	veškeré potřebné informace pro rozhodování • Koordinuje činnost pracovních skupin • Řídí činnost kanceláře • Odpovídá za veřejnou informovanost a publicitu podle požadavků dotačních programů, připravuje komunikační plán a odpovídá za jeho implementaci, sleduje a vyhodnocuje dopady komunikace • Koordinuje proces přípravy a vyhlášení výzev, kontrol, hodnocení a schvalování žádostí • Podílí se na přípravě klíčových projektů MAS a projektů spolupráce • Odpovídá za monitoring a reporting SCLLD • Odpovídá za finanční management při plnění SCLLD • Zajišťuje sekretariát rady, výběrové komise a kontrolního výboru
Programový manažer (PRV, IROP, OPZ, animace škol)	• Připravuje vyhlášení výzev • Poskytuje poradenství pro žadatele • Komunikuje se žadateli a příjemci • Ve zdůvodněných případech připravuje klíčové projekty MAS a projekty spolupráce • Připravuje podklady pro jednání související s hodnocením a výběrem projektů • Provádí kontroly předložených žádostí • Zajišťuje kontakty na odborné poradce • Sleduje plnění monitorovacích indikátorů, připravuje podklady pro evaluaci • Odpovídá za dokumentaci a archivaci projektů • Podílí se na komunikačním plánu, zpracovává podklady pro publicitu
Administrativní asistent	• Vede operativní evidenci k výzvám a projektům • Shromažďuje a archivuje dokumenty týkající se výzev, hodnocení a výběru projektů, výsledků monitoringu a evaluace, komunikace s řídicími orgány a další dokumenty související s realizací SCLLD • Shromažďuje a archivuje výstupy komunikačního plánu (tiskové zprávy, mediální výstupy, vydané publikace) • Vede účetnictví pro oblast administrace a animace SCLLD

Informace a publicita

Cílem publicity je prezentovat a objasňovat dotační podporu z evropské a národní úrovně. Základním dokumentem pro prezentaci SCLLD je **komunikační manuál**, který vychází z komunikační strategie (viz ↻ kap.4.3), bude připraven k zahájení implementace SCLLD a bude obsahovat

- Cíle SCLLD a cílové skupiny
- Podporované aktivity
- Pořádané vzdělávací a informační akce pro partnery, žadatele, příjemce dotací a pro širší veřejnost
- Komunikační nástroje pro komunikaci se sdělovacími prostředky a s veřejností
- Rozpočet pro plánované akce

Za přípravu, implementaci a evaluaci komunikačního plánu odpovídá vedoucí pracovník pro SCLLD. Reporty předkládá radě.

Konzultace

Kancelář (projektový manažer) poskytuje konzultace pro případné žadatele, žadatele ve výzvách a příjemce dotací. Konzultace jsou zaměřeny zejména na souvislosti cílů SCLLD a konkrétních dotačních programů, podmínky výzev a přípravu projektových žádostí. Kancelář vede evidenci poskytovaných konzultací formou standardních záznamů a databáze.

Konzultace jsou poskytovány jako

- a) Skupinové: otevřené semináře a workshopy **Příprava projektu** pro případné žadatele k přípravě žádosti v rámci vyhlášené výzvy, semináře pro příjemce **Řízení projektu**

- b) Individuální: zaměřené na posouzení projektového záměru, doporučení k připravované nebo vyhlášené výzvě, posouzení zpracované žádosti o dotaci před předložením, konzultace k managementu podpořeného projektu – např. k výběru dodavatele, evidenci indikátorů a výstupů podpořeného projektu, účetních dokladů, žádosti o platbu.

Konzultace k žádostem jsou ukončeny nejpozději den před ukončením výzvy. Harmonogram konzultací je vždy součástí konkrétní výzvy.

Účast na semináři pro příjemce bude pro povinná, pro účastníky bude zpracován jednoduchý manuál managementu projektu. Manuál zpracuje projektový manažer, za správnost odpovídá vedoucí pracovník SCLLD.

Kancelář se nepodílí na zpracování žádosti o dotaci nebo příloh, může však vést databázi prověřených zpracovatelů a nezávazně žadateli doporučit zpracovatele žádosti. Mezi kanceláří a zpracovatelem není v žádném případě smluvní nebo finanční vztah.

Kancelář nevede projektový management pro příjemce, poradenství poskytované nad rámec základních konzultací může být zpoplatněno. V takovém případě povede projektový manažer oddělenou evidenci poskytovaných konzultací a tuto činnost bude provádět nad rámec základního pracovního úvazku v rámci SCLLD, v oddělených prostorech a na vlastním vybavení MAS (nepořízeném z dotace). K jasnému oddělení základních a rozšiřujících konzultací bude zpracována interní směrnice.

Klíčové projekty MAS

V případě, že pro realizaci některé z podporovaných aktivit není v území vhodný nositel a zároveň je v analytické části SCLLD aktivita vyhodnocena jako potřebná, může MAS iniciovat pilotní projekt ve formě klíčového projektu. Záměr klíčového projektu zpracuje kancelář MAS s případným využitím externích konzultací. Součástí záměru bude analýza potřeby projektu a záměr ještě před předložením schválí rada MASiF. Výběrová komise bude k hodnocení takového projektu doplněna o externího hodnotitele, který bude schopen poskytnout nezávislé expertní stanovisko. Ostatní postupy implementace jsou identické s obecnými.

2 Opatření pro řízení a sledování strategie

2.1 Tým pro přípravu a zpracování strategie

Za zpracování strategie odpovídá předsedkyně MAS, zpracováním je pověřen vedoucí pracovník SCLLD – manažer MAS. MAS při zpracování využívá vlastní kapacity a vychází z výše uvedených zdrojů (→ kap. 2).

Část statistických dat pro dílčí kapitoly analýzy zpracovala Agentura regionálního rozvoje Nisa Liberec. Do sběru podkladů a připomínkování byly zapojeny pracovní skupiny vedené smluvními spolupracovníky MASiF.

Tab.2 Schéma a termíny zpracování SCLLD a zapojení členů týmu

Obsah	Termín dokončení	Zpracování
Informace o MAS a přípravě strategie	08/2014	Vedoucí pracovník SCLLD
Analýza	10/2015	Vedoucí pracovník SCLLD Zapojení veřejnosti
Statistická data	08/2014	ARR Nisa
Analýza z pohledu aktérů území, SWOT analýza	11/2015	Vedoucí pracovník SCLLD Manažeri OP
Strategie	12/2015	Vedoucí pracovník SCLLD Zapojení míst.partnerství
Měřitelné indikátory stanovených cílů	12/2015	Vedoucí pracovník SCLLD Manažeri OP
Integrovaný akční plán rozvoje území	03/2016	Vedoucí pracovník SCLLD Manažeri OP
Popis schvalování strategie	12/2015	Vedoucí pracovník SCLLD
Přílohy	03/2016	Vedoucí pracovník SCLLD

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Do konzultací během přípravy a připomínkování dílčích částí byly zapojeny pracovní skupiny:

- a) **Průřezové:** formalizované skupiny pro upřesnění konkrétních oblastí strategie:
 - Děti a mládež (žáci ZŠ, studenti SŠ, členové kroužků DDM Frýdlant) s vazbou na zájmovou skupinu MAS
 - Monitoring a hodnocení (výběrová komise MASiF)
- b) **Pracovní skupiny Lokálního partnerství** vedené konzultantem Agentury pro sociální začleňování (výstupy byly využity pro analýzu i strategii Frýdlantsko 2020):
 - Bezpečnost (zástupci obcí, Policie ČR, Městské policie, spolků, KÚ LK)
 - Bydlení (zástupci obcí, bytových podniků, spolků)
 - Sociální služby (zástupci obcí, poskytovatelů služeb, spolků, KÚ LK)
 - Vzdělávání (ředitelé škol, zástupci obcí, poskytovatelů služeb)
 - Zaměstnávání (zástupci obcí, Úřadu práce, KÚ LK, ředitelé škol)

Do přípravy strategie byly dále zapojeny zájmové skupiny MAS, a to formou projednání při valných hromadách. Zápisy z jednání včetně prezenčních listin jsou připojeny v žádosti ISKP (➡ Přílohy), zápisy (bez prezenčních listin) jsou zveřejňovány na www.masif.cz.

Na základě zapojení do přípravy strategie se očekává i účast členů pracovních skupin během implementace strategie a rozšíření počtu především neformálních pracovních skupin podle aktuálně řešených témat.

2.2 Způsob vyhodnocování SCLLD (monitoring a evaluace)

Monitoring a evaluace jsou popsány v kap. ➡ 4.6.

3 Administrativní postupy

Kapitola popisuje obecné principy a procesy, konkrétní kroky budou upraveny v interních směrnících pro jednotlivé programové rámce. Interní postupy budou zpracovány, konzultovány s řídicími orgány operačních programů a schváleny nejpozději do vyhlášení první výzvy v příslušném programovém rámci.

3.1 Vyhlašování výzev

Tab. 3 Zabezpečení základních principů

Princip	Popis	Zabezpečení v implementaci SCLLD	Kompetence a dokumenty
3E – účelnost, efektivnost, hospodárnost	Pro řádné využívání zdrojů je nezbytné, aby byly naplněny všechny 3 principy současně.	Principy účelnosti a efektivnosti jsou zajištěny ve fázi programování (výzvy jsou vyhlašovány pro projekty, které jsou v souladu s opatřeními SCLLD). Princip hospodárnosti je sledován při hodnocení rozpočtu předkládaných žádostí a souladu plánovaných zdrojů s očekávanými výsledky.	Výběrová komise (na základě preferenčních kritérií, popř. s vyžádáním expertního stanoviska) Rada (finální schválení)
Transparentnost	Zveřejňování informací Uvádění jasných, srozumitelných a včasných informací	Všechny veřejné informace související s výzvami budou publikovány na www.masif.cz , ohlašovány v sekci <i>Aktuality</i> , rozesílány na mailing list <i>Veřejnost</i> . Uspořádání www.masif.cz umožňuje snadnou orientaci v dokumentech. Termíny pro zveřejňování jsou uvedeny dále v textu.	Kancelář MASiF (na základě komunikační strategie a metodiky pro řízení výzev)
	Odůvodněné rozhodování	Pravidla pro hodnocení a výběr projektů včetně preferenčních kritérií jsou zveřejňována ve výzvě.	Kancelář MASiF (na základě komunikační strategie a metodiky pro řízení výzev)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

		Žadatelé jsou seznámeni se systémem opravných prostředků (zveřejněny na www , uváděny v osobních dopisech – viz dále). Výběr projektů je oproštěn od možného střetu zájmů, odbornost členů výběrové komise může být doplněna expertním posudkem.	Výběrová komise (na základě jednacího řádu, etického kodexu, prohlášení o střetu zájmů)
	Otevřené jednání	Zápisy z jednání výběrové komise a programového výboru jsou zveřejňovány na www.masif.cz . Žadatelé jsou informováni o všech krocích hodnocení a výběru projektů osobními dopisy.	Kancelář MASiF (na základě komunikační strategie a metodiky pro řízení výzev)
Zjednodušení	Elektronizace systému	Provádění záznamů do elektronického systému stanoveného ŘO Konzultace pro žadatele (seznámení se systémem, trénink vkládání údajů)	Kancelář MASiF Výběrová komise

Plán výzev

Plán výzev bude zpracován v rámci přípravy programových rámců a upřesněn v návaznosti na vyhlášené výzvy ŘO. Na rámcový plán naváže harmonogram výzev, zpracovaný podle požadavků ŘO.

V rámci implementace SCLLD bude MASiF plán průběžně vyhodnocovat, zejména sledovat

- Dodržování lhůt administrace v procesu příjmu žádostí a výběru projektů
- Dodržování stanovených alokací, popř. změny alokací
- Dosahování naplánovaných indikátorů

Hodnocení plánu výzev bude významným zdrojem pro hodnocení SCLLD (viz Plán hodnocení).

Příprava výzev

MAS vyhláší **kolové výzvy** v rámci výzev řídicího orgánu programového rámce.

Výzva bude vyhlášena se **stanovenou alokací**, popř. alokací pro jednotlivá opatření výzvy.

Harmonogram výzev bude zveřejněn v dostatečném předstihu tak, aby žadatelé měli dostatek času na plánování investic a aktivit a na kvalitní zpracování žádosti.

Závazný obsah harmonogramu výzev:

- a) Identifikace výzvy (název programového rámce, opatření SCLLD, fichí)
- b) Nastavení výzvy (druh výzvy – kolová/průběžná, plánovaná alokace na výzvu, datum vyhlášení výzvy, datum ukončení příjmu žádostí o podporu)
- c) Zaměření/zacílení výzvy (podporované aktivity, cílové skupiny, typy oprávněných žadatelů)
- d) Vyznačení synergie v případě integrovaných výzev (název programového rámce, s nímž je výzva synergická, uvedení počáteční nebo navazující výzvy)

Harmonogram výzev bude zveřejněn v monitorovacím systému a na www.masif.cz alespoň 6 měsíců před datem ukončení příjmu žádostí o podporu. Rada MASiF schválí harmonogram výzev na další rok vždy na svém posledním jednání v daném roce. Případné změny schváleného harmonogramu výzev budou vždy zdůvodněny, je však žádoucí, aby k nim docházelo co nejméně.

Vyhlašování výzev

Kancelář MASiF konzultuje výzvu s příslušným ŘO, po schválení zadává výzvu do monitorovacího systému a zveřejňuje ji na www.masif.cz (v rubrice programu, s odkazem v sekci *Aktuality*). Informace o vyhlášení výzvy je rozesílána na mailing list *Veřejnost* a zveřejňována podle podmínek ŘO a komunikačního manuálu.

Tab. 4 Harmonogram výzvy:

Krok vyhlášení	Minimální lhůty
Vyhlášení výzvy	V (den, měsíc, rok)
Zpřístupnění žádosti o podporu v monitorovacím systému	V + 1 týden
Zahájení příjmu žádosti o podporu	V + 2 týdny
Ukončení příjmu žádosti o podporu	V + 4 týdny

Obsah výzvy:

Přehled obsahu výzvy je rámcový, přesný obsah bude vycházet z požadavků ŘO jednotlivých programových rámců.

- Identifikace (název programu, specifický/operativní cíl, číslo výzvy, druh výzvy – kolová, určení, zda jde o synergickou výzvu, druh hodnocení).
- Časové nastavení (datum vyhlášení, datum zpřístupnění žádosti o podporu v monitorovacím systému, data zahájení a ukončení příjmu žádosti o podporu, nejzazší datum pro ukončení fyzické realizace operace)
- Informace o formě podpory (alokace výzvy, typ podporovaných operací, definice oprávněných žadatelů, míra podpory, maximální a minimální výše celkových způsobilých výdajů, informace o podmínkách veřejné podpory)
- Věcné zaměření (popis podporovaných aktivit, určení povinných a nepovinných indikátorů, cílová skupina, v případě synergických projektů počáteční/navazující synergické výzvy)
- Území zaměření (území MASiF)
- Informace o způsobilosti výdajů (věcná a časová způsobilost, popř. informace o křížovém financování)
- Náležitosti žádosti o podporu (povinné, popř. nepovinné přílohy, informace o způsobu podání žádosti o podporu – odkaz na monitorovací systém, informace o způsobu poskytování konzultací k přípravě žádosti o podporu)
- Odkaz na www.masif.cz, kde budou uvedeny další informace – např. dokumenty v plném rozsahu (pravidla pro žadatele a příjemce, kritéria pro hodnocení a výběr projektů, odkaz na www ŘO příslušného programového rámce).

Během výzvy poskytuje kancelář bezplatné **konzultace a informační seminář** pro žadatele (viz ↻ 4.1). Konzultace a komunikaci se žadateli zajišťuje programový manažer příslušného programu.

Pro každou výzvu je založena fyzická a elektronická **složka**, v níž je archivována veškerá dokumentace související s výzvou (dokument vyhlášení výzvy, zápisy z jednání orgánů MAS apod.).

3.2 Příjem žádosti

Žádosti se přijímají v elektronickém systému MS2014 nebo Portál farmáře. Každé přijaté žádosti je přiřazeno **evidenční číslo** a je pro ni založena samostatná fyzická a elektronická **složka**, kde je archivována veškerá související dokumentace. **Seznam přijatých žádostí** o podporu je po ukončení termínu příjmu zveřejněn na internetové stránce MAS v rozsahu nejméně *název projektu – žadatel – lokalizace* (popř. podle podmínek řídicího orgánu).

3.3 Kontroly, hodnocení a výběr projektů

Závazné lhůty pro jednotlivé fáze procesu schvalování projektů budou stanoveny v návaznosti na pravidla daná ŘO.

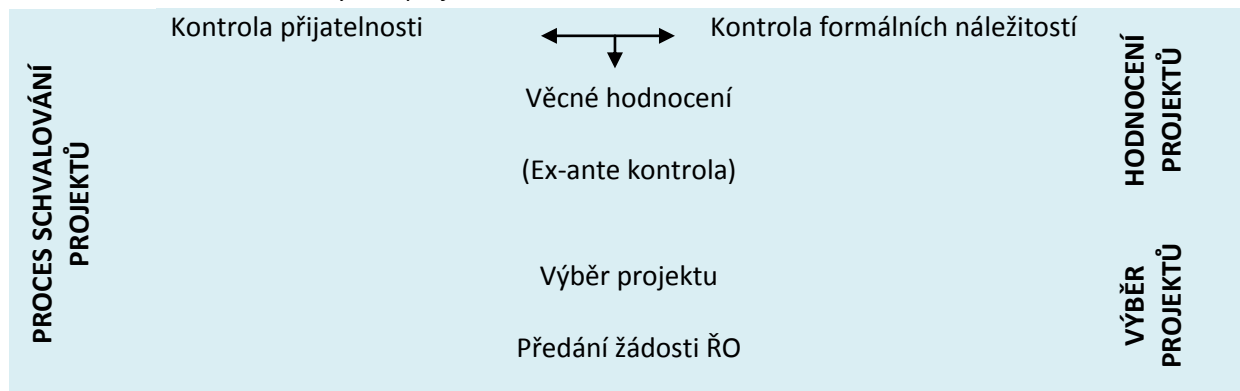
Hodnocení projektů probíhá podle podle schválených a ve výzvě zveřejněných kritérií pro hodnocení a výběr projektů. Pro výběrovou komisi může být zpracována příručka s upřesněním těchto kritérií. V případě potřeby může být hodnocení na vyžádání výběrové komise doplněno expertním posudkem. Pravidla hodnocení a výběr projektů podléhají kontrole kontrolním výborem MASiF. Podrobně kroky hodnocení a výběru upraví interní postupy pro jednotlivé programové rámce.

Žadatelé jsou informováni o jednotlivých krocích kontrol, hodnocení a výběru. Součástí této informace je vždy informace o systému odvolání se proti výsledkům hodnocení (opravné prostředky).

Členové a pracovníci MAS se při veškerém jednání souvisejícím s výzvami a výběrem projektů řídí Etickým kodexem (↻ příloha *Etický kodex*) a navazujícími pravidly transparentního rozhodování a zamezení střetu zájmů. Případný střet zájmu člena výběrové komise nebo rady je překážkou při hodnocení pro celé opatření

v dané výzvě. Ze všech jednání se pořizují zápisy (viz ➡ Hodnocení projektů, Výběr projektů), které jsou zveřejňovány na www.masif.cz.

Tab. 5 Schéma hodnocení a výběru projektů

Kontrolu přijatelnosti a kontrolu formálních náležitostí projektů provádí kancelář MAS.

Postupy budou podrobně upraveny v interních směrnících pro jednotlivé programové rámce.

Věcné hodnocení projektů provádí výběrová komise.

Postupy budou podrobně upraveny v interních směrnících pro jednotlivé programové rámce.

Výběr projektů provádí rada MASiF na základě doporučení výběrové komise.

Postupy budou podrobně upraveny v interních směrnících pro jednotlivé programové rámce.

Po ukončení výběru projektů nebo nejméně jednou ročně proběhne společné **hodnotící jednání výběrové komise a rady**, v němž členové poskytnou zpětnou vazbu ve vztahu k procesu hodnocení a předloženým žádostem. Důraz bude kladen zejména na kvalitu procesu hodnocení, resp. na to, jaké informace členům výběrové komise chybí k hodnocení projektů, jak jsou formulována preferenční kritéria a jak umožňují výběr projektů, které nejlépe přispívají k cílům strategie.

Opravné prostředky

Postupy budou podrobně upraveny v interních směrnících pro jednotlivé programové rámce.

Analýza rizik, monitoring projektů, podpora příjemců

Po předání vybraných projektů řídicímu orgánu (SZIF, CRR) zajistí programový **manažer komunikaci s dotčeným žadatelem** a pomáhá v odstranění případných nedostatků až do vydání právního aktu (Rozhodnutí nebo Dohody).

Po uzavření výzvy (předání vybraných projektů) připraví programový manažer pro příjemce bezplatný **skupinový seminář Řízení projektu**.

Ke každému projektu zpracuje programový manažer jednoduchou **analýzu rizik**, v níž posoudí zejména kapacity a schopnosti příjemce pro administraci projektu, případně další vlivy, které by mohly úspěšnou realizaci ohrozit. V případě identifikace takových rizik navrhne opatření k jejich eliminaci nebo snížení (např. průběžné kontroly, individuální konzultace, propagace výstupů projektu apod.). Tato analýza bude interním dokumentem MAS, který nebude součástí dokumentace projektu a bude sloužit pouze pro sledování pokroku při implementaci SCLLD.

Programový manažer projednává s konečným příjemcem případné **změny**, které nastanou v průběhu realizace projektu, podle jejich povahy navrhuje vhodné řešení včetně případného oznámení (hlášení) o změnách řídicímu orgánu. V případě, že je vyžadováno stanovisko MAS, připraví jej programový manažer a potvrzuje vedoucí pracovník CLLD. Kroky změnového řízení budou podrobně upraveny v interních postupech pro jednotlivé programové rámce.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Programový manažer spolupracuje s příjemcem při přípravě **dokumentace pro monitoring projektu a žádosti o platbu**, zajišťuje plánované i námatkové **kontroly** na místě realizace projektu, popř. další kontroly podle požadavků řídicích orgánů. O případných zjištěných problémech neprodleně informuje vedoucího pracovníka CLLD, který rozhodne o dalším postupu.

Programový manažer komunikuje s příjemcem až do ukončení udržitelnosti projektu, zajišťuje archivaci projektové dokumentace.

Tab. 6 Metodika pro implementaci

krok	termín	odpovídá	dokumenty
Schválení harmonogramu výzev	Poslední jednání v daném roce pro příští rok	Rada	Zápis z jednání rady
Zveřejnění harmonogramu výzev	Alespoň 6 měsíců před datem ukončení příjmu žádostí v první plánované výzvě	Kancelář MASiF*)	Harmonogram výzev na www.masif.cz
Zveřejnění výzvy	Podle harmonogramu výzev, ve stanoveném rozsahu (2.2)	Kancelář MASiF	Výzva Zveřejnění na www.masif.cz
Průběh výzvy	Podle harmonogramu (2.2), min. 4 týdny	Kancelář MASiF	Záznamy z konzultací Seznam přijatých žádostí
Kontroly přijatelnosti a formálních náležitostí projektů	Bude stanoven ve výzvě	Kancelář MASiF	Kontrolní seznamy Depeše, písemná komunikace se žadatelem Popř. dokumentace k opravným postupům
Výzva k doplnění formálních náležitostí	Bude stanoven v interních postupech	Kancelář MASiF	Depeše, písemná komunikace se žadatelem Opravené kont. seznamy
Věcné hodnocení projektů	Bude stanoveno v interních postupech Případné kontroly ex-ante na místě realizace: v průběhu hodnocení	Výběrová komise	Seznam žádostí podle dosaženého bodování Popř. protokoly z kontrol ex-ante a/nebo expertní posudky
Výběr projektů	Budou stanoveny v interních postupech	Výběrová komise Rada	Seznam přijatých a nepřijatých žádostí Depeše, písemná komunikace se žadatelem Popř. dokumentace k opravným postupům
Informování žadatele	Průběžně v jednotlivých krocích hodnocení a výběru projektů	Kancelář MASiF	(viz výše)
Předání projektů ŘO	V termínech stanovených ŘO jednotlivých programových rámců	Kancelář MASiF	Seznam předaných žádostí
Podpora příjemců	Po dobu realizace a udržitelnosti	Kancelář MASiF	Zápisy z jednání a konzultací

*) Kancelář MASiF – vedoucí pracovník CLLD, programový manažer, asistent

3.4 Plánovaná personální kapacita, provozní zajištění

Základní schéma pro personální zajištění implementace SCLLD je znázorněno v Analytické části (☞ obr. 2), pracovní náplně jednotlivých pracovníků jsou popsány v kapitolách výše.

Implementaci SCLLD budou zajišťovat zaměstnanci MAS v rozsahu max. 3 pracovní úvazky v období 2016 – 2023. V případě realizace projektů spolupráce nebo klíčových projektů mohou být pracovní úvazky rozšířeny nebo bude koordinace projektů zajištěna formou DPP popř. DPČ.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

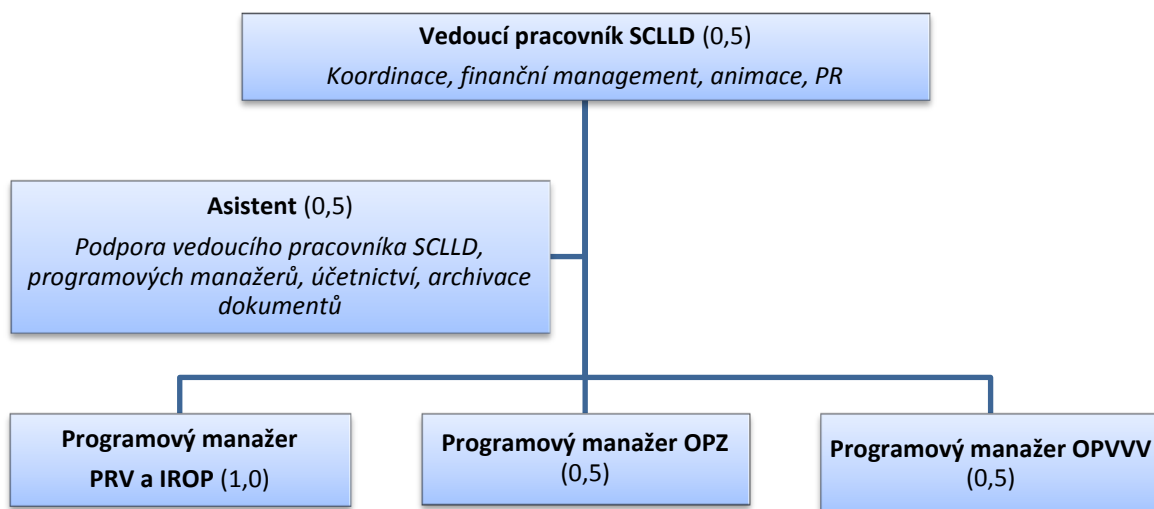

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obr. 1 Organogram personální kapacity pro implementaci SCLLD

3.5 Auditní stopa

Veškeré činnosti kanceláře MASiF zahrnující režii a animaci SCLLD budou prováděny v souladu s požadavky řídicích orgánů a obecných požadavků na řízení programů financovaných z evropských a národních zdrojů. MAS má vypracované základní organizační směrnice, doplní je aktuálními směrnicemi k řízení jednotlivých OP a výzev, s respektováním výsledků ➡ Analýzy rizik. Auditní stopa bude zajištěna archivací všech dokumentů týkajících se předkládání a hodnocení žádostí, rozhodování a všech jednání orgánů MASiF po dobu stanovenou řídicími orgány programů.

Za archivaci dokumentů odpovídá kancelář MASiF, konkrétní odpovědnosti budou uvedeny v interních postupech.

Vlastní výdaje související s režii a animací bude MAS realizovat hospodárně a efektivně a výběr dodavatelů (bez ohledu na výši výdajů) provádět transparentně a nediskriminačně. Auditní stopa bude zajištěna důslednou archivací zadávaných zakázek v souladu s interními směrnicemi. Za archivaci účetních dokumentů odpovídá účetní organizace.

4 Animační aktivity MAS

Animační aktivity jsou zaměřeny na zvýšení absorpční kapacity území, tzn. na zvýšení zájmu o zapojení do realizace SCLLD, zvyšování kvality předkládaných žádostí o dotace a realizovaných projektů. Animační aktivity jsou jednak součástí běžných aktivit pracovníků kanceláře (podpora žadatelů a příjemců), jednak jsou součástí komunikační strategie MAS. Samostatně je řešena animace školských zařízení, která nemá přímou vazbu na čerpání prostředků metodou Leader, ale směřuje ke zvýšení počtu škol žádajících o podporu z OP VVV formou tzv. šablonových projektů.

4.1 Propagace SCLLD

Aktivita navazuje na dosavadní propagaci připravované SCLLD a spolupráce s veřejností, pracovními skupinami a dalšími stakeholdery v území. Po schválení SCLLD bude hlavní důraz kladen na propagaci vyhlášených výzev a jejich výsledků. Samostatnou aktivitou bude propagace SCLLD mimo vlastní území: bude zajištěna zejména ve spolupráci s dalšími MAS z Libereckého kraje a v rámci společných akcí Národní sítě MAS ČR, dále ve spolupráci s ostatními partnery (svazek obcí Mikroregion Frýdlantsko, Liberecký kraj apod.). Propagace SCLLD je součástí pracovní náplně vedoucího pracovníka CLLD.

4.2 Podpora žadatelů a příjemců

Kromě aktivit technické pomoci, popsanych v kap. 3, půjde zejména o představování příkladů dobré praxe formou exkurzí, tematických seminářů nebo konferencí. Důležitou součástí bude také vzdělávání pro členy rozhodovacího, výběrového a kontrolního orgánu formou informačních akcí, diskusních setkání, publikací (metodik), zpracovaných šablon a diagramů.

Animační aktivity tohoto typu budou připravovat manažeři programů společně s vedoucím pracovníkem CLLD.

4.3 Komunikační strategie SCLLD

Cílové skupiny komunikace		Členové	Příjemci	Možní příjemci	Místní akteři	Uživatelé výstupů	Veřejnost	Partneři, podporovatelé	Finanční zdroje, ŘO
Komunikační nástroje									
Zaměření především dovnitř území									
Elektronická komunikace	Internetová stránka www.masif.cz								
	Facebookový profil								
	e-mailová rozesílka <i>Krátké zprávy z MASiF</i>								
	e-mailové skupiny příjemců - rozesílka								
Tištěné materiály	Obecný informační leták SCLLD								
	Tematické letáky – programy								
	Zpravodaj MAS								
	Výroční zpráva								
Informační akce	Informační semináře, workshopy, školení								
	Exkurze za příklady dobré praxe								
Osobní komunikace	Skupinové a individuální konzultace								
	Jednání orgánů, diskusní setkání								
	Tematická setkávání pracovních skupin								
	Konference								
Eventy	Informační stánek, panely na akcích v regionu								
	Spolupřádané akce (společ., kulturní apod.)								
	Vlastní akce (např. <i>Férová snídáně</i>)								
Kampaně	Aktivizační soutěže								
	Osvětové kampaně k cílům a výzvám SCLLD								
Média	Obecní zpravodaje								
	Regionální redakce celostátních sděl.prostředků								
Zaměření především na ostatní území (Liberecký kraj, ČR, Evropa)									
Média	Tiskové zprávy, tiskové konference								
	Články, reportáže, rozhovory pro novináře								
	Databanka fotografických materiálů								
Odborná veřejnost	Články a zprávy pro odborná média								
	Prezentace na seminářích a konferencích								
	Prezentace na veletrzích a výstavách								
	Hostování exkurzí								
Smíšené cílové území									
Podpořené projekty	Povinná publicita (označení)								
	Slavnostní otevření, dny otevřených dveří								
Ostatní	Informační rollup, výstava, mapa s projekty								
	Branding (označení sídla, polep majetku)								
	Drobné propagační předměty (tužky, bloky, USB, desky, tašky na materiály apod.)								
	Dárkové předměty (místní výrobky)								

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

5 Spolupráce mezi MAS

Pro úspěšnou realizaci strategických cílů je žádoucí využít jak vlastního potenciálu území a dotačních příležitostí, tak inspirativních zkušeností z jiných regionů. Frýdlantsko a MASiF má z předchozího období navázané vztahy s dalšími MAS a díky aktivní účasti v Národní síti MAS ČR a Celostátní síti pro venkov sleduje výsledky řešení podobných problémů v různých oblastech.

Pro období 2014-20 vytipovala MAS v jednotlivých klíčových oblastech rozvoje specifická témata podle priorit:

- podobnost území a řešených problémů,
- motivační účinek pro území (pozitivní příklady dobré praxe),
- pozitivní zkušenost z předchozí spolupráce.

Témata ani oblasti nejsou uzavřené, v souvislosti s průběžným vyhodnocováním plnění cílů SCLLD je možné je dále rozšířit. Některé oblasti (především oblast podpory místní produkce) bude možné naplnit s příspěvkem z programového rámce PRV, v jiných oblastech bude spolupráce realizována jiným způsobem.

V souladu s průřezovým nástrojem *Komunikace a spolupráce* budou uvedené (a další) příklady dobré praxe využívány jako základní témata pro spolupráci jak uvnitř území (tematické pracovní skupiny, projekty, specifické produkty), tak s dalšími územími a organizacemi (projekty spolupráce a další společné aktivity).

Strategická oblast 1: Živé vesnice a města

Řešení problémů sociálně vyloučených lokalit: Území vnímá jako ohrožení růst sociálního napětí a zvyšování kriminality. V okrajovém příhraničním území jde o trend, který je patrný i na nejbližším sousedním Šluknovsku a Tanvaldsku. Oba regiony vstoupily do spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování, Frýdlantsko tuto spolupráci zahajuje na podzim 2014. Možnost propojení strategie MAS, které v obou územích působí, a sociálních partnerů bude proto inspirativní i pro Frýdlantsko. Tato spolupráce nebude financována v rámci čl. 44 PRV.

Krajina podstávkových domů: Téma nabízí potenciál spolupráce soukromé a nepodnikatelské sféry, společný marketing a nabídku jak pro obyvatele (burza nemovitostí, podpora památkové správy, správných rekonstrukcí, pracovní příležitost pro místní – kvalitně pracující malé stavební firmy, příležitost pro inovativní řešení – výjimečná kvalita práce, netradiční zdroje energie atp.), tak pro návštěvníky (rozvoj cestovního ruchu). Oblasti spolupráce jsou dané územím, resp. společným kulturním a historickým dědictvím oblasti: česká území s výskytem podstávkových domů (Podještědí, Podralsko, Šluknovsko, České Švýcarsko, popř. středočeská oblast), sousední oblasti Německa a Polska. Tato spolupráce nebude financována v rámci čl. 44 PRV.

Strategická oblast 2: Vzdělávání a práce

Podpora místní produkce: Už v období 2007-13 byla zahájena spolupráce v oblasti marketingu a propagaci výrobků místních firem zaměřená na prezentaci hodnot území. Značka Regionální produkt Jizerské hory vznikla ve spolupráci s MAS Šluknovsko a Horní Pomoraví a rozvíjí se ve spolupráci s aktéry z území – z oblasti Jizerských hor (Turistický region Jizerské hory, město Smržovka). Rozvoj značení by podpořila spolupráce s MAS, které působí na dotčených územích, tzn. zejména s MAS Rozvoj Tanvaldska a Podještědí. Inspirativní příklady lze čerpat z dalších MAS v ČR i v zahraničí. Spolupráce MAS může být podpořena v rámci PRV (fiche Spolupráce MAS). Projekty spolupráce budou zaměřeny zejména na měkké akce související s rozvojem značky Regionální produkt Jizerské hory, např. pořádání exkurzí, setkání, konferencí a podobných vzdělávacích akcí doplněných publikováním tištěných průvodců a přehledů místní produkce, výstav a prezentačních akcí pro veřejnost s příklady dobré praxe. Projekty mohou případně zahrnout i investiční akce v oblasti podpory odbytu místní produkce nebo rozvoje regionálního značení. Součástí projektů může být i předběžná technická podpora (plánování projektů) dle metodiky.

Vzdělávání pro praxi: Zejména v sousedních oblastech Německa a Polska se v období 2007-13 rozvinuly inspirativní projekty zaměřené na přeshraniční spolupráci škol a vzdělávacích agentur. Jde zejména o oblast technického vzdělávání, praktického zaměření škol zacíleného na budoucí pracovní uplatnění v příhraniční oblasti. Nezbytnou podmínkou pro zapojení do podobných projektů je kvalitní jazyková výuka na školách i v dalším vzdělávání. Tyto aktivity nebudou financovány v rámci čl. 44 PRV.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Strategická oblast 3: Zdravé životní prostředí

Resilience: Dopady změny klimatu lze pozorovat i na místní úrovni a také je na této úrovni nutné nacházet řešení, která území napomohou čelit přírodním katastrofám. Na území Frýdlantska téma resilience zahrnuje jak správnou péči o krajinu, která povede ke zvyšování její retenční schopnosti, tak správné hospodaření (např. využívání místních obnovitelných zdrojů energie apod.) a environmentální vzdělávání a osvětu. MASiF v této oblasti předpokládá spolupráci především s odbornými pracovišti a sdílení zkušeností s dalšími MAS. Tyto aktivity nebudou financovány v rámci 44 PRV.

Příprava projektů spolupráce v op. 44 PRV je součástí pracovní náplně vedoucího pracovníka CLLD, realizační tým bude především v případě rozsáhlých nebo příhraničních a mezinárodních projektů rozšířen o krátkodobé pracovní poměry (DPP, DPČ). Projekty, které nebudou financovány z op. 44 PRV, budou finančně i personálně zajištěny z jiných zdrojů a v účetnictví organizace evidovány odděleně.

Tab. 7 Předpokládané partnerství

	Regionální	Národní	Přeshraniční	Mezinárodní
Řešení problémů sociálně vyloučených lokalit				
Krajina podstávkových domů				
Podpora místní produkce				
Vzdělávání pro praxi				
Resilience				

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

6 Popis zvláštních opatření pro hodnocení

6.1 Monitoring

Monitoring je součástí implementace SCLLD. Indikátory jsou stanoveny na úrovni cílů a opatření na základě

- Metodického pokynu Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014 – 2020 (MMR – NOK, červenec 2014)
- Metodického pokynu pro integrované nástroje (MMR – NOK, listopad 2015): jde mj. o zpracování pololetní a závěrečné Zprávy o plnění IS v termínech k 15.1. a 15.7., předkládané prostřednictvím MS2014+
- Národního číselníku indikátorů.

Výběr indikátorů: pro jednotlivé strategické oblasti a cíle jsou vybrány indikátory výsledků a výstupů, jimiž je možné měřit, jak jsou daná opatření naplňována. Cílové hodnoty indikátorů jsou stanoveny na základě posouzení absorpční kapacity území a ve vztahu k specifickým podmínkám jednotlivých programů a konkrétní alokaci pro MAS.

Indikátory sledované na úrovni programů budou doplněny o skupinu centrálně sledovaných ukazatelů na úrovni celé strategie CLLD:

Tab. 8 Indikátory plnění strategie

kód	Název indikátoru	Hodnota	2014	2018	2023
494100	Celkové náklady na program (mil. Kč)		0		66,65 ¹
490100	Počet podpořených projektů celkem		0	15	25
074500	Počet podpořených organizací celkem		0	15	20
074270	Počet zapojených partnerů		0	3	5
94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů		0	1	3

V některých případech budou kromě závazných indikátorů stanoveny také interní indikátory jako pomocný nástroj pro evaluaci. Kromě toho budou sledovány i externí faktory, které území ovlivňují, ale MAS je intervencí nemůže ovlivnit.

Pro rok 2018 jsou u jednotlivých programových rámců nastaveny milníky.

Monitoring a základní interpretace výsledků monitoringu je součástí pracovních náplní vedoucího pracovníka SCLLD a manažerů jednotlivých programových rámců. Výsledky projednají pracovní skupiny, výběrová komise, rada a valná hromada.

Výsledky monitoringu budou zveřejňovány na www.masif.cz v elektronickém monitorovacím systému, který byl zřízen a vyzkoušen v období 2007-13 ve spolupráci se 6 MAS z Libereckého kraje. Data získaná při monitoringu budou základním materiálem pro průběžnou sebeevaluaci organizace. Evidence monitorovacích indikátorů ve stejném systému, jaký díky projektu spolupráce z období 2014-15 využívají MAS v Libereckém kraji, zároveň umožní základní benchmarking.

6.2 Indikativní evaluační plán

Obecné principy

Evaluační plán MASiF pro období 2014 – 2020 je zpracován na základě zkušeností MASiF z implementace SPL 2007 – 2013 a v souladu s

- Metodickým pokynem pro evaluaci v programovém období 2014 – 2020 (MMR – NOK, červenec 2014),
- Metodickým pokynem pro integrované nástroje (MMR, červenec 2014).

¹ Obsahuje prostředky rozdělované metodou Leader v programových rámcích PRV, IROP, OPZ

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Indikativní seznam evaluací

MASiF k evaluaci přistupuje ze dvou hledisek:

- Programový přístup: evaluace bude prováděna na úrovni projektů, priorit (programových rámců) a strategie.
- Časový přístup: evaluace ex ante, v průběhu (on going, mid-term, souhrnná), ex post.

Součástí evaluačního plánu je i průběžná evaluace administrativní kapacity. V rámci evaluace ex ante a mid-term evaluace bude hodnoceno nastavení a plnění indikátorové soustavy.

Evaluační otázky jsou na úrovni projektů, priorit a strategie formulovány tak, aby umožnily hodnocení

- účelnosti (vztahu mezi intervencemi a jejich výsledky),
- účinnosti (poměru zdrojů vůči stanoveným cílům intervencí),
- úspornosti (posouzení dosažených výsledků vůči vynaloženým prostředkům),
- užitečnosti (prospěšnosti intervence a vztahu mezi zmapovanými problémy a výsledky intervencí),
- relevance (potřebnosti intervencí),
- udržitelnosti (posouzení, zda aktivity dosáhly dočasných nebo trvalých cílů).

Tab. 9 Základní evaluační otázky pro hodnocení SCLLD

	Otázky	Účelnost	Účinnost	Úspornost	Užitečnost	Relevance	Udržitelnost
	Principy						
Evaluace projektů	Naplnil projekt monitorovací indikátory a preferenční kritéria?						
	Přinesl projekt nějaké neočekávané výsledky nebo dopady, které je třeba zpracovat do programových dokumentů?						
	Byl projekt realizován za s náklady v místě a čase obvyklými?						
	Přispěla realizaci projektu ke skutečnému zlepšení situace příjemce?						
	Vyžaduje projekt další podporu, nebo je problém již vyřešen?						
	Budou výstupy a výsledky projektu zachovány i po ukončení intervence?						
	Přispívají administrativní postupy MASiF k snadnému předkládání žádostí a k administraci projektů? Přispívají procesy hodnocení výběrové komise k výběru skutečně nejlepších projektů?						
Evaluace programových rámců	Naplnily podpořené projekty monitorovací indikátory programového rámce? Do jaké míry bylo dosaženo cílů programu?						
	Přispívá realizace programového rámce k zřejmému pokroku při naplňování strategie?						
	Jaké okolnosti se objevily během naplňování priorit? Jaké realizované aktivity a širší okolnosti pomohly dosáhnout výsledků priority, co naopak bránilo?						
	Bylo cílů programu dosaženo s náklady v místě a čase obvyklými?						
	Přispěl program k odstranění příčin problémů, nebo jen eliminoval příčiny?						
	Je program stále potřebný?						
	Existují předpoklady, že výstupy a výsledky programu budou zachovány i po ukončení programu?						
Evaluace strategie	Přispěla realizace strategie k výraznému a popsatelnému pokroku směrem k dlouhodobým cílům a udržitelnému rozvoji území?						
	Přispěla realizace SCLLD k naplnění cílů rozvojových programů na národní a evropské úrovni?						

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Jsou výsledky srovnatelné s podobnými územími?									
Byly výstupy, výsledky a benefity SCLLD rovnoměrně rozdělovány mezi partnery?									
Jak se partnerství rozšířilo, jak se zvýšila jeho kvalita díky realizaci SCLLD?									
Byly zmapované problémy území vyřešeny?									
Budou dosažené výsledky a výstupy zachované i po ukončení intervence?									
Objevily se výsledky mimořádné, využitelné jako modelové?									
Jaké jsou dopady činnosti MASiF na území? Změnila se pozice organizace? Vytvořil MASiF předpoklady pro další udržitelné fungování jako platformy místního partnerství a rozvojového prvku v území?									

Tab. 10 Harmonogram evaluací

Úroveň evaluace	Termín	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	+ 5 let
Projekty	Ex ante								
	On going								
	Ex post								
Priority – Programové rámce	Ex ante								
	On going								
	Ex post								
Strategie	Ex ante								
	Mid-term								
	On going								
	Ex post								
Administrativní kapacita	On going								
Nastavení indikátorové soustavy	Ex ante								
	On going								

Indikativní přehled metod a zapojených subjektů

MASiF plánuje takové přístupy a metody, aby organizaci nadbytečně nezatížily, ale aby bylo možné efektivně sledovat a prokazatelně vyhodnocovat, jak jednotlivé podpořené projekty přispívají k naplnění priorit programových rámců a jak programové rámce přispívají k naplnění SCLLD.

V rámci odbornosti a objektivit bude MASiF konzultovat s odborníky v oblasti rozvoje venkova a souvisejících tématech, avšak expertní práce nebude pro evaluaci základním východiskem. MASiF volí pro evaluaci participativní přístup, tzn. vedle shromažďování a expertního vyhodnocování dat pro potřeby monitorování budou do evaluace zapojeny cílové skupiny a místní partneři (formou prezentací, publicity, participativního plánování).

Tab. 11 Schéma participativní a expertní evaluace MASiF, nástroje evaluace

Účastníci evaluace	Činnosti	Nástroje evaluace
členové orgánů a pracovníci kanceláře MASiF pracovní skupina Monitoring a hodnocení	- sledování dat a vyhodnocování monitorovacích kritérií - návrhy řešení - přijímání řešení z pozice odpovědných statutárních orgánů	- statistická data - dokumentace projektů - databáze monitorovacích indikátorů - zpětná vazba (výběrová komise) - autoevaluační dotazníky

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

		(příjemci dotací)
cílové skupiny (žadatelé, koneční příjemci) a místní partneři - členové MASiF, další zástupci organizací a institucí na Frýdlantsku mimo členskou základnu MASiF, aktivní a zaujatá část veřejnosti	- širší rámec informací - posouzení účinnosti přijatých priorit a podpořených projektů - návrhy řešení	- strukturované rozhovory - fokusové skupiny - zpětná vazba od účastníků akcí (ankety)
kolegové z partnerských MAS	- expertní zkušenost - srovnání s vlastními oblastmi - návrhy řešení	konzultace
experti, konzultanti	- sledování a vyhodnocování dat - širší rámec pro vyhodnocování dat - návrhy řešení	- průzkum - případové studie

Konkrétní požadavky na data a zdroje informací, stejně jako **finanční plán** jsou součástí evaluačního plánu (➔ Příloha).

Evaluační kapacity MASiF

Interní kapacity – zaměstnanci (vedoucí pracovník SCLLD a manažeři programů): 2 pracovníci získali zkušenosti v programovém období 2007-13 a aktivně se podíleli na projektu spolupráce MAS v Libereckém kraji, zaměřeném na monitoring a evaluaci. Vedoucí pracovník SCLLD byl koordinátorem projektu a hlavním zpracovatelem metodiky. Členové orgánů (rady a výběrové komise) se podíleli na evaluaci SPL 2007-13. Pro období 2014-20 vytvoří MASiF pro účely hodnocení pracovní skupinu, složenou ze zástupců rady, výběrové komise a odborníků z území.

Vlastní kapacity MASiF jsou dostatečné k provádění interního a participativního hodnocení. Pro rozvoj těchto kapacit budou nejméně 1x ročně pořádána interní školení, pracovníci MASiF budou vysíláni i na vzdělávací akce pořádané v souvislosti s evaluací řídicími orgány jednotlivých programů, popř. dalšími organizacemi zaměřenými na evaluaci.

Evaluace ex ante a ex post budou v některých případech prováděny za účasti externích konzultantů. Zadání evaluací bude vycházet ze zpracované metodiky, která je zveřejněna na http://issuu.com/mas-frydlantsko/docs/mae_lk_metodika).

ZKRATKY POUŽÍVANÉ V TEXTU

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
ARR	Agentura regionálního rozvoje
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
BTPM	(skot) bez tržní produkce mléka
CLLD	komunitně vedený místní rozvoj (Community Led Local Development)
ČEZ	České energetické závody
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DDM	dům dětí a mládeže
DSO	dobrovolný svazek obcí
ELARD	Evropská asociace LEADER (European LEADER Association for Rural Development)
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVV	environmentální vzdělávání a osvěta
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IROP	Integrovaný regionální operační program
IRZ	Integrovaný registr znečišťování
KAP	Krajský akční plán rozvoje vzdělávací soustavy
KES	koeficient ekologické stability
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (strategie podpory Lokálního partnerství ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování)
KÚ LK	Krajský úřad Libereckého kraje
LARP	hra založená na hraní rolí (Live Action Role Play)
LEADER	propojování akcí hospodářského rozvoje venkova (Liaison entre les actions economic rural)
LFA	znevýhodněné území (Less Favoured Area)
LK	Liberecký kraj
LPIS	systém evidence půdy pro zemědělské dotace (Land Parcel Identification System)
MAP	Místní akční plán rozvoje vzdělávací soustavy v území
MAS	místní akční skupina
MASiF	MAS Frýdlantsko, z.s.
MěÚ	městský úřad
MCHÚ	maloplošné chráněné území
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZe	Ministerstvo zemědělství
NNO	nestátní nezisková organizace
NPR	národní přírodní rezervace
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

ObÚ	obecní úřad
OP	Operační program
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání
OPZ	Operační program Zaměstnanost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OZE	obnovitelné zdroje energie
POSEC	Poradenské a setkávací centrum Frýdlant
POU	pověřený obecní úřad
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace
PRV	Program rozvoje venkova
REZZO	Registr emisí a zdrojů znečištění ovzduší
RSK	Regionální stálá konference
SCLLD	strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SLDB	Sčítání lidí, domů a bytů 2011
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
SPL	Strategie programu LEADER
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování (dokument Lokálního partnerství Frýdlantsko)
SŠHL	Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant
SWOT	analýza silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení (Strenghts – Weaknesses – Opportunities – Threats)
TUL	Technická univerzita Liberec
ÚPD	Územně plánovací dokumentace (územní plány, regulační plány, územní studie)
VCHÚ	velkoplošné chráněné území
z.s.	zapsaný spolek

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK V TEXTU

č.		str.
Obrázky		
1	Organogram personální kapacity pro implementaci SCLLD	10
Tabulky		
1	Role a odpovědnosti při implementaci SCLLD	2
2	Schéma a termíny zpracování SCLLD a zapojení členů týmu	4
3	Zabezpečení základních principů	5
4	Harmonogram výzvy	7
5	Schéma hodnocení a výběru projektů	8
6	Metodika pro implementaci	9
7	Předpokládaná partnerství	14
8	Indikátory plnění strategie	15
9	Základní evaluační otázky pro hodnocení SCLLD	16
10	Harmonogram evaluací	17
11	Schéma participativní a expertní evaluace MASiF, nástroje evaluace	17

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

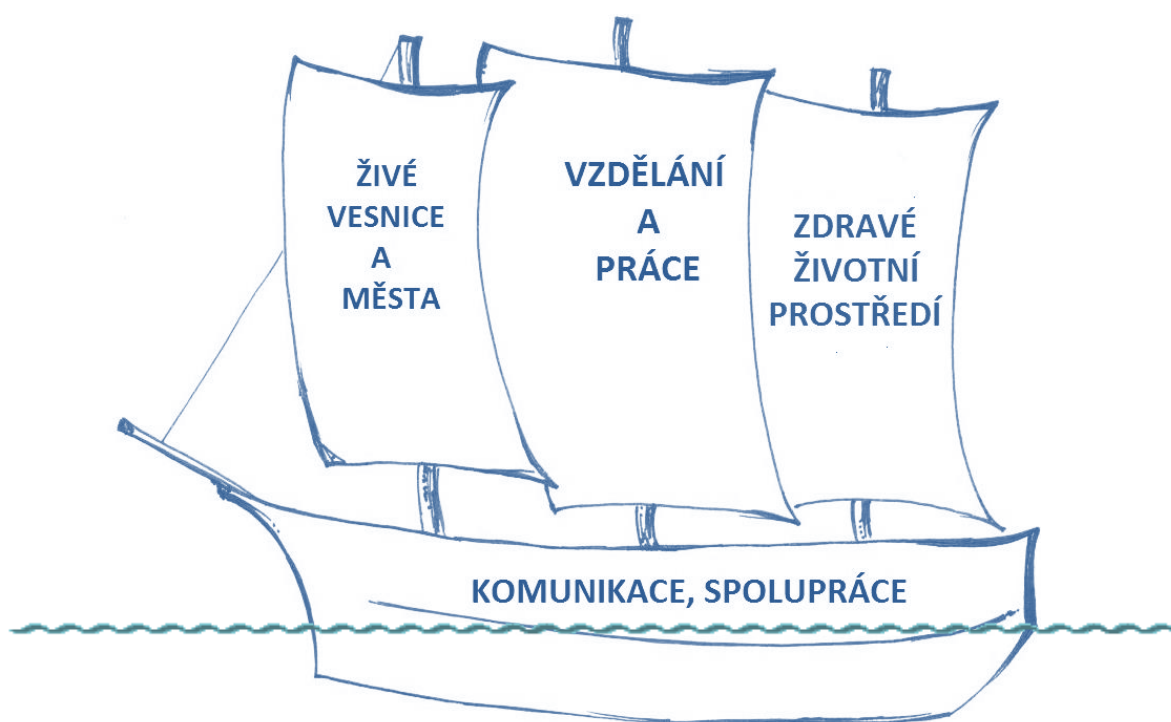

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

FRÝDLANTSKO 2020

PŘÍLOHOVÁ ČÁST

v.1704

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla schválena
valnou hromadou MAS Frýdlantsko, z.s. dne 10.12.2015

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

FRÝDLANTSKO 2020

PŘÍLOHA 1: FINANČNÍ PLÁN A INDIKÁTORY PRO PROGRAMOVÉ RÁMCE	2
PŘÍLOHA 2: MAPA ÚZEMÍ A SEZNAM OBCÍ	3
PŘÍLOHA 3: ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI A ČLENŮ MÍSTNÍHO PARTNERSTVÍ DO PŘÍPRAVY STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ.....	4
PŘÍLOHA 4: ANALÝZA RIZIK	6
PŘÍLOHA 5: ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ	11

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

PŘÍLOHA 1: FINANČNÍ PLÁN A INDIKÁTORY PRO PROGRAMOVÉ RÁMCE

(samostatná tabulková příloha)

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

PŘÍLOHA 2: MAPA ÚZEMÍ A SEZNAM OBCÍ

Kód obce	Obec	Katastrální plocha (ha)	Obyvatel (2015)	Části obce	
546631	Bílý Potok	1821	708	1	Bílý Potok
563935	Bulovka	2887	859	3	Arnoltice, Bulovka, Dolní Oldříš
545996	Černousy	857	347	3	Boleslav, Černousy, Ves
546607	Dětrichov	972	682	1	Dětrichov
563994	Dolní Řasnice	1294	542	1	Dolní Řasnice
564028	Frýdlant	3162	7565	2	Albrechtice, Frýdlant
564036	Habartice	556	489	2	Habartice, Háj
564044	Hejnice	3841	2717	1	Hejnice
544353	Heřmanice	747	257	2	Heřmanice, Kristiánov
564079	Horní Řasnice	1904	226	2	Horní Řasnice, Srbská
564133	Jindřichovice pod Smrkem	1914	669	2	Dětrichovec, Jindřichovice p.S.
564168	Krásný Les	1348	431	1	Krásný Les
530433	Kunratice	1242	384	1	Kunratice
564206	Lázně Libverda	1323	435	1	Lázně Libverda
564265	Nové Město pod Smrkem	2893	3817	3	Hajniště, Ludvíkov, Nové Město p.S.
564311	Pertoltice	1016	290	2	Dolní Pertoltice, Horní Pertoltice
56371	Raspenava	4122	2815	1	Raspenava
564494	Višňová	3029	1338	9	Andělka, Filipovka, Loučná, Minkovice, Poustka, Předláne, Saň, Víška, Višňová
Zdroj: ČSÚ, k 31.12.2015		34928	24571		

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

PŘÍLOHA 3: ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI A ČLENŮ MÍSTNÍHO PARTNERSTVÍ DO PŘÍPRAVY STRATEGIE KOMUNITNĚ VEDENÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ

Východiska pro zpracování strategie komunitně vedeného rozvoje území (SCLLD)

1. vlastní znalost a specifický průzkum území:
 - konzultace projektových záměrů (od 2007 trvale),
 - monitoring, průběžná a ex post evaluace Strategie programu Leader z období 2007-2013,
 - individuální rozhovory se zástupci obcí, podnikatelů, zemědělců, neziskových organizací, občanů (od srpna 2013),
 - skupinové rozhovory s veřejností (listopad – prosinec 2013),
 - mapování (dotazníkový průzkum) a analýza projektových záměrů (od dubna 2014),
 - výstupy pracovních skupin,
 - zapojení do Lokálního partnerství a pracovních skupin v rámci spolupráce Mikroregionu Frýdlantsko s Agenturou pro sociální začleňování (od listopadu 2014),
2. statistická data (ČSU – Informace o obcích a občanské vybavenosti, SDLB; AOPK, databáze katastrálního úřadu, ARES),
3. jiné rozvojové dokumenty na místní a regionální úrovni (územní plány obcí, programy rozvoje obcí),
4. dílčí studie a průzkumy (bakalářské a diplomové práce Technické univerzity Liberec, České zemědělské univerzity),
5. připomínkování dílčích částí dokumentů při veřejných jednáních (12.12.2014 a prezentace pro zastupitelstva obcí 12/2014 – 06/2015),
6. připomínkování pracovní verze dokumentu zveřejněného na www.masif.cz a na speciální internetové stránce www.frydlantsko2020.wordpress.com.

Zapojení veřejnosti a členů místního partnerství je relevantní zejména v aktivitách 1, 4 - 6. V bodu 1 šlo o neformální rozhovory v podobě strukturovaného otevřeného rozhovoru a skupinových diskusí, jejichž výstupy byly shrnuty, publikovány na <http://www.jizerske-vyrobky.cz/cs/masif/leader-2014-2020/integrovana-strategie-rozvoje.html> a představeny při veřejných jednáních s možností připomínkování a doplňování. Dokumentace zapojení zájmových skupin MASiF je připojena jako samostatná příloha (kopie prezenčních listin a zápisů z jednání MAS).

V aktivitě 4 byly místní subjekty respondenty pro zpracování dílčích studií, jde tedy o nepřímé zapojení. Přímé zapojení veřejnosti a členů bylo součástí aktivit 5 - 6.

Do zpracování SCLLD se přímo zapojilo cca 250 obyvatel, nepřímo byla trvale informována a měla příležitost dokument v různých etapách připomínkovat široká veřejnost zahrnující veškeré obyvatelstvo území působnosti MAS.

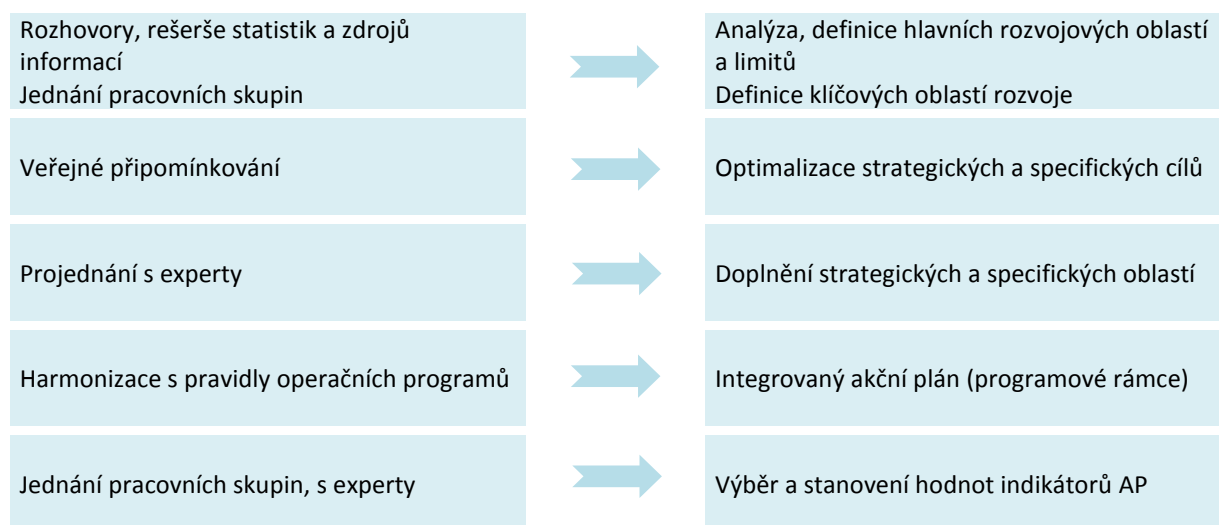
Stav zpracování SCLLD byl součástí každého jednání valné hromady – nejvyššího orgánu MAS, a to od roku 2013 do března 2016. Místní partnerství – valná hromada MASiF – schválilo SCLLD v prosinci 2015 s tím, že technické doplnění akčního plánu a příloh, závislé na aktuálních verzích pravidel a příruček OP, bude doplňováno až do termínu předložení (předpoklad: březen 2016).

V různých etapách zpracování byl dokument prezentován při jednáních zastupitelstev obcí v území a při jednání svazku obcí.

Zapojení zájmových skupin je doloženo jako samostatná příloha.

Expertní zpracování spočívalo v interpretaci statistických dat (aktivita 2), poskytnutých příslušnými institucemi (ČSÚ, AOPK), a ve srovnání dalších rozvojových dokumentů a excerptů cílů a opatření týkajících se území MAS. MASiF využil kapacit a zkušeností vlastních členů a zaměstnanců, poradenství krajské Agentury pro regionální rozvoj a neformálních konzultací s experty z různých oblastí (Národní síť MAS ČR, Krajský úřad Libereckého kraje, Agentura pro sociální začleňování, AOPK a Správa CHKO Jizerské hory).

Expertně, se zapojením externích sil, je zpracována i ex post evaluace Strategie programu Leader z období 2007-13, která poskytla řadu podnětů pro zpracování SCLLD.

Tab.1 Schéma způsobu zpracování SCLLD

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

PŘÍLOHA 4: ANALÝZA RIZIK

METODIKA

Rizika související s implementací SCLLD jsou posuzována ve vztahu k řídicí struktuře (MAS). Jsou posuzována ve skupinách:

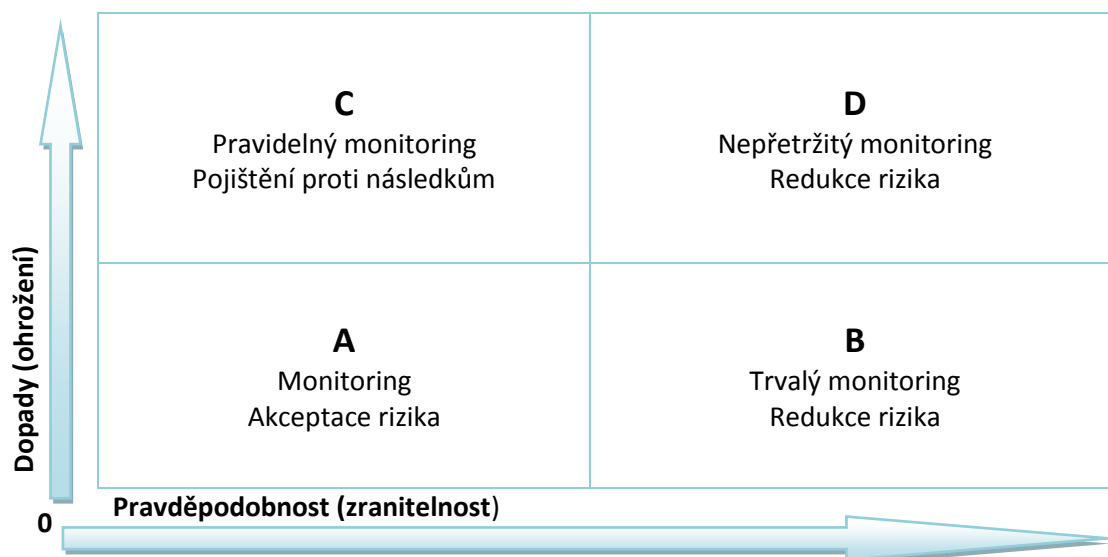
- Finanční (rizika, která mohou ovlivnit hospodaření a finanční řízení organizace, snížit efektivitu fungování organizace)
- Právní (související s legislativou, právní a etickou stránkou SCLLD)
- Organizační (v oblasti implementace SCLLD – cílových skupina a organizace výzev)
- Technická (v oblasti informační – provozních a osobních dat, sítí a informačních systémů, fyzická ohrožení majetku a vybavení MAS nezbytného k implementaci SCLLD – havárie a živelní pohromy, kriminalita apod.)
- Věcná (manažerská, v oblasti kvalifikace pracovníků a členů orgánů, etická rizika, dále rizika související s organizačním zázemím MAS, tzn. vedením a managementem, personálním obsazením – např. výpadky z důvodu nemoci nebo fluktuace pracovníků)

Typy rizik podle rozsahu, míry ohrožení dané oblasti a zdroje rizika

- Ohrožení (neúmyslné i úmyslné – krádež, podvod apod.)
- Porucha (přerušení funkce nebo plynulého provozu)
- Katastrofa (zejména živelní, zpravidla jednorázová událost způsobující nevratné škody nebo zničení dané oblasti fungování organizace)
- Krize (dlouhodobá, ohrožující existenci a fungování organizace)
- Útok (záměrné a systematické ohrožení)
- Lidský faktor (nedbalost, chyba apod.)

Přístup k analýze rizik

- 1) Analýza ohrožení: dopadů daných rizik na oblasti činnosti organizace (nízké – významné)
- 2) Analýza zranitelnosti: pravděpodobnost výskytu rizika (malá – velká)
- 3) Stanovení výše škody: posouzení obou analýz v multikriteriální matici (A – D)
- 4) Management rizik: návrh vhodných opatření pro skupiny rizik

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Oblast	Riziko	Hodnocení	Opatření managementu rizik	Nositel rizika/ Odpovědnost za řešení
FINANČNÍ	<i>Nemají na to</i> Nízká absorpční kapacita, nedostatek žadatelů nebo neschopnost předfinancovat/spolufinancovat projekty	B	Trvalý monitoring, průběžná evaluace Kvalitní analýza, komunikace v území	Potenciální žadatelé/ Členská základna a orgány MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Vedle!</i> Chyby ve finančním a ekonomickém řízení, v žádostech o platby	B	Trvalý monitoring průběhu (projektový management) implementace SCLLD Nastavení interních pravidel pro řízení Systém kontrol	Vedoucí pracovník SCLLD Finanční manažer
	<i>Neproplacená etapa</i> Poruchy ve financování provozu: pozdní proplácení žádostí o platby	C	Pravidelný monitoring (cash-flow management)	Mimo MAS
	<i>Žraloci útočí</i> Útok na finanční bezpečnost organizace, snaha o ovládnutí organizace vlivovou skupinou	C	Pravidelný monitoring (organizační management) Nastavení vnitřních pravidel pro schvalování výdajů, investice apod.	Externí/ Vedení MAS Finanční manažer
	<i>Armageddon</i> Ukončení nebo selhání operačního programu, zastavení dotací	C	Pravidelný monitoring externího prostředí Komunikace se zdroji financí, aktivní působení v NS MAS ČR	Mimo MAS
	<i>Nemáme na to</i> Ohrožení provozu: nedostatek vlastních zdrojů organizace na předfinancování a spolufinancování provozní dotace	D	Nepřetržitý monitoring (cash-flow management) Obnova finanční rezervy Zajištění úvěru Vícezdrojové financování (členské příspěvky, služby)	MAS/ Vedení MAS Management MAS
PRÁVNÍ	<i>Neber úplatky!</i> Etická rizika, úmyslná trestná činnost ohrožující organizaci a její cíle (střet zájmů, zneužití informací nebo pravomocí, krádeže, podvody v dotačním managementu apod.)	C	Pravidelný monitoring Standardizované a popsání procesy (metodiky) a kontrola jejich dodržování. Transparentnost procesů, sdílení a zveřejňování informací.	Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>U snědeného krámu</i> Úmyslné poškození, krádeže, odcizení dat, kriminalita	C	Monitoring, zabezpečení majetku Pojištění, odpovědnost zaměstnanců, kontrola	Kontrolní výbor Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Zemětřesení</i> Změny pravidel, norem, zákonů	D	Trvalý monitoring vnějšího prostředí Komunikace s ŘO, sledování legislativního prostředí, spolupráce s NS MAS, externí poradenství	Externí/ Vedoucí pracovník SCLLD, manažeri OP
ORGANI ZAČNÍ	<i>Mimoni</i> Nedostatečné informace o stavu schválených žádostí (komunikace žadatelů přímo s ŘO, mimo MAS)	A	Monitoring prostřednictvím ISKP Komunikace s příjemci nad rámec pravidel	Systémové/ Manažeri OP

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

	<i>Kde nic není, ani smrt nebere...</i> Nepřipravené projekty, nedostatek integrovaných a inovativních projektů (ohrožení dosažení monitorovacích indikátorů)	A	Monitoring projektových záměrů Kvalitní analýza, zapojení cílových skupin do plánování	Potenciální žadatelé/ Členská základna MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Jak prostě!</i> Obavy žadatelů z administrativní náročnosti, nevhodné nastavení podmínek programů (obavy žadatelů z nedostupnosti), chyby v zadávacím řízení	B	Trvalý monitoring (komunikace, záznamy z konzultací) Konzultace pro žadatele, školení a zprostředkování kvalitního poradenství Systém kontrol s možností oprav Časové rezervy v příjmu a hodnocení žádostí	Potenciální žadatelé/ Vedoucí pracovník SCLLD Manažeři OP
	<i>Zbojníci</i> Změny v projektech ohrožující dosažení monitorovacích indikátorů	B	Trvalý monitoring podpořených projektů Komunikace se žadatelem, konzultace během realizace projektů, důsledné kontroly	Příjemci/ Manažeři OP
	<i>Vedle!</i> Špatný odhad kritických procesů, nevhodné nastavení projektového řízení	C	Trvalý monitoring průběhu implementace Nastavení projektového managementu (implementační část SCLLD)	Vedoucí pracovník SCLLD, manažeři OP
	<i>Angry Birds</i> Nekvalitní nebo pozdní výstupy, nedosažení výstupů	C	Pravidelný monitoring, průběžná evaluace (výzvy) Kvalitní analýza a výběr indikátorů	Vedoucí pracovník SCLLD, manažeři OP
VĚCNÁ	<i>Nejsou lidi</i> Pro potřebné pracovní výkony nejsou dostatečně kvalifikovaní nebo kompetentní noví pracovníci. Není efektivně využívána pracovní doba, nebo naopak jsou pracovníci přetěžováni.	A	Monitoring – personalistika Pracovní náplně, seznamy úkolů a termínů plnění, kontrolní systém. Včasně vyhlašovaná výběrová řízení na nové pracovníky, jasná kritéria a objektivní výběr, plán vzdělávání, motivace pracovníků. Síť externích spolupracovníků.	Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Titanic</i> Špatně nastavené interní systémy řízení	A	Monitoring – dodržování standardů a dobré praxe vedení NNO Standardizované a popsání procesy (metodiky) a kontrola jejich dodržování	Vedení MAS Kontrolní výbor
	<i>Neznalost neomlouvá</i> Nedostatečná kvalifikace pracovníků nebo kompetence členů orgánů, procesní chyby	C	Pravidelný monitoring - personalistika Výběr nových zaměstnanců, vzdělávání (plán vzdělávání pracovníků), sdílení informací, kontrolní mechanismy pro řídicí a rozhodovací procesy	Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Zavřete oči, odcházím...</i> Změny na pozicích vedení a řízení, nestabilita a diskontinuita vedení a řízení, dlouhodobý výpadek na řídicí nebo výkonné pozici (nemoc apod.)	C	Pravidelný monitoring - personalistika Standardizované a popsání procesy (metodiky) a náplně činnosti pro jednotlivé pozice a procesy. Motivace k práci.	Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Kdo tomu tady velí?</i> Nejasně vymezené kompetence a odpovědnosti	C	Pravidelný monitoring – organizační schéma, vymezení kompetencí, provázanost procesů a kontroly	Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

TECHNICKÁ	<i>Neřeším...</i> Škody způsobené nedbalostí, nepozorností	C	Pravidelný monitoring – procesy, plnění úkolů a harmonogramu Pojištění, odpovědnost zaměstnanců, metodiky, kontrola	Kontrolní výbor Vedoucí pracovník SCLLD Manažeři OP
	<i>Mezi vlky</i> Útok na cíle a principy SCLLD, pokus o ovládnutí organizace a přesměrování dotačních prostředků	C	Pravidelný monitoring interního prostředí Transparentní řízení organizace, pravidla pro zveřejňování procesů a výsledků, nastavení vnitřních pravidel vedení a řízení	Externí/ Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Příliš výkonná lokomotiva</i> Velký rozdíl mezi kompetencemi výkonného managementu a vedením MAS, mezi vedením a členskou základnou	D	Nepřetržitý monitoring – organizační rozvoj Sdílení a zveřejňování informací, transparentní postupy, zapojování vedení a zájmových skupin do procesů řízení SCLLD	Vedení MAS Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Princezna z Nemanic</i> Nedostatečné technologické vybavení pro implementaci SCLLD	A	Monitoring vybavení a interního prostředí. Dosavadní činnost a stávající vybavení, plán obnovy technologií a údržby majetku	Vedoucí pracovník SCLLD
	<i>Apokalypsa</i> Přírodní pohroma, ekologická katastrofa (povodeň, požár...) – zničení majetku a znemožnění další činnosti MAS	B	Monitoring – náhradní prostory, rezerva Pojištění majetku, krizový plán	Externí/ Vedoucí pracovník SCLLD

SPECIFIKACE OPATŘENÍ MANAGEMENTU RIZIK

1) Opatření managementu rizik přijatá v předchozím období nebo během zpracování SCLLD

Vnitřní metodika MAS obsahuje tyto dokumenty, schválené a implementované v činnosti MAS Frýdlantsko:

- Etický kodex
- Jednací řady orgánů a pracovních skupin
- Organizační řád
- Metodika pro personální práci (pracovní náplně pro jednotlivé pozice, plán vzdělávání)
- Účetní směrnice
- Archivační řád
- Směrnice k BOZP

Pracovní režim je založen na systému pravidelných porad, interní komunikaci a sdílení informací mezi pracovníky prostřednictvím softwarových a cloudových nástrojů (databáze projektů SEAL, využívání nástrojů Google+ - např. Drive, Calendar, další programy pro sdílení – např. PODIO).

2) Opatření managementu rizik, která budou připravena nejpozději k termínu zahájení implementace SCLLD

Vnitřní metodika MAS bude rozšířena o dokumenty připravené k projektům:

- Metodika implementace SCLLD včetně standardních kontrolních listů
- Metodika pro monitoring a evaluaci SCLLD včetně standardních kontrolních listů
- Standardní záznamy z konzultací, absolvovaných jednání a vzdělávacích akcí
- Pravidla pro publicitu včetně typových dokumentů
- Komunikační strategie SCLLD
- Plán investic

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc a s podporou Libereckého kraje

Pracovní režim bude pokračovat podle stávající dobré praxe, důraz bude kladen na zaškolení nových pracovníků a na transparentní a důslednou dokumentaci činnosti MAS i komunikace se žadateli a řídicími orgány.

Rizika na straně žadatelů (např. posouzení absorpční kapacity, kompetence potřebné pro realizaci projektu, zvládnutí administrativy související se zadávacím řízením a řízením projektu apod.) budou řešena v rámci činnosti kanceláře, výběrové komise, případně s přizváním expertů:

- při výběru projektů v jednotlivých výzvách (posouzením žádostí z ekonomického i odborného hlediska),
- systémem konzultací s žadateli a příjemci a průběžné kontroly realizace projektů
- konzultacemi s řídicími orgány příslušných programů

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

PŘÍLOHA 5: ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Čestné prohlášení statutárního zástupce MAS

Jako statutární orgán žadatele, MAS Frýdlantsko, z.s., prohlašuji, že údaje, uvedené v žádosti o podporu SCLLD *Frýdlantsko 2020*, jsou pravdivé.

Dále prohlašuji, že údaje uvedené v žádosti o podporu SCLLD Frýdlantsko 2020 jsou shodné s údaji poskytnutými SZIF v rámci procesu standardizace MAS.

Ve Frýdlantě dne 17.5.2017

Romana Zemanová, předsedkyně MAS Frýdlantsko, z.s.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla zpracována s podporou z Operačního programu Technická pomoc
a s podporou Libereckého kraje

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

f) Financování SCLLD v jednotlivých letech podle specifických cílů operačních programů /operace EZFRV (PRV)

2016

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční prioritá OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2017

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2018

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	10000,00	9500,00	0,00	500,00	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	4500,00	3825,00	225,00	0,00	450,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	30764,81	10908,12	3636,04	0,00	16220,65	0,00
			19.3.1.	105,96	63,58	21,19	0,00	21,19	0,00

2019

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	9473,68	9000,00	0,00	473,68	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	5039,00	4283,15	455,85	0,00	300,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	8444,45	3000,00	1000,00	0,00	4444,45	0,00
			19.3.1.	750,00	450,00	150,00	0,00	150,00	0,00

2020

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	12082,11	11478,00	0,00	604,11	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	2550,00	2167,50	382,50	0,00	0,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2021

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	3157,89	3000,00	0,00	157,89	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	2400,00	2040,00	360,00	0,00	0,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			19.3.1.	250,00	150,00	50,00	0,00	50,00	0,00

2022

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	500,00	425,00	75,00	0,00	0,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2023

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			19.3.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2016 - 2023

Programový rámec	Prioritní osa OP/ Priorita Unie	Investiční priorita OP/ Prioritní oblast	Specifický cíl OP/ Operace PRV	PLÁN FINANCOVÁNÍ (způsobilé výdaje v tis. Kč)					Nezpůsobilé výdaje (v tis. Kč)
				Celkové způsobilé výdaje (CZV)	Z toho Podpora		Z toho Vlastní zdroje příjemce		
					Příspěvek Unie (a)	Národní veřejné zdroje (SR, SF) (b)	Národní veřejné zdroje (kraj, obec, jiné) (c)	Národní soukromé zdroje (d)	
PR IROP	4	9d	4.1.	34713,68	32978,00	0,00	1735,68	0,00	0,00
PR ZAM	2	3	2.3.1.	14989,00	12740,65	1498,35	0,00	750,00	0,00
PR PRV	6	6B	19.2.1.	39209,26	13908,12	4636,04	0,00	20665,10	0,00
			19.3.1.	1105,96	663,58	221,19	0,00	221,19	0,00

g) Indikátory podle jednotlivých specifických cílů a opatření (příp. podopatření) SCLLD

Specifický cíl SCLLD	Opatření SCLLD	IDENTIFIKACE programu				Identifikace indikátorů				Hodnoty indikátorů					Odůvodnění, jakým způsobem byly hodnoty stanoveny
		Program	Prioritní osa / Priorita Unie	Investiční priorita / Prioritní oblast	Specifický cíl OP / Operace PRV	Kód NČI 2014+	Název indikátoru	Měrná jednotka	Typ indikátoru (výstup / výsledek)	Výchozí hodnota	Datum výchozí hodnoty	Cílová hodnota	Datum cílové hodnoty	Milník 31. 12. 2018 (je-li ŘO vyžadován)	
1.2.3 Podporovat drobné zemědělské producenty	PRV 01	PRV	6	6b	19.2.1	93701	Počet podpořených podniků/příjemců	podniky	výstup	0,0	31.12.2015	11,0	31.12.2023	3,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
						94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)	počet	výsledek	0,0	31.12.2015	2,0	31.12.2023	0,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
1.3.1 Zkvalitnit a doplnit základní infrastrukturu pro cestovní ruch vč. doprovodné	PRV 03	PRV	6	6b	19.2.1	93701	Počet podpořených podniků/příjemců	podniky	výstup	0,0	31.12.2015	10,0	31.12.2023	3,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
						94800	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)	počet	výsledek	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	0,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
1.3.3 Zvýšit průměrnou délku pobytu turistů v regionu, propojit památky v regionu dopravně, informačně, vybudovaným zázemím	PRV 04	PRV	6	6b	19.2.1	92702	Počet podpořených operací (akcí)	akce	výstup	0,0	31.12.2015	4,0	31.12.2023	1,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
						93001	Celková plocha (ha)	ha	výstup	0,0	31.12.2015	10,0	31.12.2023	2,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
1.3.8 Snížit počet chátrajících památek v regionu	IROP 01	IROP	4	9d	4.1	9 10 10	Počet návštěv kulturních památek a paměťových institucí zpřístupněných za vstupné	návštěvy/rok	výsledek	26553793,0	31.12.2013	27500000,0	31.12.2023	ne	MAS převzala hodnoty z Programového dokumentu IROP.
						9 05 01	Počet revitalizovaných památkových objektů	objekty	výstup	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	0,0	Podkladem pro stanovení cílové hodnoty indikátoru je šetření absorpční kapacity v území. Území MAS disponuje pouze dvěma způsobilými památkami (Pevnost Josefof a Ratibořice). Na základě šetření absorpční kapacity se předpokládá účast jedné z nich. Dle informací od vlastníků památek se náklady na opravu památky pohybují v hodnotě cca 6 mil. Kč. Milník 2018 = 0. S ohledem na předpokládaný termín vyhlášení výzvy (jaro 2018) a délku následných kroků implementace, ať již na straně MAS, tak na straně příjemců (vyhlášení VŘ, příprava stavebních prací atd.) a následnou délku procesu realizace takových prací, nelze předpokládat jakékoli plnění indikátoru v roce 2018.
						9 10 05	Zvýšení očekávaného počtu návštěv podporovaných kulturních a přírodních památek a atrakcí	návštěvy/rok	výstup	0,0	31.12.2015	1000,0	31.12.2023	ne	Cílová hodnota 1000 návštěv za rok je ex ante odhad zvýšení počtu návštěv lokality v roce následujícím po roce ukončení projektu a vychází ze současných přibližných hodnot návštěvnosti řešených památek (založeného na počtu vydaných vstupenek) a odhadu posunu v návštěvnosti, k němuž může vlivem realizace projektů dojít. Jeden návštěvník přitom může být započítáván i vícekrát, a to v případě, že učiní více návštěv. Skupiny návštěvníků jsou započítávány dle počtu jejich členů. Pokud podělíme celkovou alokaci na toto opatření programového rámce odhadovaným zvýšeným počtem, tak nám vyjde, že na každou 1 návštěvu za rok bude využito cca 6000 Kč.
2.1.6 Zajistit další rozvoj a základní podmínky pro fungování MAS, zintenzivnit spolupráci mezi jednotlivými členy MAS, spolupracovat na meziregionální i mezinárodní úrovni	PRV 05	PRV	6	6b	19.3.1	92501	Celkové veřejné výdaje (EUR)	EUR	výstup	0,0	31.12.2015	35523,0	31.12.2023	ne	Cílová hodnota indikátorů vychází z alokace stanovené MZE

2.3.5 Zajistit programy pro prevenci sociálně patologických jevů a osvětu pro vyšší bezpečnost občanů, spolupracovat se školami a neziskovými organizacemi	OPZ 01	ZAM	2	3	2.3.1	60000	Celkový počet účastníků	osoby	výstup	0,0	31.12.2015	135,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem ke stanovené alokaci na toto opatření, absorpční kapacitě a definici indikátoru byla stanovena cílová hodnota tohoto indikátoru. S ohledem na předpokládanou povahu předkládaných projektů a na místní podmínky byl proveden kvalifikovaný odhad na 1 účastníka, který je cca 40 tis. Kč. Celkový počet účastníků je stanoven na 135 osob jako celkový počet podpořených osob - ve smyslu počtu rodičů, kteří díky umístění svého dítěte mohou být v zaměstnání. V souladu s definicí indikátoru je každá osoba (rodič) započítána pouze jednou bez ohledu na to, kolik podpor (např. turnusů umístění svého dítěte) obdržela. V rámci zjišťování potřeb území MAS v oblasti podpory prarodinných opatření byly identifikovány především záměry na realizaci příměstských táborů a dále 1 na zařízení pro děti předškolního věku. Při stanovení očekávaných hodnot indikátorů se vycházelo především z parametrů předpokládaných projektů v oblasti příměstských táborů. Předpokládáme, projekty budou 2 - 3 leté a v jednotlivých letech se část dětí/podpořených rodičů obmění. 125 dětí na příměstské tábory a 10 dětí v dětské skupině.
						50001	Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	osoby	výstup	0,0	31.12.2015	129,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	V rámci zjišťování potřeb území MAS v oblasti podpory prarodinných opatření byly identifikovány především záměry na realizaci příměstských táborů a dále 1 zařízení zaměřené na děti předškolního věku. Při stanovení očekávaných hodnot indikátoru se vycházelo především z parametrů předpokládaných projektů v oblasti příměstských táborů. Finální hodnota byla na stanovena MAS na základě předpokladu, že celková kapacita podpořených příměstských táborů bude 120 dětí a 9 dětí v zařízení předškolní péče. Tato hodnota vychází z odhadu absorpční kapacity a poptávky po tomto typu aktivit v území (především ve větších sídlech a jejich okolí). Kapacita táborů - předpokládáme konání 5 týdenní táborů na 6 místech v regionu po dobu 3 let s průměrnou kapacitou 20 dětí – náklad na týdenní tábor je 44 tis. na dítě 2950,- Kč. Finanční alokace na zařízení předškolního vzdělávání je 750 000 tis. , 5,250 mil. Kč na tábory, jednotková cena na předškolní zařízení je 80.000,-Kč, na příměstské tábory 43.000,-Kč.
						50100	Počet podpořených zařízení péče o děti předškolního věku	zařízení	výstup	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem ke stanovené alokaci na toto opatření, absorpční kapacitě a definici indikátoru byla stanovena cílová hodnota tohoto indikátoru. MAS v tomto opatření v rámci projektů podporovaných ESF předpokládá podporu zařízení péče o děti, která bude zaměřena na děti předškolního věku i na žáky docházející do základní školy. S ohledem na povahu předpokládaných projektů tak MAS v rámci tohoto opatření očekává podporu pouze 1 zařízení, které bude výhradně zaměřeno na péči o děti předškolního věku.
						50110	Počet osob využívajících zařízení péče o děti předškolního věku	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	8,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem k předpokládané kapacitě Dětské skupiny 8 míst, počet osob využívající dětskou skupinu stanovujeme rovněž na 8 osob.
						50120	Počet osob využívajících zařízení péče o děti ve věku do 3 let	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	8,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem k předpokládané kapacitě Dětské skupiny 8 míst, počet osob využívající děskou skupinu stanovujeme rovněž na 8 osob.
						62600	Účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem k alokaci, absorpční kapacitě území a definici indikátoru byla jeho hodnota stanovena hodnotou 1 - předpokládáme proškolení 1 osoby na pracovníka dětské skupiny.
						62700	Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem k alokaci, absorpční kapacitě území a definici indikátoru byla jeho hodnota stanovena hodnotou 1 - předpokládáme proškolení 1 osoby na pracovníka dětské skupiny.
						67001	Kapacita podpořených osob	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	52,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Cílová hodnota indikátoru a milníku byla stanovena na základě průzkumu území s ohledem na absorpční kapacitu, alokovanou částku a průměrné ceny. Při určení cílové hodnoty indikátoru MAS vychází z průměrné hrubé mzdy/platu pozice Sociální a terénní pracovník v území, která se dle místního šetření pohybuje ve výši 27,2 tis. Kč vč. zákonných odvodů/měsíc, což respektuje hodnoty uvedené v dokumentu Obvyklé mzdy/platy pro Operační program Zaměstnanost. Při plném pracovním úvazku tak mzdové náklady na 1 sociálního a terénního pracovníka vyjdou na 327 tis. Kč/rok, resp. 654 tis. Kč za 2 roky. Vzhledem k tomu, že MAS předpokládá projekty s delší dobou realizace, počítá se v tomto opatření s podporu 13 úvazku/rok. Z toho jeden pracovník komunitního centra. Okamžitá kapacita komunitního centra bude cca 40 osob, 12 pracovníků bude pracovat v oblasti sociálních služeb a začleňování – jejich průměrná okamžitá kapacita bude 1 – osoby, průměrně počítáno celkem 12 osob. Takto kalkulovaná kapacita vychází z maximálního počtu osob, které budou moci podpořené služby či programy v danou chvíli obsloužit bez ohledu na to, zda se jedná o anonymní klienty, počet účastníků či osoby s bagatelní podporou. Omezení hodnoty indikátoru je dáno velikostí personálu a fyzickými prostorami podpořených projektů.
2.4.1 Vytvářet podmínky pro rozvoji sociálních služeb a	OPZ 02	ZAM	2	3	2.3.1	60000	Celkový počet účastníků	účastníci	výstup	0,0	31.12.2015	110,0	31.12.2023	ne	Cílová hodnota indikátoru a milníku byla stanovena na základě průzkumu území s ohledem na absorpční kapacitu, alokovanou částku a průměrné ceny. Cílová hodnota tohoto indikátoru byla stanovena na 110 a to jako celkový součet předpokládaného počtu účastníků zjištěných projektů snížený na základě poměru finančních zdrojů alokovaných na toto opatření a sumy rozpočtů zjištěných projektů. Započítání jsou účastníci, kteří v těchto projektech budou mít vyšší podporu, než je bagatelní podpora (více jak 40 hodin za celou délku realizace projektu), přičemž půjde o osoby jednoznačně identifikované, u nichž jsou známé osobní údaje ve stanoveném rozsahu (klienti služeb, kteří nebudou anonymní, bude s nimi uzavřena smlouva). Z toho 25 účastníků bude z komunitního centra a 85 účastníků podpořených v rámci sociálních služeb. Tento kvalifikovaný odhad na 1 účastníka ve výši cca 80 tis. Kč (vychází z běžné praxe místních poskytovatelů služeb, přičemž zohledňuje standard financování služeb v Královéhradeckém a Pardubickém kraji).

rozvoj sociálních služeb a aktivit	OP LK	číslo	4	5	4.3.1.	55102	Počet podpořených komunitních center	Místa	výstup	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Při zjišťování absorpční kapacity území MAS v oblasti podpory sociálních služeb a sociálního začleňování byly identifikovány 2 až 3 projekty potenciálně naplňující definici veřejně přístupného zařízení, které vzniklo za účelem uskutečňování aktivit komunitní sociální práce s tím, že aktivity by měly přímou vazbu na sociální začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení osob. Cílová hodnota indikátoru byla nastavena na 1 především na základě vztahu mezi předpokládanými rozpočty zjištěných projektů, finanční náročnost ostatních projektů (tj. jiných než komunitní centra) a celkové disponibilní alokace na toto opatření
						67010	Využívání podpořených služeb	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	1,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem ke stanovené alokaci na toto opatření, absorpční kapacitě a definici indikátoru byla stanovena cílová hodnota tohoto indikátoru. S ohledem na připravované projektové záměry a ve vztahu k preferenci dlouhodobějších projektů MAS očekává, že počet anonymních klientů či klientů nepřekračujících bagatelní podporu, kteří využijí podpořenou službu či program během trvání projektu, bude minimální. V rámci projektů bude kladen důraz na vhodnou a déle trvající podporu účastníků projektu s ohledem na efektivní řešení problematiky sociálního začleňování, a proto je cílová hodnota tohoto indikátoru stanovena na počtu 25.

						67315	Bývalý účastníci projektů v oblasti sociálních služeb, u nich služba naplnila svůj účel	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	68,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem ke stanovené alokaci na toto opatření, absorpční kapacitě, definici indikátoru a stanovené cílové hodnotě u nadřazeného indikátoru 67310, byla stanovena cílová hodnota tohoto indikátoru. Prostřednictvím tohoto opatření budou preferovány projekty zaměřené na vhodnou a déle trvající podporu účastníků. Vzhledem k tomu, že předpokládaný celkový počet účastníků je 385 (nepočítání účastníci z komunitního centra), dá se očekávat, že alespoň 80% tedy 68 účastníků bude mít uzavřenou smlouvu o poskytování sociálních služeb.
						67310	Bývalý účastníci projektů, u nichž intervence formou sociální práce naplnila svůj účel	osoby	výsledek	0,0	31.12.2015	88,0	31.12.2023	není ŘO vyžadován	Vzhledem ke stanovené alokaci na toto opatření, absorpční kapacitě a definici indikátoru byla stanovena cílová hodnota tohoto indikátoru. Díky preferenci projektů zaměřených na podporu sociálních služeb s delší dobou realizace a s přihlédnutím k celkovému počtu účastníků (110) MAS očekává, že alespoň u 80% jednoznačně identifikovaných osob s podporou vyšší, než je bagatelní, intervence formou sociální práce naplní svůj účel.
2.4.3. Podporovat sociální začleňování v rámci celého regionu MAS	IROP 02	IROP	4	9d	4.1	6 75 10	Kapacita služeb a sociální práce	klienti	výsledek	518,0	31.12.2015	567,0	31.12.2023	ne	Výchozí hodnota stanovena na základě šetření v území, kdy byla zjišťována kapacita poskytovatelů sociálních služeb na území MAS. Při analýze potřeb území byly zmapovány 4 projekty zaměřené na investice do zázemí pro sociální služby a sociální práci a sociální začleňování. Jejich cílem je zlepšení kvality terénních služeb, zkvalitňování péče o klienty, zapojení komunity do veřejného života. Vzhledem ke stávajícím předpokladům ohledně financování podobných projektů přes MAS, k alternativním možnostem žadatelů i celkovým disponibilním zdrojům byl počet zázemí pro služby a sociální práce, které budou podpořeny, nastaven na 4, u nichž po investici dojde k celkovému navýšení kapacit jednotlivých zařízení o 49 osob = 1 x komunitní centrum s kapacitou 40 osob (bez služeb sociální práce dle zákona 108/2006 Sb) a 3 zařízení poskytující sociální služby dle zákona o 108/2006 Sb. 3 osoby/zařízení. Orientační průměrná jednotková cena za jednotku, tj. průměrné náklady na jedno podpořené zázemí dosahují 4 mil. Kč na komunitní centrum a 1 mil. za terénní/ambulantní služby (vychází z průzkumu cen v místě a čase obvyklých). Ve všech zařízeních jsou/budou poskytovány služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Výchozí hodnota indikátoru byla stanovena na základě výstupu z šetření kapacit zařízení sociálních služeb území MAS. V rámci něj byly hodnoceny kapacity služeb a sociální práce dostupné občanům obcí na území místní akční skupiny. Budoucí hodnota byla stanovena jako kvalifikovaný odhad, který bere v úvahu očekávaný rozvoj tohoto segmentu v letech 2015 - 2023 vč. Zvyšování nabídky služeb a to včetně projektů realizovaných přes MAS ze zdrojů IROP. U většiny podpořených aktivit přes MAS půjde zřejmě o zlepšení kvality poskytovaných služeb. Počítáno 3 osoby na 3 podpořených zařízení.
						5 54 02	Počet poskytovaných druhů sociálních služeb	služba	výstup	0,0	31.12.2015	2,0	31.12.2023	ne	Uvedené hodnoty vychází z mapování struktury poskytovaných registrovaných (108/2006 Sb.) služeb, které jsou v souladu s principy komunitní péče a jsou poskytovány lokálními aktéry, předpokládáme podporu terénní sociální práce a chráněné dílny.
						55401	Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci	zázemí	výstup	0,0	31.12.2015	4,0	31.12.2023	ne	1x Komunitní centrum s okamžitou kapacitou 40 klientů předpokládané náklady projektu 4 mil Kč. 3x nákup objektů, zařízení a vybavení a stavební úpravy, které vytvoří podmínky pro kvalitní poskytování sociálních služeb s okamžitou kapacitou 1 klient/projekt, náklady 1 mil Kč/projekt
3.1.3 Zajistit bezpečnost dopravy	IROP 03	IROP	4	9d	4.1	7 51 20	Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě	%	výsledek	30,0	31.12.2011	35,0	31.12.2023	ne	MAS převzala hodnoty z Programového dokumentu IROP.
						75001	Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti dopravy	realizace	výstup	0,0	31.12.2015	10,0	31.12.2023	ne	Indikátor byl stanoven na základě sběru projektových záměrů a potřeb regionu. Průměrná cena na opatření, která vychází z plánovaných projektů je 1,5 mil Kč na realizaci. Jedná se o 8x rekonstrukce, modernizace a výstavba chodníků a 2x bezbariérových komunikací pro pěší k zastávkám veřejné hromadné dopravy.
3.1.5 Podporovat a rozvíjet nemotorizovanou dopravu	IROP 04	IROP	4	9d	4.1	7 63 10	Podíl cyklistiky na přepravních výkonech	%	výsledek	7,0	31.12.2011	10,0	31.12.2023	ne	MAS převzala hodnoty z Programového dokumentu IROP.
						7 61 00	Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras	km	výstup	0,0	31.12.2015	3,0	31.12.2023	ne	Nové cyklostezky s asfaltovým povrchem náklady na výstavbu 3,5 mil Kč/1 km. Ceny jsou stanoveny na základě porovnání cen z projektových záměrů sebraných v území a obdobných realizovaných projektů v regionu. Indikátor byl pak stanoven na základě alokované částky. Modernizace cyklostezek ani cyklotrasy nebudou realizovány.
4.1.2 Udržovat v dobrém stavu infrastrukturu pro vzdělávání	IROP 05	IROP	4	9d	4.1	5 00 30	Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém	%	výsledek	5,4	31.12.2013	5,0	31.12.2023	ne	MAS převzala hodnoty z Programového dokumentu IROP.
						5 00 01	Kapacita podporovaných zařízení péče o děti nebo vzdělávacích zařízení	osoby	výstup	0,0	31.12.2015	263,0	31.12.2023	ne	Plánovaná kapacita ZŠ - 195 (13x15); SŠ - 20 (1x20); neformální vzdělávání 48 (4x12). Vychází z šetření MAS v území a z průměrného počtu žáků na školách.
						5 00 00	Počet podpořených vzdělávacích zařízení	zařízení	výstup	0,0	31.12.2015	18,0	31.12.2023	2,0	13 x ZŠ, 1xSŠ a 4x neformální vzdělávání mládeže. Průměrné náklady jsou stanoveny na základě analýzy a porovnání cen projektových záměrů sebraných v území a jsou 1,0 mil Kč na projekt. Vzhledem k předpokládaným výzvám byl milník stanoven na hodnotu 2.
5.2.5 Zlepšit prostupnost	PRV 02	PRV	6	6h	10 2 1	93701	Počet podpořených podniků/příjemců	podniky	výstup	0,0	31.12.2015	6,0	31.12.2023	2,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).

krajiny	111 02	111	0	00	11.12.1	94302	Celková délka lesních cest (km)	km	výsledek	0,0	31.12.2015	3,0	31.12.2023	0,0	Cílová hodnota indikátorů vychází z absorpční kapacity území (z projektových záměrů, dotazníkových šetření a setkání pracovních skupin).
---------	--------	-----	---	----	---------	-------	---------------------------------	----	----------	-----	------------	-----	------------	-----	--

h) Financování podle programů a ESI fondů za celé období předpoklá

Fond	Program	Příspěvek Unie (tis. Kč)	Národní spolufinancování (tis. Kč)
EFRR	IROP	56 649,00	0,00
	Celkem EFRR		
ESF	OP Z	12 574,90	2 219,10
	Celkem ESF		
EZFRV	PRV	15 824,02	5 274,68
	Celkem EZFRV		
Celkem	Celkem	85 047,92	7 493,78

dané realizace

Podpora (tis. Kč)
56 649,00
14 794,00
21 098,70
92 541,70